ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು

ಸಂಶೋಧಕರು
ಆರ್. ಬಿ. ಕುಮಾರ್

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು
ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ
ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು
ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ (ಹಂಪಿ)ಕ್ಕೆ
ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ
೨೦೦೦

23A

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆ-ಕಂಬಾರರು

ಸಂಶೋಧಕರು

ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು:

ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ (ಹಂಪಿ) ಕ್ಕೆ

ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ

೨೦೦೦

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

"ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ (ಹಂಪಿ) ಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲೆಂದು ಡಾ.ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲಿ, ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

(ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್)

ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ
ಪ್ರವಾಚಕ: ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ – 583 221 (ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ)

ದೃಢೀಕರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀ ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್‌ರವರು, "ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲೆಂದು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲೀ, ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ ಇವರು ಒಪ್ಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

(ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ)

ಅರಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಉಳಿದಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲನೇಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಇದೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರು ಸಹಕಾರಿಯಾದೀತೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಅಂದಿನ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ***ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರಿಗೆ*** ನಾನು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡದೆ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ಹರಸಿದ ಇಂದಿನ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ***ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ*** ಮತ್ತು ಕುಲಸಚಿವರಾದ ***ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲೆಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್***ರವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಮೊದಲಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿದ್ದು, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕುರಿತು ಮೂಲ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ***ಡಾ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ***ಯವರಿಗೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನು ಅತೀ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ ***ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ***ಯವರಿಗೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ತುಂಬು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಹಾಗೆ ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗದ ಭೋದಕ ವರ್ಗದ ಡಾ. ಸ.ಚಿ. ರಮೇಶ್, ಶ್ರೀ ನಾಗೇಶ್, ಶ್ರೀ ಗುರು ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರಿಗೂ ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಈರೇಶಪ್ಪ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ತಿಂದಪ್ಪ ನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞನೆಗಳು.

ಹಾಗೆ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ರೀತಿ, ಬರಬಣಿಗೆಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ***ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ*** ಮತ್ತು ***ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ*** ಗುರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ***ಶ್ರೀ.ಟಿ.ಆರ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್*** ಮತ್ತು ***ಡಾ. ಶೇಷಾದ್ರಿ*** ಇವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಇವರ ಹೊರತಾಗಿ, ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ, ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಡಾ. ಕಾಮಣ್ಣ ಮೈತ್ರಿ, ಡಾ. ಎ.ವಿ. ನಾವಾಡ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯ ಗುರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಗಳು.

ಹಾಗೆ ಹಿರಿಯರಾದ ಡಾ. ಸುಜ್ಞಾನ ಮೂರ್ತಿ, ಡಾ. ವೀರೇಶ್ ಬಡಿಗೇರ, ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ್ ಬಡಿಗೇರ, ಶ್ರೀ ಮಸ್ಸಾಬಾರ್, ಚಲುವರಾಜ್ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮನಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರಾದ ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್.ದುರ್ಗಾದಾಸ್, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಕಾಂತ್.ವಿ.ಚವ್ಹಾಣ್‌ರವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ತುಂಬು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಸಹಕರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಮಸ್ತ ಬೋಧಕ ಮತ್ತು ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಹಾರೈಸಿದ ಅಪ್ಪ, ಅಣ್ಣನ ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾಗದು. ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕಿರಿಕಿರಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿದ ಅತ್ತಿಗೆ, ನಾನೊಬ್ಬ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಎಂದು ಗುರುತಿದ್ದೂ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾದ ಪತ್ನಿ ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಾದ ಶರು, ಪುಸಿ, ವಿನು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಕ್ಕ, ಮಾವ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ನಾನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಹಕರಿಸಿ, ಮಾಹಿತಿಯೊದಗಿಸಿದ ಸಮಸ್ತ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಹಾಗೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಯೊದಗಿಸಿದ ಇತರ ವಕ್ತೃಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಸಂಶೋಧನಾ ಬರವಣಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ ಆತ್ಮೀಯ ಶ್ರೀ ಈ. ನೀಲಕಂಠರನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು.

ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಳವಳಗೊಂಡು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನನ್ನಂಥದ್ದೇ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೂ ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದ ಗೋವಿಂದ, ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಕೃಷ್ಣ, ಒಡೆಯರ್, ದಿನೇಶ್, ಚೆನ್ನಪ್ಪ, ಎರ್ರಿಸ್ವಾಮಿ, ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ರಾಜಕುಮಾರ್, ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಕುರುಬರ ವೆಂಕಟೇಶ್, ದತ್ತು ಇಕ್ಕರಗಿ, ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಹನುಮಂತಿ ಪಾಟೀಲ್ ಮುಂತಾದ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ, ಹಾಗೆ ಹಲವಾರು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ, ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ ಹರ್ಷ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ಸ್, ಹೊಸಪೇಟೆ ಇವರಿಗೂ, ನನಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಗುರುದತ್ತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ, ರಾಮಸಾಗರ ಈ ಎಲ್ಲರ ನೆರವನ್ನು ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಜಾನಪದ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

- ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ
- ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನ
- ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮೀಕ್ಷೆ
- ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ವಿಧಾನಗಳು
- ಅಧ್ಯಯನದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಜಾನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೇವಲ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲು ಅನ್ನುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವತ್ತಿನ ಹೊಸ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಶಿಸ್ತುಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಮನೋಭಾವನೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಮಾಜ, ಸಮುದಾಯ ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದರ ಬಗ್ಗೆ ತಲಸ್ಪರ್ಷಿಯಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ ಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಮನೋಭಾವನೆ ಇಂದು ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವೇನ್ನೊ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದು ವಿದೇಶೀಯರ ಮನೋಭಾವನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ, ಭಾರತದ ವಿಭಿನ್ನ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಸಮುದಾಯಗಳು, ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ ಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸರಿ ಏನೋ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೇವಲ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮಾತ್ರ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಸಮುದಾಯಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಇಂದು ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ನೀತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದಾಯವು ಅನುಸರಿಸುವ ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ವಿಧಿ ನಿಷೇಧ, ಭಾಷೆ, ಅಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿರುವ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಜನಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅರಿವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೇನೋ. ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆಯೇನೋ ಎನ್ನುವ ಭಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ , ಅಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಭಾರತದ **ಒಂದು** ಸಮುದಾಯ **ಇನ್ನೊಂದು** ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗಲೇ ಆ ಸಮುದಾಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು, ಅದುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಭದ್ರಕೋಟೆಯ ಅರಿವು ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧.೧. ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ದೂರವಾದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಂಚಾಲರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ದೂರವುಳಿದಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ತೀರ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದಾಯವೊಂದು ಇನ್ನೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಳೆಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಡಲೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ ಉಕ್ಕಿನಂತಹ ಲೋಹಗಳು ದೊರೆಯುವ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳ ಅಂಚಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಮೂಲತಃ ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬಾಗಿ ಲೋಹಗಳ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದ್ದವರು. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ದಿಕ್ಕೇಡಿಗಳಾದವು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ದಿಕ್ಕೇಡಿಗಳಾದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಬದುಕಿನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ನೆಲೆನಿಂತ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಇನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಮತ್ತು ಇವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ 'ಶೇಕಡ ೯೫'ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯ ತಂತ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆಯೇ ವಿನಾ ಕಬ್ಬಿಣದಂತಹ ಲೋಹ ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್'ರವರು (Makers of World -1995) ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಸಹ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದಾಯವೊಂದಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ಆ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿ ಬೆರೆಯುವ ಇತರ ಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಇರುವೇ ಮರೆತು ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ತಾವು ಪಂಚಾಲರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ, ಪಂಚಾಲ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.)

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಂಥ ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯದಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಮೂಲತಃ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೂಲದವರೇ ಆಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಆಡು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣ,ಉಕ್ಕು ದೊರೆಯುವ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ನೆಲೆನಿಂತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಪ್ರಾಯಶಃ 'ವಿಜಯನಗರ'ಅರಸರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕಬ್ಬಿಣ,ಉಕ್ಕನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ

ಶ್ರಮಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವಾಗಿರಬೇಕೇನೋ. ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡಬಹುದಾದ ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ದಾವಣಗರೆ, ಗದಗ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡುವ ಹದಿನೈದು, ಹದಿನಾರು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರತಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೂ, ಅವರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಊರಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ತಮ್ಮ ಮೂಲ ನೆಲೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತಿದ್ದಾರೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ : ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ, ಚಿಲಕನಹಟ್ಟಿ, ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ, ಕನುಮೆಳ್ಳಿ (ಯಶವಂತ ನಗರ), ಕಮಲಾಪುರ, ಹ್ಯಾರಡ, ದಾವಣಗೆರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಃ ರಂಗಾಪುರ, ಕೆ.ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಕುಂಬಳೂರು, ಗದಗಿನಃ ಕುಸುಲಾಪುರ, ವಡ್ಡಟ್ಟಿ, ಅಂಕಲಿ, ನಾಗರಮಡವು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಃ ಗಾರಟ್ಟಿ, ಮಾನಂಗಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಃ ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ, ಮಂಡಘಟ್ಟ ಇವರ ನೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

೧.೨. ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು

ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಏನೇನು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಎಂಬುದರ ಸ್ಥೂಲ ಅವಲೋಕನವಿದೆ. ಹಾಗೆ ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನೇಕಾರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಸುಬುದಾರರ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಕಸಬುಗಳು ಮತ್ತು ಕಸಬುದಾರರ ೧೯೬೧ರ ಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಕಸುಬುಗಳ ಮೇಲಿನ ಅನೇಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮೊಂಸಿನ ಕಾಯಿಯವರ 'ಸರ್ವೇ ಆಫ್ ಕ್ರಾಫ್ಟ್ ಇನ್ ನಾರ್ಥನ್ ಕರ್ನಾಟಕ' - (೧೯೬೧) ಕಾಳೇಯವರ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಸುಬುಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ' - (೧೯೬೩) ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ರವರ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ', (ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಡಗಿತನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು) - ೧೯೬೬, ರಾಜ್ ಪ್ರಮುಖ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರ 'ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಚಲನೆಯ ಮೇಲಿನ ಲೇಖನ' (೧೯೭೦) ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ್‌ರವರ 'ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿನ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಚಲನೆಯ ಮೇಲಿನ ಲೇಖನ', 'ಬ್ಲಾಂಕಿನ್ ಬರ್ಗ್'ರವರ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನ' (೧೯೮೫) ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಸುಬುಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಥವಾ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಪಡೆದಷ್ಟು ಗಮನವನ್ನು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಸಭೆ (ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ) ಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. 'ವಿಜಯ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ'ಯವರ 'ವಿಜಯನಗರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಕುರಿತಾದ' ಮತ್ತು 'ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ನೇಕಾರರ ಕುರಿತಾದ' (1985a, 1985b) ಕೃತಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಎರಡನೇ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಎಸ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ರವರು 'ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' (ಲೋಹ ಕೆಲಸಗಾರರು)ರ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಕರೆಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. (೧೯೮೭ : ೧೧೨).

ಕಲಾ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಇಂಡಾಲಜಿಕಲ್ ಕೃತಿಗಳು ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಅವುಗಳ ಸೊಬಗು, ರಮ್ಯತೆ, ಭಾರತೀಯ ಕಸುಬುದಾರರ ನಾಜೂಕುತನ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳ ಸಂಕೇತಾರ್ಥಗಳ ಕಡೆಗೆ ಓದುಗರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. (ಆಚಾರ್ಯ 1977 (1927) ಆನಂದ್ (1957) ಬೋಸ್ಸಾಕ್ (1960) ಜುವಿಯ - ಡು - ಬ್ರುಮಲ್ (1978) (1926) ಕೈಪರ್ (೧೯೮೩), ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ (೧೯೦೭, ೧೯೧೩) ರೋ ಲ್ಯಾಂಡ್ (೧೯೬೭, ೧೯೫೩) ಸ್ಮಿತ್ ೧೯೧೫, ಜಿಮ್ಮರ್ (೧೯೪೬) ರಂತಹವರ ಕೃತಿಗಳು ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರೌಢ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಸುಬುಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಇದ್ದಾರೆ. UNTRACHT-1968, FISCHER & SHAH - 1970, KRISHNAN - 1976, STRANDGOARD -1976, MUKHRJEE 1978, BLANKENBERG -1985.

ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಕಸುಬನ್ನು ಕುರಿತೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು. (DUMONT - 1952, SRINIVAS - 1959, SARASWATHI -1963, ISWARAN - 1966, BEHURA - 1978)

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈಶ್ವರನ್‌ರವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕುಂಬಾರರು ಮತ್ತು ಕುಂಬಾರಿಕೆಗಳ ಕುರಿತೇ ಗಮನ ಹರಿಸಿವೆ. ಈಶ್ವರನ್‌ರವರು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಲೋಹ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸರವರರು ಈ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಉಪಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವಗೋತ್ರ ವಿವಾಹದ

ಗುಂಪುಗಳು ಹಾಗೆ ಔದ್ಯೋಗಿಕವಾಗಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಅವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸದೇ ಹೋದವು". ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ಎಡಗೈ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಕುರಿತು 'ಮಂಡೇಲ್ ಬಾವನ್' ರವರು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ರು ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ತ್ಯಜಿಸಿದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಆರ್ಥಿಕ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಸಾಧಿಸಿದುದರಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಆಚರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಶುದ್ಧರೂ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲು ಆಶಿಸುವವರು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ, ಪರಿಹಾರ ಕಾಣಲಾಗದ ವಿವಾದಗಳಿಂದಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಲೇಖಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. (೧೯೭೭: ೪೫೯)

೧.೩. ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನ

ಬಹುಶಃ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷಿಯಾಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಂಚಾಲರ(SMITHS) ಕುರಿತು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವ ಪುಸ್ತಕ 'ನಾಕ್ಸ್' (KNOXS)ರವರ "ಹಿಸ್ಟಾರಿಕಲ್ ರಿಲೇಶನ್ ಆಫ್ ದ ಐಲ್ಯಾಂಡ್ ಸಿಲೋನ್" -- ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯ ಸಿಲೋನಿನ ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಿಗ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ಸಾಮಾಜಿಕ , ಆರ್ಥಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (KOOMARA SWAMY -1909)

ಈ ಕೃತಿಯ ನಂತರ ಸುಮಾರು ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಡುಬೆ (Dubois) ರವರ "ಹಿಂದೂ ಮ್ಯಾನರ್ಸ್, ಕಸ್ಟಮ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಸೆರೆಮೋನೀಸ್" (First M.S. 1806) ಬುಕನಾನರವರ "ಜರ್ನಿ ಫ್ರಂ ಮದ್ರಾಸ್ ಥ್ರೂ ದ ಕಂಟ್ರೀಸ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರ್, ಕೆನರಾ ಅಂಡ್ ಮಲಬಾರ್" (೧೮೦೭)

ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಿಷನರಿಗಳು ಹಾಗು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಸ್ಟಾಟೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಾದ ಈ ಈರ್ವರೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕುರಿತು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳವರ್ಗದವರೆಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚಾಲರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು

ದುಬೆಯವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (೧೯೭೮ಃ ೨೩) ಹಾಗೆ ಜನಿವಾರದ ಉಪಯೋಗ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜೈನ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಪಂಚಾಲರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸದೇ ಇರುವ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲರನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾ, ಕೆಲವು ಹಿಂದೂಗಳು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆಗೆ ಏರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (೧೯೭೮ :೨೪)

ಬುಕನಾನ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವಾಗ “ಪಂಚಾಲರು ಶೂದ್ರರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳವರ್ಗದವರೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು” ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಕಮಾಚಮ್ಮ, ಕಾಳಿಮಾರವರ ಮೂಲದವರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಪಂಚಾಲರು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಬುಕನಾನ್ ೧೮೦೭ :II: 268)

ಬುಕನಾನ್‌ರವರು ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ, ಕಾಡು ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದ ಕ್ವಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾದುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯ ಹಲವು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವ ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ಈ ಈರ್ವರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ 'ಎಡಗೈ' ಮತ್ತು 'ಬಲಗೈ' ಜಾತಿ ವಿಂಗಡಣೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲರು ಎಡಗೈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮುಂದಾಳುತನ ವಹಿಸಿದುದರ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇವರ ತರುವಾಯ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ 'ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್'ರವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

'ಪಂಚಾಲ' ಅಥವಾ 'ಕಮ್ಮಲಾನ'ರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗದ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ , ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪದಗಳು 'ಕಮ್ಮಲಾನ' ಪದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪದವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಕಮ್ಮಲಾನರೆಂದರೆ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ದೈವವಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಐದು ವರ್ಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ (ಸಂಪು.VII: 412) ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು 'ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ರೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಸಂಪು. III : 113)

ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿಫುಲವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತಿಕರ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಇವರ ಕೃತಿ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ "ಕಾಮಾಕ್ಷಿ ದೈವಕ್ಕೂ' ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲರ ಮಧ್ಯದ ಸಂಬಂಧ ಎಂತಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ". (ಬುಕಾನನ್ Vol-III: ೧೧೨) ಇವರ ಇಂತಹ ಸೂಚನೆಗಳು ಮುಂದಿನ ವಿದ್ವಂಸರುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ದೊರಕಿಸಿದವು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇವರ ತರುವಾಯ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ 'ಪಂಚಾಲ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು' ಅಧ್ಯಯನಕಾರರ ಗಮನ ಸೆಳೆದರು.

ಟ್ರಾಂಕ್ವೆಬಾರಿನ ಎಫ್.ಜೆ.ಲೀಪರ್ (F.J. Leeper) ರವರು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಎಂಟಿಕ್ವರಿ'ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾ ಪಂಚಾಲರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಏಕೆ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (೧೮೭೩:೨೧೪)

'ಜಾರ್ಜ್ ಬರ್ಡ್ ವುಡ್' (George Birdwood) ರವರ 'ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಯಲ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' (೧೮೮೦) ದಲ್ಲಿನ ಲೇಖನಗಳು.

'ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಸ್ಟಡಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಕ್ರಾಫ್ಟ್ಮನ್' (೧೯೦೯) ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಆಸಕ್ತಿಕರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದವು.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಪಂಚಾಲರ ಆಶ್ರಯಧಾತರು, ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮೂಲತಃ ಭೂಗರ್ಭ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹುಶಃ 'ವಿಲಿಯಂ ಮೋರಿಸ್' ರವರ ಪ್ರಭಾವದ ಫಲವಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ 'ಸಿಲೋನಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆ ಹಾಗು ಕಸಬುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ' ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು 'ರೋಜರ್ ಲಿಪ್ಸೆ' ಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. (1978: XXX:30)

ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಯವರ "ಮಿಡಿವಲ್ ಸಿಂಹಳೀ ಆರ್ಟ್" (೧೯೦೮) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಸಿಲೋನಿನ ಕಲೆಯ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಜನರು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕತೆಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರಾದರೂ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರೀಕತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಶ್ರಮಿಸಿದ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಕಲಾವಿದರ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

(ಉದ್ಧೃತಃ ಕೆ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯಃ ೧೯೭೪:೧) ೧೯೦೯ರ ಮರುವರ್ಷ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಕ್ರಾಫ್ಟಮನ್' ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸಿಲೋನಿನ ಸುಪ್ರಿಂ ಕೋರ್ಟಿನ ಪ್ರಾಕ್ಟರರೂ ಮತ್ತು ಸಿಲೋನಿನ ಗೌರ್ನರ್‌ರವರೂ ಆಗಿದ್ದ 'ಎ.ಇ. ರಾಬರ್ಟ್' ರವರು ಸಿಲೋನಿನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಕ್ಕೂಟದವರ ಒತ್ತಾಸೆಯ ಮೇರೆಗೆ "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂಡ್ ಹಿಜ್ ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್ಸ್" ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರಿಗೆ ಇರುವ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಯಲು 'ಆರ್.ವಿ. ರೆಸೆಲ್' ಮತ್ತು 'ಆರ್.ಇ. ಎಂಥೊವಿನ್' ರವರು ಅಸಮರ್ಥರಾದರೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಂಚಾಲರು ತಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಾನರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸುಮಾರು '೧೦೩೩ರ ಶಾಸನವೊಂದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪಂಚಾಲರು ಅತೀ ಕೆಳವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದು ಇವರು ಕೇವಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸೈನ್ಯಗಳ ಅವನತಿಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ 'ಕಮ್ಮಲಾನ' ಸಮುದಾಯವು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೇನೋ, ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಅತಿರೇಖವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಕೆಗೆ ಏರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವರು ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ತುಂಬಾ ಕುಹಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವಂತಾಯಿತು. (ರಸೆಲ್ ೧೯೧೬: I: ೩೭೩) ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂಥೋವಿನ್‌ರವರು 'ಬಾಂಬೆ ಪ್ರಾಂತದ ಪಂಚಾಲರ' ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಬಾಂಬೆ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಈಶಾನ್ಯ ಪ್ರಾಂತವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ (North - Eastren Karnataka) ಸೇರಿದ್ದುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಲೋಹಗಳ ಕೆಲಸಗಾರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಾಗಿದ್ದ ಪಂಚಾಲರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಾನ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರು ಧರಿಸುವುದನ್ನು ಪುರೋಹಿತ ಶಾಹಿ ವರ್ಗ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದು ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪುರೋಹಿತ ಶಾಹಿಗಳ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪಂಚಾಲರು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧೯೦೯ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ಪಂಚಾಲನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿದುದರ ಕಾರಣವಾಗಿ ನರಗುಂದದ ಪ್ರಮುಖನೊಬ್ಬ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೃಷ್ಟದ ಮೇಲೆ ಸಲಾಕೆಯಿಂದ ಬರೆ ಹಾಕಿದುದನ್ನು ತಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ

ನೋಡಿದುದಾಗಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ವೃದ್ಧನೊಬ್ಬನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದರೆಂದು ಎಥೋವಿನ್ನರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (Enthoven. 1922 : 175-8)

೧೯೨೮ರಲ್ಲಿ ಎಲ್.ಎ.ಕೆ.'ಅಯ್ಯರ್'ರವರು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂಥದ್ದೇ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ತಾವು ನೋಡಿದುದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿ "ಕಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಇನ್ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಂದು ಹೇಳುವ ಪಂಚಾಲರು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ತಾವು ಸಾವು ಇರದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನೇರವಾಗಿಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡವರು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಾವಿಗೀಡಾದ ಋಷಿಗಳ ವಂಶದಿಂದ ಬಂದವರು. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಎಂದು ಪಂಚಾಲರು ನೀಡಿದ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಐಯ್ಯರ್‌ರವರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಐಯ್ಯರ್: ೧೯೩೫ IV ೪೩೫)

ಐಯ್ಯರ್‌ರವರು ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ (ವಿಚಾರಗಳನ್ನು) ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಉಪಜಾತಿಗಳು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉಪಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ವೃತ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲದ ಅನ್ಯ ಉಪಜಾತಿಗಳ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ದುಬೆ'ರವರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ "Eisenschmiede and damonen" ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ 'ಕಮ್ಮಾರ'ರ ಕುರಿತು ಮೊನೊಗ್ರಾಫ್ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತಾಗಿ ಇರುವ ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳೆರಡನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕಾರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮೀಕ್ಷಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರಿಗಿರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಮಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು (೧೯೩೯: ೩೦೩)

ಅದೇ ರೀತಿ ೧೯೪೨ ರಲ್ಲಿ 'ಎಲ್ವಿನ್' ರವರು ಕಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತು ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ೧೯೬೩ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ 'ಲಿಯ್‌ವಾ' (LEUVA) ರವರು 'ಕಮ್ಮಾರ'ರ ಕುರಿತು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿರುವರು.

ಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ದೂರವುಳಿದ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲಸಗಳ ಕುರಿತು ರೋಮಾಂಚಿತರಾದ 'ಸ್ಟೋವಿನ್'ರವರು ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು

ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವಸ್ತು ವಿಷಯವು ಕಮ್ಮಾರರು ಪಡುವ ತೊಂದರೆಗಳು ಹಾಗು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಕುರಿತೇ ಇಡಿಕಿರಿದಿದೆ. (೧೯೪೭: ೨೬೦) -(ಸ್ಟೋನ್)

ಈ ಕೃತಿ ಹೊರಬಂದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ತರುವಾಯ 'ಜಿ.ಕೆ.ಪಿಳ್ಳೆ'ಯವರ 'ದ ವೇ ಆಫ್ ದ ಶಿಲ್ಪೀಸ್' (The way of the Silpis) ಎನ್ನುವ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು. ಈ ಕೃತಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮೂಲದಿಂದ ಜನಿಸಿದರು ಎನ್ನುವ ಮಾನಸಾರದೊಳಗಿನ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (೧೯೪೮).

೧೯೬೬ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಪಿ.ಕೆ. ಮಿಶ್ರಾರವರು ಅಲೆಮಾರಿ ಪಂಗಡವಾದ 'ಗಡಾಲಿಯಾ ಲೋಹರ್' (ಕಮ್ಮಾರ) ರ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇದು ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ 'ಗಡಾಲಿಯಾ ಲೋಹರ'ರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವ ಲೇಖಕರು 'ಗಡಾಲಿಯಾ ಲೋಹರ'ರ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ Eastern Anthropologist (ಈಸ್ಟರ್ನ್ ಆಂಥ್ರೋ ಪಾಲಜಿಸ್ಟ್) ಕೃತಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು (೧೯೬೮) ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಪುರಾಣಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕಾಣಸುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕಥೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಕರಲ್ಲಿ 'ಟಿ.ಆರ್. ಸಿಂಗ್'ರವರೇ ಮೊದಲಿಗರೆನಿಸುತ್ತದೆ. ತಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಹೊರಟ ಪಂಚಾಲರ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಿರುವ ನೈಜ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಡೀ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ, ಅದರಲ್ಲೂ ಪಂಚಾಲರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಯಾಕೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅದರಲ್ಲೂ ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿಗಳು ಬಾರದಿರಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಇವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಹುಡುಕಬಹುದು.

ಎರಡನೇದಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಬಂದಾಗ ಇವರು ಸಂಶೋಧಕರನ್ನು ಅತೀ ಗುಮಾನಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಶೋಧಕರೆಂದರೆ ಮಾರು ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೋ, ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ಅಪಹರಿಸಲು ಬಂದವರೆಂದೋ, ಇಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯಧಾತದ ಗೂಢಾಚಾರಿಗಳೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊರ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಂಶೋಧಕರು ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಅಡಚಣೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಮೂರನೇದಾಗಿ ಪಂಚಾಲರು ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. (Eliade 1956) ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ.

ಇವುಗಳ ನಂತರ ಹಾಲೆಂಡ್ ಮೂಲದ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್‌ರವರು ೧೯೮೫ ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ (ಕರ್ನಾಟಕದ) ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡರು. ಇವರು ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳು, ಅವರ ಉಪಜಾತಿಗಳು, ಅವರ ಮಧ್ಯ ಇರುವ ವೈರುಧ್ಯಗಳು, ಅವರ ಕಸುಬು, ಕಸುಬಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಂಬುಗೆಗಳು. ಉಪಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿ "Makers of World" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕದ (ಕರಾವಳಿ ಪಂಚಾಲರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಪಂಚಾಲರ ಸಮಗ್ರ ಪಂಚಾಂಗದಂತಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿದೇಶೀ ಸಂಶೋಧನೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯದ ಕೆಲಸ.

ಪಿ.ವಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ 'ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರಿಗಳು' ಎನ್ನುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ (೧೯೯೧) ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಕುರಿತು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ ಪಂಚಾಲರ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರ ತರುವಾಯ ೧೯೯೧ರಲ್ಲಿ ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರವರು 'ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ' ಎನ್ನುವ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ಲೇಖನಗಳಿದ್ದು 'ಕಮ್ಮಕುಲ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ', 'ವಾಜಿ ವಂಶ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ', 'ಕಮ್ಮಕುಲ- ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ' ಮುಂತಾದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಇವರು ಪೂರ್ವದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಪಂಚಾಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳೇ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ,ಬಹುಶಃ ಲೇಖಕರು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿತರಾಗಿ ರಚಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವ ಇದರೊಳಗಿನ ಲೇಖನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

'ನನ್ನಿವಾಳ ಆಚಾರ್ಯರು ತೆಲುಗಿನಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿದ (೧೮೯೮) ರ 'ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಅದಾಲತ್ತು ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪು' ಎನ್ನುವ ಕೃತಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ- ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಲರ ಮಧ್ಯದ ವೈಶಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂದು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾನಪದ' ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೊ.ಸಂ. ತಿಮ್ಮೇಗೌಡರು ಪಂಚಾಲ ಜಾನಪದ ಎನ್ನುವ ಲೇಖನವೊಂದು ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಂಚಾಲರನ್ನು ಜಾನಪದೀಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಐದು ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (೯೮೪).

ನಗುವನಹಳ್ಳಿ ಪಿ.ರತ್ನರವರು 'ಜಾನಪದ ಸೋಪಾನ' ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮಾರ ಜನಾಂಗ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎನ್ನುವ ಲೇಖನ ವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮತಾಚಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಲೇಖನದಿಂದಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಚಯ ಓದುಗರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (೯೯೪).

೧.೪. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ವಿಧಾನ

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು 'ಜಾನ್‌ಬ್ರೋವರ್'ರವರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸದ ಉದಾಹರಣೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. 'ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್'ರವರು ತಮ್ಮ 'ಕಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಇನ್ ಸದರ್ನ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎನ್ನುವ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ 'ಕಮಲಾಪುರದ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕೊಡುವ ಮಾಹಿತಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ 'ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಿಗೆ

ಹೋಲುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಅವರು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ದೆ-ಕಂಬಾರ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಲ್ಲ. ಕಮಲಾಪುರದ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು 'ಬೈಟ ಕಮ್ಮಾರ'ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅತೀ ಕೆಳವರ್ಗದ ಶ್ರಮಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮೂಲದ ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಇತರ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ರಾಜ ಮಹರಾಜರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಓಲೈಸಲು ಸೀಮಿತವಾದ ದಾಖಲೆಗಳು ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗವೊಂದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅಸಂಭವವೇನೋ.

ಯಾವುದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯದ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯದ ಜಾಡನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಬೆನ್ನುಹತ್ತ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಸಂಶೋಧಕನಾಗಿ ಹೋದ ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಾ ಗುಮಾನಿಯಿಂದಲೇ ಕಾಣ ತೊಡಗಿದರು. ಆ ಸಮುದಾಯದ ಜನತೆಯ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಎಂತಹ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗಲೇ ಅರಿವಾದದ್ದು. ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಊರುಗಳಿಗೆ ನೂರಾರು ಬಾರಿ ಅಲೆದಾಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಒಂದೋ, ಎರಡೋ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ವಕ್ತೃಗಳು ಮೂರನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮೌನಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾಗದಂತೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ದೊರೆಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅವಮಾನ ಎನ್ನಿಸುವಂತಹ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗಲಂತೂ ವಕ್ತೃಗಳು ಪೂರ್ಣ ಮೌನಿಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕನುಮೆಳ್ಳಿಯ 'ಚಿದಾನಂದಪ್ಪ' ಯಜಮಾನರು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ದೊರೆಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು ಹತ್ತು ಹಲವು ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆ ಮೂಲಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅಂಗಡಿ 'ಹಾಲಪ್ಪ', 'ಸುಧನ್ನಪ್ಪ' ನಂಥವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ವೈದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ವೈದ್ಯರ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು ಬಕಾರಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪನವರು ಮತ್ತು ಕನಕಪ್ಪನವರು.

ತಮ್ಮನ್ನು ಮೇಲ್‌ಸ್ತರದವರೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗೊಂದು ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯಲಿ ಎನ್ನುವ ಆಪೇಕ್ಷೆ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಒಬ್ಬ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ವಕ್ತೃ ತಾವು ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು, ಮದ್ಯ ಸೇವಿಸುವವರೂ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಿಸಬೇಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು 'ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮದ್ಯ

ಭಕ್ಷಕರೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಇತರ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳೂ ದೊರೆಯದಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹದ ಜೊತೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡಿದರು, ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲು ಸಂಕೋಚಚ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಅವರು ಹಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು (ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನುಬಂಧದದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.)

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ, ದಾಖಲೀಕರಣ, ಮುಂತಾದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧.೫. ಅಧ್ಯಯನದ ರೂಪ ರೇಷೆಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ. ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಿದ್ದು, ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನ, ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಕೊಂಡ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಅಧ್ಯಯನದ ರೂಪು ರೇಷೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ 'ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಮೂಲ' ಎಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪದನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಪಾಂಚಾಲರು, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು, ಅವರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಅವರ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತಿರುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಶಾಸನಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಎಂದಿದೆ.

ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ' ಎಂದಿದ್ದು, ಅವರ ಸಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪದ್ಧತಿ, ಮನೆ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಗಳ ರಚನೆ, ಸ್ವರೂಪ, ನ್ಯಾಯಪದ್ದತಿ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಉಡುಗೆ ತೊಡಿಗೆ, ವೈದ್ಯ, ಬೇಟೆ, ಜಾತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ, ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು 'ಆಚರಣೆಗಳು' ಎಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಹೆರಿಗೆ, ಜನನ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ, ಚೌಲ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಮದುವೆ ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದನ, ಸಾವು. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಭಾಗ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಶಕ್ತಿ ದೈವಗಳು ಮತ್ತು ಭರಮಪ್ಪ ದೈವದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪೂಜಾಕ್ರಮ, ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕಗಳು, ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳು ಎಂದಿದೆ.

ಐದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯವು 'ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂದಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕತೆ, ಹಾಡು, ಐತಿಹ್ಯ ಪುರಾಣ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು 'ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ' ಎಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು, ಅವಲಂಬಿತ ವೃತ್ತಿಗಳು ಎಂದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು 'ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ' ಎಂದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂಟರಲ್ಲಿ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು' ಎಂದಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳು, ಇತರ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು ಎಂದಿದೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ 'ಸಮಾರೋಪ' ಮತ್ತು ಅನುಬಂಧಗಳೆಂದಿದ್ದು, ಅನುಬಂಧ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳಿವೆ. ಅನುಬಂಧ ಎರಡರಲ್ಲಿ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ, ನಕ್ಷೆ, ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಅನುಬಂಧ ಮೂರರಲ್ಲಿ ವಕ್ತೃವಿವರವಿದ್ದು, ಅನುಬಂಧ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಪರಾಮರ್ಶಿತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೂಚಿ ಇದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮೂಲ

- ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ
- ಪಂಚಾಲರು
- ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು
- ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ
- ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು
- ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ
- ಶಾಸನಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಉಲ್ಲೇಖ

ಅಧ್ಯಾಯ- ೨
ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮೂಲ

೨.೧. ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ

'ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ' ಅಥವಾ 'ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಪದದಲ್ಲಿ 'ಮುದ್ದೆ' ಎಂಬ ಆದಿ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಪದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬ ಪದದ ಕುರಿತು ನೋಡೋಣ. ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವನು ಕಮ್ಮಾರ, ಕಬ್ಬಿಣ ಪದವು ಕರ್ಪೊನ್ ಎಂಬ ಪದದ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲಿ ಕ - ಅಕ್ಷರವು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸಂಕೇರಿಸಿದರೆ ಮಾರ ಎಂಬುದು ತಯಾರಿಸುವವನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಬ್ಬಿಣ (ಕಪ್ಪು) ಸಾಮಾನ್ಯರ ಲೋಹ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೂರಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು (Black Smith) ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದು ಸಂಭೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುಂಭ+ಕಾರ =ಕುಂಬಾರ್, ಮಾಲೆ+ಕಾರ= ಮಾಲೆಗಾರ, ಬಳೆ + ಕಾರ= ಬಳೆಗಾರ ಕಂಚು+ಕಾರ =ಕಂಚುಗಾರ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾವೃತ್ತಿಯವರು ಮಾಡುವಕೆಲಸವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಮ್ಮ + ಕಾರ= ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಪದವು ಖಚಿತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅದೊಂದು ಕೀಳು ಕೆಲಸವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. (ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಎಂ.ಜಿ. ೧೯೯೩: ೧೩೨)

ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣ ತಯಾರಿಸುವ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 'ಕಮ್ಮಗಾರ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಮ್ಮಗಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವವನೇ ಕಮ್ಮಾರನಿರಬೇಕು.

ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರರು ತಮ್ಮ 'ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮೆಕುಲ ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಮ್ಮೆ ಎಂಬುದು ಕರ್ಮನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ (ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ ೧೯೯೧ : ೧೭೮). ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮನ್ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಡಾ. ಆಪ್ಟೆಯವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ Work, Action, Duty, Religious rite ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಕರ್ಮಜೀವ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ An Artisan, ಕರ್ಮಕಾರಃ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ a machanic, an artisan, A black smith ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. (ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ ೧೯೯೧:೧೯೮)

ಕರ್ಮನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೊನೆಯ 'ನ್' ವ್ಯಂಜನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಎಕಾರಾಂತವಾಗಿ ಕರ್ಮೆ ಎಂದೂ, ಅಕಾರಾಂತವಾಗಿ 'ಕರ್ಮ' ಎಂದೂ ಸಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮ ಎಂಬ ತದ್ಭವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡುದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ (ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ ೧೯೯೧ : ಪು ೧೯೮)

ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮಲ' ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡದ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರ ಪದಕ್ಕೆ ಆದಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಸೇರಿದೆ. ಈ ಮುದ್ದೆ ಎಂಬುದು ಕಮ್ಮಾರನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಕಬ್ಬಿಣದ ದುಂಡನೆಯ ಆಕಾರದ ಘಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ದುಂಡನೆಯ ಆಕಾರ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಬಹುಶಃ ಒಂದೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಎಂದರೆ ಜೋಳ, ರಾಗಿ ಇತ್ಯಾಟ ಹಸಿ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ದುಂಡಾದ ಆಕಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಎಂಬುದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಕಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಎಂದರೆ ದುಂಡನೆಯ ಆಕಾರದ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವವನು ಎಂದರ್ಥವಿರಬೇಕು. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದುಂಡನೆಯ ಆಕಾರದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಘಟ್ಟಿಗಳು ಇನ್ನು ಹಳೆಯ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಂಟಿಯ ಸುತ್ತ ಮನೆಗಳನ್ನು ಜನರು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಅಗೆದಾಗ ಇಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುದ್ದೆಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ದುಂಡನೆಯ ಆಕಾರದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, ಕಮ್ಮಾರ ಪದವು ಅಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದವಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುವ ಬಹುಪಾಲು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಕಮ್ಮಾರ, ಕುಲುಮೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಪ್ರಮುಖ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಗೊಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕುಲುಮೆ ಗೊಲ್ಲರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರಬಹುದೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ಇವರ ಹೆಸರು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿರಬಹುದೇ ಎನ್ನುವ ಸಂಶಯ ಕಾಡುವುದೂ ಉಂಟು.

ಸಂಡೂರಿನ ಇಂದಿನ ಯಶವಂತನಗರದ ಮೂಲ ಹೆಸರು 'ಕನುಮಳ್ಳಿ'. 'ಕುಲುಮ ಹಳ್ಳಿ' ಜನಪದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕನುಮಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ.

ಕಮಲಾಪುರವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ವಾಸದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕುಲುಮೆಪುರ ನಂತರ ಕಲುಮ್ಯಾಪುರವಾಗಿ ಕಮಲಾಪುರವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ 'ಲ' ಮತ್ತು 'ಮ' ಅಕ್ಷರಗಳ ಸ್ಥಾನ ಪಲ್ಲಟವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಕುಲುಮೆ ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯೆಂದೇ ಹೆಸರು.

ತಮ್ಮಡಿಗಳು ಎಂದರೆ ಪೂಜಾರಿಗಳು, ಕಮ್ಮಾರರು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಕಮ್ಮಾರರ ಹಳ್ಳಿಯೇ ತಮ್ಮಡಿಗಳ ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ.

೨.೨. ಪಂಚಾಲರು

ಪಂಚಾಲರು ಎಂಬುದು ಐದು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪದವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪಂಚ ಎಂದರೆ ಐದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಕಲ್ಲು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಮರ, ಚಿನ್ನ, ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಕಂಚು ಇವುಗಳಿಂದ ವಸ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿ ಕಸುಬಿನವರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. (ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ನೊ.ಸಂ. ೧೯೮೪ : ೨೫೩)

ವಸ್ತು	ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ನಾಮ	ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮಳೆಯಾಳಂ	ತೆಲುಗು,	ಹಿಂದಿ ಮರಾಠಿ
ಕಲ್ಲು	ಶಿಲ್ಪಿ, ಕಲ್ಲುಕುಟಿಗ,	ಕಲ್ ತಚ್ಚಾನ್, ಕಲ್ಲಾಷಾರಿ, ಶಿಲ್ಪಿಕಲ್ ಸ್ಮಗಿಕ್ಕನ್, ಕಾಶಿ, ಮುಪ್ಪನ್, ಕಲ್ಲುಕ್ಕೊಟ್ಟಿ	ಶಿಲ್ಪಿ, ಕಾಶಿ	ಶಿಲ್ಪಿ
ಕಬ್ಬಿಣ	ಕಮ್ಮಾರ	ಕೊಲ್ಲನ್, ಕಮಮಾನ್	ಕಮ್ಮಸಾಲಿ	ಲೋಹರ್, ತಂಬರ್, ಕಸಾರ್
ಮರ	ಬಡಗಿ	ತಚ್ಚಾನ್, ಆಷಾರಿ, ಮರಾಶಾರಿ	ಆಚಾರಿ, ವಡ್ರಂಗಿ	ಸಂತರ್, ಬದಹಿ ತರಕನ್
ಚಿನ್ನ	ಅಕ್ಕ ಸಾಲೆ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಕಲಾದ, ನಾಡಿಸ್ಟನು, ಆಚಾರಯ್ಯ	ತಟ್ಟಾಂನ್	ಕಂಸಾಲಿ	ಸೋನಿ, ಸೋನರ್
ಕಂಚು	ಕಂಚುಗಾರ, ಭೋಗಾರ	ಮುಸಾರಿ, ಮೂಷಾಲಿ, ಕಣ್ಣಾನ್, ಕೊಟ್ಟೋನ್	ಕಂಚಾರಿ, ಮೂಸಾರಿ, ಮುಸಾರಿಲು	ಥದ್ರೆ

ಶಿಲ್ಪಿ ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಕಂಚುಗಾರ ಎಂಬ ವೃತ್ತಿ ಸೂಚಕ ಪದಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಜಾತಿ ಸೂಚಕಗಳಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಜನಗಳ ಬುದುಕಿನ ವಿವರ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪಾರಂಪರಿಕ ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರೆ ಈ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಜನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. (ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ನೊ.ಸಂ. ೧೯೮೪ ಪು: ೨೫೩)

ಬಹುಶಃ ತುಂಬಾ ಹಿಂದೆ ಈ ಐದು ಪಂಗಡಗಳು ಒಂದೇ ಮೂಲದವಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಾಂತರದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರಗೊಂಡು ಭಿನ್ನವಾಗಿರಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಐದೂ ಸಮುದಾಯದವರು ತಾವು ಒಂದೇ, ತಾವು ಪಾಂಚಾಲರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ, ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವರಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಂಚಾಲರ ಐದು ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಐದು ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೈವ	ಮೂಲಪುರುಷ	ಗೋತ್ರ	ವೃತ್ತಿ
ರುದ್ರ	ಮನು	ಸಾನಗ	ಲೋಹ
ವಿಷ್ಣು	ಮಯ	ಸನಾತನ	ಕಾಷ್ಠ
ಬ್ರಹ್ಮ	ತ್ವಷ್ಟ	ಅಹಭೂನ	ಕಾಂಸ್ಯ, ಕಂಚು
ಇಂದ್ರ	ಶಿಲ್ಪಿ	ಪ್ರತ್ನ	ಶಿಲಾ
ಸೂರ್ಯ	ದೈವಜ್ಞ	ಸಪರ್ಣಾಸ್ವ	ಸ್ವರ್ಣ

ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಈ ಐದು ಪಂಗಡದವರು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಮತ್ತು ಜನತೆಗೆ ಅತಿ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದ ಕೈ ಕಸುಬಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮನೆ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕಮನೆಯವರು ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳೆರಡನ್ನು ಎಳೆ ಕುಲ, ದೊಡ್ಡ ಕುಲ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಬೈಲು ಗಮ್ಮಾರ, ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದು ಕೆಲವರು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ತಾವು ಹಿರೇ ಮನೆಯವರೆಂದು ಬೈಲುಗಮ್ಮಾರ, ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯವರಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯವರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು, ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲೂ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಮ್ಮೇಗೌಡರವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ (ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ನೋ.ಸಂ. ಅದೇ ೧೯೮೪ : ೨೫೪). ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಜನರ, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಒತ್ತಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ತಾವು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಇವರು ಅಷ್ಟೇನೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರು ತಮ್ಮನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಈ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಯಾರುಃ ವೀರಣ್ಣ ಮಸಳಿ, ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣಃ ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ)

ಬಹುಶಃ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ಜಿ. ಜ್ಞಾನಾನಂದರು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಾನಂದರ ಕೃತಿಗಳು ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದುದಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

"ಚಿತ್ತೂರು ಅದಾಲತ್ತು ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ತಾವೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಂದು ತೀರ್ಪಾದುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದುದು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ". (E.Thurstan. IV, ಕಮ್ಮಲನ್ ಲೇಖನ)

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಕಮ್ಮಾರ ಮುಂತಾದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇತರ ಜಾತಿಯವರ ಮನೆ ಕೆಲಸ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ರಿಪೇರಿ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ, ಇಲ್ಲವೆ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶವುಂಟು, ನಂತರ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಮನೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಹರಿಜನ ಜಾತಿಗಳು ಕಮ್ಮಾರ ವರ್ಗದವರಿಂದ ಬೇಯಿಸಿದ ಆಹಾರ, ನೀರನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್.ಎಮ್. ಎನ್. ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ನೋ.ಸಂ. ೧೯೮೪ : ೨೫೭)

೧೯೫೦ ರವರೆಗೂ ಈ ಜಾತಿಗಳವರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಓಲಗ ಊದಿಸಲು, ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ರೈತ ಜಾತಿಗಳು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ (ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ ಸೋ.ಸಂ. ೧೯೮೪ : ೨೫೭)

ತಾವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಮೇಲ್‌ಸ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಸ್ಥಾನವು ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣದೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದಂತೆ ಯಥಾ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಈ ಐದೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಂಚಾಲರಲ್ಲಿಯೇ ತಾವುಗಳು ಸೇರುತ್ತೇವೆಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ, ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರ, ಬಯಲು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳು ಹೇಳುವರಾದರೂ, ಇವರಿಗೂ ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿಪಾದನಾ ಧ್ವನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨.೩. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು

'ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್'ರವರು ತಮ್ಮ 'ಕಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಇನ್ ಸದರ್ನ್ ಇಂಡಿಯಾ' (Vol. III) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಕಮ್ಮಾರ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮಲಾಪುರದ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದು, ಇವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧೀ ಉಪಕರಣಗಳು, ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯರು ಬೈಟ ಕಮ್ಮಾರ (ಬೈಟ-ಬಯಲು) ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತೆಯಾರಿಸುವವರು ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಾಗಿದ್ದು, ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅಡೆ ತಡೆಗಳುಂಟಾದಾಗ ಅವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಾನಿ, ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧೀ ಉಪಕರಣಗಳೂ, ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಇವರು ತಾವು ಮೂಲತಃ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕಾ ವೃತ್ತಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರಿಗೂ ತಮಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಆಚರಣೆಗಳು ಬಹುವಾಗಿ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರ ಬೆಡಗುಗಳು ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರ ಬೆಡಗುಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರ ಹಿರಿಯ ವಕ್ತೃವೊಬ್ಬರ (ಉಜ್ಜನಿಃ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ) ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಕರಾದರೆ, ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ 'ಕನ್ನಡ'ಮನೆ ಮಾತಾಗಿರುವ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಇವೆ. ಆದರೆ ಬೀದರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಲೆಮಾರಿ "ಗಿಸಾಡಿಯಾ" ಎನ್ನುವ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಆರು ಬೆಡಗುಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಗುಜರಾತೀ ಮೂಲದ ಉಪಭಾಷೆಯೊಂದನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ.

೧. ಹೂವಿನೋರು

೨. ತ್ಯಾಬಲ್ಲೋರು

೩. ಚಿಂತಕುಂಟ್ಲೇರು

೪. ನಿಜಗಂಬಳಿಯೋರು

ಹೂವಿನೋರು, ತ್ಯಾಬಲ್ಲೋರಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಚಿಂತ ಕುಂಟ್ಲೇರು ಬೆಡಗಿನವರನ್ನು ನೆಂಟರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೭ ಬೆಡಗುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಈ ಹದಿನೇಳು ಬೆಡಗಿನವರೂ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಬೆಡಗುಗಳೊಂದಿಗೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಈ ಬೆಡಗುಗಳು, ಯಾವತ್ತೂ ಜಾತಿ ಬೆಡಗುಗಳೊಂದಿಗೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ಬೆಸೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು ಈ ಗಿನಂತಿವೆ.

ಬಲಚಕ್ರದೋರು
ಬಿದರ ಕೋಟೆಯೋರು
ಕಲ್ಲು ಕುಟುಕರು
ಅಡಿಗಲ್ಲಿನವರು
ಕೋವೇರು
ಮುತ್ತಿಗಿಯೋರು
ಬೆಳಗುಂದೇರು
ಜಾಲಿಯಳ್ಳೋರು
ಕೂಸ್ಲೇರು (ಕುಶಾಲರು) ಕುಚೇಲರು (ಈ ಮೂರು ಬೆಡಗುಗಳು ಒಂದೇ ಬೆಡಗನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ)
. ಕಠಾಣಿಯೋರು
. ನೀಲಿಯೋರು ನೀಲಿಹಳ್ಳಿಯೋರು
. ಬಚಪುರಿಯೋರು
. ಊರಗಮ್ಮಾರರು
. ಜನಿವಾರದವರು
. ಗುಂಡಿಯೋರು
. ಸಿಂಗಾರದೋರು
. ವನಕುಂಟೇರು

ಈ ಹದಿನೇಳು ಬೆಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿಗೆಯೋರನ್ನು ಗೌಡರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೆ ನಕುಂಟೇರು ಬೆಡಗಿನವರು ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿಗಳು. ಈ ವಂಶದವರು ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ, ಶವಂತನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹದಿನೇಳು ಬೆಡಗಿನವರು ಮಧ್ಯಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ, ಮುಖವಾಗಿ ಹದಿಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಮುದ್ದೇಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಸ್ವಜಾತಿಯ ಬೆಡಗುಗಳೊಳಗೆ ವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ -ಜಾತಿ ಬೆಡಗುಗಳವರು ಸಹೋದರರು (ಒಂದೇ ವಂಶದವರು) ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರಲ್ಲಿದೆ. ಗೆಯೇ ಸ್ವ-ಜಾತಿ ಬೆಡಗುಗಳ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಒಂದೇ ದೇವರ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಿದರಕೋಟೆ ಬೆಡಗಿನವರಿಗೆ ಕಮಲಾಪುರದ ಕಟ್ಟೆ ಭರಮಪ್ಪ ಮನೆ ದೈವ.
ಬಚಪುರಿಯವರ ಮನೆ ದೈವ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ
ಬಲಚಕ್ರದವರಿಗೆ ಕನಕಗಿರಿ ಕನಕಾಚಲಪತಿ ಮನೆ ದೈವವಾದರೆ,
ಬೆಳಗುಂದಿಯವರಿಗೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗ ಮನೆ ದೈವ,
ಕೋವೇರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಪ್ಪ (ಆಂಜನೇಯ) ಮನೆ ದೈವವಾಗಿದೆ,

ಗೆ ಭಿನ್ನ ಬೆಡಗುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಯಮವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ರು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಮಲಾಪುರದ ಕಾಳಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿಗಳ ಬೆಡಗು ಜನಿವಾರದವರು ಎಂದಿದೆ. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ವಕ್ತೃವೊಬ್ಬರ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ತಾವು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹಿರೇಹಾಳ್ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಯೊಬ್ಬರು ಇವರಿಗೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯಮಂಡಳಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಮೂಲತಃ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದವರಾಗಿದ್ದ ಕಮಲಾಪುರದ ಕಾಳಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ತೊಡಿಸಿರಬೇಕು. ಆನಂತರ ಈ ವಂಶದವರು ಜನಿವಾರದವರ ಬೆಡಗಾಗಿರಬಹುದೇನೋ? (ಬಹುಶಃ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಆಡಳಿತದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೫-೧೬ನೇ ಶ.ದೊಳಗೆ ನಡೆದಿರಬಹುದು). ಈ ಬೆಡಗಿನವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವನಕುಂಟಿ ಮತ್ತು ಮುತ್ತಿಗೇರ ಬೆಡಗಿನೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨.೪. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಬೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಮುದಾಯವು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಉಕ್ಕು ತಯಾರಿಸುವಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಸುಬನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯೇ ಇವರ ಕಸುಬಾದುದರಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಕಬ್ಬಿಣ ದೊರೆಯುವ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳ ಅಂಚಿಗೆ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಆಂದ್ರದ ಮೂಲದವರಿರಬೇಕೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಟರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ತಯಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೆಲೆಸಿರಬೇಕು.

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಇವರು ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. 'ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್'ರವರು ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಇವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದೆ. ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್‌ರವರು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದರೂ ಸಹ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಶಿರಹಟ್ಟಿ' ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಅವರ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಇರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ.

ಕಬ್ಬಿಣ, ಯುದ್ಧ ಸಲಕರಣೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕ ವಸ್ತು, ಲೋಹಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸಮುದಾಯ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಆಲ್ಚಿನ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಯಚೂರು ಪ್ರಾಂತ (ದೊ ಆಬ್ ಪ್ರಾಂತ) ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಲೋಹ ತಯಾರಿಕೆ ನಡೆದುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೊ. ಆಲ್ಚಿನ್‌ರವರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಲೋಹ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಒಂದು ಬೆಡಗಿನ (ಬಲಚಕ್ರದೋರು) ಮನೆ ದೈವವು ಕನಕಗಿರಿಯ ಕನಕಾ ಚಲಪತಿಯಾಗಿದೆ. ಕನಕಗಿರಿಯಿಂದ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ದೂರವಿರುವ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಬಲಚಕ್ರದೋರು ಬೆಡಗಿನವರಿಗೆ ಕನಕಾಚಲಪತಿ ಮನೆ ದೈವವಾಗಿರುವುದೊಂದು ಅಚ್ಚರಿಯ ಸಂಗತಿ.

ಬಹುಶಃ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದ 'ಇಕ್ಕೇರಿ' ಸಂಸ್ಥಾನವು ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ನಂತರ, ಆ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ (ಶಂಕರ ಘಟ್ಟ) ಕಬ್ಬಿಣ ಲೋಹ ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಈ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಡಗಿನವರ ದೈವ ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ ಆಗಿದೆ.

ಇಂದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ನೆಲೆನಿಂತದ್ದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಾದ ಕುರುಹುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನೋಡಲು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಇವರು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಗ್ರಾಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಲೋಹ ದೊರೆಯುವ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲುಗಳ ಅಂಚಿಗೆ ಇವೆ. ಇವು ಬಹುಶಃ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಡಾಗಿದ್ದು ಇವರು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲತೊಡಗಿದ ಬಹು ಕಾಲದ ನಂತರ ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಗೊಂಡಿರಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇವರು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಕಮಲಾಪುರವು ಮಾತ್ರ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರಾಂತವಾಗಿದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ತಮ್ಮಡಿ-ಹಳ್ಳಿ'ಯು ಮಲೆನಾಡಿನ ಮಧ್ಯದ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛ ಮಳೆ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಇದೂ ಸಹ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದೆ.

ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆ.ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೊಳವೇ ಬಾವಿಗಳ ಉಪಯೋಗದಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಾವರಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನುಳಿದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಗ್ರಾಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ದೂರಾಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯವು, ಕಬ್ಬಿಣ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗಳಂಥ ಕೈ ಕಸುಬಿನಿಂದಲೂ (ನೀರಾವರಿ ರಹಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ) ದೂರಾಗುವ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಈ ಸಮುದಾಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಸಮರ್ಪಕ ಮಳೆ (ಪರಿಸರ) ಯ ಕಾರಣ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಹಿತ (Imbalance) ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯದಂತಾಯಿತು. ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಉಪಕರಣ ತಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಗುಳೇ ಹೋದವು. ಅಂಥ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಸುರಹೊನ್ನೆ (ನ್ಯಾಮತಿ) ಮತ್ತು ಕುಂಬಳೂರುಗಳಿಗೆ ಈ ಎರಡು ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಂತಿವೆ.

ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ರಂಗಾಪುರ, ಚಿಲಕನಹಳ್ಳಿ, ಹ್ಯಾರಡ, ಕುಶಲಾಪುರ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮುದ್ದೆಕಂಚ್ಗಾರರು ತತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಹೋಗಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ (Harvesting) ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಒಂದು ದಶಕಗಳ ಮೊದಲು ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಂತಿವೆ. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ 'ಸುರಹೊನ್ನೆ' ಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೬೦, ೬೫ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕುಂಬಳೂರಿನಲ್ಲಿ ೫, ೬ ,ಕುಟುಂಬಗಳು ವಸಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ತಾವು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸುಮಾರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಿಲ್ಲೆ	ಗ್ರಾಮಗಳು	ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು
೧	ಬಳ್ಳಾರಿ	೧.ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ	60	192
		೨. ಚಿಲಕನ ಹಟ್ಟಿ	25	
		೩. ವ್ಯಾಸನ ಕೆರೆ	12	
		೪. ಕನುಮೆಳ್ಳಿ (ಯಶವಂತನಗರ)	15	
		೫. ಕಮಲಾಪುರ	50	
		೬. ಹ್ಯಾರಡ	30	
೨	ದಾವಣಗೆರೆ	೭. ರಂಗಾಪುರ	40	145
		೮. ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ	105	
೩	ಗದಗ	೯. ಕುಸುಲಾಪುರ	30	67
		೧೦. ವಡ್ಡಟ್ಟಿ	12	
		೧೧. ಅಂಕಲಿ	25	
೪	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	೧೨. ಗಾರಟ್ಟಿ (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ)	4	07
		೧೩. ಮಾನಂಗಿ	3	
೫	ಶಿವಮೊಗ್ಗ	೧೪. ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ	60	65
		೧೫. ಮಂಡಘಟ್ಟ	05	

ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಕುಟುಂಬಗಳು				
೬	ದಾವಣಗೆರೆ	ಸುರಹೊನ್ನೆ (ನ್ಯಾಮತಿ) ಕುಂಬಳೂರು	60 05	60 05
	ಇತರೆ	ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ	25	25
ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಟ್ಟು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು				560

ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು 4500.00 ಇರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಪುರುಷ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸರಿಸಮ ಎನ್ನುವಂತಿದೆ.

೨.೫. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜನಪದ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸಲು, ತನ್ನ ಅಂತರಾಳದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸಲು ತಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ, ಇಲ್ಲವೆ ತಾನಿಷ್ಟ ಪಡುವ ದೈವವನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ. ಅವುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಆತ ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಸಮುದಾಯ ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಾಗಬಹುದು. ಒಂದು ದೈವವಾಗಬಹುದು. ಅಥವಾ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಆರೋಪಗೊಳಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಮರವೂ ಆಗಬಹುದು. ಇಂಥ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿರಬೇಕೆಂದೇನಲ್ಲ. ಆತನ ಒಡನಾಡಿಯಾದ, ಇಲ್ಲವೇ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮುದಾಯವು ಅಂಥ ದೈವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರಬಹುದು. ತಾನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ನಂಬಿದ ಇಂಥ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಜನಪದರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕಾಯುವ ದೈವ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯಬಲ್ಲದೆಂಬ ಅಚಲವಾದ ನಂಬುಗೆ ಜನಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವತ್ತೂ ನನ್ನದು, ತನ್ನದು ಎನ್ನುವ ಭೇದಭಾವಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಂಡರೂ ಅದು ಅಪರೂಪವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಏಳ್ಗೆಯ, ಬಾಳಿನ, ಮುಖ್ಯ ನೆಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ವಲಯದೊಳಗೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ, ಅದರಾಚೆಯೂ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಈ ಸಮೂಯವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ದೈವಗಳನ್ನಷ್ಟೆ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದೊಂದು ವಿಶೇಷ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವ, ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಸುಬಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಮುದಾಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ (ಕೆಂಪಾಚಾರಿ)'

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ದೈವ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಲಾರ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯಾಗಲೀ, ಆತನ ಅಲೆದಾಟದ ಕೇಂದ್ರವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಪರಿಚಯವೂ ಸಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ 'ಕುಲಾಚಾರ, ಮತಾಚಾರಿಗಳ' ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿವೆ.

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಮುಖ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವೆಂದರೆ 'ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ' ಇದರಾಚೆಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಆರಾಧಿಸುವ ದೈವಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಆರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ

ಬಹುಶಃ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ನಂತರ ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಇತರ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರಬೇಕು.

ಈ ಗ್ರಾಮವು 'ಗುಂಡಾ' ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಇದರ ಅನತೀ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಹದ ಗಣಿಗಳಿರುವ ಗುಂಡಾ ಬೆಟ್ಟಗಳಿವೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಮರಿಯಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ಎನ್ನುವ ಊರಿನಿಂದ ಸಂಡೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಒಳಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ೮ ಕಿ.ಮೀ. ಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನದವರೆಗೂ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರಲು ಬಸ್ಸಿನ ಸಂಪರ್ಕವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಗ್ರಾಮ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ನಾಶದಿಂದಾಗಿ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಗ್ರಾಮದ ಭಾಗಶಃ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರೇ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಮುಖ ದೈವ ಕಾಳಿ, ಈ ಕಾಳಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀ ದೈವಗಳು ಇಲ್ಲ. ಪುರುಷ ದೈವಗಳಾಗಿ ಹನುಮಪ್ಪ, ಭರಮಪ್ಪನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಳಿಯ ಕುರಿತು ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕುಲುಮೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿರುವುದು ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದದೆ.

ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುವ ಈಕೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಇಡೀ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

'ಕಾಳಿಯ ಜಾತ್ರೆ', 'ಕಾಳಿ ಗುಳೆ ಹೋಗುವುದು', ಭೀಮನಗಂಡಿ ಯಾತ್ರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರಚಲ್ಲುವ ಆಚರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಮಾತೃ ಸ್ವರೂಪ ದೈವ ಕಾಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ಆಕೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಸಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ:

ಸಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಅತೀ ಹತ್ತಿರದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ನೆಲೆಗಳಾದ ವಡ್ಡಟ್ಟಿ, ಅಂಕಲಿ, ನಾಗರಮಡವು, ಕುಶಲಾಪುರಗಳು/ ಇವೆ. ಬಹುಶಃ ಇವರ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಸಿರಸಂಗಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಸಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಿಯ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ದೂರವಾಗಿರುವ ಈ ಕಾಳಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದವರ ಆಚರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರರು ಈಕೆಯನ್ನು ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಯ ಪ್ರತೀಕವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಕೆಯ ಪ್ರಭಾವವೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬ್ಹಾರರ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹುಲಿಕಟ್ಟೆ ಗುಳೇದ ಲಕ್ಕವ್ವ:

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೈವ ಗುಳೇದ ಲಕ್ಕಮ್ಮ: ಮೂಲತಃ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಲಕ್ಕವ್ವ ಎಂದು ಮುದ್ದೆ । ್ರರರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬ್ಹಾರರು ಎಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ಗುಳೇದ ಲಕ್ಕವ್ವನ ಆಚರಣೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಗುಳೇದ ಲಕ್ಕವ್ವನಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟವಾದ ದೇವಾಲಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ್ರರರು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರತೀಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಿಂದ ದೂರ ಹೋದ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುವ ಆಚರಣೆ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಸ್ತುತ ಹುಲಿಕಟ್ಟೆಯು ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದೆ. ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ. ಹುಲಿಕಟ್ಟೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಮರವಿದ್ದು ಅದು ಲಕ್ಕವ್ವನ ನೆಲೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಆಚರಣೆಗೊಳ್ಳುವ ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಮರ ತಲೆದೂಗಿ ಕಾಳಿಗೆ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರದಾಗಿದೆ. ಗುಳೇದ ಲಕ್ಕವ್ವನ ಆಚರಣೆಯೂ ಸಹ ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ದೈವವಾಗಿದೆ.

೨.೬. ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವಾಗಲೀ ಅದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ತೀರಾ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಅತೀ

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯವು ದೇವತೆಗಳ ಸಮುದಾಯ, ತಾವು ದೇವರ ಮಕ್ಕಳು ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಒಂದು ಅಮೌಖಿಕ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ದೈವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲದೈವವಾಗಿ ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಭಾರತದ ಅಷ್ಟೂ ಸಮುದಾಯ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳದೇ ಆದ ದೈವಗಳು, ಅವರ ಕುರಿತ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಷ್ಟೇ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ- ಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವೂ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲ.

ಶಿವ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ತಾನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗಾಳಿ, ಬೆಂಕಿ, ನೀರು, ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಈತನು ನಂತರ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮನೆ, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿದೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಐದು ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು, ಐದು ಮುಖಗಳೂ ಒಂದೊಂದು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಪಂಚಾಲರದು. ಮನು, ಮಯ, ತ್ವಷ್ಟಿ, ಶಿಲ್ಪಿ, ದೈವಜ್ಞರ ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಒಂದೊಂದು ಮುಖಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮನು ಲೋಹ ಕೆಲಸ, ಮಯ ಬಡಿಗೆ ಕೆಲಸ, ತ್ವಷ್ಟಿ ಕಂಚಿನ ಕೆಲಸ, ಶಿಲ್ಪಿ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು, ದೈವಜ್ಞನು ಚಿನ್ನದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾನಂತೆ.

"ಮನು ನಾಮಕನಾದ ಶಿವನು ಆದಿ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಪೂರ್ವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಮಯ ನಾಮಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ತ್ವಷ್ಟ ನಾಮಕನಾದ ಚತುರ್ಮುಖಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶಿಲ್ಪಿ ನಾಮಕನಾದ ಇಂದ್ರನು ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಉತ್ತರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು" ಎಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. (ತಾಂಡವಾಚಾರ್ಯ ೧೯೯೦: ೨೨)

ಆದಿಜಾಂಬವ ತಾತನ ಮಗ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಆದಿ ಜಾಂಬವ ತಾತನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿ ನಂತರ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಮೈಯ ಎಲುಬುಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಆಯುಧಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗು ಎಂದು ಆಶಿರ್ವದಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ

ಜನಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಇಂತಹ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಒಂದು ಮುಖವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡು ಲೋಹ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರ.

ಮೂಲತಃ ಕಾಳಿಯೇ ತಮ್ಮ ದೈವ, ತಾವು ಪಾರ್ವತಿಯ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಕಾಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು, ಕಬ್ಬಿಣ ತಮ್ಮ ದೈವ, ಕಬ್ಬಿಣವೇ ಕಾಳಿ, ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯ ಕೈವಾಡವಿರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಾಗದು ಎಂದು ಸಹ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಾಳ ಸರ್ಪದಾಗಿದ್ದ ಭರಮಪ್ಪನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಎಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಸುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದ, ತಮಗೆ ಇರಲು ತಾವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇಡೀ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳು ಕಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಕಾಳಿಯು ಭರಮಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮನವೊಲಿಸಿ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯೊದಗಿಸಿದಳು. ಕಾಳಿ ಭರಮಪ್ಪನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಐದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮಗನೇ ಲೋಹಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣಿತ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನಾಗಿದ್ದನು ಎನ್ನುವ ಕತೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪೌರಾಣಿಕ ಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಾವು ಕಾಳಿಯ ಪುತ್ರರೆಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದಾಗಲೂ ಸಹಿತ, ಅದರ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸದ ಈ ಸಮುದಾಯ ತಾವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಾವು 'ಕಾಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು' ಎಂದೂ ಸಹ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಕುರಿತಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಲವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾದರೂ, ತಮ್ಮ ಆದಿ ದೈವ ಕಾಳಿಯ ಕುರಿತು ನೈಜವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಇವರು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೨.೭. ಶಾಸನಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ

ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ಆಶ್ರಿತರು. ವಿಜಯನಗರ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಿನ ಮಳೆ ಸುರಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಹಕ್ಕ ಬುಕ್ಕರು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಅನುಮತಿ ಮೇರೆಗೆ ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ಎನ್ನುವ ಐತಿಹ್ಯ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೊನ್ನಿನ ಮಳೆ ಸುರಿಸಿದರೆ ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೂ ಹೊನ್ನು ಎನ್ನುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. "ಕನ್ನಡದ ಕಬ್ಬಿಣ ಪದ ಪರ್ಬೊನ್

ಕರ್ಪೊನ್ ಎಂಬ ಮೂಲ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದುದು ಕರಿದು + ಪೊನ್= ಕರ್ಪೊನ್, ಕರ್ಬೊನ್, ಕಬ್ಬೊನ್, ಕಬ್ಬುನ್, ಕಬ್ಬುನ, ಕಬ್ಬಿಣ" (ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಎಂ.ಜಿ. ೧೯೯೩:೧೩೪). ಕರಿಪೊನ್ನೇ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಒಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ಕರ್ಪೋನ್ ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿಣ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹಂಪೆಯ ಸಮೀಪದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಜಂಬುನಾಥ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಹಂಪೆಯ ಸಮೀಪ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದು ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯವಾದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆಯೂ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಾಸ್ತು ಶೈಲಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದನ್ನು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸಲು ಕಟ್ಟಿಸಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲೂ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ತಾಮ್ರ ಶಾಸನ ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಸ್ಥಳೀಯರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಯಗಳಿಂದಾಗಿ, ದೇವಿಯ ಪೀಠದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಶಾಸನ ಹೊರತೆಗೆಯ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾನ ಪಲ್ಲಟ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತು ವಿಜಯನಗರ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದ ಯಾವ ಶಾಸನಗಳೂ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಪಂಚಾಳ, ಕಮ್ಮಾವಿ, ಕಮ್ಮಾಳ, ಕಂಬಾರ, ಕಮ್ಮಾರ ಮುಂತಾದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಹಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪದಗಳು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಅಥವಾ ಅವರಂತೆ ವೃತ್ತಿ ನಡೆಸುವ ಇತರ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದವಾಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಉಲ್ಲೇಖವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ (ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ ಕೆ.ಎಸ್. ಪು.೧೯೯೬ : ೬೭).

ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಕರವಾಳ್, ತೋಲವಾಳ್ ಎಂಬ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು, ಕಡಿತಲೆ ಎಂಬ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಸಬಳ, ಕೊಂಡ, ಶಲ್ಯ, ಭಲ್ಯ, ಶೂಲ, ಕರ್ಡಡೆ, ಸುರಿಗೆ, ಮುಸುಲ, ಭಂಡಿವಾಳ, ಈಟಿ, ಶಕ್ತಿ, ಪಂಚರಾಯುಧ, ತೋಮರ,

ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು (ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಎಂ. ೧೯೮೪ :೨೫೭) ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ದುಡಿದ ಮೂವರು ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆಂಬಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖ ವೊಂದು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೫೯ ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋಜ, ತಿಮ್ಮೋಜ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೋಜ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರರು ನೀರನ್ನು ಎತ್ತುವ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾನಿಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ, ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವ ಈ ಬಾನಿಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೀಮತು ಕಾಳಿಕಾ ಕಮಟೇಶ್ವರ ದೇವರ ವರ ಪ್ರಸಾದಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ((S.I.I.) South 9.9: IX (II) PP. 662 No. 670).

ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೫೦ರ ಶಿಕಾರಿ ಪುರದ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂಬ ಪದದ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. (ಎ.ಕ. ಶಿಕಾರಿಪುರಃ ೨೬೪)

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೧೮ರ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ 'ಭರತೇಶ್ವರ ದೇವರ ಕಮಾಪೆರೆಯ ದಶವನವ ಗಂಗಯನ ಕೇಲೋಜನುಂ ಗಂಗನುಂ ದೇವರ್ಗಿ ಕಾಲಂ ಕರ್ಚಿಕೊಟ್ಟರು'. ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ೧/೧೦ ಭಾಗದಂತೆ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ವಿವರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. (ದಶಮನ್ನ ೧/೧೦).

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೧೫ ರಲ್ಲಿ ನಾಗಾವಿ ನಗರದ ಕಂಮಾರ ಬೊಮ್ಮೋಜನು ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಳ ದೇವರ ಕಮ್ಮಾಟಕ್ಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆದಾಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. (ಉದ್ಧೃತ : ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಃ ೧೯೯೫ ಪುಟಃ ೯೮)

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೦೬ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮರವಿಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯು ಕಮ್ಮಾರರು ಬಿಟ್ಟಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. (ಸಾ.ಇ.ಇ. XV ಪು. ೯೨ ನಂ. ೬೭) ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೮೫.

ಸಿಂಘಣನ ೧೨೧೩ನೇ ಶಾಸನವು ಶೂದ್ರರುಂ ಕಾ ರ್‍ರುಕರುಂ ಬಿಟ್ಟಿ ಬೆಸನಂ ಮಾಡುವುದು. ಎಸ್.ಐ.ಐ. ಪುಟಃ ೨೧೩ ನಂ. ೧೫೧ (ಉದೃತಃ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಪುಃ ೧೯೯೫ :೧೦೦)

ಲೇಖನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಈ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಮಾಹಿತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರಲ್ಲೂ ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ತೊತ್ತುಗಳಂತೆ ದುಡಿದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ನಿಲಧಕ್ಷಿತ ಕೆಳ ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು, ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಚ್ಯುತಿ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದೇನೋ.

೨.೮. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮಾರ', 'ಕಮ್ಮಟ', 'ಕಾರು ಗೃಹ' ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರೆತರೂ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪದದ ಬಳಕೆ ದೊರೆಯಲಾರದು. "ಮುದ್ದೆ" ಬಹುಶಃ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದವಾಗಿದೆ.

ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಗಧಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮ ಯೋಜ' ಎಂಬ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೯೮ರ "ಅಭಿನವಾಭಿದಾನಂ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲೆಂದೇ ಇದ್ದ ಕರ್ಮಾಗಾರಗಳನ್ನು ಕಾರುಗೃಹ ಅಥವಾ ಶರಸಾಲೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. (ಉದ್ಧೃತಃ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಃ ಪುಟಃ ೬೯ಃ ೧೯೯೪)

ರಾಘವಾಂಕನ ಸಿದ್ದರಾಮ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಸಿ ಕೆಂಟಗಲಿಪ ಕಿಡಿಗಳಮಳ್ವ ಪಂಚಲೋಹದ ಗಂಡ ಸೆಲೆಲೆ ಕಕ್ಕಸದ ಕಮ್ಮಟಿರುನಿಡಿದಿಕ್ಕುಳಗಳಿಂದವಚಿ ಹಿಡಿದು ತಂದು (ಸಂಃ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ೧೯೨೩ ಃ ೭. ೧೯) ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಉಗುಳುವ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಲೋಹದ ಗಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಯಿಸಿ ಉದ್ದನೆಯ ಇಕ್ಕುಳದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಮ್ಮಾರರು ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ರಾಘವಾಂಕನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಪುರಾಣಂ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಶ ರಾಸ್ತ್ರ ಮಂ ಸಸಿಯ ಪಾಣಿಯೊಳೀ ಮಧುವೆಂಬ ಕಮ್ಮಟಂ ಮಸೆಯಲೆವೇಡಿ ತೀಡಿದನೋ (ಸಂಃ ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟಃ ೧೯೩೬ಃ೮೪)

'ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸಂ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾರುಕ ಎನ್ನುವ ಪದದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮದನನ ಬಾಣಾವಳಿಯಂ ಕಾಸಲ್

ಚೈತ್ರೋಜ್ಜ್ವಳ ಕಾರುಕನಿಟ್ಟ ಕಮ್ಮಟಂಬೋಲ್, (ಹಿರೇಮಠ ಮತ್ತು ಸುಂಕಾಪುರ ೫೬ : ೨) ಕಾರುಕರು ಕಮ್ಮರರು ೧ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಈ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅವರದೇ ಆದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಆಯುಧ ತಯಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಟಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮರನಂಬು ಕಮ್ಮಪಿಂಗೆ ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ (ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ.ಎಂ. : ೧೯೮೦: ೨೭೨)

ಭೀಮನು ಆನೆಯೊಂದನ್ನು ಒತ್ತಲಾಗಿ ಅದರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಒಸರುವ ಕೆಂಪಾದ ರಕ್ತವು ಕಮ್ಮಾರನ ತಿದಿಯ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ವಲಿಸುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿರುವ ಭೀಮನಾದರೋ ಕಮ್ಮಾರನಂತಿದ್ದನು. (ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ) (ಉದ್ಧೃತಃ ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಃ ಅದೇ ೧೯೭೦ : ೪೨೯)

ಕೇಶೀರಾಜನ ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ "ತಿದಿಯೊತ್ತುವ ಕಮ್ಮಾರಂ ಬೊಲಿರ್ದಂ ಭೀಮಂ" (ಸಂಃಡಿ.ಎಲ್.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ೧೯೬೮:೮೭ ಸಾಲು)ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೬೦ ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವ ಕಂಚಿಪುರಾಣ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಚುಗಾರನಾದ ಧರ್ಮಪಾಲ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಚೋಳನೃಪಾಲನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಚಾರ ಪ್ರೌಡರೂ ಪಂಚಾತ್ಮರೂ, ಪಂಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಆಗಿದ್ದು ಅವರು ಸೀರ್ಸ, ಕವಚ, ವಜ್ರಾಂಗಿ, ಕತ್ತಿ, ಭಲ್ಲೆಯ, ಈಟಿ, ಸಾರಚ, ಅಂಬು, ಮುಂತಾದ ಆಯುಧ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. (ಉದ್ಧೃತಃ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಃ ಪು೭೦ : ೧೯೯೪)

ಧರ್ಮಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಟರಿಲ್ಲದೆ ಬಡ್ಡಾರಿ ಶಸ್ತ್ರಂಗಳಾಗವು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಒಂದು ಕಡೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮವಿನಂತೆ ಕಾಸಿ ಬಡಿವರ್, ಬಡಗಿಯಂತೆ ಕೆತ್ತುವರ್ (ನಯಸೇನಃ)

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರ ಹಲವಾರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಕಮ್ಮಾರ, ಕಮ್ಮಟ, ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಬಳಕೆಯಾದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾರನಾದ, ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ',
'ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬ್ಬಿಲ, ದುರ್ವಾಸ ಮುಚ್ಚಿಗ
ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರ'

'ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿಗೆ ಕಬ್ಬುನದ ಕಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆ' (ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ೧೯೬೮: ವ. ೫೮೮, ೫೮೯,೬೭)

ಹದಿನಾರು, ಹದಿನೇಳನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತಿಂತಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಬಹುಪಾಲು ವಚನಗಳು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರನಾಗಿದ್ದ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನು ಅದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವನಾದುದರಿಂದ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಸಾಲೆಯ ಒಂದೊಂದು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆದ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿ ಬರೆದ ವಚನಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದ ಇಡೀ ಜೀವಾಳ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಪ್ರಕರಣ, ಸಿದ್ದಪ್ಪಜಿ ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರ, ಹೀಗಾಗಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬಂತೆ, ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆ, ಕಬ್ಬಿಣ ಕಮ್ಮಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳ ಬಳಕೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

"ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಏಳುನೂರ ಐವತ್ತು ಪಂಚಾಳ ಒಕ್ಕಲು, ಅವರಿಗೆ ಕಾಳೋಜಿ, ದಿಂಬೋಜಿ, ಬೇಟೋಜಿ, ಎರಡೋಜಿ, ನಿಂಗೋಜಿ, ಚನ್ನೋಜಿ, ನರಸೋಜಿ ಎಂಬ ಏಳು ಜನ ವಾಜ ಕುಲ ಧಣಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಏಳು ಕುಲುಮೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ತಲಕಾಡಿನ ಸಖಿ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಕತ್ತಿ, ಫಿರಂಗಿ, ಬಂದೂಕು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂತಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಎತ್ತಿನ ಗಾತ್ರದ ಕಾದ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ". (ಜೀ.ಶಂ. ಪರಮ ಶಿವಯ್ಯ ೫೧೧೩) ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೆಳದರ್ಜೆಗೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕು, ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನನ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕೊಟಗಾನ ಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಸಿಂಧ್ ಮಾದಿಗರ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತನಾದ ಆದಿ ಜಾಂಬುವಂತನ ಮಗ ಪಂಚಾಳ ಮುಂತಾದ ವಿವರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಸಿಂಧ್ ಮಾದಿಗರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅತೀ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿವರಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ

- ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪದ್ಧತಿ
- ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳ ರಚನೆ, ಸ್ವರೂಪ
- ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ
- ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ
- ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ
- ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ
- ಬೇಟೆ
- ಜಾತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ
- ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
- ನಂಬಿಕೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩
ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ

೩.೧. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಗಳು:

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮಾಜ/ ಸಮುದಾಯವು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಅತೀ ಸರಳವೆನ್ನುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಅದು ತನ್ನೊಡಲೊಳಗೆ ತನಗೆ ಅರಿವಾಗದಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ಆದ ಸ್ವರೂಪ (Structure) ಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ತನ್ನ ಸುಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಆ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಹಲವು ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವೂ ಸಹ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಅತೀ ಸರಳವೂ, ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಒಂದು ವರ್ಗದಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಅದರ ಸನಿಹಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆಲ್ಲಾ ಆ ಸಮುದಾಯ ಅತೀ ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒತ್ತಡಗಳಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.[1]

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

೧. ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನ
೨. ಗೌಡ
೩. ಪೂಜಾರಿ / ದಾಸಯ್ಯ
೪. ಓಜ
೫. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು

ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನ:

ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ನೆಲೆಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟೆಮನೆಗಳಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಯಜಮಾನನಿರುತ್ತಾನೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನ ಸ್ಥಾನವು ವಂಶ ಪಾರ್ಯಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಇಂದಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ದೈವದವರೆಲ್ಲಾ ಯುಗಾದಿಯ ನಂತರ ಕಾಳಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಳಿ ದೇವಾಲಯದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗುಂಪಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೇರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇಡೀ ದೈವಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದ ನಂತರ ಹೊಸ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನ ಆಯ್ಕೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನ್ನು ದೈವದವರೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಆರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೈವದವರು ಆರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ದೈವದವರು ಕೊಡುತ್ತಾರ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೈವದವರು ಒಪ್ಪಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೊಸ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನ್ನು ಆರಿಸುವಾಗ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೊರೆಯದೆ ಹಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಸಮರ್ಪಕ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನ ಎಂದು ದೈವದವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನೇ ಮುಂದಿನ ಬಾರಿಗೂ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನಾಗಬಹುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನ್ನು ಆರಿಸುವಾಗ ಇದ್ದುದರಲೇ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಾವು ನೆಲೆನಿಂತ ಪ್ರತಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಗದ್ದೆ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

<u>ಗೌಡ :</u>

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗೌಡ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿ ಇದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಗೌಡಿಕೆ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಲುಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಇವರದು. ಇವರಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಪ್ಪುಗಳು ನಡೆದಾಗ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಪರತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ಕಾಳಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಯತ್ವವನ್ನು ಇವರು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಲಾರರು. ಗೌಡನು ಅಕಸ್ಮಾತ ತಪ್ಪಾಗಿ ನಡೆದಲ್ಲಿ ಗೌಡಿಕೆಯನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುವ 'ಮುತ್ತಿಗೇರು' ಬೆಡಗಿನವರು ಗೌಡರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕುಲುಮೆಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಗೌಡ ವಂಶಗಳು ಇನ್ನು ಉಳಿದಿವೆ.

<u>ಓಜ ಅಥವ ವಾಜಿ :</u>

ಓಜರು ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಲುಮೆಯ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರದಾರಿಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಮ್ಮಾರಗದ್ದೆಗೂ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಓಜ ಕುಟುಂಬಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂದಿಗೂ

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಓಜ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. (ಉದಾಃ ರಾಮೋಜಿ, ತಿಮ್ಮೋಜಿ, ಭರಮೋಜ ಇತ್ಯಾದಿ.) ಓಜ ಎಂದರೆ ಉಪಾಧ್ಯಯ, ಜ್ಞಾನಿ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಓಜನು ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹದವನ್ನು ನೋಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅತ ಕುಲುಮೆಗಳ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪೂರ್ಣ ಓಡಿತ ಇವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಓಜನನ್ನು ಕುಲುಮೆಗಳ ನಾಯಕನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಓಜ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಇಂದಿಗೂ ಇತರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಯುಗಾದಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಉಣ್ಣಿಸುವ ಒಂದು ವಾಡಿಕೆ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಹಿಂದೆ ಓಜರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರಾದವರಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂದು ಇವರು ಸಹ ಇತರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುವವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪೂಜಾರಿಃ

ಪೂಜಾರಿಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ವನಕುಂಟೆ ಬೆಡಗಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಇವರು ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕನುಮೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿ ದೈವದ ಪೂಜಾರಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರೆಲ್ಲಾ ಇವರನ್ನು ಕಾಳಿಯ ಪೂಜಾರಿಯೆಂದು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ವೈವಾಹಿಕ ಶ್ರೇಣಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇವರ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಇತರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪೂಜಾರಿ ವಂಶದವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮದುವೆ, ವೀಳ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಈ ವಂಶದ ಪೂಜಾರಿಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಾಸಯ್ಯಗಳುಃ

ದಾಸಯ್ಯಗಳೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಸಮೂಹವೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ದಾಸಯ್ಯಗಳ ದೀಕ್ಷೆ ಇತ್ಯಾದಿ ನಡೆಯದೆ ವಂಶಪಾರ್ಯಪರ್ಯವಾಗಿ ದಾಸಯ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇವರ ಮನೆ ದೈವ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ದಾಸಯ್ಯಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗಟೆ, ಶಂಖ, ಗರುಡಗಂಬಗಳು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ವಂಶದವರು ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹುಟ್ಟು, ಮದುವೆ, ಸಾವಿನಂತಹ ಶುಭ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿತನವನ್ನು ಈ ದಾಸಯ್ಯಗಳು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನ ನಂತರದ ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಾನ ದಾಸಯ್ಯಗಳದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು:

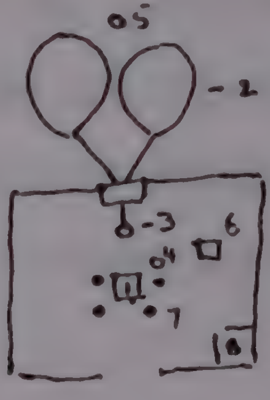
ಓಜರ ನಂತರ ಬರುವ ಇತರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುಲುಮೆಯ ಸಹಾಯಕರೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಿಯ ಆಚೆ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮೂಹಗಳೂ, ಅಣ್ಣನೋ, ತಮ್ಮನೋ, ನೆಂಟನೋ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸಾರಿಕ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕಜೀವನ

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಕೌಟುಂಬಿಕವಾಗಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಇಂದಿಗೂ ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಇರುವಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಗುಂಪು ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಛಿದ್ರಗೊಂಡು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರಭಾವ ಒತ್ತಡಗಳಿದ್ದಾಗೂ ಇನ್ನು ಹಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೨. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳ ರಚನೆ, ಸ್ವರೂಪ

೧. ಅಡಿಗಲ್ಲು
೨. ತಿದಿಗಳು
೩. ಕುಲುಮೆ
೪. ಒಲೆ ನೋಡುವವನು (ಓಜ)
೫. ತಿದಿಯೊತ್ತುವವನು
೬. ನೀರಿನ ಬಾನಿ
೭. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಕಬ್ಬಿಣ ಹಣೆಯುವವರು
೮. ಕುಲುಮೆ ತಾಯಮ್ಮ

(ಮರಿಯಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವ್ಯಾಸನ ಕೆರೆಯವರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಇವೆ. ಕುಲುಮೆ ತಾಯಮ್ಮ ಇರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಅಪರೂಪ ಮಾತ್ರ)

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಪಾಲು ಅಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದಿಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವು ಎನ್ನುವ ವಾದವೊಂದಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಗುಂಪುಗಳು ವಿಭಜನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಶ್ರಮ

ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡನೆಗೊಂಡ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಟ್ಟಿದವರ ನೆಲೆಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರೇ ಬೆಣಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಲೋಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾಲದ ಸಮಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳ ಅವಶೇಷಗಳಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಈ ಕಬ್ಬಿಣ ಆಯಡಧಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ವನದಲ್ಲಿ (ಸಂಡೂರು ಪ್ರಾಂತ) ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಲಾಗಿದೆ. (ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ ೭೮:೧೯೯೭)

ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ವನವು ಸಂಡೂರು ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕನುಮಳ್ಳಿ (ಯಶವಂತನಗರ) ಆಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕನುಮಳ್ಳಿಯು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮುಖ್ಯ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಈ ರೀತಿಯ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗಗಳು ಆಟಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಎನ್ನುವ ಚಿತ್ರಣ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯಗಳಂತಹ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ಗುಂಪು ಜೀವನವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ರೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುಲುಮೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಕುಲುಮೆಗಳಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದರಂತೆ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯಂತಹ ಅತೀ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದರಂತೆ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೆರಡು ಕುಲುಮೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಕಮಲಾಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂಈ ಚಿತ್ರಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕಾಳಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ಸಹ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕುಲುಮೆಗಳು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೇ ಮುಖ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಇತರೇ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

'ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಮುದಾಯವು ಮೂಲತಃ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಕರಣಗಳು ಇತರ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಕರಣಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇವರು ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬೇರೆ ಕಮ್ಮಾರ ಉಪಪಂಗಡಗಳು ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಕುಲುಮೆಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕುಲುಮೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ.[1]

ಪ್ರಾಚೀನ ಕುಲುಮೆಯ ಸ್ವರೂಪ

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾಕರಣದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅತೀ ಕೀಳು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಸ್ಥಾನವು ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. (ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್: ಸಂಪುಟ IV) ಭಾರತವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರೀಕರಣ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ತರುವಾಯವೂ ಸುಮಾರು ೮೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ತರುವಾಯ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ತೊಡಗಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಲುಮೆಯು ಎರಡು ಹೆದ್ದಿದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಈ ಹೆದ್ದಿದಿಗಳು ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದಿದ್ದು, ಒಂದೊಂದು ತಿದಿಯೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಂದು ದನದ ಚರ್ಮದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ತಿದಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ತಿದಿಗಳನ್ನು ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಈ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಕೆಲಸವು ಒಬ್ಬರ ನಂತರ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ತಿದಿಗಳ ಬಾಯಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಳವೆಗಳು ಇದ್ದು ಮುಂದೆ ಸರ ಎನ್ನುವ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಳವೆಗೆ ಹೊಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಮಣ್ಣಿನ ಸರವು ಕುಲುಮೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸರವು ಎಷ್ಟೇ ಶಾಖವನ್ನಾದರೂ ತಡೆಯುವ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸುಣ್ಣದ ಭಟ್ಟಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕುಲುಮೆಗೆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳಾಗಿ 'ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು', 'ಬೆಣಚುಗಲ್ಲು' ಮತ್ತು 'ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲು'ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಮತ್ತು ಮರದ ಇದ್ದಿಲನ್ನು ಉರವಲಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿಯೂ ಕುಲುಮೆಗೆ ತುಂಬಿ, ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿ ಶಾಖವನ್ನು ಕೊಡಲು ತಿದಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಊದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಕರಗಿ ಶುದ್ಧ ಕಬ್ಬಿಣ ದೊರೆಯುವವರೆಗೂ ನಿರಂತರ ಶಾಖೋತ್ಪನ್ನಕ್ಕಾಗಿ, ಅವಿರತವಾಗಿ ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ತಿದಿಯನ್ನು

ತ್ತಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನೋಡಲು ಮುಖ್ಯ ಕುಲುಮೆ ಗಾರನಿರುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು ಇಡೀ ಕುಲುಮೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಓಜ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದುಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಕುಲುಮೆಯ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೂ ತೂಂದನ್ನು ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕರಗಿದ ರಸವು ತೂತಿನ ಮೂಲಕ ಹೊರ ಹರಿದು ಬಂದು ಇನ್ನೊಂದು ತಗ್ಗಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ದೊರೆತ ಶುದ್ಧ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಹಾಯಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಉದ್ದನೆಯ ಇಕ್ಕಳದಿಂದ ಕುಣಿಯಿಂದ ಹೊರ ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ದುಂಡನೆಯ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದುಂಡಗೆ ತಯಾರಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನಂತರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಳೆಗಾಲ (ಶ್ರಾವಣ) ದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ತರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣ ನಂತರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಸಾಗಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಈಚೆಗೆ ಜೋಡು ಹೆದ್ದಿದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕಬ್ಬಿಣ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸುವ ಒಂದೇ ತಿದಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಒಂದು ತಿದಿಯೂ ಸಹ ಹೆದ್ದಿದ್ದಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ತಿದಿಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕುಲುಮೆಗೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೊಡುಗೆಯಾದ ಬ್ಲೋವರ್‌ನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ದಿನಾ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕೆಲಸವಾದ ನಂತರ ಇತರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ಲೋವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವುದು ಇಂದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇವತ್ತಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಕುಲುಮೆಕಾರರ ನೆರಳಿಗಾಗಿ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಹೂಳಿ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ತೆಂಗಿನ ಗರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ನೆರಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಕೆಳ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕುಲುಮೆಗಳು ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಹೂಳುವುದಾಗಲೀ, ಗರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದಾಗಲೀ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡಿರುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಕುಲುಮೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ

ಹಿರಿಯರು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನೇ ಇಂದಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೧. ಕುಲುಮೆಯ ಮುಖ ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೇ ಇರಬೇಕು.
೨. ಕುಲುಮೆ ಊರ ಹೊರಭಾಗದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು.
೩. ಎಷ್ಟೇ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮವಾದರೂ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
೪. ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕಾಳಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದು.
೫. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತಿದಿಕಾರ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಾಯಿಸಿ ಹದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು (ಓಜ) ನಾಲ್ಕು ಜನ ಚಿಮ್ಮಟಿ ಬಡಿಯುವವರು. ಒಬ್ಬ ಇದ್ದಿಲು ತಂದು ಕೊಡುವವನು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ (Reliver) ಇರುವುದು ವಾಡಿಕೆ.
೬. ಇವರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ (ಕಮ್ಮಾರ ಗಡ್ಡೆ) ಹಳೆಯ ಬಯಲು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವುದು. ಕಾಣಬಹುದು.
೭. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆಕಾರನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಲುಮೆಯ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಬಕ್ಕಸ ಕೋಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಚಿಕ್ಕಮನೆ ಕಮ್ಮಾರ ಮತ್ತು ಆರ್ಯ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವರ ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಿದಿ ಇದ್ದರೆ ಹೊರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಮನೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದುಂಡನೆಯ ಒಂದು ತೂತನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ತಿದಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿದ ಬಿದಿರನ್ನು ಆ ತೂತಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅದು ಹೊರ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೊರ ಭಾಗದ ಬಿದಿರು ಕೋಲಿನ ತುದಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ತಿದಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

'ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರ' ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ಅವು ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕ ತಿದಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಲೆಮಾರಿತನದಿಂದ ದೂರವಾದ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಗಿಸ್ಸಾಡಿ'ಯಗಳು 'ಬ್ಲೋವರ್' ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇವರು ಒಂದು ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಂತರೂ, ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ನಡೆಸಲು ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಇವರುಗಳು ಜಾಗ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವೇ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕುಲುಮೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ಇವರಲ್ಲಿಲ್ಲ.

'ಚಿಕ್ಕಮನೆ ಕಮ್ಮಾರ' ಮತ್ತು 'ಆರ್ಯ ಕಮ್ಮಾರ' ಕುಲುಮೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶಿಸ್ತುಬದ್ದವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗುಡಿಸಲು ಇಲ್ಲವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂದು ಎಲ್ಲಾ ನಮೂನೆಯ ಕಮ್ಮಾರರೂ ಬ್ಲೋವರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ

ಲವರು ಇಂದಿಗೂ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಯೇ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಂತೆ ಒತ್ತು ತಿದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ಅವು ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ತಿದಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮನೆಗಳ ರಚನಾ ಕ್ರಮ

ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವೂ ಉಂಟಾಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ವಂಶದ ಮುಂದುವರಿಕೆಗಾಗಿ ಪ್ರತೀ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೊರತಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ ಆದಿಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರದ ಪೊಟರೆ, ಗುಹೆಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಸಂಶೋಧಕರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಯೋಚನಾ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತು ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಮಾನವನು ನಂತರ ಹಲವಾರು ಗುಂಪು ಸಮುದಾಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಅವರದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯ ದುಂಡನೆಯ ಆಯತದ, ಚೌಕಾಕಾರದ ಮನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಳವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂದು ತಮ್ಮದನ್ನು ತೊರೆಯದೆ, ಬೇರೆಯದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದು ಇಂದು ನಾಡಿಗೆ ಇಳಿದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದುದಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಮೂಲದ ಬುಡಕಟ್ಟು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುಂಪು ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು ಗುಂಪಿಗೂ ಗಡ್ಡೆಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. (ಕಮಲಾಪುರ ಗಡ್ಡೆ, ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಗಡ್ಡೆ ಇತ್ಯಾದಿ)

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಕುಲುಮೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳದೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದರಂತೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಊರ

ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಊರಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅತೀ ಕೆಳ ಜಾತಿಯವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ವರ್ತಮಾನಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆತರೂ ಇವರನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಕೆಳವರ್ಗದವರೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಏನೋ ಇಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಇತರ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಕಮಲಾಪುರದಂತಹ ಅರೆ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸಲು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರಳವಾದ ಮನೆ (ಗುಡಿಸಲು) ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಈ ಮನೆಗಳು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಗೋಡೆ ಮಾಡುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಯತಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದಿರುತ್ತವೆ. ಮನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಡಸಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಎರಡು ಕೊಠಡಿಯ ಮನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಯು ಚಿಕ್ಕ ಬಚ್ಚಲನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗ್ಗಲು ದೇವರ ಮಾಡನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಪಡಸಾಲೆ ಅಥವಾ ನಡುಮನೆಯು ಅಡುಗೆ ಕೊಠಡಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಡುಮನೆ ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಿನ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ ಕೋಣೆಯೂ ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದುವುದುಂಟು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಮನೆಯವರು ಮತ್ತು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಆಪ್ತರು ಕೂಡಲು, ಮಲಗಲು ಅವಕಾಶವಿರುವಂತಹ ಕೋಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಪಡಸಾಲೆಯ ಬಲ ಮೂಲೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಸುಬಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಕರಣಗಳು ಅತೀ ಮಹತ್ವದ ಮತ್ತು ಪೂಜನೀಯವಾದವುಗಳಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಜನರು ಅಡ್ಡಾಡದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಇಂತಹ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಡಸಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅಂಗಳದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕೋಣೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೋಣೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಗುಡಿಸಿಲಿಗೆ ಹೊದಿಸಿದಂತೆಯೇ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹೊದಿಸಿ, ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯೊದಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರ ಹೊರತಾಗಿ ಇತರ ಪುರುಷರಿಗೂ ಈ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಜಾಗವನ್ನೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ದೇವರ ಕೋಣೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇತರ ದೈವಗಳ ಫೋಟೋ, ಮೂರ್ತಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರವೇಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದೈವ ಮತ್ತು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಯ ಮಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಒಂದು ಮನೆಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆಗೂ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇವರ ಮನೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪಮಟ್ಟದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಬಹುಶಃ ಕಮಲಾಪುರದಂತಹ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳವಿರುವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಮೀರಿಯೂ ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೂಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸಾವು ಇವರಿಗೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮಗಳಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಇಡಲು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಹೆಚ್ಚು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಕಾಳಿಯು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾದ ಯಾವುದನ್ನು ಕಾಳಿ ಉಳಿಸಲಾರಳು, ಅಂತಹ ಮನೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮನೆತನ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲಾರದು ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಮನೆಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದು ಅಪರೂಪವೆನ್ನಬಹುದೇನೋ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಸಹ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನೇ ಹೋಲಿದರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪಿತ್ತಲು ಇರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಅವರ ಮನೆಗಳು ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊದಿಕೆಯ ಬದಲಾಗಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕುಂಬಾರ ಹಂಚಿನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬದಲಾಗಿ (ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಹಂಚು ಹಾಕಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ). ಬಹುಶಃ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬರುವ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಂಚು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಲೆಕ್ಕೆ ಬರಲಿನ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದು ಮನೆಗೆ ಮರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಚಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲುಗಳೂ ಉಂಟು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು ದಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಣ್ಣಿನ ದಪ್ಪ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಷ್ಟು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತರ

ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಮನೆ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

'ಘಿಸಾಡಿ'ಯಾಗಳ ಮನೆ ಬೀದರಿನ ಯಾವುದೋ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದ. ಆದರ ಅವರು ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಡೇರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬೈಲುಗಮ್ಮಾರರ ಮನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳನ್ನೇ ಹೋಲಿದರೂ ಇವರ ಮನೆಗಳು ಇಂತಹದೇ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಟ್ಟು ಪಾಡುಗಳು ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆರ್ಯ ಕಮ್ಮಾರರ ಮನೆಗಳು ಸಹ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳಿಗಿಂತ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇವರು ಚಿಕ್ಕಮನೆ ಕಮ್ಮಾರರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು, ಇವರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುಲುಮೆಗಳು ಅವುಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಆಟಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆಯೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅತೀ ಸರಳ ಬದುಕಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಸಹ ಸರಳ. ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಸಹ ಅತೀ ಸರಳ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಸರಳ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವದೇ ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಅವರ ಮನೆ, ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಸಂಘ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಮುಟ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆ ಸೂಲಿಗೆ, ಜಗ, ದಪ್ಪ, ಮೂರು ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಮೂರು ಮೆಣಸು, ಬಿಳಿ ಇಂಗು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ದವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಬೇಳೆಕಾಳು ಗಾತ್ರದ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮುಟ್ಟಾದ ದಿನ ಮುಖಕ್ಕೆ ನೀರು ತಾಗಿಸದೆ, ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮುಟ್ಟು ಹೊಟ್ಟೆ ಸೂಲಿ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೂಳದಕಾಯಿ ಬೀಜವನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅದರ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಹಲ್ಲುನೋವು ವಾಸಿ, ಮಕ್ಕಳ ಕೆಮ್ಮಿಗೆ ಕರಿ ತುಳಸಿ ಎಲೆ, ವಿಳ್ಳ್ಯೇದೆಲೆ ತುಂಬು, ಮೂರು ಫಲಕು ಬೊಳ್ಳುಳ್ಳಿ,

ಮೂರು ಮೆಣಸು, ಒಂದು ಹಿಪ್ಪಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರೆದು ಮಗುವಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದರೆ ಕೆಮ್ಮು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿರೇ ನೆಗ್ಗಲೆ ಮುಳ್ಳಿನ ಗಿಡದ ಎಲೆ, ಬೇರು, ಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಸಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಚೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿಕುಡಿದರೆ ಷಂಡತ್ವ ನಿವಾರಣೆವಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಚರ್ಮರೋಗಗಳು ಬಂದಾಗ ನಾಗಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಚರ್ಮರೋಗ ನಿವರಣೆ ಆಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಬಲಿಕೊಡುವುದು, ಚೌಡಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮಂತ್ರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸುವುದು, ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು, ದೈವಾವೇಶದಿಂದ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡುಸುವುದು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ರೋಗಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಉಂಟೇನೋ. ಇದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಪಾರ. ಇಂದಿನ ಮಾನಸಿಕ ವೈದ್ಯರು ನೆಡೆಸುವ ರೋಗೋಪಚಾರಕ್ಕೆ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿದರು ಸಹ ಆ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುವ ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದುದು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ವೈದ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾಕ್ರಮ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರೋಗಗಳ ಕುರಿತು ಅವರಿಗಿರುವ ಅನುಭವ, ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಇರುವ ನಂಬಿಗೆ, ಆಚರಣೆ, ಚಿಕತ್ಸಾಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೩.೩. ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ

ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು /ಜಾತಿ/ ಸಮುದಾಯಗಳೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಸಮುದಾಯಗಳ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲೋದ್ದೇಶ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆ ಪದ್ಧತಿಯ ರಚನಾ ಕ್ರಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಜನ ಸಮುದಾಯದ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಆದರ್ಶ ಕಂಡ ಮೌಲ್ಯಗಳು ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. (ರುದ್ರಪ್ಪ ಕರಿಶೆಟ್ಟಿ ೧೯೯೫ : ೫೭) ಈ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಕ್ರಮವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಗೌರವ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಂತೆ ಮುದ್ದಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ೧೫೫೧೬ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು, ಆಯಾ ಊರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಯು ಶುಭ, ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ವಹಿಸಿಸುವಂತೆಯೇ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದ ಸ್ಥಾನವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಳಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಳಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಹೊಸದಾಗಿ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು (ಉದಾಹರಣೆ: ಸುರ ಹೊನ್ನೆ, ಕುಂಬಳೂರು) ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವ, ವಲಸೆ ಹೋದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಯ ಶ್ರೇಣಿಃ

ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನ

|

ಹತ್ತು ಜನ ಪ್ರಮುಖ ಹಿರಿಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು

|

ಮನೆಗೊಬ್ಬರಂತೆ ಒಟ್ಟು ದೈವದವರು.

ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ ಕ್ರಮಃ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಂತರ ಅದನ್ನು ಹತ್ತು ಜನ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಮುಖರು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮತ್ತು ದೈವದವರ ಹೇಳಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನು ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮೀರಿ ನಿಂತಾಗ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ದೈವ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಹೂವು ಕೇಳುವ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನು ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರಲ್ಲಿವುಂಟು.

ಈ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಯ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನೂ ತಿರುಗಿ ಬೀಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ದೈವವು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೌಖಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ಯಾವುದೇ ಕರಾರು ಇಲ್ಲವೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮದುವೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ಮರಳಿ ಸಮುದಾಯದ ದೈವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಲ್ಲಿ ಆತನೂ ಸಹ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನಾಗುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಮರಳಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನರಾದವರು ಈ ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ದೈವ ಬ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನ ತಪ್ಪುಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಸಂಚು ಮಾಡಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು. ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವೈಷಮ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಮುದ್ದಕಂಬಾರರಂಥ ಸಣ್ಣ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ, ಪ್ರತಿ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡೆರಡು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪರ-ವಿರೋಧಿ ಗುಂಪುಗಳು ಕುಲ ಸಂಬಂಧೀ ಆಚರಣೆಗಳು, ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ, ಮುಂತಾದ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವೈಷಮ್ಯಗಳು ಇವರ ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಮುಗ್ದತೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳು. ಇದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಮುದ್ದಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದು. ಮಾನವೀಯ ಅನುಕಂಪಗಳಿಗೆ ಬೇಗ ಮಾರು ಹೋಗುವ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಪ್ರೀತಿ ದ್ವೇಷಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಸಹ ಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೩.೪. ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಮೂಲದ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗಲೂ, ಅದರದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಂಥ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅದು ಆ ಸಮುದಾಯ ಬದುಕುವ ಪರಿಸರ, ಪ್ರದೇಶ, ವಾತಾವರಣಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಕಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಉಳ್ಳದ್ದು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬೇಟೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹವ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಇವರ ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮದ್ಯ ಮಾಂಸಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಬಹುಶಃ ನಾಗರೀಕ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಸಸ್ಯಾಹಾರವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಇಂದು ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾಂಸಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಇವರ ಆಚರಣಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದೇ ಮದ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಹುಟ್ಟು, ಸಾವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಬ್ಯಾಟಿ ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ಇವರಲ್ಲಿ ರೂಢಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. (ಆದರೆ ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಊರುಗಳಿಗೆ ಅತೀ ಹತ್ತಿರದ ಊರುಗಳಾದ ಕಮಲಾಪುರದಂತಹ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ದಶಕದ ಈಚೆಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಬಳಕೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.)

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿ, ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಂಸದ ಊಟವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಕುಲಬಾಂಧವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಅವರ ಬಡತನ ಅಡ್ಡ ಬಾರದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಂಸದ ಊಟವನ್ನು ಕೊಡದ ಬಂಧುವನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ. ಊಟಕ್ಕೂ ಗತಿ ಇಲ್ಲದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನಾದಲ್ಲಿ ಆತನು ಕೊನೆಗೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಸಾರನ್ನಾದರೂ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ.[1]

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಮಾಂಸಹಾರಿಯಾದ ಕುರಿತು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕತೆಯೇ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ.

> "ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಲೋಹ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರ ಇಲ್ಲವೆ ಶುಕ್ರವಾರಗಳಂದು ಬಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೇಕೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಅಣ್ಣನು ತಮ್ಮನಿಲ್ಲದ ಒಂದು ದಿನ ಬಲಿಕೊಟ್ಟ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಾನೇ ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದನಂತೆ. ಬೇಯಿಸಿದ ಮಾಂಸದ ರುಚಿಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ಅಣ್ಣನು ನಂತರ ತಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಅಣ್ಣನು ಬಾಡನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ತಮ್ಮನು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದೇಕೆ ಎಂದು ಜಗಳವಾಡಿದನಂತೆ. ಜಗಳ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮನಿಂದ ದೂರಾದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಿಡಲಾರೆ ಎಂದನಂತೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡ ತಮ್ಮನು ನಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರೆ ಅಣ್ಣನು ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದನಂತೆ. ಅಣ್ಣನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸ ತೊಡಗಿದನಂತೆ" .

ಈ ಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಅವರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವವರೂ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಾಹಾರದ ರುಚಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದವರು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದ ಬ್ಯಾಟಿ ಕುಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದೂಟ ನಿಂತು ಕೇವಲ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ.

ಗೋದಿ ಮುದ್ದಕಂಬಾರರಿಗೆ ಅತಿ ಪವಿತ್ರಧಾನ್ಯ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯುಗಾದಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಪಂಚಮಿಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಐದು ದಿನ ಗೋದಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸಿಹಿ ಖ್ಯಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಗೋದಿ ಹಡಗ್ಗಿ, ಮಾದಲಿ, ಗೋದಿ ಕಡಬು ಇತ್ಯಾದಿ)

ಮುದ್ದಕಂಬಾರರಿಗೆ ಅತೀ ಪ್ರೀತಿಯ ಊಟವೆಂದರೆ ಕೋಳಿ ಊಟ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಬಂದಾಗ ಇವರು ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಸ್ಯ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಮುದ್ದಕಂಬಾರರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ದನ ಮತ್ತು ಹಂದಿ ಮಾಂಸ ಇವರಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧ. ಹಾಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಉಡ, ಸಾರಗ, ಜಿಂಕೆ, ಕಡವೆ, ಮೀನು, ಏಡಿ, ಸಿಗಡಿ, ಕಾಂಗುರಿ (ಕಾಡು ಕುರಿ) ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇವರು ಆಹಾರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩.೫. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ವರ್ಗ / ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿ ರುವಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ನವ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತೀ ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದಾಯವಾದ ಮುದ್ದಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ತೀರ ಸರಳ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಅಷ್ಟೇನು ಎತ್ತರವಲ್ಲದ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನತೆ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಷ್ಣುಗಳು, ದೃಢಕಾಯರು ಹಾಗೆ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುದ್ದಕಂಬಾರರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪುರುಷರು ಮೊಣಕಾಲಿನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದ ಬಿಳಿ ಧೋತರ (ಏರುಗಚ್ಚೆ) ಬಿಳಿಯ ಅಂಗಿ, ತಲೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಬಿಳಿಯ ಮುಂಡಾಸು, ಕೈಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಇಲ್ಲವೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಳೆ

ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಅಡಕೊತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಲೆಯ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಉದ್ದನೆಯ ಕೂದಲನ್ನು (ಚಂಡಿಕೆ) ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉದ್ದನೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ತುರುಬಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾಟಿಕೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.

ತಲೆಗೆ ಮುಂಡಾಸನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಅವರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಂಡಂತೆ.

ಮಗುವಿನ ಎಂಟು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ದಟ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುವ ಪಾಟಿಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಇದು ಮಾಯವಾಗಿದೆ.

ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಬೆಂಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇವರಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮೊಣಕಾಲಿನ ಕೆಳಭಾಗದವರೆಗೂ ಚಾಚಿದಂತೆ ಸಡುವಿಗೆ ಕೋರಿ ತುಂಡು (ಕಂಬಳಿ) ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಮೈಯ ಮೇಲಿನ ಅಂಗಿ ಮುಂಡಾಸುಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಹಸಿರನ್ನು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಿಗೆ ಕುಪ್ಪಸ ತೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಆದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡು ಇಂದು ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರೂ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಗಲವಾಗಿ ಅದ್ದಕ್ಕೆ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚುವ ಇವರು ಕೈತುಂಬಾ ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಧವೆಯರಾದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳೆಯನ್ನು ತೊಡುವುದು ಪಾಟಿಕೆ. ಇಂದಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಯುವಕರು ಇಂಗ್ಲೀಜಿ ಉಡುಗೆಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಪ್ಯಾಂಟ್, ಷರ್ಟ್, ಪೈಜಾಮಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ, ಹುಡುಗಿಯರು, ಚೂಡಿದಾರ ಮತ್ತು ಹೊಸವಿನ್ಯಾಸದ ಉಡುಗೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನೈಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಉಡುಗೆ ತೊಡಲು ಬಹುತೇಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಲುಸುತ್ತು, ತಾಳಿ, ಮೂಗುತಿಗಳನ್ನು ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ವಿಧವೆಯರು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಸಾಡಿನ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೊಣಕಾಲಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಉಡುತ್ತಾರೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೊದಲು ಕಚ್ಚೇ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡುತಿತದ್ದು, ಈಗೀಗ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಇತರರಂತೆ ಸೀರೆ ಉಡುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳಿಗಿಂತ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ತಾಳಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಗುಣವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

೩.೬. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ

'ಮಾನವ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ತುಂಬಾ ಮುಂದುವರೆದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಯೋಚನಾ ಕ್ರಮ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಸಾವಿರಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಇವನ ನಿರಂತರ ಹುಡುಕಾಟ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಇವನಿಗಿರುವ ಕಾಳಜಿ.

ಇವನನ್ನು ನಿರಂತರವಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ತೊಡಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಂತರ ಸಸ್ಯಹಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯವನ್ನು ಏಕೀಭಾವವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ತೊಡಗಿದುದು. ಆಹಾರವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಪರಿಪಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದುದು, ಹೊಸ ಹೊಸ ಲೋಹಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದುದು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೇನಲ್ಲ. ಸಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವುದನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಯಾವುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇವನು ಅರಿತುಕೊಂಡುದು ಇಂತಹ ನಿರಂತರ ಶೋಧನೆಗಳಿಂದಲೇ.

ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ಶತ್ರುಗಳ ಭಯ ಒಂದು ಕಡೆಗಿದ್ದರೆ, ತನ್ನೊಳಗಿನ ಶತ್ರುಗಳ ಕುರಿತೆ ಇನ್ನೊಂದು ನಮೂನೆಯ ಚಿಂತೆ. ಒಳಗಿನ ಶತ್ರುವೆಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಡುವ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಾಗಿವೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಕೂಸಾದ ಮಾನವ ಆದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ, ನಿಸರ್ಗದೊಡನೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಸೋತು ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗಿನ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟದಿಂದಾಗಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಈ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಪಂಚದ ಇಂದಿನ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಬೇರಾದುದು ಜನಪದ ವೈದ್ಯ. ಈ ಜನಪದ ವೈದ್ಯವೂ ಆಯಾ ಪರಿಸರ, ಗುಂಪು ಬುಡಕಟ್ಟು, ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ಅದರೊಳಗಿನ ರೋಗ-ರುಜಿನಗಳನ್ನು ಹೊಡದೊಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸಸ್ಯ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಖನಿಜ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗಾರಿಕೆ. ಜನಪದ ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ

ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಜನಪದ ವೈದ್ಯವೆಂದೂ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ರ್‍ಯಾಡ್ ಕ್ಲಿಪ್ ಬ್ರೌನ್, ದರ್ ಕ್ಲಿಮ್, ರೂತ, ಬೆನಡಿಕ್ಟ್, ಲೆವಿಸ್ಟ್ರಾಸ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆರ್.ಎಸ್ ಬಾಗ್ಸ್‌ರವರು ಜನಪದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. (ಲಲಿತ ಎ.ಸಿಃ ೫೦ಃ ೧೯೯೩)

ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ಕುರಿತು ಗಮನಹರಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮಗೆ ಒದಗುವ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕೆಲವು ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು, ಲೋಹಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಭಸ್ಮಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ರೋಗಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹವಾಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪಾಂತಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿವಿಧ ರೂಪ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವೈಚಿತ್ರತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುವುದು. ಈಜಿಪ್ಟ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾನವ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಇತ್ತಿಚೆಗೆ ಭಯಂಕರ ಮಾರಿಹುಣ್ಣುಯೆಂದೇ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಾರಕ ರೋಗಗಳು ಅಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವನನ್ನು ಕಾಡಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. (ಲಲಿತ ಎ.ಸಿ. ೫೧ ಃ ೧೯೯೩)

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರೋಗಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವ ರೋಗಗಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ರೋಗಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮೂಹಿಕ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಬಂದ ಪಿಡುಗೆಂದೇ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತೆರನಾದ ಹೊಸ ವಿಚಾರ ನಡುವಳಿಕೆಗಳು ಯಾರ ಮೂಲಕವಾದರೂ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಬಹಳ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಆಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಣಾಮಗಳೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ರೋಗರುಜಿನಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಇವರದು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ರೋಗಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಸಹಜವಾದುದಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯ ಕೈವಾಡದ ಮೂಲಕ ಆದುದುದೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಅವರದು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಅಡಗಿ ಆ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಇವರು ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ (ಚಾಕು, ಚಿಮ್ಮಟಿ, ಬೆಂಕಿ, ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ಮುಂತಾದವು)

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ತನ್ನ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲದ ಇನ್ನೊಂದು ಪಂಗಡದ ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ದೈಹಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ತಮಗೆ ರೋಗತರುವ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗಗೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಟ, ರೋಗ ತರುವ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರವೇಶ, ದುಷ್ಟ ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರವೇಶ, ದೇಹದಿಂದ ಆತ್ಮ ಬೇರೆಯಾಗುವುದು ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮಾನವನನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಗುಂದಿಸುವ ಬದಲು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ನಿಗೂಢತೆಯತ್ತ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹಿರಿಯ ವೈದ್ಯ ವಕ್ತೃ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ "ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಎನ್ನುವುದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ನೋವು, ರೋಗಗಳನ್ನು ತರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಿವನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿಯೂ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇಲೆ ಶಿವನೇ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ".

ತಮಗೆ ಬಂದ ರೋಗ ಯಾವುದು? ಆ ರೋಗಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ತಕ್ಕ ಔಷಧಿ ಮಾಡಲು ಬರುವ ಸಸ್ಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಷ್ಟೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕೆಲಸ. ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧನು, ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರತ್ತಾನೋ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಆ ಸಸ್ಯಗಳ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಔಷಧಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಮಾಣೀಕತೆಗೆ ಅವನು ಎಂದೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ, ಅಂದಿಗೆ ಅವನ ಔಷಧಿಗೆ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ನಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಣ, ಅಂತಸ್ತು ಇವು ಯಾವುಗಳಿಗೂ ತನ್ನನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವಂಥವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ ಮಾಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಗಿಡ ಸಸ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯ ಸಹಜವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ರೋಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಒಂದು ಸಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಅದೇ ರೋಗಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಸಸ್ಯದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು. ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದವುಂಟಾಗುವ ರೋಗಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬಳವಳಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರನ್ನು ಮಾಂತ್ರಿಕ ವೈದ್ಯರೆಂದೂ ಬೇಕಾದರೆ ಕರೆಯಬಹುದು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಪುರುಷ ಇಲ್ಲವೇ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿರಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ವೈದ್ಯರು ಮಧ್ಯಮ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಈ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಬಂದ ಬಳವಳಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಪರರಿಗೆ ಕೊಡದ ಇವರು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಕೊನೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಕಸ್ಮತ್ತಾಗಿ ವೈದ್ಯದ ಗುಟ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ

ಹಿರಿಯನು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಾತ ವೈದ್ಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಔಷಧೋಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ವೈದ್ಯನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದುಂಟು, ಕೆಲವರು ನಾಡಿ ಮಿಡಿತವನ್ನು ನೋಡುವುದುಂಟು. ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮೂತ್ರ ಬಂದರೆ, ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂಥವರಿಗೆ ಕಾಮಾಲೆ ರೋಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು, ಇಂದು ಕಾಡಿನಿಂದ ದೂರವಾದರೂ ಕಾಡಿನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗದ ಬಹುಪಾಲು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಸ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹುಡುಗರು ಇಂತಹ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ವ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವೈದ್ಯದ ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪಡೆಯಲು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವ ಸಸ್ಯದ ಯಾವ ಭಾಗ ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ವೈದ್ಯರು ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದ ರೋಗಿಗೆ ಔಷಧಿ ನೀಡಬೇಕೆ, ನೀಡಬಾರದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಲು ದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು ರೋಗ ಬಂದು ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದು, ಅವನನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು ರೋಗಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವ ವೈದ್ಯನೊಬ್ಬನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಅವನು ರೋಗಿಯನ್ನು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಚೌಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೂವಿನ ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹೂವಿನ ಪ್ರಸಾದ ಶುಭ ಎಂದು ತೋರಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆತನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದ ರೋಗಿಗೆ ಔಷದೋಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಯ ಕಡೆಯವರು ಔಷಧಿ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ ಆತ ಚೌಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವಿಸ್ಮಯ ಕಾರಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈತನ ಮದ್ದು ಶೇಕಡ ೯೯ ಭಾಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾದುದಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ವೈದ್ಯನು ರೋಗಿಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹಣವನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ವೈದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯಲಾರನು.

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವೈದ್ಯರು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ವೈದ್ಯರು ರೋಗಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡವ ಕ್ರಮ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಾಗಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ವೈದ್ಯೆಗೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ. ರೋಗಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ರೋಗ ಬಂದಿದೆ, ಅದನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ರೋಗಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರೋಗಿ ನಂತರ ತಾನು ಆರೋಗ್ಯವಂತನಾದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಹುಶಃ ಇದು ರೋಗಿಯ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು ಮನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ವೈದ್ಯರು ಇಡೀ

ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿ ದೈವದ ನಂತರ ಈಕೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದವಳು ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇವರ ಪ್ರಭಾವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರು ವಿಷ ಜಂತುಗಳ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಕುಡುಗೋಲಿನಿಂದ ಚೇಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಜಂತುಗಳು ಕಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈಗೆ ಮೂರು ಸಾರೆ ನಿವಾಳಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿದಾಕ್ಷಣ ದೇಹಕ್ಕೆ ಏರಿದ ವಿಷ ಇಳಿಯುತ್ತದ ಎಂದು ಅದೇ ವೈದ್ಯರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮಟಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಒಬ್ಬ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ವೈದ್ಯ ಒಂದು ರೋಗಕ್ಕ ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಔಷಧಿ ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರೋಗಿಯ ಚೇಳಿನ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಯಿಂದ ನಿವಾಳಿಸಿ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಿಸಿ ವಿಷ ಇಳಿಸುವುದನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಇಂದು ಬೆಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ವಿಮುಖವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಡಿನೊಳಗೆ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಸಸ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯವಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಯಾರಾದರೂ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಮಲಗಿದಾಗ, ಮಗುವಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಜ್ವರ ಬಂದಾಗ, ಮಗುವನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದಾಗ, ಹಂಚಿ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಬಳೆಯ ಚೂರಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟು ರೋಗಿಗೆ ಒದಗಿರುವ ಅನಿಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.

ಕಾಲಿಗೆ ಅಲರ್ಜಿ ರೀತಿಯ ಗಾಯಗಳಾದರೆ ಅದನ್ನು ದಾಟುಬಕ್ಕೆಯೆಂದು ಕರೆಯುವ ಇವರು ಮೂರುದಾರಿ ಕಲೆಯುವಲ್ಲಿ ಓಕಳಿ ನೀರು ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಹಾಕಿ, ಮೇಲೆ ಎರಡು ಎಲೆ, ಎರಡು ಅಡಿಕೆ, ನಾಲ್ಕಾಣೆ ದಕ್ಷಿಣಿಯಿಟ್ಟು ಗಾಯವಾದವನಿಗೆ ಆ ಓಕಳಿಯನ್ನು ದಾಟಿಸಿ ಕರೆತರುವ ವಾಡಿಕೆ ಉಂಟು. ಓಕಳಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬರುವ ರೋಗಿಯು 'ನನ್ನ ಗಾಯ ಮಾದು ನಿನ್ನ ದಾಟಿದವನಿಗೆ ಆ ಗಾಯ ಬರಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಿರಗಿ ನೋಡದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ರೋಗಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ (ಮೂರು ದಾರಿ ಕಲೆಯುವಲ್ಲಿ) ಮಾನವಾಕಾರದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಆ ಗೊಂಬೆಗೆ ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣೋ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯೋ, ಕಾರೆಮುಳ್ಳೋ ಹೀಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದರೊಂದಿಗೆ ಒಡೆದ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ, ಇಡ್ಲಿಲು, ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಜ್ವರ ಬಂದು ನಿತ್ರಾಣವಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಸೇದುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುವ ರೋಗಿಗೆ ಮಾಂತ್ರಿಕ ವೈದ್ಯನು ಕೊಡುವ ಉಪಚಾರಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದಿತ್ಯವಾರ ಅಥವಾ ಗುರುವಾರಗಳಂದು ವೈದ್ಯನು ಯಾರೂ ಇರದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಾರಿ ಕಲೆಯುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾನವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಒಂದು ಹೊಸ ಗಡಿಗೆಯ ತಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಲಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು, ಮೂರು ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ, ಮೂರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಮೂರು

ಹರಿಷಿಣಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಅದರೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹರಿಶಿಣ, ಕುಂಕುಮ, ಊದುಬತ್ತಿ, ಒಂದು ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರೋಗಿಗೆ ಮುಂದೆ ಮೂರು ಸಾರಿ ಹಿಂದೆ ಮೂರು ಸಾರಿ ನಿವಾಳಿಸಿ, ನಿನಗೆ ಬಂದ ರೋಗ ಆ ಅನಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಗಲಲಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿ ತಾವು ಬರೆದಿರುವ ಗೊಂಬೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಹಿಂದುರಿಗಿ ನೋಡದೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗೆ ರೋಗ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಅವರದು.

ವೈದ್ಯನು ಕಾಮಾಲೆ ರೋಗಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಂಬರೆ ಗಿಡವನ್ನು ರೋಗಿಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಬಂದ ರೋಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಗಿಡವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿರುವಿ ಹಾಕಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗಿಡ ಒಣಗಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗೆ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬುಗೆ ಇವರದು. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ರೋಗಕ್ಕೆ 'ನೆಲ ನೆಲ್ಲಿಗಿಡ'ವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ರೋಗಿಗೆ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸಿ ಗಿಡವನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕಿ ಹಿಂದುರಿಗಿ ನೋಡದೆ ಬರುವ ಪದ್ಧತಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲುಂಟು.

"ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚು ಹಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಒಣ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಉಪ್ಪು ನಿವಾಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸುಡುವ ಪಾಡಿಕೆಯುಂಟು. ಸುಟ್ಟಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಘಾಟವಾದರೆ, ಉಪ್ಪು ಹೆಚ್ಚು ಚಟಪಟ ಎಂದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಆದ ದೃಷ್ಠಿ ನಿವಾರಣೆಯಾಯಿತೆಂದೂ ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ". ಈ ವೈದ್ಯರ ನಂಬಿಕೆ. ಆಚರಣೆಗಳು ತುಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವೈದ್ಯದ ನಂಬಿಕೆ ಆಚರಣೆಗಳು ಹೊಸ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಅವುಗಳು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತುಣುಕುಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಸ್ಯ ಔಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಂತೂ ಹೊಸ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸವಾಲೆನ್ನುವಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಳ್ಳು ನೆಟ್ಟಗಾಯಕ್ಕೆ 'ಉತ್ತಾರಾಣಿ' ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಬೆಳಾಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ರೋಗಿಯ ಗಾಯ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಳಗೆ ಕಸುರು ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನದೊಳಗೆ ಕಸುರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಗಾಯ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತಾರಾಣಿ: "ಕೆಂಪು ಉತ್ತಾರಾಣಿ ಬೇರನ್ನು ಎಳೆನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದು ದಿನಂಪ್ರತಿ ಒಂದು ತೊಲದಂತೆ ಹಾಳು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಿಂದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಪ್ರಮೇಯ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ" .

"ಉತ್ತಾರಾಣಿ ಬೇರನ್ನು ಬೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಸಿ ತಿಂದರೆ ಬಿಳಿ ಸೆರಗು ನಿವಾರಣೆ".

"ನಾಲ್ಕು ಉತ್ತಾರಾಣಿ ಸೊಪ್ಪು, ನಾಲ್ಕು ತುಳಸಿ ಸೊಪ್ಪು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಗೋಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಮೈಮೇಲಾದ ದದ್ದಿಗೆ (ತದ್ದು) ಅರೆದು ಹಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ವಾರದಲ್ಲಿ ತದ್ದು ಗುಣ".

ಉಪ್ಪಿಮುಳ್ಳು : "ಉಪ್ಪಿಮುಳ್ಳು ಗಿಡದ ಕಾಂಡದ ತೊಗಡೆಯನ್ನು ಅರೆದು ಉಗುರುಸುತ್ತಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ 'ಉಗುರು ಸುತ್ತುಗಾಯ' ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ".

"ಉಪ್ಪಿಮುಳ್ಳು ಎಲೆಯನ್ನು ಚೂರ್ಣವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ಫಲಕು ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಮೂರು ಮೆಣಸು, ಸೇರಿಸಿ ಸಣ್ಣಗಾತ್ರದ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೂರು ದಿನ ನುಂಗಿದರೆ ವಾತಾನಿವಾರಣೆ".

"ಬಂಗಾಳಿ ಎಲೆಯ ಕುಡಿಯನ್ನು ರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಸಣ್ಣಗಾತ್ರದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಂಚಿನ ಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸಿದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಿಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿರುವ ಮದ್ದು ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ರೋಗಗಳು ಗುಣ ಹೊಂದುತ್ತವೆ".

"ಆಡು ಮುಟ್ಟದ ಬಳ್ಳಿಯ ಎಲೆಯ ರಸವನ್ನು ಆಡಿನ ಹಾಲಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕುಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿಟ್ಟ ಮದ್ದು ಹೊರ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಇವರದು".

"ಚಳ್ಳುವರೆ ಸೊಪ್ಪು ಮೂರು, ಹಾಗಲ ಎಲೆ ಮೂರು, ಒಂದು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಗುವಿನ ನೆತ್ತಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹನಿ ಹಾಕಿದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟುದೋಷವಾದ ಮಗುವಿನ ರೋಗ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ" .

"ಮಾದಲ'ಬೇರನ್ನು ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಬಸಿರಿ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ವಾಂತಿ ತಲೆಸುತ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ". "ಅಂಕೋಲೆ ಗಿಡದ ಬೇರನ್ನು ತೆಯ್ದು ಅಕ್ಕಿ ತೊಳೆದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಕುಡಿಸಿದ ಬೇಧಿ ನಿವಾರಣೆ".

"ಸರ್ಪಗಂಧಿ ಬೇರೆನ್ನು, ನಿಂಬೆಯ ರಸದಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದಿ ನೆಕ್ಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಡಿದ ಹಾವಿನ ವಿಷವು ಇಳಿಯುತ್ತದೆ".

"ಲೆಕ್ಕಿಯ ತಪ್ಪಲು, ಕಳ್ಳಿ ತಪ್ಪಲು, 'ಪರಗಿ ತಪ್ಪಲು' ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಪುಟಕ್ಕಿಟ್ಟರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಎಣ್ಣೆ ಬರುತ್ತದಂತೆ, ಶುದ್ಧವಾದ ತೆಂಗಿನ ಎಣ್ಣೆ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಔಡಲ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಹೊಸ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುದಿಯಲು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕುದಿಯತೊಡಗಿದ ನಂತರ ಪುಟವಿಟ್ಟು ತೆಗೆದ ತೊಪ್ಪಲುಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಆ ಎಣ್ಣೆ ತಂಪಾದ ನಂತರ ಕೀಲು ನೋವಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದಂತೆ".

"ನುಗ್ಗೆ ಗಿಡದ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಬೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ತಳಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿರುವಕಲ್ಮಶಗಳ ನಿವಾರಣೆ". ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಹಾಗೆ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸಹಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕುರಿತೂ ಸಹ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರಿಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯುಂಟು. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಪರಿಣತರು.

ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯ:

ತನ್ನೊಳಗಿನ ರೋಗಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿವಾರಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸಹ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳಂತಿರುವ ತನ್ನ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕುರಿತು ಮಾನವನಿಗೆ ಕಾಳಜಿ ಹೆಚ್ಚು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ತನ್ನ ದೇಹದೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು (ರೋಗಗಳನ್ನು) ಕುರಿತು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನ ಒಡನಾಡಿ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ. ಮಾತನಾಡಲು ಬಾಯಿ ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಾಹ್ಯಚರ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದ ರೋಗ ಎಂತಹುದು ಎಂದು ಗುರಿತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ವೈದ್ಯನಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯನು ಹೆಚ್ಚು. ಸೂಕ್ಷ್ಮನೂ ಸಂವೇದನ ಶೀಲನೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯ ನಿನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಆದ ಸುಧೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಜಾನಪದ ರೂಪಗಳಂತೆ ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯದ ಉಗಮ, ವಿಕಾಸಗಳು, ಸ್ವರೂಪ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರ ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಪಂಚಾದ್ಯಾಂತ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ. ತಮ್ಮ 'ಮೊದಲ ಹಸಿವು' ಎಂಬ ರೋಗ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಸೊಪ್ಪು ಸದೆ, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು, ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಮಾಂಸ ಮಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ತಿಂದಿರಬೇಕು (ಶಿವರಾಮ ವಿ.ಎಸ್. ೧೯೮೯:೩೪) ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಅವುಗಳ ಆಹಾರದ ಆಯ್ಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯನು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗ, ರೋಗಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳ ಕುರಿತು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ದೊರೆತ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ಗುರಿತಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೇನೊ? ಉದಾ: ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕುಗಳು ತಮಗೆ ಅಜೀರ್ಣವಾದಾಗ ಇಬ್ಬನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿಂದು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದನಕ್ಕೆ ಗಾಯವಾದರೆ, ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕಿ ಗಾಯವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಕ್ಕಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಮುರಿದಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನ ಮುರಿದ ಕಾಲಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮುಂತಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಸ್ವಯಂ ವೈದ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೈದ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಅರಿವು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿಸರ್ಗದ ಸಹಜ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಾದಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪರಿಣಾಮವಿದು. ತನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದೊಡನೆ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಕೃಷಿಕ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. (ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಅಂಬಳಿಕೆ ೧೯೯೩: ೧೧೮) ಇಂದು ಪಶುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲೆಂದೇ ಪಶುವೈದ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳಿದ್ದರೂ, ಜನಪದ ವೈದ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಬಂದ ರೋಗ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ರೋಗ ಯಾವುದೆಂದೂ ಗುರುತಿಸದೇ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ

ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇವು ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಿ ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಅನುಭವ (ಸತತ) ದ ಮೂಲಕ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿ ತಿನ್ನುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾ ವೈರಸ್‌ಗಳು ಪ್ರಾಣಿಯ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ದನಗಳಿಗೆ ಬರುವ 'ಕಾಲುಬಾವು' ಮತ್ತು 'ಬಾಯಿ ಬಾವು' ರೋಗವು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೂಲಕ ಬಂದ ರೋಗವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೋಗ ಬಂದಾಗ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನದೆ, ನಡೆಯಲಾಗದೆ, ಬವಣೆ ಪಡುವ ದನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ವೈದ್ಯನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಿದ ಕೃಷಿಕನಿಗೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವಂತೆಯೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನಿಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯತೆ ಇದ್ದಿತು. ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಹೇರನ್ನು ಹೊರಲು ಕತ್ತೆಗಳ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾದುದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೆ ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಪರಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸಲು ದನಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇವರಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ದಿಕ್ಕೇಡಿಗಳಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬಳಲುವ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗೊಂಡು ಕೃಷೀ ಬದುಕಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಮೂಲತಃ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವೊಂದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು, ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಬಹುಪಾಲು ಕುಟುಂಬಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ನಾನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳು ಮತ್ತು ಆ ರೋಗಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕುರಿತು ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಾನವ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ರೋಗ ನಿವಾರಕ ಔಷಧಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿಯೂ, ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿಯೋ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಔಷಧಿಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬಳಸುವ ನಾರು ಬೇರುಗಳ ಕುರಿತು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಇರುವ ರೋಗ ಗುಣಪಡಿಸುವಶಕ್ತಿಯು ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆನ್ನುವ ಗಾಢವಾದ ನಂಬಿಗೆ ಇವರಲ್ಲುವುಂಟು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಕೊನೆಗಾಲದವರೆಗೂ, ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಕುಡಿಗೂ ಔಷಧಿಗಳ ಗುಟ್ಟನ್ನು ವೈದ್ಯರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಾಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟು ರೋಗ ಗುಣಪಡಿಸಿದರೆ ತಮಗೆ ಪುಣ್ಯ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆಯು ಇವರಲ್ಲಿ ವುಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡುವುದು ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಈ ಸಮುದಾಯದ ವೈದ್ಯರು ತಾವು ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಬಯಸಲಾರರು. ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಪಾಪದ ಕಾರ್ಯ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಕಾಲುಮುರಿದಲ್ಲಿ, 'ಹರಿದಚ್ಚಗಿನ ಸೊಪ್ಪು' ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ 'ಅರಿಶಿಣ ಪುಡಿ', ಅದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ 'ಉದ್ದಿನ ಕಾಳಿನ ಪುಡಿ', ಕೋಳಿಮೊಟೆಯ ಬಿಳಿ ರಸ ಸೇರಿಸಿ ಸೊಪ್ಪು ಸುಣ್ಣಗೆ ಆಗುವಂತೆ ಅರೆದು ಮುರಿದ ಕಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಕಾಲಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಲೇಪನ ಮಾಡಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಅಂಗವು ಜಾರದಂತೆ ಬಿದಿರ ಡಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಆ ಔಷಧಿಯ ಲೇಪನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನ ಸುತ್ತಲು ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.

ನಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಬಂದು ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನದೆ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಮದ್ದುಗುಣಿಕೆಯ ಕಾಯಿಯ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ತಿಕ್ಕುವ ಕ್ರಮ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ದನಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ. ಗೊಟ್ಟದ ಮೂಲಕ ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕುಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿವುಂಟು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬಳಿಕ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದು. ಕೋಳಿ ಪ್ರಿಯರಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಸಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಬರುವ ತೂಕಡಿಕೆ ರೋಗದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಬಿಳಿ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಕೋಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಕೊಡುವುದುಂಟು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅರಿತುಕೊಂಡವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮನುಷ್ಯ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯಂತೆಯೇ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಾಟ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. "ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ". (ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಅಂಬಳಿಕೆ ೧೯೯೩:೧೨೨) ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹವಾಮಾನದ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಾಗಿ ರೋಗಗಳು ಬರುವುದುಂಟು. ಈ ರೀತಿ ಬಂದ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಾಟಿ ಪದ್ಧತಿ ವೈದ್ಯೋಪಾಚರ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದುಂಟು. ಕಾಲುಬಾವು, ಬಾಯಿ ಬಾವಿನಂತಹ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳು ಬಂದಾಗ ವೈದ್ಯೋಪಾಚರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯನಾದವನು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳಿ, ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಗಿಡದ ತಪ್ಪಲನ್ನು ತಂದು ರೋಗ ಬಂದ ದನಕ್ಕೆ ಆ ತೊಪ್ಪಲಿನಿಂದ ನಿವಾಳಿಸಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಆ ತೊಪ್ಪಲನ್ನು ಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ತೊಪ್ಪಲು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಹರಿದು ದೂರ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ರೋಗವು ದನದಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗುತ್ತದೆನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.

ಎಮ್ಮೆ ಈದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿ ತಾಗಬಾರದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಚಿಪ್ಪು, ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು, ಕೆಂಪು ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ, ಕೇರು ಬೀಜಗಳನ್ನು, ಕವಡೆಗಳನ್ನು ಕಂಬಳಿಯ ಕರಿದಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ಹಸುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆತ್ತಲೆಗೊಳಿಸಿ ಹಸುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಭಾಗದಿಂದ ಹಸುವನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಗು ಸುತ್ತಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರಿಸಿದ ಹಸುವಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಗೊಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುಡಿಸುವುದುಂಟು. ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕುಡಿದ ಹಸುವಿಗೆ ಅಪಾನ ವಾಯು ಹೊರ ಹೋಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರ ತೊಲಗುತ್ತದೆ.

"ಹಸುವಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹುಳ ಮುಟ್ಟಿ ಬಾವು ಬಂದಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲಿನಿಂದ ನಿವಾಳಿಸಿ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಬಾವನ್ನು ಇಳಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ".

"ಕರು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಉಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕಾಸರಕನ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದುಂಟು". ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕಾಳಿಯ ಸಹೋದರನೆಂದು ಭಾವಿಸುವ 'ಮೂಗು ಬಸಪ್ಪನಿಗೆ' ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು.

ಸೂಜಿ, ಮೊಳೆಯಂತಹ ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಶು ನುಂಗಿದರೆ ಉತ್ತಾರಾಣಿಯ ಸೊಪ್ಪು ಮತ್ತು ಸೈಂದ್ರಲವಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರೆದು ದಿವಸಕ್ಕೆ ಮೂರು ಸಾರಿಯಂತೆ ಪಶುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ದೇಹದೊಳಗೆ ಸೇರಿದ ಉಪಕರಣಗಳು ದೇಹದಿಂದ ಹೊರ ಬರುತ್ತವೆ. "ಉಪ್ಪಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ತೊಲ", ಬಾಗೆ ಮರದ ಚಕ್ಕೆ ಒಂದು ತೊಲ, ಕಾಡು ಮೆಣಸಿನ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ತೊಲ, ಕರಿ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಳು ಎರಡು ತೊಲ, ಬೊಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಒಂದು ತೊಲ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿಯಂತೆ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಸುವುದರಿಂದ ಗುಲ್ಮರೋಗ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

"ಅಂಕೋಲೆ ಮರದ ಬೇರಿನ ತೊಗಟೆ ಒಂದು ಹಿಡಿ, ಅಂಕೋಲೆ ಮರದ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಹಿಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಣ್ಣಗೆ ಅರೆದು ಒಂದು ಸೇರು ರಾಗಿ ಗಂಜಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅರ್ಧ ಸೇರು ಗಂಜಿ ರಾತ್ರಿ ಅರ್ಧ ಸೇರು ಗಂಜಿಯನ್ನು ಕುಡಿಸುವುದರಿಂದ ಹಸುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಾವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮೂರು ದಿನವಾದರೂ ನಡೆಸಬೇಕು". "ಅಂಕೋಲೆ ಮರದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸದಲ್ಲಿ ತೆಯ್ದು ಪಶುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಬರುವ ದಮ್ಮು ಗೂರಲು ರೋಗಗಳು ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತವೆ" .

"ಒಣಗಿ ಉದಿರಿದ ಕಕ್ಕೆ ಮರದ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಹಿಡಿ ಕಕ್ಕೆ ಕಾಯಿಯ ಪುಡಿಗೆ ಅಷ್ಟೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಣ್ಣೆ, ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ ಬೆರಸಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಸರ್ವಾಂಗ ವ್ಯಾದಿಗಳು ನಿವಾರಣೆ" ಎಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.

ದನ ಮತ್ತು ಆಡು, ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಚಪ್ಪೆ ರೋಗವು ದುಷ್ಟ ಮಾರಿಯ ಶಾಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ದನಗಳಿಗೆ ಬಂದ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾರಿಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಕೋಳಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಆಕೆಯನ್ನು ಶಾಂತಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದನದ ಆರೋಗ್ಯ ಉತ್ತಮಗೊಂಡರೆ ಮಾರಿಯ ಗುಡಿಗೆ ಏನ್ನನ್ನಾದರೂ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. "ನಂತರ ಮಾರಿ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕರಿಬಾನಿ ನೀರನ್ನು ತಂದು". ಎಮ್ಮೆಯ ಸಗಣಿ ಮತ್ತು ಅರಿಶಿಣವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಕುದಿಸಿ ಅದರೊಳಗೆ ತಾವು ದೇವಾಲಯದಿಂದ ತಂದ ಕರಿಬಾನಿ ನೀರಿನ ಕೆಲವು ಹನಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ದನಗಳ ಚಪ್ಪಗೆ ಸಗಣಿ ನೀರಿನ ಲೇಪನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ 'ಕಾಡಿಗರಗು' ಸೊಪ್ಪಿನ ರಸಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದು ಪಲಕು ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಹನ್ನೊಂದು ಮೆಣಸು, ಒಂದು ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗೊಟ್ಟದ ಮೂಲಕ ದನಕ್ಕೆ ಕುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿಗಾದರೆ ಇದೇ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಪ್ಪೆ ರೋಗವಾದ ಜಾಗೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯನ್ನು ಕಾಸಿ ಬರೆ ಎಳೆದರೆ ಚಪ್ಪೆ ರೋಗ ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕಾಲು ಮುರಿದರೆ ಗೂಳಪ್ಪನ ಸೊಪ್ಪು, ಹರದಚ್ಚಗನ ಸೊಪ್ಪು, ಮೊಟ್ಟೆಯ ಬಿಳಿ ರಸ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಲ್ಲ, ಒಂದು ಸೊಲಿಗೆ ಹಾಲು ಹರಿಶಿಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರೆದು, ಮುರಿದ ಕಾಲನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿಯ ಲೇಪನ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಬಿದಿರು ದಬ್ಬೆಕಟ್ಟಿ ತಾವು ಅರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಲೇಪನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಿದಿರ ದಬ್ಬೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಳೀ ಬಟ್ಟೆ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಾವು ಅರೆದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಔಷಧಿಯ ಗುಳುಗೆಗಳನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿನ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರಸಿ ಕುಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಾರಿ ಔಷಧಿಕೊಟ್ಟರೆ ಗ್ಯಾರಂಟಿ ಮೂಳೆ ಕೂಡಿ ಮೊದಲಿನಂತಾಗುವುದಾಗಿ ದನಗಳ ಮೂಳೆ ಕೂಡಿಸುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ವೈದ್ಯ ರಾಮಣ್ಣ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಆಡು ದನ ಕುರಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಮೇವು ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಡಿಸುತ್ತಾರೆ.'

ಮನುಷ್ಯನಂತೆಯೇ ತಾವು ಸಾಕಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನಿವಾಳಿಕೆ ತೆಗೆಯುವುದು. ಮಂತ್ರಿಸಿ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು. ತಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳು ಮಾಟ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕೈಮದ್ದು ಮಾಡುವುದುಂಟು ಎನ್ನುವ ಭಯ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಹಾಗಾಗಿ ಕೈಮದ್ದನ್ನು ತೆಗೆಸಲು ಹಲವು ರೀತಿಯ ಔಷಧಿಯ ಕ್ರಮ ಇವರಲ್ಲುಂಟಂತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಟ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಮಾಟ ತಿರುಗುವಂತೆ ಎದುರು ಮಾಟ ಮಾಡುವುದು, ತಮ್ಮ ದನಕ್ಕೊದಗಿದ ಆಪತ್ತನ್ನು ತೊಲಗಿಸಲು ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಳ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳ ತಂತ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ತೀ.ನಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರು "ಕಾಡು ಗೊಲ್ಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು", ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದವರು ತಮ್ಮ ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಬರುವ ರೋಗವೊಂದಕ್ಕೆ (ಕರೇಗಾಬು ರೋಗ) ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಔಷಧ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಚಲುಮೆ (ಒರತಿ) ಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಈ ಚಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ನೀರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಈ ಮೂರು ಚಲುಮೆಗಳ ನಡುವೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ಚೊಂಬನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಗಿ ಒಂದೊಂದು ಚಲುಮೆಯಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಚೊಂಬು ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಬಿಂದಿಗೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಬಿಂದಿಗೆಯ ನೀರಿಗೂ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸತ್ತವರನ್ನು ಹೂಳಿದ ಸಮಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆ ಮರದ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮದುವೆಯಾಗದ ಹುಡುಗ ಇಬ್ಬರೂ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಅವರು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಬಾರದು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಆದರೆ ಮರದ ಬಳಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡ ಕೂಡದು. ಗೃಹಸ್ಥ ಆ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆ ಮರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮದುವೆಯಾಗದ ಹುಡುಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕು. ಹತ್ತಿದ ತಕ್ಷಣ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆ ಕೀಳಬೇಕು, ಮೇಲೋಗುತ್ತ ಇನ್ನು ಎರಡು ಹಿಡಿ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರ ಕೀಳಬೇಕು. ನಂತರ ಇಳಿಯುವಾಗಲೂ ಮೂರು ಹಿಡಿ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆ ಕೀಳಬೇಕು. ಹುಡುಗ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಬಿಂದಿಗೆಯಿರುವ ಚೆಲುಮೆ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಂದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂಭತ್ತು ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಒಂಭತ್ತು ಬಿಳಿ ಕಣಗಳು ಹೂವು ಮತ್ತು ಆರು ಹಿಡಿ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುರಿಯ ಕೊಪ್ಪದ ಉಡಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ಅದರ ಮಾಲೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು ಒಂಭತ್ತು ಕಣಗಲೆ ಹೂವು, ಆರು ಹಿಡಿ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಸಗಿ ಬಿಂದಿಗೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಆ ಬಿಂದಿಗೆಗೆ ಪುನಃ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಯವಾ ಕುರಿ ಅಥವಾ ಮೇಕೆಗೆ ಕರೆಗಾಬು ರೋಗ ಬಂದಿರುವುದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕರೆಗಾಬು ರೋಗ ವಾಸಿ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. (ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ ತೀ.ನಂ. 1982: 171- 172)

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆತನಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಡೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಹಿಸುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿ ಜನ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಅತಿ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಲಾಗುವ ಪ್ರಾಣಿ ಗೋವು, ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮೂತ್ರ ಕುಡಿದಲ್ಲಿ ಕೆಮ್ಮು ಕಾಸಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಗೆವುಂಟು. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಕತ್ತೆಯ ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ರೋಗ ಪ್ರತಿ ಪರೋಧಕ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದುಂಟು. ಮೇಕೆಯ ಹಾಲು,

ಇಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಔಷಧಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುದುರೆಯ ಬಾಲದ ಕೂದಲು, ಕಸ್ತೂರಿ ಮೃಗದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಕಸ್ತೂರಿ ಎನ್ನುವ ಪದಾರ್ಥ, ಹುಲಿಯ ಎಲಬು, ಮೀನಿನಕಣ್ಣು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಜೀವಂತವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಮೀನುಗಳು, ಏಡಿಯ ಕಸಾಯ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು.

ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೋ ಹತ್ತು ಹಲವು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಹಾರದಷ್ಟೆ ಆರೋಗ್ಯವು ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಔಷಧಿಗಳಾಗಲಿ, ರೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ನಡೆಸುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾದರೂ, ಇವು ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಔಷಧಿಗಳೆಂದೂ ವಾದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಇದರೊಳಗೆ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಾಡ ಔಷಧಿಗಳು. ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವುಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರೊಳಗೆ ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರಬೇಕು ಇವರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಔಷಧಿಯ ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶೋಧನೆಯೊಳಗೆ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊ ಹೊಸ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಔಷಧಿಗಳು ದೊರೆಯಬಹುದೇನೋ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಇಂಥ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಬಳಸುವ ಔಷಧಿಗಳು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೆಂದೂ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅವರ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರಿಯಾದುದೆಲ್ಲಾ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಾರು ಏನೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರೂ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಇಂತಹ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಬೇರ್ಪಡಲಾರವು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

೩.೭. ಬೇಟೆ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದ ತಕ್ಷಣ ಅದರ ಒಂದು ಅಂಗವಾದ ಬೇಟೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಮೈದಾಳಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಸತ್ಯವೂ ಕೂಡ.

ಇಂದು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಕಾಡಿನ ನಾಶ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳಿಂದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೇಟೆಯಂಥ ಹವ್ಯಾಸದಿಂದ ದೂರವುಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಇನ್ನು ಬೇಟೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬೇಟೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿವೆ.

೧. ನಾಯಿ ಬೇಟೆ
೨. ಬಿಲ್ಲು ಬೇಟೆ
೩. ನೀರು ಬೇಟೆ
೪. ಉರುಳು ಕ್ರಮ
೫. ಆಧುನಿಕ ಕ್ರಮದ ಬೇಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಬೇಟೆಯಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾಯಿ ಬೇಟೆ:

ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಕ್ಕೆಂದೇ ದೇಶೀಯವಾದ ವಿಶೇಷ ತಳಿಗಳ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಮೂಲದ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪ ಎನ್ನುವಾತನು ಬೇಟೆಯಾಡಲೆಂದೇ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಿತು.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಅತೀ ಪ್ರೀತಿಯ ಆಹಾರ ಉಡ ಹಾಗೂ ಚಿಪ್ಪು ಹಂದಿ (ಆಲವಿ), ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ ಕುಲುಮೆಗೆ ರಜೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ನಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಉಡಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದು, ದಿನಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೊಲಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಐದರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು. ಆಲವಿಯಂಥ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಣಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಬೇಟೆಗಾರನು ಸಾರಗ, ಕಡವೆಯಂಥ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿದಾಗ ಅವರ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾಂಸದ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುವುದನ್ನು **(ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ಗಿಡ್ಡಪ್ಪ ಈಗ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು).** ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾಯಿ ಬೇಟೆಯ ಕ್ರಮ:

ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಇರುವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬೇಟೆಗಾರರು ನಂತರ ಗುಂಪಾಗಿ ಸುತ್ತುವರೆದು ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೋಲು, ಭಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ಅಡಗಿದ ಪೊದೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತ, ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತ ಪ್ರಾಣಿ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಿ ಹೊರಬಂದು ಓಡಲು ಅನುವಾದ ತಕ್ಷಣ ನಾಯಿಗಳು ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ನಾಯಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡುವ ಬೇಟೆಗಾರರು ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದೋ, ಇಲ್ಲವೆ ಜೀವಂತವಾಗಿಯೋ ನಾಯಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉಡದಂತಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹುತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಹುತ್ತದ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತು ಬೇಟೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಚೂಪಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹುತ್ತವನ್ನು ಬಗೆದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾಯಿ ಬೇಟೆಗೆ ಗುಂಪಾಗಿ ತೆರಳುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

<u>ಬಿಲ್ಲು ಬೇಟೆ:</u>

ತಮ್ಮ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಬಿದಿರು, ಬೆತ್ತಗಳಿಂದ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ಬಿದಿರಿನಿಂದಲೇ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಣಗಳ ತುದಿಗೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮೊನಚಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿದಿರಿನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬೇಟೆ ನಿಂತಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಡ ಕೋವಿಗಳ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.

<u>ಕೋವಿ / ಬಂದೂಕು :</u>

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೇ ಕೋವಿಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಪರಿಣಿತರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ನಾಡಕೋವಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಡ ಕೋವಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಮಸಿ (Gun-Powder) ಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಾನಾ ಅಳತೆಯ ಗುಂಡುಗಳನ್ನ ಇವರೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಸಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು : ಕಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಇದ್ದಲು, ಗಂಧಕ, ಸೋರುಪ್ಪು (ಪೆಟ್ಲುಪ್ಪು) ಮುಂತಾದ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸೀಸವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಮೊಲ, ಉಡ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ರವಾ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ತಯಾರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸೀಸವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಅದು ರಸವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಂದ್ರಗಳಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಜರಡಿಯನ್ನು ಒಂದು ಅಗಲನೆಯ ಪಾತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಮ್ಮೆ ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಕಲಸಿ ರಾಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ರಸವಾದ ಸೀಸವನ್ನು ಜರಡಿಗೆ ಸುರಿದು ಅದರೊಳಗಿನ ಲೋಹದ ರಸ ಸೆಗಣಿ ರಾಡಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಜರಡಿಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರವೆಗಳು ತಯಾರಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ನಂತರ ಸೆಗಣಿ ರಾಡಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು

ತೊಳೆದ ನಂತರ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮಸಿ, ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಾಡ ಕೋವಿ ಬಳಸಿ ಹಕ್ಕಿ, ಮೊಲ, ಮೀನುಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಇವರು ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಕೋವಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಗಿನ ಸರ್ಕಾರದ ಬಿಗಿ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ನಾಡಕೋವಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಗಳು ಇವರಿಂದ ದೂರವಾಗಿವೆ.

ಮೀನು ಬೇಟೆ:

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಪ್ರೀತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾಂಸಾಹಾರ ಮೀನು. ತೆಳ್ಳಗೆ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೀನನ್ನು ಕುಡುಗೋಲಿನಂಥ ಚೂಪನೆಯ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಕುಂಟೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ನೀರು ಬರುವಾಗ ಮೀನುಗಳು ನೀರಿಗೆ ಎದುರು ಏರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗಾಣದ ಕ್ರಮ:

ಕೊಂಡಿಯಾಕಾರದ ಲೋಹದ ಗಾಣಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತಹ ನೈಲಾನ್ ದಾರಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಆ ದಾರದ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಉದ್ದನೆಯ ಕೋಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ.

(ಮೀನು) ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಗೆ ಎರೆ ಹುಳು, ಜಿಗಿಯಾದ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ (ಸಿಲುಕಿಸಿ) ನೀರಿಗೆ ದಾರವನ್ನು ಹರಿಯ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರದ ಆಸೆಗೆ ಬಂದ ಮೀನು ಕೊಂಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಆಹಾರ ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಸುಲಭಕ್ಕೆ ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಗೆ ತಾನೇ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮೀನು ಗಾಣಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣ ದಾರ ಜಗ್ಗಿದ ಅನುಭವ ಗಾಣ ಹೊಂದಿಸಿದ ಕೋಲಿನಿಂದ ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಗಾಣವನ್ನು ಮೇಲೆಳೆದುಕೊಂಡು ಮೀನನ್ನು ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ನೀರಿಗೆ ಗಾಣವನ್ನು ಹಾಕುವುದುಂಟು. ಮೀನ ಮರಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಂದ ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ಸುಲಭಕ್ಕೆ ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಮೀನುಗಳ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಲವು ಗಾತ್ರದ ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರೇ ತಯಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.

ಸರಗಾಣದ ಕ್ರಮ:

ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಬಲಿಷ್ಟ ನೈಲಾನ್ ದಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಮಾರಿಗೊಂದರಂತೆ ಸಣ್ಣನೆಯ ನೈಲಾನ್ ದಾರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಗಾಣದ ಹಲವು ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ಗಾಣದ

ಕೊಂಡಿಗಳಿಗೂ ಮೀನ ಮರಿಗಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಗಾಣದ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನೈಲಾನ್ ದಾರಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವಂತೆ ಹೊಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ನದಿಯ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹರಿವಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸರ ಗಾಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ನೈಲಾನ್ ದಾರವನ್ನು ಎರಡೂ ಮಗ್ಗುಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ ಗಾಣಕಟ್ಟಿದ ನೈಲಾನ್ ದಾರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಮೀನುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಆಸೆಗೆ ಬಂದ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಗಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಕೂಳೆ ಕ್ರಮ:

ಕೂಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕ್ರಮ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೂಳೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕೂಳೆ. ದೊಡ್ಡ ಕೂಳೆ ದೊಡ್ಡ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಚಿಕ್ಕ ಕೂಳೆಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಎರಡೂ ಕೂಳೆಗಳನ್ನು ಬಿದಿರಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕೂಳೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಬೇಟೆಗಾರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರಸೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸುಲಭಕ್ಕೆ ಹರಿಯಲಾರದಂಥ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದಾರವನ್ನು ಬಿದಿರಿನ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೂಳೆಗಳು ಮೀನನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ದೊಡ್ಡ ಕೂಳೆ:

ಕೆರೆ ಕುಂಟೆ ಮುಂತಾದ ನಿಂತ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಈ ಕೂಳೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೂಳೆಯು ದೊಡ್ಡಗಾತ್ರದ ಗೂಡೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೆಳಭಾಗ ಅಗಲವಾಗಿಯೂ, ಮೇಲ್ಭಾಗ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. (ಚಿಕ್ಕದೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯರ ಕೈಯು ಸುಲಭಕ್ಕೆ ತೂರುವಂತಿರುತ್ತದೆ.)

ಇಂಥ ಕೂಳೆಗಳನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬೇಟೆಗಾರನು ನಿಶಬ್ದವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೀನು ತನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆತನು ಮೀನನ್ನೂ ಮಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಳೆಯನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಡಬ್ಬಾಕಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಮೀನು ಕೂಳೆಯ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಲು ದಾರಿ ಇರದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಕೂಳೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ಮೀನನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜೋಳಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಕೂಳೆ:

ಚಿಕ್ಕ ಮೀನಿನ ಕೂಳೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಹರಿಯುವ ಹಳ್ಳ, ಕೆರೆಯ ಕೋಡಿಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೂಳೆಯೂ ಸಹ ಬಿದಿರು ಕಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ದಾರಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದುದಾಗಿದ್ದು ಎರಡು

ಭಾಗಗಳನ್ನು ಈ ಕೂಳೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೂಳೆಯ ಮೊದಲ ಭಾಗ ಮೀನು ಕೂಳೆಯ ಒಳ ಹೋಗಲು ಸಹಕಾರಿಯಾದರೆ, ಅದರ ಹಿಂಭಾಗ ಕೂಳೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದ.

ಸಣ್ಣಗೆ ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕೂಳೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅದು ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಹರಿದು ಹೋಗದಂತೆ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗಲು ಮಣ್ಣು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನ ಹಾಕಿ ಭದ್ರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹರಿಯುವ ನೀರು ಈ ಕೂಳೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಇಡುವುದರಿಂದ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮೀನುಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಈ ಕೂಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಬರಲು ದಾರಿ ತಿಳಿಯದೆ ಅವುಗಳು ಕೂಳೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಕೂಳೆಗಳನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲ ನೀರಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೂಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತೆಗೆದ ಕೂಳೆಯಿಂದ ಮೀನನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನಂತರ ಅವನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾತ್ರೆಯ ಕ್ರಮ:

ಅಗಲನೆಯ ಬಾಯಿಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದರೊಳಗೆ ಮುದ್ದೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಅನ್ನದ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಪಾತ್ರೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮೆಲ್ಭಾಗವು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಬಿಳಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಹಸಿರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಬಟ್ಟೆಯ ಮಧ್ಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ತೂತನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೆರೆ ಕುಂಟೆಯ ದಡದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗಿನ ಮುದ್ದೆಯ ಭಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರೆ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗಿನ ಆಹಾರದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಮೀನುಗಳು ಬಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಲಾದ ತೂತಿನ ಮೂಲಕ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ಧುಮುಕುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಹೊರ ಬರಲು ದಾರಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಮೀನುಗಳು ಬಿದ್ದು, ಪಾತ್ರೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ನಂತರ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು ಮೀನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಉರುಳು ಕ್ರಮ:

ಬೆಳವ, ಕೌಜುಗ, ಕಾಡುಕೋಳಿ, ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಉರುಳು ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗೂಡಿನ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಉರುಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುದುರೆಯ ಬಾಲದ ಕೂದಲಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಉರುಳನ್ನು ಗೂಡಿರುವ ಭಾಗದ ಮರದ

ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಇಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಟೆಗಾರ ಒಡ್ಡಿದ ಉರುಳನ್ನು ಪಕ್ಷಿ ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ಸಿಡಿ ಸಿಡಿದು ಪಕ್ಷಿ ಉರುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲೂ ಸಹ ಅವುಗಳ ದಾರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಈ ರೀತಿಯ ಉರುಳನ್ನು ಒಡ್ಡುವುದನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾಡಿನ ನಾಶ, ಹಾಗೆಯೇ ನಗರಗಳ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಬೇಟೆಯ ಕಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗ ತೊಡಗಿದೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಬೇಟೆಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ನಿಷ್ಣಾತ ಬೇಟೆಗಾರರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ದಿನ ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಂಸ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಮಾಂಸವಿಲ್ಲದ ಊಟ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

೩.೮ ಜಾತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ

ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಂಗಡ ಇಲ್ಲವೆ ಸಮುದಾಯದ ಶುದ್ಧತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೂ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಣ್ಣು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಕ್ಷಮೆಗೆ ಅರ್ಹಳಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಗಿಸಾಡಿಯ ಎನ್ನುವ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯವು ಜಾತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಗಿಸಾಡಿಯೂ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕೆಳವರ್ಗದವನೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಅಕ್ಷಮ್ಯಳು. ಆದುದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ತಪ್ಪು ದಂಡ ಹಾಕುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಣ್ಣು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತಪ್ಪು ದಂಡಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ ಗಿಸಾಡಿಯ ಸಮುದಾಯದ ಜನ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಗೌರವ ಭಾವನೆ, ತಾವೂ ಅವರಂತೆ ಗೌರವಾನ್ವಿತರಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಪಾಹಪಿಕೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುಗ್ಧತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಭಾರತೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರೂ, ಸಂಶೋಧಕರ ವೇಷ ತೊಟ್ಟು ಹೋಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವೂ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲವಾದರೂ, ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವುಗಳಷ್ಟು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದುದಲ್ಲವೇನೋ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಮೂಲತಃ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ ತುಂಬಾ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಜಾತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಲು, ಅವು ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ನಿಯಮಗಳು, ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಅಂತಹ ಕಾರಣಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ.

೧. ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧ
೨. ಸಮುದಾಯ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
೩. ಅಂತರ ಜಾತಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು
೪. ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಜಾತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬಯ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ.
೫. ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ಯಾವುದೇ ಶುಭ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುವುದರಿಂದ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟು ಬಹಿಷ್ಕರಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆತನ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ದೂರವಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೇ ಇರಬಹುದಾದರೂ, ಬಹಿಷ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಂದಲಾಗಲೀ, ನೇರವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಲಿ ಅಂಥವರೂ ಕೂಡ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ದೈವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನಿಗೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಂತರ ಜಾತಿ ವಿವಾಹದಿಂದಾದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ನಿಯಮಃ

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಯಾವುದೇ ಹೆಣ್ಣು, ಇಲ್ಲವೆ ಗಂಡು, ಇನ್ನೊಂದು ಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಗಂಡಸಾದರೆ ಅನ್ಯಜಾತಿ / ಸಮುದಾಯದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮದುವೆಯಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು (ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ) ತನ್ನ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ಮರು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮದುವೆಯಾದ ಪರಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಗಂಡಸನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ಅನ್ಯಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಾಹವಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮರಳಿ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಬಯಸುವ ಗಂಡು ತೀರ್ಥ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾಲಿಗೆ ಸುಡಿಸಿಕೊಂಡು, ದೈವಕ್ಕೆ

ತಪ್ಪು ದಂಡ ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನು ಆತನನ್ನು ಮರಳಿ ತನ್ನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅನ್ಯಜಾತಿಯ ಗಂಡನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣಿಗ ಈ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಃ

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದ್ದು, ಆ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹೆಣ್ಣು ಪರಜಾತಿ / ಪರ ಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕವಾದ ದೈಹಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ನಮೂನೆಯ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಕ್ರಮ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಪುರುಷ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಈ ರೀತಿಯ ಅಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಬಿಗಿ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ತನ್ನರಿವಿಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣು ಬಹುಬೇಗನೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಂತಹ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ದೂರವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೈವದವರು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಗಂಡೊಂದನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಪರವಾನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಅತೀ ಅಲ್ಪವೆಂದೆನ್ನಬಹುದು. ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಪೂರ್ಣ ಹಕ್ಕನ್ನು ದೈವವು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ಧಗಳಿಂದ ಬೈಯ್ಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ

ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯಜಾತಿ/ಧರ್ಮದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೆ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ಧಗಳನ್ನು ಬೈದಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ, ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ದೈವವು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಜಾತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವು ವಿಧಗಳುಂಟು.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತ ಮತ್ತು ದಾವಣಗೆರೆ, ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಸಿ ಕೊಂಡ, ಬಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವ ಹಕ್ಕೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಆ ಸಮುದಾಯದವರಾಗಲೀ ಆತನ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಲೀ ಬಹಿಷ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿಸಿ, ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು 'ಪೀಡೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನಾನದ ನಂತರ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟ ಬಹಿಷ್ಕೃತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಳಮ್ಮನ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಳಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಳಿ ದೈವದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ದೈವಕ್ಕೂ, ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಗೂ ದಂಡ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಆತನನ್ನು ಓರಾಳ ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಜನಿವಾರ ಬದಲಿಸಿ, ನಾಲಿಗೆ ಸುಡಿಸಿ, ತೀರ್ಥ ಹಾಕಿ ಮರಳಿ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ತಪ್ಪು ದಂಡವು ದೈವಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನ ಹೇಳಿಕೆ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕುಲಗುರುವಿನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾಳಿ ಪೂಜಾರಿಯಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಣದ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೂರಾ ಒಂದು ದಿನ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ನೂರಾ ಒಂದು ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ದೈವದವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶುಭ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ :

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಮ್ಮಾರ ಗದ್ದೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮದುವೆ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಂತಹ ಇಡೀ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಅವರಲ್ಲಿದೆ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಹಾಜರಾಗಲು ತೊಂದರೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯನೊಬ್ಬನು ಹಾಜರಿರಬೇಕು. ತಾನೂ ಬಾರದೆ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಕಳಿಸದೆ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಗೈರು ಹಾಜರಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕುಟುಂಬ / ಸದಸ್ಯನನ್ನು ಕುಲದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ದೈವವು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ದೈವದ ಪರವಾಗಿ ಕಟ್ಟೆ

ಮನೆ ಯಜಮಾನನು ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುಲದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಯಜಮಾನನು ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸದೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ತೋರಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದೈವವೇ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಂತರ ದೈವದವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಂತಹ ಅವಘಡಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ ನಂತರ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಪ್ಪು ದಂಡ ಹಾಕಿ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಮರಳಿ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಮನೆ ಯಜಮಾನನ ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರ ಆತನ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೂ ಕುಲದೊಳಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.!

೩.೯. ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ

ಅಲೆ ಮಾರೀ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಖಾಯಂ ಊರಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೆ ನನ್ನದೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಖಾಯಂ ಆದ ಮನೆಯಾಗಲೀ ಇರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಅಂಥ ಸಮುದಾಯದ ಮನೆಗಳೇನಿದ್ದರೂ ಬಿಚ್ಚಲು ಸುಲಭವಾಗುವಂತಹ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ರೀತಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಬಟ್ಟೆಯ ಡೇರೆಗಳೋ, ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ದೊರಕುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಸಲೋ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮನುಷ್ಯ. ಇವು ಯಾವುಗಳ ಜಡರೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೋ ಮರದ ಪೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿಯೋ ಜೀವಿಸಿದುದನ್ನು ನಾವು ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಗವಿಯಿಂದ ಗುಡಿಸಲು ಡೇರೆಯವರೆಗೂ ಬಂದ ಮಾನವ ತನ್ನ ಅಲೆಮಾರಿತನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಲು ತೊಡಗಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ವಂಶದ ಸುಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಆದರೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಮನೆ ಎಂದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಆತನಿಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತಮನಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಾರ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಯಲಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ದುರ್ಬಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಡವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಬಹುಪಾಲು ಜನತೆ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಎಂದು ಗುಡಿಸಲನ್ನೆ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಈ ಮನೆಗಳು ಅವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಪ್ರತೀಕೂಲ

ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುವುಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮನೆಯನ್ನು ತರುವಾಯ ಇವರು ತಮ್ಮ ಅನೂಕುಲತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬರೀ ಗುಡಿಸಲನ್ನೆ ಮನೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಾರರು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶವೆಂದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಆಕೆಯ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲುಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ, ತಮ್ಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಲಿಂಬೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಲ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ೫ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿಹಿ ಊಟವನ್ನು ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಾದರೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ ಮುಗಿದಂತೆ.

ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಇವರ ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶದಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತಿಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಏನೋ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕಥೆಯೂ ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶದಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ದೈವಗಳಾದ ಕಾಳಿ, ಬರ್ಮಪ್ಪ , ಹನುಮಪ್ಪ ದೈವಗಳ ಆರಾದನೆಯ ಮೂಲಕ ತಾವು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾಟಿಸುವ ಮೂಲ ಪರಂಪರೆ ಇನ್ನೂ ದೂರ ಸರಿಯದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೧೦. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅನಕ್ಷರತೆ ಮೊದಲ ಶಾಪವಾದರೆ, ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಶಾಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಬುಡಕಟ್ಟು / ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ / ಸಮೂಹಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಸತತವಾಗಿ ದುಡಿದರೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದೇನೋ? ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕನಾದರ, ಅಂಥ ಸಮುದಾಯ ಇನ್ನೂ ಅಧೋಗತಿಗ ಇಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮುಗ್ಧರೇ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಏನೋ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಅನಿಸಿಲ್ಲದಿರಬೇಕೇನೋ.

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಗಡ್ಡೆಗಳಾದ (ಊರು) ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಚಿಲಕನ ಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಏಳ್ಗೆಗಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಸಾಂಘಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಈ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಧನಸಹಾಯವೂ ದೊರೆತುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಬಡತನದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ಅವರ ಕೈ ಕಸುಬಿನ ಮೂಲಕ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ಇರುವಂತೆಯೂ, ಅವರೂಸಹ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲರಾಗುವಂತೆಯೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ದುಡಿದು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ತೆರದಷ್ಟೇ ಬೇಗ ಮುಚ್ಚಿದ ದಾಖಲೆಗೂ ಒಳಗಾದವೆಂದು ಆಯಾ ಊರಿನ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇತರ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಬಲ ಕೋಮಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರಂತೆ.

ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ತಮಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಊರಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರಭಲ ಕೋಮಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇಂತಹ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೊಳಿತು ಎನ್ನುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾದರಂತೆ ಕಂಡರೂ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅತೀ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬರುವ ಬಹುಪಾಲು ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದೊಡ್ಡಿದರು.

ಚಿಲಕನಹಟ್ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ

೧೯೭೬ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆ ಊರಿನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಕೋಮಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಸ್ಥಾನ ಮಾತ್ರ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಉಳಿಯಿತಂತೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ

ಶ್ರಮಿಕರು ಕೃಷಿ ಉಪಯೋಗಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಬಂದ ಲಾಭವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಮುಗ್ಧ ಶ್ರಮಿಕರು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ, ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರವಾದರಂತೆ. ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅರಿವಾಗದೆ ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ:

ಸರಿಸುಮಾರು ೧೯೭೫-೭೬ ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸಿದರು. ಚಿಲಕಹಟ್ಟಿಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೂ ಒದಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಅನ್ಯಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇವರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರದ ಏಳ್ಗೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವಾರ್ಥ, ರಾಜಕೀಯ, ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದವರ ಅಸಹಕಾರದಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಇಂದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ವಕ್ತೃಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೈಲಾ ಕಾಪಿಯನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕಿರುವುದಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸಿದರು.

೩.೧೧. ನಂಬಿಕೆಗಳು

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಹಜವೂ ಸ್ವಭಾವಿಕವೂ ಹಿಂದಿನವರಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದುದು ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಅಥವಾ ಜಾನಪದ ಮನಸ್ಸು ಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. (ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ. ೧೯೯೨ : ೨೦೦) ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಂಬಿಕೆ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಇಡೀ ಜನತೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಂಬುವ ಕೆಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹಾಗೇ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳುಂಟು. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದೊಂದು ಸಮುದಾಯವೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದ ನಂಬಿಕೆ ನಿಷೇಧಗಳೂ ಉಂಟು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪಿತೃ ಪೂಜೆಯಂತಹ ದಿನ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೆಣಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. (ಇದು ಕೆಳವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ) ಹಾಗೆಯೇ ಇಂದು ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳು ಇದ್ದಾಗಲೂ ಕೂಡ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿಡಲು ಎಣ್ಣೆಯ ದೀಪವೇ ಆಗಬೇಕು.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೀಳು ಲೋಹ, ಶನಿಗೆ ಸಮಾನ, ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಬ್ಬಿಣ ಲೋಹವು ಇತರ ಲೋಹಗಳಿಗಿಂತ ತಡವಾಗಿ ದೊರೆತದ್ದು. ಹಾಗೆ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದಂತಹದಾಗಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುರಿತು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಅವುಗಳು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುರಿತು ಒಂದು ರೀತಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮನಸ್ಸು, ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ಲೋಹ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಬ್ಬಿಣ, ಕಬ್ಬಿಣ ಕಾಳಿ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಯು ಮೂಲತಃ ಕಬ್ಬಿಣದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅರಗಿನ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅರಗಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸಿದರು. ಕಬ್ಬಿಣವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ಸ್ವೀಕಾರರ್ಹವಾದುದು, ಇವರು ಎಂದೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. (ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಲು ಹೋದಾಗ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಕಮ್ಮಾರರು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ).

- ಕಬ್ಬಿಣ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಇವರು ದೇವಸ್ಥಾನದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಕಾಲನ್ನು ತಾಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಾಲು ಬಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಕಾಳಿಯನ್ನೇ ಒದ್ದಂತೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ.
- ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಂಬುವ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಜ್ವರ ಇತ್ಯಾದಿ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು ಬಂದಾಗ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ನಿವಾಳಿಸುವುದು, ಮೂರು ದಾರಿ ಕಲೆಯುವಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆ ಬರೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸಿ ಬರುವುದುಂಟು.
- ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರ ಇಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಜಾತಿ ಕೆಡುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೇ ಅವರಲ್ಲಿವೆ.
- ಕಬ್ಬಿಣದ ಲಾಳ ಮತ್ತು ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸಿಲಿಗೆ ಹೊಡೆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತುಳಿಯಯಬಾರದು. ತುಳಿದರೆ ಅದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತುಳಿದಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಮಗು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿದಾಗ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಣ್ಣ ಮೊಳೆಯಿಂದ ಚಿಟಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.
- ಮಕ್ಕಳು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಬಿದ್ದ ಕಡೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ನಿವಾಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಸ್ವೀಕಾರರ್ಹ, ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ.

- ಬಾಣಂತಿಯರ ತಲೆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಡುಗೋಲು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತು (ಕಾಳಿ) ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೆವ್ವ ಭೂತಗಳೂ ಬರಲಾರವೆಂದು ಇವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡು, ಮಕ್ಕಳು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಣ್ಣ ಬಳೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳೆ ತಮಗೆ ರಕ್ಷೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.
- ಬಾಣಂತಿಯರು ಗಂಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚಾಕುವಿನ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಾಣಂತಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕೈಕಾಲು ಉಳುಕಿದಲ್ಲಿ, ವಿಷ ಜಂತುಗಳು ಕಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ನಿವಾಳಿಸಿದರೆ ಆದ ಅಪಾಯ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.
- ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗೆ ತೊಂದರೆಯಾದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಿರುಗಾಳಿ ಬರುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಿಡಿದು "ಈ ಕಡೆ ಬಂದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಸುಮ್ನೆ ಬಿಡಾದಿಲ್ಲ, ಆ ಕಡೀಗೆ ಹೋಗು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಹೆದರುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇವರದು.
- ಭೂತಪ್ಪ, ಚೌಡಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತು ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ಭೂತಪ್ಪ ಚೌಡಿಯರು ಸಂತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.
- ಪ್ರೌಢೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಗ್ಗುಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಡುಗೋಲು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣ (ಕಾಳಿ) ಆಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇವರದು.

ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ನಂಬಿಕೆ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನಾವರ್ತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳ ಕುರಿತು ಇರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಅದೇ ವಿಷಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮರುಕಳಿಸಬಾರದೆನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪ ಆಚರಣೆಗಳು

ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು

- ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ
- ಹೆರಿಗೆ, ಜನನ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ
- ಚೌಲ ಶಾಸ್ತ್ರ
- ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕಾರ
- ಮದುವೆ ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದನ
- ಸಾವು

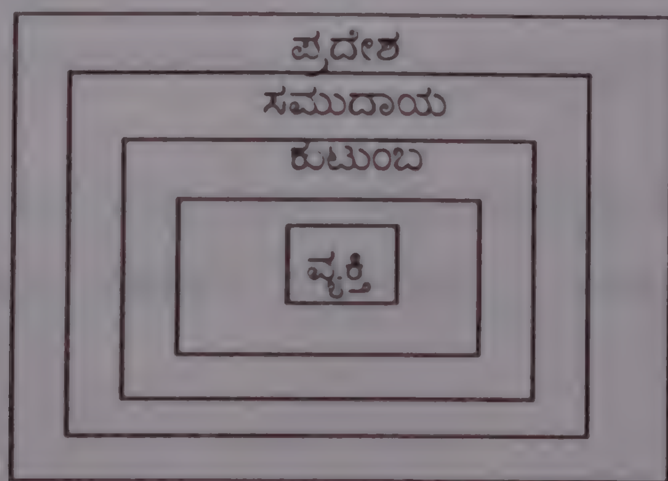
ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಃ

- ಶಕ್ತಿ ದೈವಗಳು ಮತ್ತು ಭರಮಪ್ಪ ದೈವದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪೂಜಾಕ್ರಮ
- ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕಗಳು
- ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪
ಆಚರಣೆಗಳು

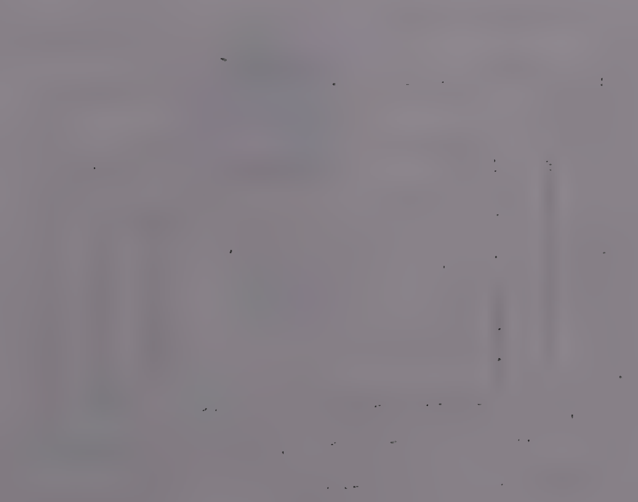
೪.೧. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು

ಮನುಷ್ಯನು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಬದುಕಿನ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅತೀ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಘಟಕವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ನಂತರ ಒಂದು ವೃತ್ತಿ, ಮತ್ತು ಒಂದೇ ಮನೋಭಾವ, ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಗುಂಪು, ಸಮುದಾಯ, ಜಾತಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಬದುಕುವ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯ, ಜಾತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರದೇಶ, ನಾಡು, ದೇಶ ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು ತನ್ನ ಕದಂಬ ಬಾಹು ಚಾಚಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯ, ಮನುಷ್ಯರೊಳಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗುತ್ತಾ ನಡೆದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವು ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾದಂತೆ ಕಂಡರೂ ತನ್ನರಿವಿಗೆ ಬಾರದಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಂತರ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಆ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು, ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನ, ಜಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವೂ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡಾ ಆ ಸಮುದಾಯವು ಅನ್ಯಜಾತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಿರಂತರ ದಾಳಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ, ತನ್ನದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆ, ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ

ಜೀವಸಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ.

೪.೧.೧. ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ / ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯ

ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣೊಂದು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಶುಭಸೂಚಕವೆಂದು ಮುದ್ದಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯವು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಆ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ದೈವಗಳಾದ ಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಭರಮಪ್ಪನವರಿಗೆ ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣಿನ ಒಡಲನ್ನು ತುಂಬಿಸುವಂತೆ ಹಲವು ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮಲಿಯಮ್ಮನಂತಹ ದೈವಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿಯೂ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು.

ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತವರು ಮನೆ ಮತ್ತು ಗಂಡನ ಮನೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೊದಲ ಬಸಿರಿಗೆ ಚೊಚ್ಚಲ ಬಸಿರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚೊಚ್ಚಲ ಬಸಿರಿಗ ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಕಾರ್ಯದ ಖರ್ಚೆಲ್ಲವನ್ನು ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆಯ ತವರಿನವರು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಪರಂಪರೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಹೆಣ್ಣು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಐದು ತಿಂಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಏಳು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಒಡಲಕ್ಕಿ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದು.

ಗರ್ಭಿಣಿಸ್ತ್ರೀಗೆ ಹೊಸ ಹಸಿರು ಸೀರೆ, ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಸಿರು ಕುಪ್ಪಸ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈಗೆ ಹಸಿರು ಬಳೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ಕಪ್ಪನೆಯ ಬಳೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆರೆಯ ಇತರ ಸಮುದಾಯದವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಉಡಿ ತುಂಬುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕಿ, ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಕೊಬ್ಬರಿ ಗಿಟುಗ, ಅರಿಸಿನ ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಉಡಿ ತುಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರ್ಯದ ನಂತರ ಉಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಬಂಧು ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ ಊಟ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಊಟದ ಕೊನೆಗೆ ಮೊಸರನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಹೊಟ್ಟೆ ತಂಪಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಒಳಿತಾಗಲೆಂದು ಹರಸಿ ಎಂದಿರಬೇಕು).

ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆರಿಗೆಯಾಗಿ ಐದು ತಿಂಗಳು, ಇಲ್ಲವೆ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಮರಳಿ ಗಂಡನ ಮನೆ ಸೇರುವುದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಬ್ದಾರಿ ಆಕೆಯ ತವರು ಮನೆಯವರಿಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮರಳಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಒಂದು ಬಿಟರಿನ ತೊಟ್ಟಿಲು, ಮಗುವಿಗೆ ಹಕ್ಕಿ ಮಣಿ (ಹಕ್ಕಿಯ ಎಲಬು) ಉಡಿದಾರ, ಕಿವಿಗೆ ಮುರುವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ತವರು ಮನೆಯವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ತರುತ್ತಾರೆ.

೪.೧.೨ ಹೆರಿಗೆ / ಜನನ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ

ಬಹುಪಾಲು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಸೂತಕವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ.

ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಅವರ ಹಟ್ಟಿಯಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಾಕಿದ ಸೂತಕದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಯಾರ ಪ್ರವೇಶವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂಲಗಿತ್ತಿ ಎಂದು ನಿಯಮಿಸಿದ ನಾಯಕ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳ ಹೊರತಾಗಿ. (ಶಂಕರನಾರಾಯಣ.ಶೀ.ನಂ. 1986 : 25)

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪದ್ಧತಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಾಗಿ ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಇವರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಬಾಣಂತಿ ಗುಡಿಸಲು ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಊರ ಹೊರಗೆ ದೂರಕ್ಕೆ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಿಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಬೇವಿನ ತೊಪ್ಪಲಿ (ಸೊಪ್ಪು) ನಿಂದ ಹಾಕಿದ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಮಗು ಇರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಗುಡಿಸಿಲಿಗೆ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾರು ದಿನ ಇಲ್ಲವೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಬಾಣಂತಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕೀಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಇಂದು ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಗುಡಿಸಲಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮನೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆತಿದೆ. ಆದರೆ ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಮನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಸೂತಕವೆಂದು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಂದ

ದೂರವಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಮನೆಗೆ ಆ ಮನೆಯವರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಕಡ್ಡಾಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು.

೨. ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಬಾಣಂತಿ ಇರುವ ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೋಗುವತಿಂಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ನಂತರ ಬಾಣಂತಿ ಮಲಗಿದ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಶಲ್ಯ, ಹೊದಿಕೆ, ಗೋಣಿ ತಟ್ಟು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮರೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಹಳೆಯ ಕೌದಿ/ ಕಂಬಳಿಯೊಂದನ್ನು ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹರಡಿ ಬಾಣಂತಿ, ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅರಿಸಿಣ ಮತ್ತು ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಅರೆದು ಬಾಣಂತಿಯ ಇಡೀ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಣಂತಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ಸ್ನಾನ, ಉಟೋಪಚಾರಗಳ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಬಾಣಂತಿಗೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಗಜಗದ ಗಾತ್ರದ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಹೆರಿಗೆಯಾದ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನುಂಗಲು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಔಷಧಿಯನ್ನು ನುಂಗಿದರೆ ಬಾಣಂತಿಗಾದ ನಂಜು ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ನಂಜೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಗೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.

ಬಾಣಂತಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕಾಡದಂತೆ ಆಕೆಯ ಹೊರಸಿನ ಕಾಲದೆಸೆ ಮತ್ತು ತಲೆಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಸಬರಿಗೆ (ಪೊರಕೆ) ಯನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಕುಡುಗೋಲನ್ನೂ ಸಹ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಣಂತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಕೆಯ ಪರಿಚಾರಕಿಯಾದ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯೂ ಸಹ ಸೂತಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆಕೆಗೂ ಇತರರ ಮನೆಗಳೊಳಗೆ ಹದಿನಾರು ದಿನದವರೆಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾರು ದಿನಕ್ಕೆ ಮನೆಯನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಇಡೀ ಮನೆಯ ಸೂತಕ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂತಕದ ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಊದುಬತ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಶುಭ ಸೂಚಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಿಕ್ಷುಕರಿಗೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರೆ ಮನೆಯವರು ಸೂತಕದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಮನೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಡ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೂರು ದಿನದ ಕಾರ್ಯ/ ನೀರ್ಲ :

ಹೆರಿಗೆಯಾದಾಗ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಬೀಳುವ ಮಾಸುವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗಡಿಗೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಅದರ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೂಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಸುವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೆ ನೀರ್ಲಾ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಆಚರಣೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೇ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮಾಸು ಮುಚ್ಚಿದ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಆಕಳ ಸಗಣಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಊದು ಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿದ ನಂತರ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಮಾಸು ಹೂಳಿದ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ಕೊಯ್ದು ಅದರ ರಕ್ತವನ್ನು ಆ ಜಾಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗೋಧಿ, ಕಡುಬು ಇಲ್ಲವೆ ಅಕ್ಕಿ ಕಡುಬನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಸು ಹೂಳಿದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಉಪ್ಪು, ಸಿಹಿ ಹಾಕದ ಸಪ್ಪೆಯಾದ ಗಂಜಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಯ್ದ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಡುಬಿನೊಂದಿಗೆ ಕೋಳಿ ಸಾರನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೀರ್ಲದ ಅಡುಗೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದು ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಬಲಿ ಆಚರಣೆ ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಮನೆಯವರ ಹೊರತಾಗಿ ಈ ನೀರ್ಲದ ಊಟವನ್ನು ಹೊರಗಿನವರಾರೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸೂತಕ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಿಗಳು:

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಹದಿನಾರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಮನೆ, ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಆಕಳ ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಬಾಣಂತಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಹೊಸ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹದಿನಾರನೇ ದಿನದ ರಾತ್ರಿ ದೇವರನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಂದು ವಿಶೇಷ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ, ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಳಗದೊಂದಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇವರ ಸೂತಕ ಹೋಯಿತೆಂದು ಇವರ ನಂಬುಗೆ. ಅಂದು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಕುರಿತು, ಮನೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುವ ಕಾರ್ಯವೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ನಾಮಕರಣ /ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಾರ್ಯ:

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥದೇ ದಿನವೆಂದು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹದಿನಾರನೇ ದಿನದಿಂದ ವರ್ಷ ತುಂಬುವುದರೊಳಗಾಗಿ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಮಕರಣದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು:

ಮಗುವಿನ ನಾಮಕರಣದ ದಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ತವರಿನವರು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಎಲ್ಲಾ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಕೂಡಿ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಐದು ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಬಾಣಂತಿಗೆ ಉಡಿಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಮಗ್ಗುಲು ನಿಂತು ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುತ್ತಾ ಜೋಗುಳ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿನ ಸೋದರ ಮಾವ ಇಲ್ಲವೆ ಸೋದರತ್ತೆಯಾಗುವವಳು ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಸುತ್ತುವರಸುವ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಪದ್ಧತಿವುಂಟು. ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಕುಲದೈವವನ್ನು ನಂತರ ಮಗುವಿನ ತಂದೆಯ ಮನೆದೈವ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಮನೆ ದೈವದ ಹೆಸರು, ಕಾಳಿ, ಭರಮಪ್ಪರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊನೆಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ಇಡಬೇಕಾದ ಹೆಸರನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗೆ ಬಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾರೆ.

ಹೆಸರನ್ನು ಕರೆಯುವಾಗ ಸುತ್ತ ನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೆಸರಿಡುವವರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಗುದ್ದುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗುದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಹೊರ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇವರ ನಾಮಕರಣ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮ್ಯಾಸ ನಾಯಕರ ನಾಮಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತದೆ. "ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಗುಗ್ಗರಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು ನಾಮಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ". (ರುದ್ರಪ್ಪ ಕರಿತೆಟ್ಟೆ ೧೯೯೬ : ೧೧೫)

ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಗುಗ್ಗರಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರು ಹುರುಳಿ ಗುಗ್ಗರಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದರೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಂಡಾಳನ್ನು ಗುಗ್ಗರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಮೊದಲಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹುರಳಿ ಗುಗ್ಗರಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ರಬಹುದೇನೋ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಂಡಾಳು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಮಂಡಾಳನ್ನು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ತಲೆಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಇಡುವ ಮಂಡಾಳಿನ ಗಂಟಿಗೆ ಹೇಲು ಗುಗ್ಗರಿ ಎಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹೊಡೆದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಹೋಳು ಮತ್ತು ಹೇಲು ಗುಗ್ಗರಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಟ್ಟಾತ ಬೀಗರಾದವರೊಂದಿಗೆ ಗುದ್ದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಆನಂತರ ತಾನು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವನಂತೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟಾತ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅಂದು ಮಗುವಿನ

ತಂದೆಯಾದಾತ ಹೆಸರಿಡುವವನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಡುವವನಿಗೆ ಕೊಡಿಸುವುದುಂಟು.

ತೊಟ್ಟಿಲು ತರುವ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ಚೊಚ್ಚಲು ಬಸರಿಗೆ ತವರಿನವರೆ ಹೊಸ ಬಿದಿರಿನ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಐದು ತಿಂಗಳಿಗೋ ಇಲ್ಲವೆ ೯ ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ತವರಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಲು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತೊಟ್ಟಿಲು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಬಂದಾತನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಭಾವನಾದವನು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ, ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

೪.೧.೩ ಚೌಲ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇದ್ದಾಗ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಸಾರಿಗೆ ಚೌಲ ಮಾಡಿಸುವ ಕ್ರಮವುಂಟು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಸಹ ತಮ್ಮ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಛಿದ್ರಗೊಂಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಜವಳ, ಚೌಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಹೋದರ ಸಂಬಂಧೀ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಚೌಲದ ಆಚರಣೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಚೌಲದ ದಿನ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನೆ ಹಿಂದಿನ ಇಲ್ಲವೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಮಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅತ್ತೆಯಂದಿರಾಗುವವರು ಅರಿಶಿಣ ಹಚ್ಚಿ ಆರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ನಾಪಿತನಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ, ಬೇಳೆ, ಹಿಟ್ಟು ಮುಂತಾದ ಐದು ಪದಾರ್ಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕಾಯಿ, ದಕ್ಷಿಣೆ, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾಪಿತನು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹುಡುಗರ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕಾಯಿ ಹೊಡೆದು ನಂತರ ತನಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಕೂದಲುಳಿಸಿ ತಲೆ ಬೋಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಹುಡುಗರ ಅತ್ತೆಯಂದಿರು ಹುಡುಗರಿಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೀರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಅತ್ತೆ ಮಾವನಾಗುವವರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ತಂದ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಡಿಸಿ ಆರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೆ ಕುರಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಮಾಂಸವನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಮನೆ ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಂತರ ಕಾಳಿ, ಭರಮಪ್ಪರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ತರುವಾಯ ಕುಟುಂಬದವರು ತಮ್ಮ ದೈವದವರೂ ಮತ್ತು ನೆರದ ನೆಂಟರೊಂದಿಗೆ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ

ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದು ಬರೀ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚೌಲಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವುಂಟು.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿಯೇ ದಾಸಪ್ಪ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಬೆಡಗಿನವರಲ್ಲಿ ಚೌಲಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವುಂಟು. ಇತರೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇವರು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಇವರೂ ಸಹ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಕುರಿಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಚೌಲಶಾಸ್ತ್ರ ಆದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮನೆ ದೈವ ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಹೋಳಿಗೆ, ಅಕ್ಕಿ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಚೌಲವಾದ ಹುಡುಗರ ಮನೆಯವರು ಮಾತ್ರ ಊಟಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ನಂಟರು ಇಷ್ಟರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆದು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ಆರು ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಊಟ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರನೇ ಬೆಳ್ಳಗ್ಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಂಸ ಖಾಲಿಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಚೌಲದ ನಂತರ ಮಾಂಸದ ಊಟದೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯದ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದುಂಟು.

೪.೧.೪ ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕಾರ

ಬಾಲೆ, ಕನ್ನೆಯಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅತೀ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು /ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಾಲೆ ಕನ್ನೆಯಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆ ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವದ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಹೆಣ್ಣು ಮೈನೆರೆದಾಗ ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ಜಾನಪದ ಸೋಪಾನ ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಕುಲಾಚಾರದವರ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದ್ದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಿತು.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮೈನೆರೆದಾಗ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗಿ ಮೈನೆರೆದ ಮೂರು ಅಥವಾ ಐದು ದಿನಕ್ಕೆ ಗುಡ್ಲು ಹಾಕುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತೆಂಗಿನಗರಿ, ಹಲಸಿನ ಎಲೆ, ಲೆಕ್ಕಿ ಸೊಪ್ಪು, ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಈ ಐದು ತರದ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಗುಡ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಹಸೆ ಮಣೆ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಐದು ತಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. (ಭಾನುಮತಿ ಮೈ.ಸಿ. ೧೯೯೪ : ೫೪)

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರ ಹಿರಿಯ ವಕ್ತೃಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಒತ್ತಡಗಳು

ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಇಂದು ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕಾಡು ಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಯಿಂದ ದೂರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಸೂತಕ ಕಳೆಯುವವರೆಗೂ ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. (ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ೧೯೮೬ : ೧೨೫)

ಆದರೆ ಈ ಆಚರಣೆ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ರೂಪಾಂತರ ಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತಂಗಡಿ ಗಿಡ ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಮತ್ತು ಆ ತಂಗಡಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಮೊದಲಿಗೆ ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆಗಳಿದ್ದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಇವರಿಂದ ದೂರವಾಗಿರಬೇಕು.

ಇಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮನೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಹೊರಭಾಗದ ಮೂಲೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಂಡಿದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ ಈ ಜಾಗವನ್ನು ಚಾದರ ಇಲ್ಲವೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಪರದೆಯಿಂದ ಮರೆ ಮಾಡಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹೆಣ್ಣಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿ ನುಸುಳದಂತೆ ಹಳೆ ಚಪ್ಪಲಿ, ಕಸಬಾರಿಗೆ, ಕುಡುಗೋಲು ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ.

ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೈನೆರೆದಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಮನೆ ಯಜಮಾನಿಯಾಗಲಿ, ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋದರತ್ತೆಯರಾಗಲೀ ಮೊದಲ ಮುಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ನಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈನೆರೆದ ಮನೆಯನ್ನು ಸೂತಕದ ಮನೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದರಿಂದ ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಇವರ ಸೂತಕ ಕಳೆಯುವವರೆಗೂ (ಹದಿನಾರು ದಿನ) ಇವರ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸೂತಕ ಕಳೆಯುವವರೆಗೂ ಪೂಜಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸೂತಕ ಬಂದ ಮನೆಯವರು ಯಾವುದೇ ಗುಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಹುಡುಗಿ ಮೈನೆರೆದ ಐದು ದಿನಕ್ಕೆ ಹುಡುಗಿ ಕುಳಿತ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಅರಿಸಿಣದ ಐದು ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಗೋಡೆಗೆ ಎಸೆಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಐದು ದಿನಗಳು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಆರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅರಿಸಿಣದ ಉಂಡೆ ಎಸೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮೈನೆರೆದ ಹುಡುಗಿಯ ಕೈಯಿಂದ ದೇವರ ಗೋಡೆಗೆ ಐದು ಚಟ್ಟು (ಕೈ ಗುರುತು) ಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಂತರ ಹುಡುಗಿಗೆ ಧಾನ್ಯ, ಬೆಗಳಿ, ತನಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಫಲ ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಐದು ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಉಡಿ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಉಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೈನೆರದ ಹೆಣ್ಣು ಕಾಳಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಯಿ ಕರ್ಪೂರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಭರಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹನುಮಪ್ಪನ ಗುಡಿಗಳಿಗೂ ಹುಡುಗಿ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಐದನೇ ದಿನದಿಂದ ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನದವರೆಗೂ ಅರಿಸಿಣದ ನೀರನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೈನೆರೆದ ಹುಡುಗಿಯು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಹುಡುಗಿ ಮೈನೆರೆದ ಮೂರು ಇಲ್ಲವೆ ಐದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಚೌಡಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಕೊಯ್ಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಆಚರಣೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಬುದ್ಧಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಮದುವೆಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮೈನೆರೆದಾಗಿನ ಖರ್ಚನ್ನು ಗಂಡಿನ ಮನೆಯವರು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯ ಸೋದರತ್ತೆ ಮುಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಎರೆಯುವುದರಿಂದ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಮುಟ್ಟು ನೀರೆರೆದವರಿಗೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಮೈನೆರೆದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಆಕೆಯ ಗಂಡನ ಮನೆಯವರು ಹೊಸ ಸೀರೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಇಲ್ಲವೆ ಹದಿನಾರು ದಿನದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಬಳಗಕ್ಕೆ ಊಟ ಹಾಕುವ ಖರ್ಚನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹುಡುಗಿಯ ಗಂಡನ ಮನೆಯವರೇ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮೈನೆರದ ನಂತರ ಮದುವೆಯಾದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಮುಟ್ಟು ನೀರು ಎರೆದ ಸೀರೆ, ಮುಟ್ಟಿನ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಗಿಗೂ, ಅವಳ ಅತ್ತೆಗೂ ಕೊಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಮೈನೆರೆದಾಗಿನ ಖರ್ಚಿನ ಅಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಹುಟ್ಟು, ಸಾವುಗಳಂತೆಯೇ ಈ ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

೪.೧.೫ ಮದುವೆ ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದನ

ವಿವಾಹ: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಕನಿಷ್ಠತಮ ಘಟಕಗಳೆಂದರೆ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಈ ಮೂಲಭೂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಘಟಕಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಮತ್ತು ಪೂರಕವಾದ ದೇಹ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಸಂತಾನದ ಮೂಲಕ ಈ ಘಟಕಗಳು ವಿಸ್ತರಣೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಮದುವೆ ಎನ್ನುವುದು ಬರೀ ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ವಂಶವನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಮಹತ್ವದ ಬಂಧವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಶುದ್ಧತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣೊಂದನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತವೆ. ತಮಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಹೆಣ್ಣು ದೊರೆಯುದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಹೋದರಿಯರನ್ನೋ, ಇಲ್ಲವೆ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಆಫ್ರಿಕನ್ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಪುರುಷ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೋ ಏನೋ ಈ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವಾಗ ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಇನ್ನುಳಿದ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆತವು. ಅವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಕ - ತಂಗಿಯರನ್ನು, ಅಳಿಯ ಮತ್ತು ಆತನ ಸೋದರ ಮಾವ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆ ಇದೆ.

ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಲತಾಯಿಯ ತಂಗಿಯನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ವರಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದ ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ವಿವಾಹವಾದ ಉದಾಹರಣೆ ಉಂಟು.

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡುಗಳ ಬೆಡಗಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೆಡಗಿನ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮದುವೆಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಇಂತಹ

ವಿವಾಹಗಳು ನೇರವಾದ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯದೇ ಇರುವುದು. (ಸ್ವಂತ ತಂಗಿಯನ್ನೋ, ಸ್ವಂತ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನನ್ನೋ ಮದುವೆಯಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.)

ಈ ರೀತಿಯ ವೈರುಧ್ಯದ ವಿವಾಹಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳುಂಟು.

*ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದು. (ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ).

*ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿರುವ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

*ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮಧ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂತರ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೂರದ ಊರಿನ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅದೇ ಗ್ರಾಮದೊಳಗಿನ ಗಂಡುಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಅತೀ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಇನ್ನೊಂದು ಗಡ್ಡೆಗೆ (ಊರು) ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೂರದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಇವರು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ತರುವುದು ಅಪರೂಪವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

* ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಬೆಡಗಿಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸ್ವಜಾತಿಯ ಬೆಡಗಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವಿಜಾತಿ ಬೆಡಗುಗಳೊಳಗಿನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಇದು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹವಾಗುವುದು ಇಂತಹ ಒಂದು ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅಂತರ್ ವಿವಾಹವಾದಾಗ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳು ತತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ತನ್ನದಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಾನಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಆತಂಕದಿಂದಾಗಿ, ಹೀಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾತಿ ನಂತರ ಅವರ ಬೆಡಗು, ಆನಂತರ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ಥಿತಿ, ಕೊನೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿಯೇ ಮದುವೆಗಳು ನಡೆಯುವುದು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಕಠಿಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹ ಕ್ರಮ:

(ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದಕ್ಕೋ ಏನೋ) ಕನ್ಯೆಯ ಕಡೆಯವರು ಎಂದೂ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾರರು. ಏನಿದ್ದರೂ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರೇ

ಮೊದಲಿಗೆ ಕನ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾ, ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ಥಾಪದ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರಸ್ಥಾಪ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮುಂಬಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಣಿಯಾಗುವುದು. ಮೊದಲಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷ ದುಡಿದ ನಂತರ ಆತನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮನೆ ಬೆಡಗು ಯಾವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಪ್ರಸ್ಥಾಪ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ದೈವದ ಯಜಮಾನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕನ್ಯೆಗೆ ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಉಡಿ ತುಂಬಿ ನಂತರ ಐದು ಜನ ದೈವದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಖಾಯಂ ಆದಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವೀಳ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ: ಸಣ್ಣ ವೀಳ್ಯ ಮತ್ತು ಹಿರೇ ವೀಳ್ಯವೆಂದು ಎರಡು ಕ್ರಮದ ವೀಳ್ಯವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಸೀರೆ ತಂದು ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ತಾಂಬೂಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮನೆಯವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉಡಿ ತುಂಬಿ ವೀಳ್ಯವನ್ನು ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಸಣ್ಣ ವೀಳ್ಯ.

ಹಿರೇ ವೀಳ್ಯ: ಮದುವೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯವಿದು. ಕೂಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನರು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ದೈವದ ಎದುರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

* ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೊಸ ಸೀರೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.
* ಹನ್ನೊಂದು ಸೇರು ಅಡಿಕೆ, ಹನ್ನೊಂದು ಚಟ್ಟು ಎಲೆ ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಸೇರು ಕೆಂಪು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ವೀಳ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವುದು.
* ಕಾಳಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ಇಲ್ಲವೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಕುಲ ದೈವಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಹಣವನ್ನು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಕೊಡಬೇಕು.
* ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕಾಳಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಹಣವನ್ನು ಕುಲ ದೈವಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಈ ವೀಳ್ಯ ಕಾರ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕರಿಯ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಮಣೆಗಳನ್ನು ಎದುರು ಬದರಾಗಿ ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೂಡಲಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಣೆ ಕಳಸ ಇಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲವೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳಸದ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಕೆಂಪು ಸಕ್ಕರೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಸೀರೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಮೇವುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯ ದೈವಗಳು ಸಮಸ್ತ ದೈವದ ಎದುರುಗಡೆ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ವೀಳ್ಯ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ.

<u>ವೀಳ್ಯ ಹಂಚುವ ಕ್ರಮ:</u> ವೀಳ್ಯವನ್ನು ಹಂಚುವಾಗ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾಳಮ್ಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಮೀಸಲು ವೀಳ್ಯ ಸಕ್ಕರೆ ತೆಗೆದಿಡುತ್ತಾರೆ.

- * ಭರಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹನುಮಪ್ಪ ದೈವಗಳಿಗೆ ವೀಳ್ಯ ತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- * ಊರಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ದೈವಕ್ಕೆ ಒಂದು ವೀಳ್ಯ
- * ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಒಂದು ವೀಳ್ಯ
- * ಸಮಸ್ತ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ದೈವಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ವೀಳ್ಯ ತೆಗೆದಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- * ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಸಮಸ್ತ ದೈವಕ್ಕೂ ವೀಳ್ಯ ಸಿಹಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಲಾಗುತ್ತದೆ.

<u>ತೆರವಿನ ಪದ್ಧತಿ:</u> ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ತೆರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೆರವಿನ ಹಣವನ್ನು ವಧುವಿನ ತಂದೆಗೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹಣದ ಮೌಲ್ಯ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಂದ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

<u>ಹಂದರ ಶಾಸ್ತ್ರ:</u> ಮದುವೆ ನಡೆಯುವ ಊರಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ದೈವದವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಹಂದರ ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

- ನಾಲ್ಕು ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿ, ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಹಂದರದ ತಪ್ಪಲು (ಹಿಪ್ಪೇ ಮರದ ಎಲೆ) ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ಹಂದರದ ಕೆಳಗೆ ಬಾಗಿಲ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಿರು ಹಂದರ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಐದು ತೆಂಗಿನ ಗರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಿರು ಹಂದರದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಅಂತರ ಗಾಯಿ ಎಂದು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಕೊಬ್ಬರಿ ಬಟ್ಟಲು, ಉತ್ತತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಿರು ಹಂದರದ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಲು ಕಂಬ,ಅತ್ತಿ ಕಂಬ ಎಂದು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ಯೆಯ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ವಿವಾಹವಾಗುವುದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಸೋದರಮಾವನಾಗುವವರು ಹಾಲು ಕಂಬ, ಅತ್ತಿ ಕಂಬ ತರುತ್ತಾನೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಗಂಡಿನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ವಿವಾಹವಾದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಸೋದರ ಮಾವನು ಇವುಗಳನ್ನು ತರುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ.

- ಹಲವಾಣದ ಕೋಲ್ಗೆಗೆ ಹಾಲುಕಂಬವೆಂದೂ, ಅತ್ತಿ ಮರದ ಕೋಲ್ಗೆಗೆ ಅತ್ತಿಕಂಬವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಂದರದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾವನಾಗುವವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಂದರದ ಪೂಜೆಯ ನಂತರವೇ ವಿವಾಹದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹಂದರದೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. (ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಇಂದು ಅದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ).

ಚಟ್ಟಿನ ಶಾಸ್ತ್ರ: ಹಂದರ ಹಾಕಿದ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಚಟ್ಟಿನ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಮದುವೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋದರ ಮಾವ, ಅತ್ತೆ, ಗಂಡಿನ ಮನೆ ಮುಂದಾದರೆ ಆತನ ಸಹೋದರಿ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಚಟ್ಟನ್ನು ಬಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೆಗಣಿ ಸಾರಿಸಿದ ಗುಡಿಸಲಾದರೆ ಸುಣ್ಣ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಚಟ್ಟು ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಣ್ಣದ ಮನೆಯಾದರೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಚಟ್ಟು ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಚಟ್ಟನ್ನು ಐದು ಸಾರಿಬಡಿಯಬೇಕು.

ಐರಾಣಿ: ಐದು ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಐರಾಣಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೋರುವವರಿಗೆ ಐದು ಗಿತ್ತಿಯರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐದುಗಿತ್ತಿಯರು ಮದುವೆಯ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು. ಐರಾಣೆಯನ್ನು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೋರುವುದು ವಾಡಿಕೆ.

ಐರಾಣಿ ಉಪಕರಣಗಳು:

ಎರಡು ದೊಡ್ಡಗಡಿಗೆ	+ 2	ಮುಚ್ಚಳ	ಮಣ್ಣಿನ
ಎರಡು ಸಣ್ಣ ಬಿಂದಿಗೆ	+2	ಮುಚ್ಚಳ	ಪಾತ್ರೆಗಳು
ಒಂದು ಮಗಿ	+1	ಮುಚ್ಚಳ	

ಎರಡು ಗಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ ಸಸಿ ಅಗೆ ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಐರಾಣಿ ಹೋರುವವರಿಗೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಉಂಟು. ಈ ಐರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಂದರದೊಳಗೆ ಪ್ರತಿ ಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಗಡಿಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕಕ್ಕಡ ಬತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳು ಆರದಂತೆ ಸತತವಾಗಿ ಐದು ದಿನ ನಂದಾದೀಪ ಉರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ದೀಪಗಳು ಆರಿದರೆ ವಿವಾಹವಾಗುವ ಮನೆಗೆ ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ದೀಪ ಆರದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಾಗೋಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಆದ ನಂತರ ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಚಾರ್ಜ ಕೊಟ್ಟು ಐರಾಣಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸುರಗಿ: ಐದು ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಡಗಳನ್ನು ಕುಂಬಾರನಿಂದ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಚಾರ್ಜ ಕೊಡಬೇಕು. ಚಾರ್ಜ್ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

ಒಂದು ಹೊಸಮರದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ, ತೊಗರಿ ಬೇಳೆ, ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟು, ಜೋಳದ ಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿವುಂಟು.

ಸುರಗಿಗೆ ತಂದ ಐದು ಕೊಡಗಳಿಗೆ ಸುಣ್ಣ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಂಗಿಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗಂಡಿನವರು ಮೂರು ಕೊಡ, ಹೆಣ್ಣಿನವರು ಎರಡು ಕೊಡಗಳಂತೆ ಸುರಗಿ ನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಂದರದೊಳಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಡವನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಸುರಗಿ ಕೊಡಗಳ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಸುರಗಿ ದಾರವನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಸುರಗಿ ದಾರದ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಒಂದು ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನನು ಸುರಗಿ ದಾರವನ್ನು ಸುರಗಿ ಕೊಡಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಸುತ್ತಿ ನಾಲ್ಕು ಕೊಡಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಂಧಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾನೆ.

ಗಂಡಿನದೆಂದು ಒಂಭತ್ತು ಸುತ್ತುದಾರ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯದೆಂದು ಐದು ಸುತ್ತು ದಾರವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತು ದಾರವನ್ನು ಸುರಗಿ ಕೊಡಗಳಿಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಭಾಗದ ಕೊಡದ ನೀರನ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಸುರಗಿ ಹಾಕುವ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸುರಗಿ ದಾರ ಜಾರದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಮಗ್ಗಲೂ ಸುರಗಿ ಕೊಡಗಳನ್ನು ಜನರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ವಧುವರರ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಸುರಗಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಐರಾಣಿ ಹೊತ್ತವರಿಗೂ ಸುರಗಿ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸುರಗಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುರಗಿ ನೀರಿಗೆ ಮೊದಲು ಅರಿಸಿಣ ಹಚ್ಚುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸುರಗಿ ನಂತರ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುರಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಕರಿ ಕಂಬಳಿಯ ಗದ್ದಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಸಿ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿಗೆ ಎಲೆ ಬಾಸಿಂಗ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸೂಸುಗ ಹಾಕಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಡ್ಡ ಪಂಚೆ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋಹಿತನು ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿಗೆ ಮುಂಜಿಯಾಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರ ಹಾಕುವ ಮುಂಜಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿನ ಕೈಯಿಂದ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ನಂತರ ವಧುವರರು ಮದುವೆಗೆ ಸೇರಿದ ದೈವದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮದುವೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕಾರಣ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಇತರ ಸಮುದಾಯ ಜಾತಿಗಳ ವೈವಾಹಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಇವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರಬೇಕು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದವರು ಬಾಸಿಂಗ ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ಪ್ರಾಂತದವರು ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುವಾಗ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಧಾನ್ಯ ತುಂಬಿದ ಪುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಗಂಡನ್ನು ಬೀಸಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಇವರ ವೈವಾಹಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರ ಬೇಕು.

<u>ಭೂಮ:</u>

ಮದುವೆಯಾದ ರಾತ್ರಿ ಭೂಮದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಭೂಮದ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಭೂಮ ಎಂದರೆ, ಎರಡೂವರೆ ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ (೨ ೧/೨ ಸೇರು) ಬೆಲ್ಲ, ಆಕಳ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ, ಮೊದಲಿಗೆ ಸಪ್ಪನೆಯ ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ತೊಳೆದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಅನ್ನವನ್ನು ದೋಣಿಯಾಕಾರ ಮಾಡಿ ಅದರೊಳಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರಿದು, ವಧು ವರರು, ಐದುಗಿತ್ತಿಯರು, ಸುರಗಿಯವರು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮವಾದ ಮಾರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ವಾರದ ನೀರು ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೋಮ, ಬುಧ, ಶನಿವಾರಗಳನ್ನು ವಾರದ ನೀರಿಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾರದ ನೀರೆಂದರೆ ಹಂದರದೊಳಗೆ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ವಧುವರರಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಹೊರಸಿನ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟವಾದ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದೇ ವಧು ವರರಿಗೆ ಕಾಲು ತೊಳೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದೆಯಿಸಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನು ಮರಳಿ ಮದುಮಗಳ ಊರಿಗೆ ಕಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋಗುವಾಗ ವಧು ವರರಿಗೆ ಕರ್ಚಿಕಾಯಿ ಕಜ್ಜಾಯ ಗಳನ್ನು ಗಂಡಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದರಂತೆ ಅವರವರ ಸೆರಗಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಕಳಿಸಲಾಗುತ್ತವೆ. ಮರಳಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವಾಗ ಹೆಣ್ಣಿನ ತವರು ಮನೆಯವರು ಇದೇ ರೀತಿ ಹನ್ನೊಂದು ಐದರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಚಿಕಾಯಿಗಳನ್ನು ವಧುವರರ ಸೆರಗಿನ ಕಟ್ಟಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾಲ್ಕನೇ ದಿನ ಗಂಡಿನ ಮನೆಗೆ ಮಧು ಮಕ್ಕಳು ಬಂದ ನಂತರ ನಾಗೋಲಿ ಭೂಮವೆಂದು ಎರಡನೆಯ ಭೂಮವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಗೋಲಿ ಭೂಮದ ಅನ್ನದ ಅಳತೆ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

೧ (೧/೪) ಒಂದು ಕಾಲು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲ, ತುಪ್ಪ, ಸಪ್ಪನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ದೋಣಿಯಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಯತೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಸುರಗಿಯವರು ಐದು ಜನ ಮತ್ತು ವಧುಮಕ್ಕಳು ಕೂಡಿ ಈ ಭೂಮದ ಅನ್ನವನ್ನು ಊಟ

ಉಡುಕಿ ಮದುವೆ ಕ್ರಮಃ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಬಂಧು ಬಳಗವನ್ನು ಈ ಮದುವೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಂದರ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಡಗರಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತ್ಯವಾದ ದಿನದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು ಕತ್ತಲಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರ. ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುವಾಗ ವಧು ವರರ ಹೊರತಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಇರಬಾರದೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ.

ಮಾರನೆ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಳಮ್ಮ ಮತ್ತು ಭರಮಪ್ಪ, ಆಂಜನೇಯ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಾಗುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗಂಡಾಗುವವನು ಹೊಸ ಸೀರೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತಾಳಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟಾದರೆ ಉಡಕಿ ಮದುವೆ ಮುಗಿದಂತೆ.

ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಆಚರಣೆಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸೇರಿದ ಕುಲ ದೈವದ ಎದುರಿಗೆ ತಾಳಿ ತೋರಿಸಿ ಐದು ಜನ ಹಿರಿಯರ ಕೈಯಿಂದ ತಾಳಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ನಂತರ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನ ಮತ್ತು ದೈವದ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವರನು ವಧುವಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಆಚರಣೆಯ ಹೊರತಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೂ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ.

೪.೧.೬. ಸಾವು

ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟಗಳು ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಎದುರುಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಅದರ ಒಳಗಿನ ಜನರ ಭಿನ್ನ ನಡಾವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. (ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ ೧೯೯೬ :೨೭) ಇಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಗೆ ಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದೇ ಸಾವು ಮತ್ತು ಇತರ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಗುವಿನ ಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡುವಂತೆ ಆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಒತ್ತಡಗಳ ಸೆಳಕು ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಕಮುಖತೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಜನನದಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾವೂ ಕೂಡ ಅನಿವಾರ್ಯ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ಮಧ್ಯದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗಿದ್ದರೂ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವುಗಳನ್ನು ಆತ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾರ. ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅಲ್ಪ ಮಟ್ಟದ ಸಾಮಾರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾವನ್ನು ಆತ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಂತಕ್ಕಿನ್ನೂ ತಲುಪಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಜನನ, ವಿವಾಹಗಳಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಆಗವುದುಂಟು. ಆದರಂತೆಯೇ ಸಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾವು ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಗಾಢತೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ, ಆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾದಂತೆಯೇ, ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಕ್ತೇಯ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಅತೀ ಹತ್ತಿರದ್ದಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು "ಸಿಂಧ್ ಮಾದಿಗ" ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಂತರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವಾದ ಹೆಚ್ಚು ನಿಖರವಾದುದು. ಇಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಲ್ಲಾ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳು, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರನ್ನೇ ಇನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಂತಹ ತೀರ ಕೆಳವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸದೆ ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪದವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿರಬೇಕೇನೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಗದಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿದ್ದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಅವರ ಆಚರಣೆಗಳ ಆಂತರ್ಯ ಇನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲಾ ಒತ್ತಡಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೋರಾಟವೆ ಇದಾಗಿರಬೇಕು.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಎರಡೂ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ದಾರದಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣವನ್ನು ಗಂಗೆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತಲೆ ಬರುವಂತಿದ್ದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಇರುವಂತೆ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣವನ್ನು ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ

ಹೂಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣ ಹೋದ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಣದ ಮೈತೊಳೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಣದ ತಲೆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಎಡಗಡೆಗೆ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರಣತಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ಮನೆ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೆಣವನ್ನು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವಾಗ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉರಿಕೊಸೆಯಲ್ಲಿ (ಸೆಣಬಿನ ದಾರ) ನೆಲುವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ನೆಲುವಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಚಿಕ್ಕ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಮೂರು ತೂತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟು ಅದರೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿನ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಯಾರು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಬೆಂಕಿಯು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ತುಂಬಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಡವನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ.

ಸಿದಿಗಿ / ಚಟ್ಟ:

ಎರಡು ಉದ್ದನೆಯ ಗಳುವು ಅಥವಾ ಬಿದಿರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಎರಡನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿದಿರನ್ನು ಕತ್ತರಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ಸೊಪ್ಪೆಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣವನ್ನು ಸಿದಗಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೆಣವನ್ನು ತಂದು ಮನೆಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಿಸಿ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಹೆಣವನ್ನು ಸಿದಗಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜನಗಳು ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಿಂದ ಸ್ಮಶಾನದವರೆಗೂ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಹೆಣವನ್ನು ಹೊರಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಯಮ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ.

ಹೆಣವನ್ನು ಸಿದಗಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಹೆಣ ಮಲಗಿಸಿ ಅದೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಲೆ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಬಟ್ಟೆ ಮುಚ್ಚಿ ಹುರಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನಂತರ ಹೆಣದ ತಲೆಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಹೊದಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರು ಎಳ್ಳು, ಅಕ್ಕಿ, ನೀರು ಹಾಗೂ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಣವನ್ನು ಹೆಣದ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಣವನ್ನು ಹೊರಲು ಅರ್ಹರೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಇವರದು. ಹೆಂಡತಿ ಬಸಿರ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಣ ಹೊರುವಂತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಿಷೇಧ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಂತಹ

ಮೂರು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿದ ನಂತರ ಕೊಡವನ್ನು ಓಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಹೆಣದ ತಲೆಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಗುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಓಂತಿರುಗಿ ನೋಡದಂತೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲಾ ಬಳಗವೂ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಹೆಣವಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ ದೀಪವನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆ, ಊರುಗಳಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ ಹದಿನಾರು ದಿನದವರೆಗೂ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಸೂತಕದ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

'ಇಸಬಾಯಿ ತೊಳೆಸುವುದು'. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಯವರಿಗೆ, ಅವರ ಬೀಗರಾಗುವವರು ವಿಷಬಾಯಿ ತೊಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಮಂಡಾಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಕೊಟ್ಟು , ಅರೆ ಬರೆ ತಿಂದ ಮಂಡಾಳನ್ನು ಉಗುಳಿದ ನಂತರ ಬಾಯಿ ತೊಳಸಿ, ಬೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ನೀರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡದಿಂದ ಕೈ ತೊಳಿಸಿ ನಂತರ ಹೆಂಡಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಉಗುಳಿದ ನಂತರ ಬಾಯಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಹೆಂಡ ಕುಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರು ದಿನದ ಕಾರ್ಯ : ಕೂಳು ಹಾಕುವುದು:

ಮೂರು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ, ಮದ್ಯ ಮಾಂಸ ಪ್ರಿಯರು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಾದುದರಿಂದ, ಅವೆರಡೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮದ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಟ್ಟಿಗೆ ಚುಮುಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಒಯ್ದ ಆಹಾರವನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ (ತಲೆ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಕಾಲು) ಹಾಕಲಾಗುವತ್ತದೆ. ಆಹಾರ ಹಾಕಿ ದೂರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಕಾಗೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಗೆ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾಗೆ ತಲೆ ಭಾಗದ ಆಹಾರವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಯಸ್ಸು ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿದಿದೆ ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯ ಭಾಗದ ಆಹಾರ ಕಾಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಾಯುಷ್ಯಕ್ಕೆ ತೀರಿಕೊಂಡನೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಕಾಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯವು ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತದ್ದು, ಈತನ ಪ್ರೇತಾತ್ಮವು ಆಯುಷ್ಯ ತೀರುವವರೆಗೂ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಗೆ ಆಹಾರ ಮುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಕೂಳು ಹಾಕಲು ಹೋದವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನುಳಿದ ಮಧ್ಯ ಸೇವಿಸಿ, ಆಹಾರವನ್ನು ತಿಂದು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೂಳು ಹಾಕಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಬೆರಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವರಂತೆ. ಕೂಳು ಹಾಕಿದವರು

ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಏನ್ಮಾಡ್ತೀರಿ ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ, ಮನೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ತಾವು ಹಾಲು ಅನ್ನ ಉಣ್ಣುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿಸಲಾಗುತ್ತದಂತೆ. ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಂದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂತರ ಕೂಳು ಹಾಕಲು ಹೋದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೊತ್ತವರ ಹೊರೆ ಇಳಿಸುವುದು / ಋಣ ಸಂದಾಯ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಮೂರು ದಿನದ ಕಾರ್ಯದ ನಂತರ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ ಒಂಭತ್ತು ಇಲ್ಲವೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತವರ ಹೊರೆ ಇಳಿಸುವ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ಜಾಗವನ್ನು (ಒಂಭತ್ತು ಇಲ್ಲವೇ ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನದಂದು ರಾತ್ರಿ) ಆಕಳ ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಹೋಳಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬದನೇಕಾಯಿ ಪಲ್ಲೆಗೆ ಅಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ (ಮಾಂಸದ ಪ್ರತೀಕ).

ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ಜಾಗದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೀರು ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ನೀರಿಗೆ ಕುಂಕುಮ ಅರಿಶಿಣ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ತಂಬಿಗೆಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತವೆ. ತಂಬಿಗೆಯ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ನೈವೇದ್ಯ ಇಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಸಮೇವುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ತಂಬಿಗೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಹೆಣ ಹೊತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ತಂಬಿಗೆಯ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗೂ ಕೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಮಶಾನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಣ ಹೊತ್ತವರು ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೂ, ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಣ ಹೊತ್ತವರನ್ನು ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೂ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ನಾಲ್ಕು ಜನಕ್ಕೂ ಎಲೆ ಹಾಕಿ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಬಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮಾಡುವವರ ಮನದಿಂಗಿತವನ್ನು ಅಂದಾಜಾಗಿ ತಿಳಿದು ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಅವರು ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದು ತಿಳಿದ ನಂತರವೇ ಊರ ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದು. ಊಟದ ನಂತರ ಯಾರೂ ಮಾತಾಡದೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜನವೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಾಂಬೂಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆ ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಜನವೂ ಉಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಉಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ನೋಡದೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಯವರು ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ಹೊರಗೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ "ಈಗ ಬಂದೋರು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬರಬ್ಯಾಡ್ರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಆ ನಂತರ ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ಊಟ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಇರದಂತೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮನೆಯ ಕದವನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಯಾರ ಪ್ರವೇಶವೂ

ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರನೆ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ತಂಬಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಂಬಿಗೆಯೊಳಗಿನ ನೀರು ಚಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಗಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹದಿನಾರನೇ ದಿನದ ಕಾರ್ಯ:

ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ ಹದಿನಾರನೇ ದಿನದಂದು ದಿವಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತವೆ. ರಾತ್ರಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ನೈವೇದ್ಯ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಸೇರಿದ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಲೋಭಾನ ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಲೋಭಾನ ಹಾಕಿದ ನಂತರ ಸಿಹಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹದಿನಾರನೇ ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದ ಋಣ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಪ್ರತೀತಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಹದಿನಾರನೇ ದಿವಸದಂದು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೆಯವರೂ ಮತ್ತು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ದೇವರನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹದಿನಾರನೇ ದಿನದ ಕಾರ್ಯದ ನಂತರ ಇವರಿಗೆ ಸೂತಕ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಚರಣೆಗಳು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜರಗುತ್ತವೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಆಚರಣೆಗಳು ಶಾಕ್ತೇಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಲುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ:

- ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾರೆ.
- ಹೆಣ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಚೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.
- ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಮೂರನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಬುದಿ ಗುಪ್ಪೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಹೆಣವನ್ನು ಮಲಗಿಸದೆ ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಡುವಾಗ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ನೀರಿನ ಪಕ್ಕದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ ಸುಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಚಪಲಿ, ಬಲಚಕ್ರ, ನೀಲಿ ಮುಂತಾದ ಬೆಡಗಿನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.
- ಬಲಚಕ್ರ ಮತ್ತು ನೀಲಿ ಬೆಡಗಿನವರ ಆಚರಣೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದರೆ, ಬಚಪಲಿ ಮತ್ತು ದಾಸರ ಆಚರಣೆ ಅವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಬಲಚಕ್ರ ಮತ್ತು ನೀಲಿ ಬೆಡಗಿನವರ ಆಚರಣಾ ಕ್ರಮ:

ಬಲಚಕ್ರದವರನ್ನು 'ಬಕಾರಿ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ 'ಬಕಾರಿ'ಯವರು ಮತ್ತು ನೀಲಿಯವರ ಆಚರಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯವರ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಇವರು ಮೂರು ದಿನದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುರಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಂದು ಹೆಣ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯನ್ನು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ಪೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬೂದಿ ಗುಪ್ಪೆಯ ಮೇಲೆ ತಾವು ಕೊಯ್ದ ಕುರಿಯ ಮಾಂಸ ಮತ್ತು ಮದ್ಯವನ್ನು ಇಟ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಗೆಯು ಆಹಾರ ಮುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ತಾವು ಒಯ್ದ ಆಹಾರವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸೇವಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ ಒಂಭತ್ತು ಇಲ್ಲವೆ ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಕುರಿ ಕೊಯ್ದು ಹೊತ್ತವರ ಹೊರೆ ಆಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಹದಿನಾರನೇ ದಿನದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದವರಂತೆ ತಂಬಿಗೆ ತುಂಬಿಟ್ಟು, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟು, ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಲೋಭಾನ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟರಿಗೆಲ್ಲಾ ಊಟ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತವೆ. ಇವರೂ ಸಹ ದೇವರನ್ನು ಅಂದೇ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

<u>ಬಿಚಪುರಿ</u> / ದಾಸಪ್ಪನ ಬೆಡಗಿನವರ ಆಚರಣೆ :

- ಇವರು ಹೆಣವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾರೆ.
- ಮೂರನೇದಿನ (ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ) ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೂದಿಯನ್ನು ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.
- ಮೂರು ದಿನದ ಕೂಳು ಹಾಕುವ ಕ್ರಮ ಇವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.
- ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನ ಒಂದು ಕುರಿ ಕೊಯ್ದು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮದ್ಯವನ್ನು ಹೆಣ ಸುಟ್ಟ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗೆ ಒಯ್ದು ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುವಾತ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರಾದ್ಧಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪುರೋಹಿತರ ಮನೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಕುಂಸಿ ಮತ್ತು ಹಾರನಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು, ಈಗ ಆ ವಂಶದವರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವಂತೆ ಇವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ದಾಸಪ್ಪನವರೇ ಈ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪುರೋಹಿತಿಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರಂತೆ.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥ ಮದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಯ್ದನಂತರ ಒಂದು ಹಿಟ್ಟಿನ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೆಣ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯ ಗುಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುವುದು. ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೊಯ್ದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಗುಟ್ಟೆಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಪೂಜಾ ಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ (ಹಿರಿಮಗ) ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೂದಿಗಟ್ಟೆಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೂರಿಸಲಾಗುವುದು. ಆ ನಂತರ ಪುರೋಹಿತನು ಸತ್ತಾತನ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಹಿಟ್ಟಿನ ಆಕೃತಿಗೂ ಮತ್ತು ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೊರಳಿಗೂ ದಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. (ದಾರ ಸಂಬಂಧದ ಸಂಕೇತ) ದಾರ ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಇನ್ನು ನಿನಗೂ ಈ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನೀನು ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ

ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಮೂರು ಬಾರಿ ಹೇಳಿ ದಾರವನ್ನು ಪುರೋಹಿತನು ಹರಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಮಾಂಸ ಮಧ್ಯ ಗುಟ್ಟೆಯ ಮುಂಭಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಟ್ಟು, ಉಳಿದುದನ್ನು ಪುರೋಹಿತರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲಾ ಕುಡಿದು, ತಿಂದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ಚಪ್ಪಲಿ, ಕೊಡೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪುರೋಹಿತನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ ನಂತರ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಕರೆಲ್ಲರೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅನ್ನ, ಮಾಂಸದ ಸಾರು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಊಟದ ನಂತರ ಪುರೋಹಿತನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಪಡೆದು 'ತಾನು ಬಂದುದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸಬಾರದು' ಎಂದು ಮನೆಯವರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಪಡೆದು ತನ್ನೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಹನ್ನೆರಡನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಹಿ ಊಟ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹದಿನಾರು ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವುಂಟು. ಸಿಹಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮಾಡುವವರುಂಟು.

ದಾವಣಗೆರೆ ಮತ್ತು ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎರಡರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರದಂತಿದೆ.

- ಇವರು ಹೆಣವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾರೆ.
- ಹೆಣವನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ದಿವಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸದ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲ.

ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದವರ ಆಚರಣೆಯು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಇವರಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹ ಪೂರ್ವ/ ಮುಂಜಿಪೂರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿ ತೀರಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ:

ವಿವಾಹದಷ್ಟೇ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಜಿಯಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತಲ್ಲಿ ಹೆಣವನ್ನು ಗೋಣಿ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಬೋರಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಒಂದು ಗಳುವಿಗೆ ಎರಡು ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಇಬ್ಬರೇ ಇಂತಹ ಹೆಣವನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗೋಣಿಚೀಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹೆಣವನ್ನು ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅಪರ ಕರ್ಮಗಳು ನಡೆಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
- ಹೆಣವನ್ನು ಬೋರಲು ಹಾಕಿಯೇ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಬಹುಶಃ ಮುಂಜಿಯಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಲಾರ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿರಬೇಕು.
- ಈ ಆಚರಣೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಇಡೀ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇವರು ಸಾವಿಗೆ ಹೆದರುವವರು ಮತ್ತು ತನ್ನೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವಾದನಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಟುವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುವವರೂ ಆದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತ ನಂತರದ ಹಲವಾರು ದಿನಗಳು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ 'ಮಧ್ಯಂತರ ಸ್ಥಿತಿ'ಯಲ್ಲಿರುವನೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಇವರಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳೇ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಸಾವು ಒಂದು ನೈಜ ಘಟನೆ, ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೈಜ ಲೋಕದೊಂದಿಗಣ ತನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆಂದೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆತ ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ ವ್ಯಸ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕುಟುಂಬದ ನಿಯಾಮಕತೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಡಿಲಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಏರು ಪೇರುವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೈಜ ಲೋಕ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಸಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಂತರ ಜಗತ್ತು ಬೇಕಾದ್ದೇ ಈ ಪುನರ್ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಾಗಿ (ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ ೧೯೯೭ : ೫೧). ಬುಡಕಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿನಷ್ಟೇ ಸಾವಿಗೂ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೨. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು

೪.೨.೧. ಶಕ್ತಿ ದೈವಗಳು ಮತ್ತು ಭರಮಪ್ಪ ದೈವದ ಆಚರಣೆ, ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ , ಪೂಜಾಕ್ರಮ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ದೈವಗಳ ಆಚರಣೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ದೈವಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದು , ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ನಂಬುಗೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವುದು , ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮೂಲತಃ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ದೈವಗಳೇ ಪ್ರಧಾನ, ಪುರುಷ ದೈವಗಳೂ ಸಹ ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಗಳಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದ ಕಲ್ಪನೆ ಇದೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಭರಮಪ್ಪನಿಗೆ , ಕಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ, ಹಾಗೆ ಮೈಲಾರದ ಮಾಳಚಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತೋರಿಸುವ ನಿಷ್ಠೆ ಮೈಲಾರನಿಗೆ ತೋರಿಸಲಾರರು.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಮೂಲ ಆರಾಧನ ದೈವ ಕಾಳಮ್ಮ , ಆಕೆಯ ನಂತರ ಹುಲಿಗಮ್ಮ, ಯಲ್ಲಮ್ಮ, ಗುತ್ತೆಮ್ಮ, ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ದೈವಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ.

ಇವುಗಳ ನಂತರ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಥವಾ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಇವರು ಆರಾಧ್ಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಳಿಯ ಸುತ್ತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾಳಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಕುಲುಮೆಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಯ ಕುರಿತಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಶಕ್ತಿ ದೈವವಾದ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಯ ನಂತರದ ಜಾತ್ರೆ , ಗುಳೇ ಹೋಗುವುದು, ದೀಪಾವಳಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈರಣ್ಣನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರುವುದು, ನಂತರ ಉರುಳು ಸೇವೆ, ಗಂಡಾರ್ತಿ ಸೇವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಕಾಳಿಯ ಆರಾಧನೆ, ಆಚರಣೆ, ಪೂಜಾಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪನೆ :

ಕಾಳಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದವಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು, ಆಕೆ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವವಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನೇ ಕಾಳಿಯೆಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಹರಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದಸರಾ, ದೀಪಾವಳಿ, ಯುಗಾದಿಯಂತಹ ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ ತೊಡಿಸಿ ಆಕೆಗೆ ಉಡಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಯುಧ ಪೂಜೆಯ ದಿನ ಕುಲುಮೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳಿಗೆ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಕಸುಬಿಗೆ ದೂರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಕುಲುಮೆಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಈ ಕುಲುಮೆಗಳು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯಗಳಿಂದ ಬಂದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಕಸ್ಮಾತ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಹೊಸ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಹೂಡ ಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಗ್ಗನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೂವು, ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಬೆಲ್ಲ, ಜೇನು ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು, ಪಂಚಾಮೃತ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೂರನ್ನು ಹಾಕಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ನಂತರ ಕುಳಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಒಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಒಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಮೊದಲಿಗೆ ತನ್ನ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿ ನಂತರ ಕುಲುಮೆ ಗಡ್ಡೆಗೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿ ಉಡಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದ ಆರತಿ ಬೆಳಗಿಸಿ ತನಿಟ್ಟು, ಹಸಿಗಡಲೆ ನೈವೇದ್ಯ ಹಂಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕೋಳಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಯ ಈ ಆಚರಣೆ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಕಾಳಿಯಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಆರಾಧಿಸುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವಾಗಲೂ ಇಂತಹದೇ ಆಚರಣೆಗಳ ಪುನರ್ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಯಾವುದೇ ಕಲ್ಲುಗುಂಡಿಗೆ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದಾಗಲೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ತುಣುಕನ್ನು ಇಟ್ಟೇ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕಾಳಿಯ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯವಿರುವುದು ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ನಂತರ ತಮ್ಮಟಿಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಸಿಟಗೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಕಾಳಿದೈವದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ೨೦-೨೫ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹ್ಯಾರಡಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕಾಳಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ತಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜಾತ್ರೆ, ರಥೋತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದ್ದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅದು ನಿಲುಗಡೆಗೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗ್ಗೆ ೪ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಶವಂತ ನಗರದ ಕಾಳಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಕಾಳಿ ದೈವದ ಚಿಕ್ಕ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಲಾಗಿದ್ದು ಹೊಸಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಯು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಆ ಸಲಾಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅರಗನ್ನು ಮೆತ್ತಿ ಕಾಳಿಯ ರೂಪದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮರುಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ ಅಷ್ಟಬಂಧ ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕಾಳಿಯ ದೈವವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ, ಇಲ್ಲವೆ ಕುಲುಮೆಗೆ ಆರೋಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಯಶವಂತ ನಗರದ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ (ಸುಮಾರು ೪೨ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ) ತಮ್ಮ ಊರಿಗೂ ಒಬ್ಬ ಕಾಳಿ ದೈವಬೇಕು ಎಂದು ಆಶಿಸಿದ ಕೆಲವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು, ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಿಯು ಭೀಮನ

ಗಂಡಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಆ ಉತ್ಸವದೊಂದಿಗೆ ಹೋದ ಇವರು ನಾರಿ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಟ್ಟಸವಾದ ದುಂಡನೆಯ ಕಲ್ಲೊಂದನ್ನು ತಂದು ಕಾಳಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಸರಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಇಂದು ಚಿಕ್ಕ ದೇವಾಲಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕಾಳಿಯ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇತರ ದೈವಗಳ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ

ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಹುಲಿಗೆಮ್ಮನ ಭಕ್ತರೂ ಸಹ ಆಗಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಈ ದೈವಗಳನ್ನು ಕಾಳಿಯ ಸಹೋದರಿಯದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾದ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಾನಂಗಿ ಮತ್ತು ಚಿಲಕನಹಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯ ಪ್ರತಿರೂಪವಾದ ಚೌಡಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯನ್ನು ಸಹ ಕಾಳಿಯ ಪ್ರತಿರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚೌಡಿಯು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆಗೊಂಡು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ನಡೆಯುವುದುಂಟು. ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಸ್ತು ಕಾಣೆಯಾದಾಗ ಚೌಡಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವಾಡಿಕೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರಲ್ಲಿದೆ.

ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಮತ್ತು ಹುಲಿಗೆಮ್ಮರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲವೆ ಹುಲಿಗೆಮ್ಮರ ಅಡ್ಡಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಬಂಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಗತಿಯರನ್ನು ಕರಸಿ ಅಡ್ಡಲಿಗೆ ತುಂಬಿಸಿ, ಜೋಗ ಹೇಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆ ದೈವಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯಲ್ಲಮ್ಮ, ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ, ಮಲೆಯಮ್ಮ ಚೌಡಿಯರಿಗೆ ಕುರಿಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿ ಬಲಿ ಕೊಡಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲದವರು ಕೋಳಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ದೈವಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಿನ ನಿತ್ಯ ಪೂಜಾ ಕ್ರಮವೇನೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಮನೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟು. ಇವುಗಳಿಗೂ ಮುದ್ದೆಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಪೂಜಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ವೆಂಕಟೇಶನ ಭಕ್ತರಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೆಂಕಟೇಶನ ಗುಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಪುರ (ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು) ದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವ ಗುಡ್ಡದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ

ಬಹುತೇಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು ನೋಡದೇ ಇರುವರು. ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮೈಲಾರನಂತೆ, ವೆಂಕಟೇಶನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಜಾಗಟೆ, ಶಂಖು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನಸಾ ಚಲಪತಿ ದೈವಕ್ಕೂ ಇಂಥದೇ ಏರ್ಪಡನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಭರಮಪ್ಪ ದೈವ:

ಭರಮಪ್ಪ ದೈವವು ನಾಗ ದೈವದ ಪ್ರತೀಕ. ಈ ದೈವ ಇಂದು ವೈದೀಕರಣಗೊಂಡು ಕಾರ್ತಿಕೇಯ, ಷಣ್ಮುಖ, ಸುಬ್ರಮಣ್ಯವಾಗಿರುವ ಕುರುಹುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಸಂಡೂರಿನ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ನಾಗ ದೈವವೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕನುಮಳ್ಳಿಯ (ಯಶವಂತನಗರ) ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ, ಅದರ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭರಮಪ್ಪ ದೈವವಿದೆ.

ನಾಗ ದೈವವು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅತೀ ಪ್ರಾಚೀನ ದೈವಗಳಲ್ಲೊಂದು. ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದವರೆಲ್ಲಾ ಬಹುಶಃ ನಾಗಾರಾಧಕರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೂ ನಾಗ ದೈವ ಪರಂಪರೆಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಕತೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರೊಳಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. (ಅನುಬಂಧ ನೋಡಿ)

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ನಾಗ ದೈವವನ್ನು ಭರಮಪ್ಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ರೂಪು ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಅದು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಭರಮಪ್ಪನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮಿಂದೇನೋ ತಪ್ಪಾದುದರಿಂದ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತೆಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಭರಮಪ್ಪನಿಗೆ ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಭರಮಪ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬೆಳೆದ ದೈವವಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕಾ ಕಸುಬು ಕೂಡ ನೀರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ಭರಮಪ್ಪನಿಗೆ ನೀಲಿನ ತಾಣಗಳಾದ ಕೆರೆ, ಹಳ್ಳಗಳ ದಂಡೆಗಳೇ ಆಶ್ರಯ ತಾಣಗಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಎರಡನೇದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಕುಟುಕರು ಎಂಬ ಒಂದು ಬೆದಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಕಲ್ಲು ಕುಟುಕರು ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಒಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದು ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆ, ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅವರ ಹಿರಿಯರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ಭರಮಪ್ಪ ದೈವಗಳು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಭರಮ ದೈವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆ, ಹಳ್ಳಗಳ ಮಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳ ಸಮೀಪವೂ ಭರಮಪ್ಪ ದೈವಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಭರಮ ದೈವಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ದೈವವಾದ ಇದು ತುಂಬಾ ಸರಳ ರೀತಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಒಂದು ಗುಂಡು ಹಾಗೂ ನಾಗ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭರಮ ದೈವವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ಮಗ್ಗಲಿನ ಹುತ್ತಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಭರಮ ದೈವವೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಭರಮ ದೈವವು ಕಾಳಿಯ ಗಂಡ. ಕಾಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳಿರುವಂತೆ ಭರಮ ದೈವಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ ಕಮಲಾಪುರದ ಕಟ್ಟೆ ಭರಮಪ್ಪ ದೈವಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬ ಒಂದು ಎಕರೆ ಕೆರೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ದರ್ತಿ ಬಿಟ್ಟ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಮೊದಲಿಗೆ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಭರಮಪ್ಪನ ಪೂಜಾ ಹಕ್ಕನ್ನು, ಟೆನೆಸ್ಸಿ ಕಾಯ್ದೆ ಆದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಬೇರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಆಸ್ತಿಯ ಆಸೆಗಾಗಿ ಪೂಜಾರಿಯಾದ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಭರಮ ದೈವಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರೆ ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮದುವೆ, ತೊಟ್ಟಿಲು, ಮುಂತಾದ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಭರಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಿಹಿಯ ನೈವೇದ್ಯದಂತೆ, ಮಾಂಸದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭರಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಕುರಿ, ಕೋಳಿ ಬಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇವೆರಡಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪೂಜಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಪೂಜಾ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಭರಮಪ್ಪ ದೈವಕ್ಕೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮೀಯರು 'ಫಂಜಾ' ಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕೆಂಪು ಲಾಡಿ (ಕೆಂಪುದಾರ) ವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಂಪು ಸಕ್ಕರೆ ಯ ನೈವೇದ್ಯವೂ ಭರಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೈವಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಪ್ರಸಾದ ಯಾವುದನ್ನು ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೇನಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಿಂದು ಮುಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭರಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ

ಯಾವೊಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಗೆ ಶುಭವಾಗಲಾರದೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ.

ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ದಿನ ನಿತ್ಯ ಭರಮ ದೈವಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಭರಮ ದೈವದ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದರೂ, ಆ ದೈವಕ್ಕೆ ದಿನಂಪ್ರತಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೪.೨.೨. ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕಗಳು

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮುಖ್ಯ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಕಾಳಿ. ಅವರ ನಂಬುಗೆ, ದೈವ ನಿಷ್ಠೆ ಎಲ್ಲವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಸಲ್ಲಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಅವರು ಪೂಜಿಸುವ ಇತರ ದೈವಗಳಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಳಿಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು. ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೈವಗಳು ನುಡಿಯುವ ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕಗಳ ನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸಹ ಇಂತಹ ಹಲವು ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ತಮ್ಮ ಆಯಾ ವರ್ಷದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ದೈವದ ಆದೇಶ ತೀರಾ ನಿಷ್ಠೂರವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಂತಹ ದೈವಕ್ಕೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಿ ಆ ದೈವಗಳ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯ ಪೂಜಾ, ಪುನಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವುದೂಂಟು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ದೈವಗಳ ಭವಿಷ್ಯವಾಚಕಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೈವಗಳು ಎಂದು ನಿಷ್ಠೂರವಾಗಿ ಮತ್ತು ನೇರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯಲಾರವು. ಅವುಗಳ ಭವಿಷ್ಯವಾಚವೇನಿದ್ದರೂ ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯವಾಚಕವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಣಿಕ ಇಲ್ಲವೆ 'ಹೇಳಿಕೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮೊದಲ ನಿಷ್ಠೆ ಏನಿದ್ದರೂ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯುಗಾದಿ ಪಂಚಮಿ ದಿನ ನಡೆಯುವ ರಥೋತ್ಸವದ ದಿನ ಕಾಳಿಯ ಪೂಜಾರಿಗೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ನಡೆಯುವುದುಂಟು.

ತೇರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೊದಲ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಕಾಳಿಯ ಪೂಜಾರಿಯು ತೇರನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ತೇರನ್ನು ಹತ್ತುವಾಗ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವುದುಂಟು. ಅದರ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಇದು 'ಮುತ್ತು ಸಿಡಿದು ಮೂರು ಚೂರಾಯ್ತಲೇ'.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಕಾಳಿಯ ಉವಾಚಗಳು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲ ಕಸುಬಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವುದು, ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಯು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ವ್ಯೆಯಕ್ತಿಕ ದೈವವಾಗಿರುವಂತೆ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಸುತ್ತಿನ ಜನ ಸಮೂಹದ ದೈವವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಳಿಯ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಇತರ ಸಮುದಾಯದ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮಗೂ ಆ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ತೀರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದವರ ಆ ವರ್ಷದ ಜೀವನ ರೀತಿಯ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿಯೋ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೋ ಪ್ರಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಆ ಪ್ರಭಾವವೂ ಇತರ ಸಮುದಾಯದವರ ಮೇಲೂ ಆಗುವುದುಂಟು.

ಕಾಳಿಯ 'ಗೂಳೇ ಲಕ್ಕವ್ವನ ಆಚರಣೆ' :

ಗೂಳೇ ಲಕ್ಕವ್ವನ ಆಚರಣೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ
ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಗೂಳೇದ ಲಕ್ಕವ್ವನ ಆಚರಣೆ ಪ್ರತೀ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪುನಾರಾವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಕಾಳಿಯು ಸಾಯಂಕಾಲ ಮರಳಿ ಊರನ್ನು ಸೇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯ ಕೇಲನ್ನು ಹೊತ್ತ ಪೂಜಾರಿಯು ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ ವಿಚಿತ್ರ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತೊನೆದಾಡುತ್ತಾ ಇಡೀ ಊರಿನ ಸುತ್ತ ಹೊರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಊರನ್ನು ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಪ್ರವೇಶಿಸುವವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಬಾಗಿಲಿನ ಮುಂದೆ ಕಾಳಿಗೆ ಒಂದು ಕುರಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಆ ರಕ್ತದ ಕೆಲವು ಹನಿಗಳನ್ನು ಕಾಳಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರಿಬಲಿಯೊಂದಿಗೆ ದೈವಾವೇಶಗೊಳ್ಳುವ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಆ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮಳೆ ಬೆಳೆ ವಿಚಾರ, ಊರಿನ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ವಿಚಾರ, ಜನಾಂಗದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ವಿಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಏಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ನುಡಿದು ಕೊನೆದಾಡುತ್ತಾ ಪೂರ್ವದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಪೂಜಾರಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಲಾಗದ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಡೀ ಜನಸಮೂಹ ದೈವಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕುರಿ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ ಜೋರಾಗಿ ತೊನೆದಾಡುತ್ತಾ 'ಮುತ್ತುಗಳು ಚಲ್ಲಾಡ್ಯಾವೆ', 'ದೀಪ ಉರಿದು ಬೆಳಕಾಗ್ಯಾವೆ' ಮುಂತಾದ ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕಗಳು ನಡೆಯುವುದುಂಟು.

ಚೌಡಿಯ ಭವಿಷ್ಯವಾಚಕಗಳು:

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸ್ತ್ರೀ ದೈವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಚೌಟಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿಲಕನ ಹಟ್ಟಿ ಚೌಡಿ, ಮಾನಂಗಿ ಚೌಡಿ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಮೂಲವಾದ ಹಣಗೇರಿ ಚೌಡಿಯನ್ನು ತುಂಬಾ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಚೌಡಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿ ಮೌಖಿಕ ಭವಿಷ್ಯವಾಚನವನ್ನು ನುಡಿಯಲಾರಳು. ಆದರೆ ಈಕೆಯದೇನಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತರೊಂದಿಗೆ ಮೌನ ಸಂಭಾಷಣೆ, ತುಂಬಾ ಉಗ್ರ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೆಂದೇ ನಂಬುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದು ಈ ಚೌಡಿಯನ್ನೇ. ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಚೌಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಲೆನಾಡ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲುಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಡಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿರುವುದುಂಟು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಒಡವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಳೆದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಂಬುವುದು ಈ ಚೌಡಿಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೇ. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಶಿರ್ವದಿಸಿ ತಂದ ಕಾಯಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕಳೆದ ವಸ್ತು ಬೇಗ ಸಿಕ್ಕೀತೆನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಮೌಖಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆ ಈ ದೈವದಲ್ಲಿ ಇರದೇ ಇದ್ದರೂ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಹೇಳಿಕೆ (ಭವಿಷ್ಯವಾಚಕ) ಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರಲ್ಲುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ.

ಆಂಜನೇಯ:

ಕಾಳಿಯ ಅಣ್ಣನೆಂದೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಭಾವಿಸುವ ದೈವ ಆಂಜನೇಯ. ಇದು ಸಹ ಮೌನದ ದೈವ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಈ ದೈವದಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ತೀರಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಈ ದೈವದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಪ್ರಸಾದ ಕೇಳುವುದುಂಟು. ಆಂಜನೇಯ ಹೂವಿನ ಪ್ರಸಾದ ಬಲಭಾಗದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ ತಾವು ಅಂದುಕೊಂಡ ಕೆಲಸ ಆಗೇ ಆಗುತ್ತದೆನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿದೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಎಡ ಭಾಗದಿಂದ ಹೂವಿನ ಪ್ರಸಾದ ದೊರೆತಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೈಬಿಡಲಾಗುವುದುಂಟು. ಗುಂಡಗತ್ತಿ ಆಂಜನೇಯನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಆ ಸುತ್ತಲಿನ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತುಂಬಾ ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಕಾರ್ಣಿಕ:

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಒಕ್ಕಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗೊರವಪ್ಪ, ಗೊರವಮ್ಮ, ಒಗ್ಗಯ್ಯಗಳಾಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ಹ್ಯಾರಡ, ರಂಗಾಪುರ, ಕನುಮೆಳ್ಳಿಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಣಿಕದ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಣಿಕದ ಉಪಾಚಗಳು "ಮುತ್ತಿನ ಚಂಡು ಮೂರು ಹೋಳಾಯ್ತಲೇ ಬೋಪರಾಕ್" ಮುಂತಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ.

೪.೨.೩. ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು

ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮನುಷ್ಯನ ಆಚರಣೆಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದನೆಯದು ಜೀವನಾವರ್ತಿ ಆಚರಣೆಗಳಾದರೆ ಎರಡನೆಯದು ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು.

ತಾನು ನಂಬಿ ಬದುಕುವ ಸಂಸಾರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸುರಕ್ಷತೆಗಾಗಿ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಾಯುವ ದೈವಗಳ ಸಂತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ, ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ತನ್ನ ದಣಿದ ಮನ ತಣಿಸುವ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಆಚರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಳಿಯನ್ನು ನಂಬಿದವರು. ಕಾಳಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪ್ರತೀಕ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಕಾಳಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆ, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಾಳಿಯ ಸುತ್ತಲೇ ಹೆಣೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾಳಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಇತರ ದೈವಗಳನ್ನು ಇವರು ಆರಾಧಿಸಿದರೂ ಸಹ ಅವುಗಳನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲತಃ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಕೊಡುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕಾಳಿಯ ಪತಿ ಭರಮಪ್ಪನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಆತನಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಸಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

<u>ಕಾಳಿ ದೈವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು:</u>

<u>ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿ:</u>

ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾದವಳೆಂದು ನಂ..ಗಿರುವ ಕಾಳಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಪ್ರಮುಖ ದೈವ. ಈ ದೈವದ ಮೂಲವಿರುವುದು ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ (ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು). ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರೆಲ್ಲಾ ಆರಾಧಿಸುವ ಈ ಕಾಳಿಯನ್ನು ತಾವು ನೆಲೆನಿಂತ ಊರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಆಯಾ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಕಾಳಿ ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಿಯ ಪ್ರತೀಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನೇ ಕಾಳಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕಾಳಿಯ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿಯ ಜಾತ್ರೆ (ಯುಗಾದಿ)

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಯುಗಾದಿ ಅತೀ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬ. ಕಾಳಿಯನ್ನು ಯುಗಾದಿಯಂದು ಹೊಸ ಗೋಧಿಯ ನಿಧಿ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳೊಳಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಕುಲುಮೆಗ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಕಾಳಿಯ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದು ಗೋಧಿಯ ನಿಧಿ.

ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಳಿಯ ಜಾತ್ರೆ ಯುಗಾದಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಸತತ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಹಬ್ಬ. ಯುಗಾದಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಕಾಳಿಗೆ ಗೋಧಿ ನಿಧಿ ಹಾಕಿ, ಉಡಿತುಂಬಿ ವಾದ್ಯ ಮೇಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬನ್ನೀ ಮರಕ್ಕೆ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಳಿ ಬನ್ನಿ ಮರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಬಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾದಿಯುಗುಂಟಾ ಹಾಕುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನವೂ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯು ಬನ್ನಿ ಮರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಐದನೆ ದಿನ (ಯುಗಾದಿ ಪಂಚಮಿ) ಕಾಳಿಯ ತೇರು ಬನ್ನಿ ಮರದವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಎಣ್ಣೆ ಎರೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ತೇರಿನ ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಎರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಔಡಲ ಬೀಜ, ಅರಿಸಿನಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಪುರುಷರು ಗುಂಡಿನಲ್ಲಿ ರುಬ್ಬುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಪುಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂದನಂತರ ಇನ್ನುಳಿದ ಜನ ಸಮೂಹವು ಸನ್ನಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ತೋರನ್ನು ಮೇಲತ್ತಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಗಾಲಿಯನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದು ರುಬ್ಬಿದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಗಾಲಿಯ ಇರಿಸಿನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸವರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿದ ನಂತರ ಉಳಿದುದನ್ನು ತೇರಿನ ಮೆಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾಡದಂತೆ) ನಂತರ ಇನ್ನುಳಿದ ಅರಿಶಿಣ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೀಗರಾಗುವವರಿಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಆಟ ಜರುಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಯಿ ಪೂಜೆ:

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಪ್ರತೀ ಕುಟುಂಬದಿಂದಲೂ ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ತೇರಿನ ಗಾಲಿಗೆ ಒಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಯಾದುದರಿಂದ ಇತರ ಸಮುದಾಯದವರೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ ಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು (ತಪ್ಪಡಿ) ಹಲಗೆ ಮೇಳದವರು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೆಯ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಬರುವ ಭಕ್ತರು ತೇರಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ

ಬಂದ ನಂತರ ಸಾ ಮುಂದು ತಾ ಮುಂದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ತಂದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಈ ಗುಂಪು ಚದರುತ್ತದೆ.

ಮಿಣಿ ತರುವ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ತೇರಿಗೆ ಮಿಣಿ ತರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯೊಳಗಿರುವ ಮಿಣಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಂತರ ಮಣಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವೂ ನೆಲ ತಾಗದಂತೆ ವಾದ್ಯ ಮೇಳ, ಹಲಗೆ ಮೇಳಗಳೊಂದಿಗೆ ತೇರಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಹಿರಿಯರು ಮಿಣಿಯನ್ನು ತೇರಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಬಿಗಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಳಿ ತೇರು ತುಂಬುವ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ಕಾಳಿಯ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಪೂಜಾರಿಯು ತೇರನ್ನು ಏರಿ ಕಾಳಿಯನ್ನು ತೇರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜರಗುತ್ತವೆ.

ಪಟ ಹರಾಜು ಶಾಸ್ತ್ರ:

ಕಾಳಿಯನ್ನು ಪಟದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರು ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ, ಪಟವನ್ನು ಕೊಡು ಹರಾಜಾದ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಪಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ವಾದ್ಯ ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಟವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಒಯ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹಳೆ ಪಟವನ್ನು ತೇರಿನ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಹೊಸ ಪಟ ಹರಜಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕಾಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಭಕ್ತ ಚವರಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಟ್ಟಿಮನೆ ಯಜಮಾನನು ತೇರಿನೊಳಗೆ ಕುಳಿತು ಇನ್ನೊಂದು ಚವರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತೇರನ್ನು ಎಳೆಯುವವರಿಗೆ ತೇರು ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಮರಳಿ ತೇರು ಸ್ವ ಸ್ಥಾನ ಸೇರಿದ ನಂತರ ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲು ಸೇವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆರನೆಯ ದಿನದ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ಕಾಳಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ದಿನ ಓಕಳಿ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಕುಳಿ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಓಕಳಿಯನ್ನು ಕಲೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾಳಿಯ ಪೂಜೆ, ನಂತರ ಓಕಳಿ ಕೊಂಡದ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ, ಕಾಳಿಗೆ ಓಕಳಿಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಓಕಳಿ ಹಾಕಿದ ನಂತರ ಕಾಳಿಯ ಉತ್ಸವ

ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗದ ಬಯಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಓಕಳಿ ಎರಚುವ ಆಟ ಜರಗುತ್ತದೆ.

ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗ:

ಬಹುಶಃ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳ ಮಧ್ಯದ ಸಂಘರ್ಷವು ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇಂದು ಜನಪದರ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇನೆ ಇರಲಿ ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಗೌಡ್ರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಸೇರು ರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಕಡುಬನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಯಾರಾದ ಕಡುಬಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ವಾದ್ಯ ಮೇಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಡುಬನ್ನು ಕಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಬಯಲಿಗೆ ತಂದು ಕಾಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಹಿರಿಯರು ಕಾಳಿಗೆ ರಾಗಿ ಕಡುಬಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಾರರಿಗೆ ಬೀಗರಾಗುವವರು ಕಾಳಿಗೆ ಕಡುಬಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ). ಕಾಳಿಗೆ ಕಡುಬಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ನಂತರ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರೂ ಅಲ್ಲಿರುವ ಕಡುಬನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ನೆಂಟರಾಗುವವರಿಗೆ ಎಸೆದಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇದು ಜಗಳದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ಮುಟ್ಟುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಪೂರ್ಣ ಭಜನೆ ಇತ್ಯಾದಿ (ಮಜಾಲ್ತಿ) ನಡೆದು ಏಳನೇ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಳಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕುಲುಮೆ ಪೂಜೆ:

ಯುಗಾದಿ ಪಾಡ್ಯದ ರಾತ್ರಿ ಈ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ಹ್ಯಾರಡ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ನಡೆಯುವ ಈ ಆಚರಣೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ, ಕಾಳಿಯ ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವದ ಒಂದು ಅಂಗದಂತೆ ಎಂದು ತೋಚಿದರೂ, ಜಾತ್ರೆ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ಇದು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಯುಗಾದಿ ಪಾಡ್ಯದ ದಿನ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಅಥವಾ ಕಂಚಿನ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತಂಬಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಂತರ ಕುಲುಮೆಯ ಗದ್ದೆಗೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ

ಉಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕುಲುಮೆ (ಕಾಳಿ) ಗೆ ಉಡಿ ತುಂಬಿ ಗೋಧಿ ನಿಧಿ ಹಾಕಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಂದ ಸೋಬಾನೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕುಲುಮೆಗೆ ಕಳಸ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿ ನೆನೆ ಹಾಕಿದ ನೆನೆ ಕಡ್ಲೆ (ಕರಿಯ ದುಂಡುಗಡ್ಲೆಯನ್ನು ನೆನೆ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ.) ಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಚೂರು, ಕೊಬ್ಬರಿ ಚೂರು ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ತುಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನೆನೆ ಕಡ್ಲೆಯನ್ನು ಕುಲುಮೆಗೆ ಉಡಿ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಐದು ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉಡಿ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತರಿಗೂ ನೆನೆ ಕಡ್ಲೆಯ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಹಂಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಾದ ವಿತರಣೆಯ ನಂತರ ಆ ಊರಿನ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಓಜನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಊಟ ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಕುಲುಮೆಗೆ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ ಮತ್ತು ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಂಸದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಆಚರಣೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಆಚರಣೆ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ:

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕಾಳಿಯ ಭಕ್ತರಾದಂತೆ ಭರಮಪ್ಪನ ಭಕ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಳಿಯ ಪತಿಯೇ ಭರಮಪ್ಪ. ಭರಮಪ್ಪ ಎಂದರೆ ನಾಗ ದೈವವೆಂದೇ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭರಮಪ್ಪನ ಹಬ್ಬವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತನಿಟ್ಟು, ಚಿಗಳಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಭರಮಪ್ಪನಿಗೆ ಹಾಲು ಹುಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಮಾಂಸಾಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಳಿಯ ಭೀಮನ ಗಂಡಿ ಯಾತ್ರೆ:

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾ ಉಪಚಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಳಿ ಭೀಮನ ಗಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು. ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಮೂರನೇ ಬುಧುವಾರ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಡೂರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಗುಡ್ಡದೊಳಗಿರುವ ಭೀಮನ ಗಂಡಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮರಳಿ ಶನಿವಾರದಂದು ತಮ್ಮ ಊರನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಕಾಳಿ ನಾಗಲಾಪುರ, ಬ್ಯಾಲಕುಂದಿ, ಗರಗ, ಕನುಮೆಳ್ಳಿ, ಸಂಡೂರು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಭೀಮನ ಗಂಡಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕನುಮೆಳ್ಳಿಯು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಣ, ಹಾಗಾಗಿ ಭೀಮನ ಗಂಡಿಗೆ ತೆರಳುವ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕನುಮೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯು ಒಂದು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ

ಕಾಳಮ್ಮನ ಕಟ್ಟೆಯು ಕನುಮೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂಟಿನ ಪೂರ್ಣ ಖರ್ಚು ಕನುಮೆಳ್ಳಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗುರುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕನುಮೆಳ್ಳಿ ಬಿಡುವ ಕಾಳಿಯು ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಭೀಮನ ಗಂಡಿ ತಲುಪುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರನೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಕಾಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾ ಉಪಚಾರಗಳು ಭೀಮನ ಗಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಶನಿವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಾಳಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಕೀಲು ಹೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಳಿ ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದ ಕಾಳಿ ಅಂದು ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಅಯ್ಯನ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದು ನೆರದ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಾಸೋಹವಿರುತ್ತದೆ. ಶನಿವಾರ ರಾತ್ರಿ ಕಾಳಿಯು ಗುಡಿ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾರಿಗೆ ದೈವಾವೇಶವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಈ ಆಚರಣೆ ನಡೆದರೂ ಸಹ ಅಂತಹ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಈ ಆಚರಣೆಗೆ ತಗಲುವ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಭರಿಸಲಾಗದೇ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಆಚರಣೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಈ ಭೀಮನ ಗಂಡಿ ಯಾತ್ರೆಯ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುವುದುಂಟು. ೪೨ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೯೯ ರಲ್ಲಿ ಈ ಭೀಮನ ಗಂಡಿ ವಿಶೇಷ ಯಾತ್ರೆ ಜರುಗಿತು.

ಭೀಮನ ಗಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯ ದೇವಸ್ಥಾನವೊಂದಿದೆ. ಕಾಳಿಗೂ ಆಂಜನೇಯನಿಗೂ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತಳಕು ಹಾಕುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು, ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಅಣ್ಣ ತಂಗಿ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿ ಭೀಮನ ಗಂಡಿಗೆ ತೆರಳುವುದು ತವರು ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದಂತೆ ಎಂದು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಹುಶಃ ಜಾನಪದರು ಯಾವುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪೂಜೆ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವವರು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ದೊರೆಯುವ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅದಿರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅದರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಕಾರ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಗುಳೇದ ಲಕ್ಕವ್ವನ ಆಚರಣೆ:

ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕವ್ವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಕೇತ, ಜನಪದರ ಲಕ್ಕವ್ವ ಶಿಷ್ಟರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಅನ್ನ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಕಬ್ಬಿಣ ಪೂಜನೀಯ ಕಾಳಿಯೂ ಹೌದು, ಹಾಗೆ ಆಕೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಹೌದು, ಹೀಗಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ / ಕಾಳಿಯನ್ನು ಲಕ್ಕವ್ವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಆಚರಣೆ ಪ್ರತಿ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದಾವರ್ತಿಯಾಗಿ ಯುಗಾದಿಯಾದ ಹದಿನೈದು ದಿನದೊಳಗಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆತ್ರಿಬ್ಬರರು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಆಚರಣೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆ: ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕೆ.ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಇದೆ.

ಕಾಳಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಯಾದ ಮರುದಿನ ಊರಲ್ಲಿ ಡಂಗೂರ ಸಾಕಿಸಿ ಊರ ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಕಟ್ಟೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ಗೂಳೆ ಹೋಗುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಊರೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಬೇಲಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವಾರ ಪೂರ್ತಿ ಬೇಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ ಗೂಳೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಿನ ಮುಂಚೆ ಊರ ಸುತ್ತ ಬೇಲಿ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಬೇಲಿ ಹಚ್ಚುವ ಪದ್ಧತಿ ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯ ಹುಲಿಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿ ಅದರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ.) ಹೀಗೆ ಬೇಲಿ ಹಚ್ಚಿದ ನಂತರ ಗೂಳೇ ಹೋಗುವ ದಿನ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಇರದಂತೆ ಇಡೀ ಊರನ್ನು ತೊರೆದು ಬೇಲಿಯ ಈಚೆ ಬಂದು ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ದೈವಗಳೂ ಹೊರ ಬರುತ್ತವೆ. ಕಾಳಿಯು ಊರ ಹೊರಭಾಗದ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿರುವ ಬಂದು ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದು ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿದ ನಂತರ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಊರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಊರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವವಳು ಕಾಳಿ (ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯ ಹುಲಿ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿ ಇದೆ.) ಮೊದಲು ಪೂರ್ವದ ಅಗಸಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆಯಾದ ನಂತರ ಒಂದು ಕುರಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅಗಸಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಳಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ನಡೆದ ನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕುರಿಯನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕಾಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಗುಡಿ ತುಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಿಯ ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರ ಊರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಜನತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯವರೂ ಕಾಳಿಗೆ ಕಾಯಿ ಕರ್ಪೂರ ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಯ್ದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕಾಳಿಯ ಗುಳೆ ಹೋಗುವ ಆಚರಣೆ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾಳಿ ಎಂದರೆ ಮುದ್ದೆಸಂಬ್ಬಾರರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವಾಸಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಇವರಿಗೆ ಬಂಗಾರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಚೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅತನೂರಿನ ಜನ ಬಂಗಾರವಾದರೂ ಕೊಟ್ಟೇವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲಾರವು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ ೧೯೯೭ : ೮೪)

ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಕೈ ಕಸುಬಿಲ್ಲದೆ ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮಿಂದ ಗೂಳೇ ಹೋದ ಲಕ್ಕವ್ವನನ್ನು (ಸಂಪತ್ತು) ಮರಳಿ ಕರೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಈ ಆಚರಣೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕೈ ಕಸುಬಿಲ್ಲದ ಅಸಹಾಯಕವಾದ ಒಂದು ವೃತ್ತಿ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಂದು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಂತು ಹೋದರೂ ಆಚರಣೆಗಳು ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ದಸರೆ:

ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆಗಳು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹಿತ ದಸರಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಉದಾಹರಣೆಯುಂಟು. ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ವೆಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ಆಚರಣೆಗಳು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ದೀಪಾವಳಿಯ ದಿನ ವೆಂಕಟೇಶನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವುದುಂಟು.

ದಸರೆಯ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟಮಿಯವರೆಗೂ ಮಾಂಸಾಹಾರಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಅಷ್ಟಮಿ (ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿ) ಯ ಆಯುಧ ಪೂಜೆಯ ದಿನ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಕೋಳಿ ಕೊಯ್ದು ಅದರ ರಕ್ತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಯುಧ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಚಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಆ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಅಂದು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದದಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಗೆ ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಸರೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ ನವಮಿಯಂದು ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಕಾಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಹಿಡಿದು ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಂಬು ಹೊಡೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಬನ್ನಿಯನ್ನು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಲು ಮುಗಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಕನಕಾಚಲಪತಿ:

ಕನಕಗಿರಿಯ ಕನಕಾಚಲಪತಿಯ ಭಕ್ತರಾದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕನಕಗಿರಿಗೆ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರಲಾರರು. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವರ ಕೋಣೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು

ಅಲ್ಲಿ ಕನಕಾಚಲಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕಾಚಲಪತಿಯ ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ವಿಶೇಷ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸಲ್ಲಿಸಿ ತಾವೆಲ್ಲಾ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚೌಲ, ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕಾಚಲಪತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಇವರಲ್ಲುಂಟು.

ಪೊಂಪಾಪತಿ:

ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಹಂಪೆಯ ಅಧಿದೈವಕ್ಕೆ ಪಂಪಾಪತಿ, ಪೊಂಪಾಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಈ ದೈವದ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಕಾಳಿಯ ಜಾತ್ರೆಯಾದ ನಂತರ ಪೊಂಪಾಪತಿಯ ಜಾತ್ರೆ ಆಗುವವರೆಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಮಾಂಸಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಕನಕಾಚಲಪತಿಯಂತೆ ಪೊಂಪಾಪತಿಯೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಆದಿ ದೈವವಾಗಿರಬೇಕು. ಪೊನ್ನಪತಿ ನಂತರ ಪೊಂಪಾಪತಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಕಬ್ಬಿಣ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ದೈವಕ್ಕೆ (ಪೊನ್ನ+ಪತಿ) ಪೊನ್ನಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ಜಂಬುನಾಥ:

ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಭೂಮಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಆದಿ ಜಾಂಬವ ತಾತನ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ ಈ ಜಂಬುನಾಥ ದೈವದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಜನಪದ ದೈವವಾದ ಜಾಂಬವನು ನಂತರ ಶಿಷ್ಟರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ತರುವಾಯ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯ ದೈವವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇನೆ ಇರಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಾತ್ರ ಹೊಸಪೇಟೆ ಹತ್ತಿರ ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರಿನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಜಂಬುನಾಥನನ್ನು ಆದಿ ಜಾಂಬವನೆಂದೇ ಪೂಜಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

- ಹಾಡು
- ಕಥೆ
- ಗಾದೆ
- ಒಗಟು ಇತ್ಯಾದಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮೂಲ ಭಾಷೆ (ಮರೋ ಭಾಷೆ) ಬೇರೆಯದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬಯಲುಗಮ್ಮಾರ ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಭಾಷೆಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಋತುಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಗುವ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಮನರಂಜನಾ ಮೂಲದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಮನಸಿನ ನಲಿವು, ನೋವುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಡು, ಗಾದೆ, ಕಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹುಟ್ಟು, ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ಬದುಕಿನ ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಡಲಾಗುವ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಂಗಸರೂ ಮತ್ತು ಗಂಡಸರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭ, ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಬುಡಕಟ್ಟು ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೇ, ಇಂದಿನ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ತಳಕು ಹಾಕುವ ಇವರು ಕಾಲದ ಗತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಹಾಡು, ಇತರ ಜನಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಈ ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವನಾಡಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಅನುಭವ ಜನ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಅಗಾಧ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. (ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಪು ೭೭).

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಂತೆ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ತನ್ನರಿವಿಗೆ ಬಾರದಂತೆಯೇ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಕತ್ತರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಸಹ ಸಮಾನ ದುಡಿಮೆಗಾರಳೂ, ಕಷ್ಟ ಸಹಿಷ್ಣುವೂ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡು, ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲತೆಯಿಂದ ವಂಚಿತಳಾದ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಬೇಕಾಯಿತೇನೋ. ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೇ ತಾನು ಪರಕೀಯಳು ಎನ್ನುವ ಕೀಳರಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕುವಂತಹ ಸಂಚನ್ನು ಪುರುಷ ವರ್ಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೊಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು

ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರಗು ಎನ್ನುವ ನುಡಿ ಆಕೆಯ ಬದುಕಿನ ರೀತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆಯೇನೋ, ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸಹಜ ಹಕ್ಕುಗಳಾದ ಪ್ರೀತಿ, ಕೊಡುಗೆಗಳು, ಆಕೆಗೆ ಕರುಣೆಯಾಗಿ ಕಾಣ ತೊಡುಗತ್ತದೆ. (ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜನಪದ ನಂಬುಗೆಗಳು, ಪು. ೭೭(ಅಪ್ರಕಟಿತ)೧೯೮೪)

ಒಂದೊಂದೆ ಚಿನ್ನದ ಕಲ್ಲು ಅಂದಾಕೆ ಬೆಳೆಯಾಲಿ,
ತವರ ಮನೆ ಜ್ಯೋತ್ಯಮ್ಮನು ಉರಿಯಾಲಿ /ಕಾಳಮ್ಮ
ಕಡಗಾದ ಕೈಯತ್ತಿ ಮುಗುವೇನು.

ಹೀಗೆ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡುಗಳು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟು, ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಕುರಿತ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ನಿರಂತರ ಬದುಕಿನ ಸೆಣಸಾಟ ಜಂಜಡಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಬದುಕು, ಬವಣೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಹಾಡುಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

'ಜನಿವಾರ ದಾರ /ಜನಿವಾರದೋರ/
ಇಳಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡದಾಗ ನೆಲೆಸ್ಯಾರ'

ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ನೆಲೆ, ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರೀಕರಣ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬದುಕಿನ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೂ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡುವ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಹಾಡು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವರಿಗೂ ಹಂಚುವ, ಹೀಗೆ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಇಂದು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ಕಬ್ಬಿಣ ಮಾಡಾ ಹುಡುಗ, ಕಲುಮೀ ಈಚೆಗೆ ಬಾರೋ
ಬುತ್ತಿ ತಂದೀವ್ನಿ ಉಣಬಾರೋ /ನಿನಗಾಗಿ
ಕಬ್ಬತಂದಿವ್ನಿ ತಿನು, ಬಾರೋ',

'ಕಬ್ಬಿಣ ಮಾಡಾ ಕೈಯಿ ಕಬ್ಬಣದಷ್ಟೆ ಗಟ್ಟಿ,
ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಒತ್ತಿದರೆ/ ನನಚಲುವ
ತಿದಿಯಾ ಒತ್ತಿದಂಗೆ ತಿಳಿ ಬಾರೇ'.

ನಿರಂತರವಾದ ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ, ದನಕರುಗಳ ಸಾಕುವಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಭೂ ಒಡೆಯುನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯ ಕಾಯಕಗಳೊಂದಿಗೆ, ಬದುಕಿಗೆ ಮುದ ನೀಡುವ ಸರೀಕರು, ಬಂಧು ಬಾಂದವರೊಂದಿಗಿನ ಆಪ್ತತೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಸ್ವಭಾವ, ನಡತೆ, ಹವ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ತುಂಬಾ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಗೇಲಿಗೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ತುಂಬಾ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಅದರಲ್ಲೂ ಹರೆಯದ ಜೀವಗಳ ಕುರಿತು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಡುಗಳಂತೂ ತುಂಬಾ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಭಾಷೆ, ಹಾಡಿನ ಲಯಬದ್ಧ ದಾಟಿ ಉಪಮೆ, ರೂಪಕಗಳು ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ನುಡಿಕಟ್ಟು ಕೇಳುಗದನ್ನು ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೆಂಪಾ ಸೀರೆ ಉಟಗಂಡು,
ಕೆರೆ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಂತಕೊಂಡೂ,
ಕರಿಮೀಸೆ ಹುಡುಗಾನ ಕರೆದಾಳೋ
ನಾರಿ ಕರದಾಳೋ ಪಾರೀಗೇ...

ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದು ನಡೆಯುವ ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಗುಹೋಗುಗಳೂ, ಕತ್ತಲು, ಬೆಳಕುಗಳಂತೆ, ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ನಿಶ್ಚಿತವಲ್ಲದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹಾದು ಬಂದ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ತಾಕಿದ ಇಬ್ಬನಿಯೊ, ಸುಡು ಬೆಂಕಿಯೊ ಯಾವುದನ್ನು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾಳೆ. ದಿನವೂ ಶ್ರಮಿಕ ಬದುಕಿಗೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪುರುಷನೊಬ್ಬ, ತನ್ನ ರಸಿಕತೆಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಶ್ರಮ, ದುಡಿಮೆ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಕುಳಿತುದನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಕುಡುಗೋಲು ಮಾರಾಕಂತ
ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ಸಂತೇಗೋದ
ಕುಡುಗೋಲಿಲ್ಲಾ ಕುಡಿಕಿ ರೊಕ್ಕಿಲ್ಲ
ನನ ಗಂಡನ, ಲಂಗೋಟಿ ಎಲ್ಲೋ
ಮಾಯಾದ್ದೊ.....

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯ ರೋಷದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಾಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಎದೆಯಾಳದ ನೋವನ್ನು ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಈ ರೀತಿಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಹತ್ತು ಮುಖಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ನೋವು ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಾಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಎದೆಯನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದರು ತೀರಾ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೊಸದಾರಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. (ಕಾಳೆಗೌಡ ನಾಗವಾರಃ ಪು. ೮೧) ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಜನಪದರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದು.

ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಶ್ರಮ, ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯವೂ ನಿತ್ಯ ನೂತನಗೊಳಿಸಿ ಹರ್ಷವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುವ, ಸುಂದರ ಕ್ಷಣಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಜೀವಕ್ಕೆ ಮುದ ನೀಡುವ ಹೊಸ ಜೀವವೊಂದರ ಉದಯ, ಅದರ ತೊಟ್ಟಿಲಿಡುವಿಕೆ, ತನ್ನದೇ ರಕ್ತ ಮಾಂಸ ಹಂಚಿಕೊಂಡು

ಹುಟ್ಟಿದ ಬಾಲೆಯೊಂದು ಹೆಣ್ಣಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಹರೆಯದ ಜೀವಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮದುವೆಯಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಜನಪದರು ಕುಳಿತು ತಮ್ಮ ಸೋಬಾನೆ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಸುಖ ಸಂತೋಷ, ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಭರಮಪ್ಪ, ಕಾಳಿ, ಗೂಳೆದಮ್ಮ, ಗೂಳೇದ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಮಲಿಯಮ್ಮ, ಹುಲಿಗೆಮ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಬಗೆಯ ಪೂಜೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದುಂಟು. ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಮಲಿಯಮ್ಮ ಗೂಳೇದ ಲಕ್ಕಮ್ಮರ ಆಚರಣೆಗಳು ಗೊತ್ತಾದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯೋ, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆಯೋ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಕಾಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾರ್ಷಿಕ ಹಬ್ಬಗಳು ಸುಗ್ಗಿಯ ತರುವಾಯ ಬರುತ್ತವೆ. ಯುಗಾದಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಕಾಳಿಯ ಆರಾಧನೆ ಆರನೇ ದಿನದ ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಕಾರ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕಾಳಿಗೆ ಗೋಧಿಯ ಉಡಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಐದು ದಿನಸಿನ ಉಡಿ ತುಂಬಲಾಗತ್ತದೆ. ಐದು ದಿನಗಳೂ ಕಾಳಿ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಬನ್ನಿ ಮರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಆರು ದಿನದ ಆಚರಣೆಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬಾಯೊಳಗೆ ಹಾಡಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ.

ಗೋಧಿಯ ಉಡಿ ತುಂಬಿರೇ
ಗೊಲ್ಲಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಮ್ಮಗೇ,
ಬಂಡಾರದ ಉಡಿ ತುಂಬಿರೇ
ಬಂಗಾರದಂಥ ಕಾಳಮ್ಮಗೇ...... ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರನೇ ದಿನದ ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹ ಹುಮ್ಮಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವಂತಾದ್ದು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾವೀ ಜೀವನ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಹರಯದ ಜೀವಗಳಿಗುಂಟು. ಅಂದು ನೆಂಟರಾಗುವವರಿಗೆ ರಾಗಿಯ ಕಡುಬನ್ನು ಎಸೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ, ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ, ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಗಂಡುಗಳಿಗೆ ಕಡುಬನ್ನು ಎಸೆದಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಂಟು, ಕಡುಬಿನೊಂದಿಗೆ ಅಂದು ಓಕುಳಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಎರಚಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಯಾರು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಎರಚಬಹುದು. ಇಂತಹ ಉಲ್ಲಾಸದ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂತೋಷ ಪಡುವುದುಂಟು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪದ್ಯ ಮಾಡಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಮಳೆ ಬಾರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊತ್ತ ಶಕ್ತಿವಂತ ಜನಪದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೈವವಾದ ಕಾಳಿಂಗರಾಯ, ಕಂಪಲಿರಾಯ, ಕುಮಾರ ರಾಮ, ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸ ಮುಂತಾದ ದೀರ್ಘ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ದಾವಣಗೇರೆ ಪ್ರಾಂತದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ಭರಮಪ್ಪ, ಜುಂಜಪ್ಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ದೈವಗಳಲ್ಲ. ಎರಡೂ ದೈವಗಳೂ ಒಂದೇ. ಕಾಳಿಯನ್ನು ವರಸಿ ಆತ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಭರಮಪ್ಪನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಗೊಲ್ಲರ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ವರಸಿ ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಜುಂಜಪ್ಪನಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರೂ ತಾವೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ದನಗಾಹಿಗಳೂ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಗಣಿಗಳಿಂದ ಅದಿರನ್ನು ತರಲು ಕತ್ತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಸರಕು, ಸಾಗಾಣಿಕೆ, ಹಾಲು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ದನಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದುದ್ದಾಗಿ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದಿಗೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ದನಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಅದರಿಂದಲೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಪುರುಷ ದೈವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಭರಮಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟು, ಬದುಕು, ಸಾವು, ಆತ ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿ ಹಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವುಂಟು.

ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸವ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಈ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ಭರಮಪ್ಪನ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಅನುಭವಿಸುವ ಮುಗ್ಧತೆ, ಅಸಾಹಯಕತೆಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಅಡವಿ ಆರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಾಕೆ
ತಾಯಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಹಡದಾಳೋ ಮಾ ಶಿವನೆ
ಸಿಂಬಿ ಸುತ್ತೀದಾ ನಾಗರನ ಗೋದಿ ಮೈಯಿಯಾ ಭರಮಪ್ಪ SSS.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬೆಡಗಿನವರು ಮೈಲಾರನನ್ನೇ ಮನೆ ದೈವವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದುಂಟು. ಕುರುಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ದೈವವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಆರಾಧನಾ ವಾದನ ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನು ಬಹುಶಃ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲೆಲ್ಲಾ ಆರಾಧನೆಗೊಳ್ಳುವ ದ್ರಾವಿಡ ದೈವವಾಗಿರಬೇಕೇನೋ.

ಡೊಳ್ಳನ್ನು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿಸುವ ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ಹ್ಯಾರಡದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

'ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಯ ದೇವಾರು ಬಂದಾರು ಬನ್ನೀರೋ' ಎನ್ನುವ ಸೊಲ್ಲಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಇವರ ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದಗಳು ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗನ ಮೊಸ, ರಸಿಕತೆ, ಗಂಗಮಾಳಿ, ಕೋಮಾಲೆಯವರೊಂದಿಗಿನ ಸರಸ

ವಿರಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮೈಲಾರ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರದವರಾದುದರಿಂದ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಆಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೂಉಂಟು.

ಕೋಲಾಟ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಊರು (ಹಟ್ಟಿ) ಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿವೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಗಿರಿಜನ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ನರು, ಗಿರಿಜನ ಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯೆ ತಾವು ಕಂಡುಂಡ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕತೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್, ೧೧೮ ಃ೧೯೬೭) ಎಲ್ವಿನ್ನರು ತಿಳಿಸಿರುವ ಗಿರಿಜನರ ಬದುಕಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಿರಿಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೇಸಿಗೆಯ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬಹರಿದಿನ ಮತ್ತಿತರ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಪ್ತ ಜನಸಂದಣಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬೆರೆತು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಹಾಡಲಾಗುವ ಗಂಡಸರ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಭಾವ ಗೀತಾತ್ಮಕವಾದವುಗಳು. (ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರಃ ಬೆ.ವಿ.ವಿ. ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪು. ೬೫)

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಳಿ, ಭರಮಪ್ಪ, ಮೈಲಾರ ಮುಂತಾದವರ ಕುರಿತ ಪದಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಣೀಯವೆನಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾಚುವ ಕೆಲವು ಸಂಕೋಚಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಗಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರಿಗೂ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೋಲಾಟದ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ಯಾಕು ಬರಲಿಲ್ಲಾಕು ಬರಲಿಲ್ಲ?
ಮಾತು ಕೊಟ್ಟ ಮಾಯಗಾತಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ"
"ಉರಿಯೋ ದೀಪ ಕೆಟ್ಟಂಗಾತು ಮನುಸು ಬರಲಿಲ್ಲ"
"ಏನು ಮೋಜೊಂದೆಂಥಮೋಜಣ್ಣಾ
ಮಂಚಾದ ಮ್ಯಾಲೆ
ಎಂಥ ಸೊಗಸೊಂದೇನು ಠೀಕಣ್ಣಾ?"

"ಬಂಗಾರ ಸೀಮೆಗೋಗಿದ್ದೆನಪ್ಪ
ತಿರುತಿರುಗೀ ಬಂದೇನಪ್ಪ
ಬಂಗಾರ ಸೀಮೆಯ ಪತ್ತಾರುಡ್ಗಿ ಸಿಕ್ಕದಳಪ್ಪ
ಯಾವೂರಂತ ಕೇಳಿದಳಪ್ಪ" ಹೀಗೆ ಬಿಂಗಿ ಪದಗಳಿಂದೇ ಗುರುತಿಸುವ ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡುಗಳು

ಹರೆಯದ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಹರಿದಾಟವನ್ನು, ರಸಿಕತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಮಾಷೆಯನ್ನು ಹರಡಿ ನಕ್ಕು ನಗಿಸಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡುವ ಇಂತಹ ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಳೆ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಬಯಲಾಟದ

ಮಾಸ್ತರನೂ, ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿರುವ ಚಿಲಕನ ಹಟ್ಟಿಯ ಕೆ.ಪೊಂಪಣ್ಣನು,

"ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡು ಅಂದ ಮೇಲೆ ತಮಾಷೆ ಇರಲೇಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೋಲಾಟಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಬರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ" ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಲಾಟದ ಹಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ ಓರಗೆಯ ಹರಯದ ಗೆಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ, ತಮ್ಮ ಖುಷಿಗಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಇಂತಹ ಹಾಡುಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಹುಪಾಲು ಯುವಕರಿಗೂ ಪರಿಚಿತವೆ.

"ಎವ್ವ ಕಾಲು ನೊಯ್ತತೆ
ಕಾಲಿಗೆ ಕಡಗಾ ಜಥಾಸ ತಾಡಿ ಕಾಲೆಂಗ ನೊಯ್ತತೆ
ಎವ್ವಕೈಯ್ಯಿ ನೊಯ್ತತೆ
ಕೈಯಿಗೆ ಬಳೆಯ ಜಥಾಸ ತಾಡಿ ಕೈಯಂಗ ನೊಯ್ತತೆ"

ಇಂತಹ ಪೋಲೀ ಹಾಡುಗಳೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಹೇರಳ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ದೈವ, ಕುಲಾಚಾರಣಗಳಿಗೆ, ಹೊರತಾಗಿ ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ಆದರೆ ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ಒಡನಾಟವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುವ ಜನಪದ ಹಾಡು, ಕತೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮಷ್ಟೇ ಕೆಳವರ್ಗಗಳಾದ ಮಾದಿಗ, ಹೊಲಯ ಮುಂತಾದ ನಿಮ್ನ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಕಥೆ: ಜನಪದ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಹ ಇವರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕತೆ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬಡತನ, ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ದುಡಿಮೆಯ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ನಿರಂತರವೆನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದವುಗಳು. ತಮ್ಮ ಶ್ರಮಿಕ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಕತೆ, ಒಗಟುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಹಗುರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇತರ ಜನಪದ ಸಮುದಾಯಗಳಂತೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವೂ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಲಗಿಸುವಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಸಿಗೆಯ ದಿನಗಳ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಲಗಿದಾಗ, ಕೇಳುವ ಕಿವಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಲೆತಾಗ, ಕತೆಗಳು ಯಾರ ಆತುರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸರಳ, ರಮ್ಯ, ಸಂಕೀರ್ಣ, ಹಾಸ್ಯ, ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಕತೆಗಳ ಒಳ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಸೇರಲ್ಪಡುವ ಕತೆಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನೆಂದರೆ ಮೊದ್ದುಗಂಬಾರ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ದೃಡಪಡಿಸುವ ಹಲವು ಹಾಸ್ಯಕತೆಗಳೂ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ತೀರಾ ಮೊದ್ದು ಮೊದ್ದಾದ ಮೈಯಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಕಾಣದ ಹರಕು ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ನಿರಂತರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದುಡಿಯುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ರಾಜನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಮೋಡಿಯಾಟದಲ್ಲಿ ಎದುರು

ಮೋಡಿಗಾರನಾಗಿ ನೋಡಿಯವರಿಗೆ ತಿರುಮಂತ್ರ ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ, ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಖಾತ್ರಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ ರಾಜ, ಮಂತ್ರಿ, ನಾಯಕ ಮುಂತಾದ ಗಣ್ಯರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಥಟ್ಟನೆ ಚಕಿತಗೊಳಿಸಿ ಅನೇಕ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಗಳಿಸಿದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಇವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದಡ್ಡತನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ನಗೆಯುಕ್ಕಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಇವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಗಾಢವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಡನೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ನೀತಿ ಬೋಧೆ ಮತ್ತು ಮನೋರಂಜನೆಯೇ ಕತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂಬಂತೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತೋರಿದರೂ ಸಹ ಅವುಗಳ ಆಳದಲ್ಲಿ ತಾವು ಬದುಕುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಂಬಂಧದ ವಿವರಗಳ ಎಳೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ಮೌಢ್ಯತೆಯ ಕುರುಡು ನಿಷ್ಠೆಯೂ ಇದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಗಳು ಪುರಾಣ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಆರಂಭದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಈ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಪುರಾಣವು ಕೆಲವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೂಲಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಮೂಲಾಂಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. (ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ೧೯೮೪ : ೧೦೧) ಇಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೆ 'ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕತೆಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳೆಂದೂ, ಲೌಕಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ .ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಐತಿಹ್ಯಗಳೆಂದೂ ಕರೆಯುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ'. (ಕೆನ್ನೆಟ್ ಆಂಡ್ ಮೇರಿ ಕ್ಲಾರ್ಕ್: ೧೯೬೩: ೨೬) ಆಚರಣೆಗಳು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುರಾಣ ಆ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಾಡಿಯಂತಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಏನೋ, ಯಾವುದೋ, ಒಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪುರಾಣ ಹೆಚ್ಚು. ಅಪ್ಯಾಯ ಮಾನವೂ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಯಾವುದೇ ಜನರ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳು ಅವರ ಕನಸು ಮತ್ತು ಕೋಟಲೆಗಳ ದಾಖಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆಳದಲ್ಲಿ ಸವಿದ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದ ಆಸೆಗಳು, ಹಂಬಲಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿನ ಸರಕಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಳಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಸರಕಾಗಿರುವ ವಿಮೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ವಿಷಾಧ ಇವುಗಳ ಅಳಿಸಲಾಗದ ದಾಖಲೆ ಇತಿಹಾಸವೆನ್ನುವುದು ಕಲ್ಲಿನ ಇಲ್ಲವೆ ಲೋಹದ ಮೇಲೆ ಬೇಕೆಂದೇ ಕೆತ್ತಿರುವಂಥಹದು. ಆದರೆ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರ ಕಥೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕೆನ್ನದೆಯೇ ಕೊರೆದು ಕೊಂಡಿರುವಂಥದು ಎಂದು ಹಾರ್‌ಕೋವಿಟ್ ಮತ್ತು ಮಿಲ್‌ವಿಲ್ಲಾರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಉದ್ಧೃತ: ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ ೧೯೮೪: ೧೦೨)

ಯಾವುದೋ ಘಟನೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸ್ಥಳಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ನಿಜ ಅಥವಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕ, ಇಲ್ಲವೆ ಅವೆರಡರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕತೆಗಳೇ ಐತಿಹ್ಯಗಳು. ಇವುಗಳು ನಿಜವೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲದೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸವೆಂಬುದು ನಿಜವಾದುದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕಿಂತ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಾರದಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸದ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅವರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿರುವ ಕತೆ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳು, ಅವರ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿವೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಭರಮಪ್ಪ, ಕಾಳಿ, ಮೈಲಾರ ಲಿಂಗ, ಹುಲಿಗೆಮ್ಮ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಚೌಡಿಯರು, ತಾವು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸಲಕರಣೆ ಹೀಗೆ ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪುರಾಣ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಬೆಳೆದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾವಿನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭರಮಪ್ಪ ಸಾವಿನಲ್ಲಿಯೂ ತೋರುವ ಒಳ್ಳೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನು. ಬಹುಶಃ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಏಕೈಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರನಾದ ಭರಮಪ್ಪ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಗಡ್ಡೆ (ಹಟ್ಟಿ)ಗಳ ಸಮೀಪವಿರುವ ನೀರಿನ ತಾವಿನ (ಕೆರೆ,ಕುಂಟೆ) ಹತ್ತಿರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಿಯ ಗಂಡನೆಂದೇ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಭರಮಪ್ಪ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅತಿ ಅವಶ್ಯವಾದ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಾಯಲೆಂದೇ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತವನು. ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಾರೆ ಕೆರೆಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಿದಾನವಾದವನು. ದಣಾಯಕನ ಕೆರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭರಮಪ್ಪ ದೈವದ ಕತೆಯೊಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. 'ದಣಾಯಕನ ಕೆರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬವಣೆ ಪಡುವಾಗ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದವನೊಬ್ಬನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ ದಂಡನಾಯಕನಿಗೆ ಭರಮಪ್ಪನು ಹಾವಿನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಾನು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೋ ಹಾಗೆ ನೀನು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಂಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗೆರೆ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಬಾ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ನೀನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೆರೆಯ ತಾವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ದಂಡ ನಾಯಕನು ಕೆರೆ ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಿನಿಂದ ಹಾವಿನ ಹಿಂದೆ ಗೆರೆ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಸಾಗಿ ಕೈಕಾಲು ಸೋತು, ಕುತೂಹಲಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೆಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದನಂತೆ, ಆಗ ಭರಮಪ್ಪನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಕೆರೆ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಂಡು, ಕೆರ ಕಟ್ಟಿದ ವೀರನಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದನಂತೆ'. ಇಂತಹ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕತೆಗಳು ಭರಮಪ್ಪನ ಸಾವಿನ ನಂತರವೂ ಆತನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಕತೆಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. (ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಭರಮಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ) ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಳಿ

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವಳು. ಅವಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯವನ್ನೇ ದಿಕ್ಕೆಡಿಸಿದಳು ಹಾಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕತೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಶಿವನೇ ತನ್ನ ದೇಹಗಳಿಂದ ಮುದ್ದೆ ಗಮ್ಮಾರನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಪುರಾಣ ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಗೊಲ್ಲ, ಮಡಿವಾಳ, ಮೋಡಿಗೊಲ್ಲ, ಲಿಂಗಾಯತ, ಬೇಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವಣ ಪರಸ್ಪರ ವಿರಸ, ಸ್ನೇಹ, ಆತ್ಮೀಯತೆಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮೂಲೋದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕೂಡ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಊರು ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮೂಲ ದೈವ ಕಾಳಿಯ ತಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಇತರ ಸಮುದಾಯದವರು ಕಾಲಿಡದಂತೆ, ಹಾಗೆ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಮೋಹಕ ವಿವರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಹಲವು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ.

<u>**ಗಾದೆ**</u>**ಃ** ಜನತೆಯ ಅನುಭವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಗಾದೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಗಾದೆಗಳ ಅಂತರ್‌ಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಜಾತಿ,ಮತ, ಪಂಗಡ, ಪಂಥ, ಧರ್ಮಗಳ ಪಕ್ಷಪಾತಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗದ ಗಾದೆಗಳು ನಿಜದ ನೇರಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಗೂಢ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಗಾಢ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹುತಾಗಿ ಕಾಡಿದ, ತಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವೆನಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಗಾದೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಟಿ ಬದುಕಿನ ಹಾದಿಗಿಂತ, ಅವಿಭಕ್ತ ಬದುಕು ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ಕೂಡಿ ಉಂಡ್ರೆ ಕೈಲಾಸ, ಕಲೆತು ಉಣ್ಣೋನು ಕುಪೇಂದ್ರ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಜೀವಿಗಳ, ಸಮ ಚಿತ್ತದ ಮನುಷ್ಯರ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನ, ವಿವೇಕ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ಒಯ್ಯುವಂಥವುಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ದೊಡ್ಡೋರಿಲ್ಲದ ಊರು ದಡ್ಡರಿಗೂ ಬ್ಯಾಡ/ ಮಾನಸ್ಥರಿಲ್ಲದ ಊರು ಯಾವತ್ತೂ ಬ್ಯಾಡ ಎಂಬ ಗಾದೆಯೊಂದು ಇವರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಜೀವನದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಾಗಿಯೇ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಎಸಗುವ ಪರಂಪರೆಯ ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯ ತನ್ನವೇ ಆದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ರೀತಿಯಾಗಿಯೇ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಕನುಮೆಳ್ಳೇರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು ಬಂಗಾದ ಬಳೆಯ ಕುಣಿತ ಬಳ್ಳಾರಿ ಪ್ಯಾಟ್ಯಾರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಮ್ಮನ ಹೊಡೆದ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಕನುಮಳ್ಳಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಬಳೆ ಶಬ್ದದ ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೊಡೆತಗಳ ಶಬ್ದವೇ ಹೆಚ್ಚು ಇಂಪು, ಈ ಇಂಪು ಬಳ್ಳಾರಿ ಯಂತಹ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಮಮ ಕಾಳಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಣೆಯುವಾಗ ದೊರೆಯುವ ಲಯಬದ್ಧ ಇಂಪಿನ ದನಿ ಕೇಳಲು ಎಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಋತುಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳೂ ಬದಲಾಗುವುದನ್ನು, ಹಾಗೆಯೇ ಋತು ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಯೇ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ನೋವು ನಲಿವುಗಳ ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು

ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಇವರ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇವರ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಕಾಳಿ, ಕುಲುಮೆ ಅವುಗಳ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ತಮ್ಮ ವಿವಿಧ ಗಾಢ ಅನುಭವ, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕಾಸಿ ಚುಂಯ್ ಗುಡಿಸಿದಷ್ಟೂ ಕಬ್ಬಿಣ ಗಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಗಾದೆಯೆಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಾತಿ, ಮತ ಪಂಗಡಗಳ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ತಾವು ಗ್ರಹಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸದ್ದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

"ಬೆಲ್ಲದಂಗಿದ್ರೂ ಬ್ಯಾಡನ್ನ ನಂಬಬಾರದು"
"ಗಲ್ಲದಂಗ ಸಾಪಿದ್ರೂ ಗೊಲ್ಲನ್ನ ದೂರಿಡಬೇಕು "
"ಕುರುಬನ ಬುದ್ಧಿ ಕುಂಡ್ಯಾಗ "
"ತುಪ್ಪದಂಗಿದ್ರೂ ತುರಕನ್ನ ನಂಬಬಾರ್ದು "
"ಕಮ್ಮಾರಂದ್ರೆ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ನಾಲಿಗೆ ಹೊಚ್ಚೋದು "
"ಕಮ್ಮಾರನ ಬುದ್ಧಿ ಕುಂಡಿಮ್ಯಾಗ ಮೂರು ಬರೆ "
"ಜಂಗಮ ಜಗಧ್ಘಾತಕ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮಘಾತಕ"
"ಇರಿವೇ ಬುದ್ಧಿ ಕಮ್ಮಾರಗ, ಗೊರವನ ಬುದ್ಧಿ ಮಡಿವಾಳಗ".

ಜಾತಿ ಕಟ್ಟಿನ ಬಿಗುವ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಟಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಜನಪದರ ಸಾಮಾನ್ನೀಕರಿಸಿ ಗಾದೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಅಪವಾದದ ಅಂಶಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕನ್ನು ನೇರಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ, ಜೀವನದ ಹಾದಿಯ ಜೀವನಾಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೀಟುವಲ್ಲಿ ಈ ಗಾದೆಗಳ ಪಾತ್ರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಹಿರಿದು. ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವವೇ ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುವಂತೆ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳು ಈ ಗಾದೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಒಗಟು: ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಗಟುಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಒಗಟುಗಳು ಅವರ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ಚಾತುರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಲಿ ಕುತೂಹಲವೆನ್ನಿಸಿದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇವರ ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ ಬಗೆಯ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ತರುವಂಥಾದ್ದು ಬಯಲಲ್ಲಿ, ಬೆಳ್ದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ನಿರಂತರವಾದ ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕೆಲಸಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಉಲ್ಲಾಸ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲಸದ ಮಧ್ಯೆ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ, ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡವನನ್ನು ಮತ್ತುಷ್ಟೂ ರೇಗಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ತಾವೇ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ರಾಜ್ಯ ಗೆದ್ದವನ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡಿ ಉಲ್ಲಾಸ ಪಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಒಡನಾಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಒಗಟನ್ನು ಬಿಡಸಲು ಬಂದವನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟೂ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುವುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತಾನೆ. "ಕರ್ರಗುಂಟು ಕಾಗೆಯಲ್ಲ,ತೂಕವುಂಟು ಬಂಗಾರವಲ್ಲ, ಬಾಯಿವುಂಟು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ" (ಕಬ್ಬಿಣ).

"ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿರಾಡ್ಮಿಂಡ" (ಕಬ್ಬಿಣ)
"ಕೈಯಿಲ್ಲ, ಕಾಲಿಲ್ಲ, ಆದ್ರೆ ಬಾಳ ಬೆಳಗುವ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ" (ಕಬ್ಬಿಣ)
"ನೀರುಂಟು ನದಿಯಲ್ಲ, ಕಣ್ಣುಂಟು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಜುಟ್ಟುಂಟು ಕೂದಲಿಲ್ಲ" (ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ)
"ಎರಡು ಗುಡ್ಡದ ಮಧ್ಯ ಕಪ್ಪಾನೆ ಕರಿ ಕರಡಿ" (ಗುಪ್ತಾಂಗ)
"ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಬೆರಳು" (ಗುಪ್ತಾಂಗ)

ತಮ್ಮ ಸಮ ವಯಸ್ಕರೊಂದಿಗೆ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಶ್ಲೀಲವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಗಾದೆಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲುಂಟು. ಬಹುವಾಗಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಅಕ್ಷರ ಭಾಷೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೇ ಒಂದು ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಪ್ಪುಗೆರಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಕುಳಿತು ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರನ್ನು ಅಚ್ಚರಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಕ್ಕ ಅಕ್ಕ ಕಾಯಿ ನೋಡು, (ಕಾಯಿ ತಿಂದೊರ ಬಾಯಿ ನೋಡು ಕಾಯಿ ಕಾಗದ, ಕಾಯಿ ತಿಂದವರ ಬಾಯಿ ಓದುವಾಗ ತುಟಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವ ಪರಿ) ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ನೀಲಾಕಾಶ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಚುಕ್ಕಿ ಚಂದ್ರಮರು ಇವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸೀರೆ ಮತ್ತು ಹಣವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪನ ರೊಕ್ಕ ಎಣಿಸಾಲಾರೆ, ಅಮ್ಮನ ಸೀರೆ ಎಳೆಯಲಾರೆ. ತಾವು ಬಳಸುವ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಕುರಿತುಅಗಲಿಸಿದ್ರೆ ಸೀರೆ ಮಡಚಿದ್ರೆ ಮಾಯಾಂಗನೆ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾನೊಂದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ನೂರೆಂಟು ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಾಡುವ ಸೊಣದ ಕುರಿತು ತಾನುಂಟು, ತನ್ನ ತೆಕ್ಕಾಗ ಸಾವಿರ ಮರಿಯುಂಟು, ಮುಟ್ಟಹೋದ್ರೆ ಮಾಯಾಗ್ತಾನೆ ಮಾರಾಜ (ನೊಣ) ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ವಿಶಾಲ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಿದ ಇಂತಹ ಸಾವಿರಾರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವುಗಳ ಸೆಪದಲ್ಲಿ ತಾವು ನೋಡಿದ, ಮುಟ್ಟಿದ ಅನುಭವಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಒಬ್ಬೋನು ಇಳಿತಾನೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹತ್ತುತಾನೆ" (ರೊಟ್ಟಿ)
"ಅಂತರದಾಗರದಾಡೋ ಆರಂಭದ ಭಾವಿ" (ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ)
"ನೆಲದಾಗ ಉರುಳಾಡುತ್ತೆ, ಮುಳ್ಳಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಲಗುತ್ತೆ" (ಬಟ್ಟೆ)
"ಅರಂದದಿಪ್ಯಾಗ ಹೋಗಿ ಡುರ್ರನೆ ಡುರ್ರಿ ಹಾಕುತ್ತೆ " (ಬಂದೂಕು)
"ಆರಂಭ ಮಾಡಾದ್ಕೆ ಆರಂಗುಲ ಸಾಕು " (ಸಂಭೋಗ)

ಹೀಗೆ ಬುದ್ದಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಒಗಟುಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯನಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಸುಂದರವಾದ ಸೃಜನ ಶೀಲತೆಯ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇವು ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರೆದು ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಕತೆ, ಚರಿತ್ರೆ, ಭೂಮಿ, ಅಕಾಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಒಗಟುಗಳ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಒಗಟುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅಕ್ಷರಸ್ಥನನ್ನು ದಿಗ್ಮೂಢನನ್ನಾಗಿಸಿ ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತರನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಗೀತೆ, ಕಾವ್ಯ, ಕತೆ, ಪುರಾಣ, ಐತಿಹ್ಯ, ಗಾದೆ ಒಗಟುಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇತರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವೆನ್ನುಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅಂಶಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದರೂ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಹ. ಹೀಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣದ ಬದುಕು ಅನೇಕ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಅಲ್ಪಮಟ್ಟದ ಮುಖವನ್ನಾದರೂ ವಿವರಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ

- ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿ
- ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳು
- ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳು
- ಅವಲಂಬಿತ ವೃತ್ತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬
ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ

ಮಾನವನು ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನವರೆಗೂ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈತನಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳು, ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಮಾನವ ಮುಂದುವರೆದ, ಹಿಂದುಳಿದ ಹತ್ತು ಹಲವು ಮುಖಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.

'ಇಡೀ ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ, ಲೋಹಯುಗಕ್ಕೆ ಮಾನವನು ಕಾಲಿರಿಸುವಲ್ಲಾಗಲೇ ಆತನ ಬದುಕಿನ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾದುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

(ಕಬ್ಬಿಣ ಯುಗ) ಲೋಹ ಯುಗವು ಮಾನವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದಂತಹ ಅತೀ ಅವಶ್ಯಕ ಲೋಹದ ಅವಿಷ್ಕಾರ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು, ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಂತೆ, ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಬೇಕು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಧುನಿಕಗೊಂಡ ಪುರಾವೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಿಗೂ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾದುದೆನ್ನಬಹುದು. ಅತಿ ಅವಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾನವನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಆವರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸಬಲವಾಗಿರಬೇಕು.' ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಂಟೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅಂದಿನ ಹಲಗೂರಿನ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಜಾನಪದ ಕವಿಗಳು ತುಂಬಾ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಹಲಗೂರಿಗೆ ಹೋದ ನಂತರ ಆ ಊರಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹ ವರ್ಣನೆ ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

೬.೧. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ವೃತ್ತಿ

ಬಹುಶಃ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೆ ಅಂದಿನ ರಾಜರುಗಳಿಗೂ ಕಬ್ಬಿಣವು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅರಸರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೂಲಿಕೊಟ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವಂತೆ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

"ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು ಲೋಹವನ್ನು (ಕಬ್ಬಿಣ) ಅರಬ್ ದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಬದಲಿಗೆ ಅರೇಬಿಯನ್ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು" (ಪ್ರದಾನಂದ ಕನವ್ಯ: ೧೯೯೭ : ೩೮) ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗನಾಗಿ ಬಂದ ಬೋರ್ಬೋಸನ್‌ರವರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ (ಅರಸರಿಗೆ) ಕಬ್ಬಿಣ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ ಲೋಹವಾಗಿದ್ದಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಮಹತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವವಿರಲೇ ಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಐರೋಪ್ಯರು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದೇ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿತು. ಕಬ್ಬಿಣದಂತಹ ಲೋಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೈಗಳು, ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿ ಕಂಡು ಆತಂಕಕ್ಕೊಳಗಾದವು.

ಯಾಕೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣ, ಭಾರತೀಯರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕಿಂತ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕರಿಂದಲೇ ಪಡೆದ 'ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕಾ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ'ಯನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸ ತೊಡಗಿದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತಾಗಿ, ಪರ್ಯಾಯ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದವು.

ಎಷ್ಟೋ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾದರೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲವರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕಬ್ಬಿಣ ಪಡೆದು ಉಪಕರಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವರ ಉಪಕರಣಾ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಇದ್ದುದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವರು ಆಲೆ ಮನೆ (ಬೆಲ್ಲ ತಯಾರಿಕೆ) ಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೊಪ್ಪರಿಕೆ, ಬಾನಿ, ಕಬ್ಬು ನುರಿಸುವ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ 'ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್' ರವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. **(Vol. III Caste & Tribes)**

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಲ್ಲ ತಯಾರಿಸುವ ಗಾಣಗಳು ಸಹ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಬರೀ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಾಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಜೀವಿಸುವ ಸಂಘ ಜೀವಿಗಳಾದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಅವರ ಶ್ರಮಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸ ತೊಡಗಿತು.

ಬಂಡಿಯ ಗಾಲಿ ಅಚ್ಚನ್ನು ಹಾಕುವಂತಹ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಇಂದು ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಷಾಪ್‌ಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕೇವಲ ಕೊಡಲೆ, ಕುರ್ಚಿಕೆ, ಕುಡುಗೋಲು ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವರು ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಲಾರರು. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಇಂದು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸವೂ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವ ಸೂಚನೆಗಳೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸದಿಂದ ವಿಮುಖವಾದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಇಂದು ಬಡಿಗೆತನದಂತಹ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಚಲಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಧಾರಿಸದೇ ಇದ್ದಾಗಲೂ, ನಿತ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೆ ಇಂದು ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಎರಡು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಕೆಯನ್ನು (ಜನಿವಾರದೋರು) ಕಮಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ರಂಗಾಪುರ, ವದ್ದಟ್ಟಿ, ಕುಸುಲಾಪುರ, ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಅಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ತುಂಡಾದ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 'ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ' ಮಲೆನಾಡ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಭತ್ತ, ರಾಗಿ ಮುಂತಾದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವಸಾವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು.

ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ತುಂಡು ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರೇ ಇದ್ದು ಇವರ ಜೀವನ ತುಂಬಾ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ತುಂಬಾ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಾದ ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಇವರು ಭಟ್ಟಿ ಸರಾಯಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ, ಅಬ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯವರ ಕಿರುಕುಳ ಸಹಿಸದೆ ಭಟ್ಟಿ ಸರಾಯಿ ತಯಾರಿಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ, ಅಬ್ಕಾರಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಒದಗಿಸುವ ಸರಾಯಿಯಂತೂ ಇವರನ್ನು ಇನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಹವ್ಯಾಸಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು ಎರಡೂ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಪಡುವವರಾಗಿದ್ದು, ಗಂಡಂದಿರು ದುಡಿಮೆ ಬಹುತೇಕ ಕುಡಿತಕ್ಕಾಗುವುದರಿಂದ, ಇವರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ದುಡಿಮೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ, ಕೂಲಿ, ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಹೀಗೆ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿತಗೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಇವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಇವನು ಇನ್ನು ತುಂಬಾ ದೂರವಾಗುಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಅಲ್ಪರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದುಡಿಮೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಇಂಥವರ ಜೀವನ ಸುಧಾರಿತಗೊಂಡ ಜೀವನವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ೦.೧ ಇದ್ದೀತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 'ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರು ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನಿಸಲಾರನೆ' ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನನ್ನೇ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಗಾದೆಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಗಾದೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವಂತವುಗಳಾಗಿವೆ.

೧. ಟೊಕ್ಕಂದ್ರೆ ಅಕ್ಕಿ ಬಾನ
೨. ಮೂಗಿಗೆ ಮಸಿಯಾದ್ರೂ ಮೂರ್ಹೊತ್ತು ಕೂಳಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನ ಕುರಿತೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಗಾದೆಗಳು ಆತನ ದುಡಿಮೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಟೊಕ್ಕಂದ್ರೆ ಅಕ್ಕಿ ಬಾನ: ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಉಂಟು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೂ ಗತಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈ ಗಾದೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಗಿಗೆ ಮಸಿಯಾದ್ರೂ ಮೂರ್ಹೊತ್ತು ಕೂಳಿಲ್ಲ : ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಮೂಗು ಮಸಿಯಾಗುವಂತೆ ದುಡಿದಾಗ್ಯೂ ಆತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ಇದ್ದುದೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ಜನಪದ ಕಥೆಯೂ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

- ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರನ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಹಣ, ಸಂಪತ್ತು) ಯು ಇವನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆತನು ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿದ ಇನ್ನೇನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಂತುಷ್ಟಳಾದಳು ಎನ್ನುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅಲಂಕಾರಿತ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಿತನಾದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನು ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸಲೆಂದು ಆಸೆಯಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ನೀನೆಷ್ಟು ದುಡಿದರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತು ನೆರಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದಳು. ನೆರಮನೆಯು ಶೆಟ್ಟಿ (ಕೋಮಟಿ) ಯವರದಾಗಿದ್ದಿತು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಶೆಟ್ಟಿಯು ಆಕೆಯನ್ನು ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದ, ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನಾನು ಹೋಗುವೆ ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಶೆಟ್ಟಿಯು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಣಕೆಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಎರಡೂ ಕಾಲಿಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದನು. ಕಾಲು ಮುರಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಹೊರ ಹೋಗಲಾರದೆ ಶಪಿಸ ತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಅಸಾಹಯಕತೆ ಕಂಡ ಶೆಟ್ಟಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತಾಯಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನ ನನ್ನ ಮನೆ. ಇದರಾಚೆಗೆ ನೀನು ಹೋಗ ಬಾರದೆಂದೇ ನಾನೀ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಅಂದಿನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶೆಟ್ಟರ ಪಾಲಾದಳು. ಒಲಿದು ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಹೊರದೂಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಇದೇ ಕಥೆಯು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನ ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ದೊರೆತ ಹಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಆತನ ದಡ್ಡತನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಕೈ ಕಸುಬನ್ನೇ ನಂಬಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತಿಸದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಆತನಿಗೆ ಬಡತನ ದೊರೆಯುವಂತಾಯಿತೇನೋ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅತೀ ಶ್ರಮಪಡುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಈ ಸಮುದಾಯ ಇಂದಿಗೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮಾತ್ರ ಇವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವೆನ್ನಬಹುದೇನೋ.

೬.೨. ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳು

ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಎಂದಾಗ, ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯ, ಅಂದರೆ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ನಂತರದ ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ (ಸಾಮಾಗ್ರಿ) ಉಪಕರಣಗಳ ವಿವರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಕರಣಗಳು:

೧. ಹೆದ್ದಿದಿಗಳು (ತಿದಿಗಳು)/ ಜೋಡಿ ತಿದಿಗಳು
ಹೆದ್ದಿದಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೋಡಿ ತಿಟಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಇಂದಿನ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರು ಇಂತಹ ಜೋಡು ತಿದಿಗಳ ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.
ಹೆದ್ದಿದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರೇ ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.

ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ದನದ ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ತಿದಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತಿದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೋಡು ತಿದಿಗೆ ಎರಡು ದನಗಳ ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಮ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಳಭಾಗ, ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಭಾಗದ ತಿದಿಯ ಹಲಗೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅತ್ತಿ ಹಲಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹಲಸಿನ ಏಕ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ತ್ರಿಕೋನಾಕಾರ (ಸಿಲೆಂಡರಿನಾಕಾರ)ದಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮೇಲ್ಭಾಗ ಮತ್ತು ಕೆಳಭಾಗದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ದನದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಿದಿಯ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಳವೆ ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದು, ಎರಡೂ ತಿದಿಗಳ ಗಾಳಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಎರಡೂ ತಿದಿಗಳ ಮುಂಭಾಗದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಳವೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಳವೆಗೆ ಹೊಂದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಎರಡೂ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಒತ್ತಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ತಿದಿಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೈಗಳನ್ನು ತೂರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬಳೆಯಾಕಾರದ ಚರ್ಮದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಿದಿಯ ಹಿಂಭಾಗದ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ತಿದಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಬಂದ ಗಾಳಿಯು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕನಿಷ್ಠ 1200 ^{0}F (ಹನ್ನೆರಡು ನೂರು ಫ್ಯಾರನ್ ಹೀಟ್) ಶಾಖ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಕರಗಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಈ ತಿದಿಗಳು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ತಿದಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರದಿ ಒತ್ತಲು ಒಬ್ಬರ ನಂತರ ಒಬ್ಬರು ಹಾಕಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ತಿದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಹಿರಿಯ ವಕ್ತೃಗಳು ಇನ್ನು ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ (Generation) ಈ ತಿದಿಗಳು ನೋಡಲು ಸಿಗಲಾರದು.

೨. ಹೆಗ್ಗಿಕ್ಕಳು: ಸುಮಾರು ಏಳರಿಂದ, ಎಂಟು ಅಡಿಯವರೆಗೆ ಉದ್ದವಾಗಿರುವ ಈ ಹಿಕ್ಕಳಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಸ್ವತಃ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಉಪಕರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಹೆಗ್ಗಿಕ್ಕಳವನ್ನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಲೂ, ನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮುದ್ದೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ (Round Shape) ರೂಪಿಸುವಾಗ ಕಬ್ಬಿಣ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಹಿಕ್ಕಳಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿಕ್ಕಳಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನೋಡಲು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

೩. ಸರ: ತಿದಿಯ ಪೂರ್ಣ ತುದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಉಷ್ಣವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಗಾಳಿಯು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಸಾಗಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಳವೆಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಸರವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸರವನ್ನು ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿ ಸುಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕುಂಬಾರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮುದ್ದೆ ಕುಂಬಾರರು ಪಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಸರಗಳ (ಕೊಳವೆಯ) ಒಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಸುಮಾರು 3-4 ಇಂಚುಗಳಾಗಿರುಬಹುದು. ಅದರ ಹೊರಮೈ ಸುತ್ತಳತೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಡಿಯವರೆಗೂ ಇರಬಹುದು.

೪. ಚಮ್ಮಟಿಕೆ: ಇವತ್ತಿನ ಇಂಗ್ಲೀಷನ Hammar ಮತ್ತು Gun ಗಳ ದೇಶೀ ರೂಪವೇ ಚಮ್ಮಟಿಕೆಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದರಂತೆ.

ಈ ಚಮ್ಮಟಿಕೆಗಳು ಕೊಡಲಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮ ತಟ್ಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ದುಂಡಾದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತರಲು ಈ ಚಮ್ಮಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಕಬ್ಬಿಣ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಕರಣ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಮ್ಮಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಐದು ಪೌಂಡಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಪೌಂಡಿನ ತೂಕದವರೆಗೂ ಇರುತ್ತವೆ.

೫. ಅಡಿಗಲ್ಲು: ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದುದು ಅಡಿಗಲ್ಲು. ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಸ್ವತಃ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಅಡಿ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಎರಡೂವರೆ ಅಡಿ (2 1/2) ಎತ್ತರವನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಚಮ್ಮಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೬. ಬಕ್ಕಸ ಕೋಲು: ಕಬ್ಬಿಣದ ಉದ್ದನೆಯ ಸರಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉಪಕರಣ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಕರಣ ಇದಾಗಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ರಸವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಹದ ನೋಡಲು ಈ ಬಕ್ಕಸ ಕೋಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುದುಂದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಉದ್ದ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಅಡಿಗಳಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಉಪಕರಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಕ್ಕಸ ಕೋಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರ ಉದ್ದವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಅಡಿಗಳಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉದ್ದಕ್ಕಿರುವ ಬಕ್ಕಸ ಕೋಲಿನ ತುದಿ ಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಇದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಹದ ನೋಡಲು, ಇದ್ದಿಲನ್ನು ಕುಲುಮೆಗೆ ದಬ್ಬಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

೭. ತಂಡಾಸ: ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ತಂಡಾಸಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ಇಂದಿಗೂ ನೋಡ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇಂದು ಉಪಕರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿಲು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು, ಬೆಂಕಿ ಹಿಡಿಯಲು, ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಈ ಉಪಕರಣ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

೬.೨.೧. ಕಬ್ಬಿಣ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ಉಪಕರಣಗಳು

೧. ಬ್ಲೋವರ್:

ತಿದಿಯ ಆಧುನಿಕ ರೂಪಾಂತರವೇ ಬ್ಲೋವರ್ ಅಥವಾ ಬ್ಲೋೕರ್ ಆಗಿದೆ. ಚಕ್ರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಉಪಕರಣದ ಮೇಲ್ಕವಚವು, ಚಕ್ರ ತಿರುಗಿಸಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಗಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ಕೊಳವೆ ಮೂಲಕ ಹೊರಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹೊರ ಹೋಗುವ ಗಾಳಿಯು ಕುಲುಮೆಯ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈ ಬ್ಲೋೕರ್ ಉತ್ತಮ ಗಾಳಿ ಯಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ತಿದಿಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಈ ಬ್ಲೋೕರ್ ಇಂದು ಬಹುವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

೨. ಗನ್ (ಚಮ್ಮಟಿಕೆ):

ಚಮ್ಮಟಿಕೆಗಳ ರೂಪಾಂತರಿತ ಉಪಕರಣವೇ ಗನ್ ಆಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗಿ ಇಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಈ ಉಪಕರಣವು ಚಮ್ಮಟಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಚಮ್ಮಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಈ ಗನ್ನನ್ನು ಮಾರು ಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ 'ಗನ್' ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರ ತೂಕವು ಐದು ಪೌಂಡಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಪೌಂಡಿನವರೆಗೂ ಇರುತ್ತದೆ.

೩. ಕೈಸುತ್ತಿಗೆ:

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಮ್ಮಟಿಕೆಯ ಆಧುನಿಕ ರೂಪವೇ ಈ ಕೈಸುತ್ತಿಗೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚಿಕ್ಕ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಸಹ ಇಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಸ್ತುವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಇಂದು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಮ್ಮಟಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇವು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಪೌಂಡಿನಿಂದ ಐದು ಪೌಂಡಿನವರೆಗೂ ಈ ಸುತ್ತಿಗೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

೪. ಇಕ್ಕಳ:

ಬಿಸಿಯಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಡಿ ಉದ್ದವಿರುತ್ತದೆ. ಇಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ನಮೂನೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದಾಗಿದೆ.

೫. ಗುದ್ದಿಕ್ಕಳ:

ಗುದ್ದಲಿಯಂತಹ ಕೃಷಿಯೋಗ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಅಡಿ ಉದ್ದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಮುಂಭಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಗಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೬. ಬೆಸುಗೆ ಇಕ್ಕಳ:

ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಬೆಸುಗೆ ಹಾಕುವಾಗ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಾಮಾಗ್ರಿ ಇದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಂಡಿಯ ಗಾಲಿಯ ಹಳಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವಾಗ ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೭. ಬಿಲ್ಲಿಕ್ಕಳ:

ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಕರಣ ಇದಾಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಲ್ಲಿನಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಿಲ್ಲಿಕ್ಕಳ ಎಂದು ಈ ಉಪಕರಣಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು.

೮. ಬಕ್ಕಸಕೋಲು:

ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕಾಯಿಸಲು ಇಟ್ಟಾಗ ಅದರ ಕಾಯುವಿಕೆಯ ಹದವನ್ನು ನೋಡಲು ಈ ಉಪಕರಣ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಲೂ, ಇದ್ದಲನ್ನು ಕುಲುಮೆಗೆ ತುಂಬಲೂ ಈ ಉಪಕರಣ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೩-೪ ಅಡಿ ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದು ಮುಂಭಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿದಂತಿರುತ್ತದೆ.

೯. ಬಾಣ:

ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಕರಣಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಈ ಉಪಕರಣದ ಹಿಂಭಾಗ ದುಂಡಾಗಿ ಚಪ್ಪಡಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಮುಂಭಾಗ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯಂತಿರುತ್ತದೆ.

೧೦. ಪಂಚ್ /ತೂತುಮೊಳೆ:

ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತೂತು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಕರಣ ಇದಾಗಿದೆ. ಇವು ಮೊಳೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ನಾನಾ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

೧೧. ಬೆಟ್ಟೆ:

ಬಂಡಿಯ ಇರಿಸುನ್ನು (ಇರ್ಸು) ಮಾಡುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಉಪಕರಣ ಇದಾಗಿದೆ.

೧೨. ಅರ:

ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಕೊಡಲಿ, ಮಚ್ಚು, ಕುಡಗೋಲಿನಂತಹ ಹರಿತವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ತುದಿಯನ್ನು ಚೂಪಾಗಿಸಲು ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಉಪಕರಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೧೩. ಕೊಡ್ಲಿ ಹಾರೆ:

ಹಾರೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸಿ ಚಮ್ಮಟಿಕೆ, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಕೊಡಲಿಯಂತಹ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಬಾಯಿ (ತೂಬು) ಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಈ ಉಪಕರಣ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವು ನಾನಾ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

೧೪. ಜಗ್ಗಿಕ್ಕಳ / ಜಗ್ಗುನಾಯಿ:

ಬಂಡಿಯ ಹಳಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಲಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಎಳೆದು ಕೂಡಿಸಲು ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಭಾಗ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉಪಕರಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಬದಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

೧೫. ಒಲೆಗದ್ದೆ:

ಕುಲುಮೆ ಅಥವ ತಿದಿ ಮತ್ತು ಬ್ಲೋರ್‌ನ ಮಧ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಎತ್ತರವಾದ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ತಿದಿಯೊತ್ತುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ತಿದಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯ ಶಾಖ ತಾಗದೇ ಇರಲಿ ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಗದ್ದೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಬೆಂಕಿ ಚದುರದಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಈ ಗದ್ದೆಯ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೬.೩. ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳು

ವೃತ್ತಿ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ವಿಧಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು, ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ಸಹಿತ, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ತುತ್ತಿನ ಚೀಲವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಅತೀ ಪೂಜ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಥೆಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಳಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದಿ ಜಾಂಬವ ತಾತನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕಟ್ಟಲು ತನ್ನ ದೇಹದೊಳಗಿನ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. (ರಾಮಯ್ಯ ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ೧೯೯೧:೮೪) ಸಿಂಧ್ ಮಾದಿಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಇರುವ ನಂಬುಗೆ ಇದು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಾದಿಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತರೆ ಇಂತಹ ಪಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಬೇರಾಗಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ತೀರ ಹತ್ತಿರದ ನಂಟನ ಜಾಡುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ನಂಬಿಗೆ ವಿಚಾರಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ತಾವು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕತೆಯೇ

ಇದೆ. "ತಾವು ಶಿವನ ವಂಶಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ಮೂಲತಃ ಶಿವನೇ ಕಮ್ಮಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಬಲತೊಡೆಯನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಇಕ್ಕಳವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಬಲಗೈಯೇ ಸುತ್ತಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಣೆದು ಇತರ ಪಾಂಚಾಲರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಭೂಮಿ ಊಳಲು ಬೇಕಾದ ಮಡಿಕೆ ಕುಂಟೆಗಳನ್ನು ರೈತನಿಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ" ಎನ್ನುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಐತಿಹ್ಯವೊಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಂತಹುದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ಈ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. "ಶಿವನ ತ್ರಿಶೂಲವೇ ಇಕ್ಕಳ, ಡಮರುಗವೇ ಸುತ್ತಿಗೆ, ಹೊಟ್ಟೆಯೇ ತಿಥಿ, ಅವನ ಮೂರನೇಯ ಕಣ್ಣೇ ಕುಲುಮೆಯ ಬೆಂಕಿ", ಎನ್ನುವ ಕತೆಯೊಂದು ಇವರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಭರಮಪ್ಪನಿದ್ದರೆ, ಪಾರ್ವತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕಾಳಿ ಇದ್ದಾಳೆ. ಆ ಎರಡು ದೈವಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ವೃತ್ತಿ, ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಅವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬುಗೆ, ಆಚರಣೆ, ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟವೆಂದು ಆರೋಪಿತಗೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತು, ಅಂಗ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ ಮತ್ತು ಎಡಗಾಲು, ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ, ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪನೆಯ ಬೆಕ್ಕು, ಲೋಹದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಇವುಗಳು ಅತಿ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದವುಗಳು ಮತ್ತು ಅನಿಷ್ಟವಾದವುಗಳು ಎಂದು ಮನುಷ್ಯ ನಂಬಿದ್ದಾನೆ. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಅತಿ ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯ ಲೋಹವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಮಾನವ ಅದನ್ನು ಶನಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯ ಲೋಹವಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ, ಅದರ ಮೂಲಕವೇ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆಯುವ ಕಮ್ಮಾರನು ಸಹಜವಾಗಿ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಈ ಸಮುದಾಯದೊಳಗೆ, ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯ ನಿಮ್ನ ವರ್ಗದವನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇತರರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕಬ್ಬಿಣ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ದೈವವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಆತನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಕಾಳಿಯ ಪ್ರತೀಕ, ಆತನ ಮನೆ ಬೆಳಗಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿ.

ಪಾಂಚಾಲರ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಬಡಿಗ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಕಂಚಗಾರ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಈ ಕಬ್ಬಿಣವೇ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಮ್ಮಾರ, ಪಾಂಚಾಲರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಮುಖನು ಮತ್ತು ಮೂಲದವನಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿರುವುದು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನಿಗೆ. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರನ ಸ್ಥಾನ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಬಡಿಗ, ಕಂಚುಗಾರ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಕಮ್ಮಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವವಳು ಕಾಳಿ ಎಂದೂ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು. ಕುಲುಮೆಗೆ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವವು ಐದು ವಿಶೇಷ ಸಲಕರಣೆಗಳು (ತಿಥಿ, ಕುಲುಮೆ, ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಸುತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಕ್ಕಸಗೋಲ). ಕಾಳಿಯ ವಾಹನವಾದ ಸಿಂಹವನ್ನು ತಿಥಿ ಎಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಕಾಳಿಯೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಡಿಗಲ್ಲು ಶಿವನ ಪ್ರತಿರೂಪವಾದ ಭರಮಪ್ಪ (ಕಮ್ಮಟೇಶ) ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಶಿವನ ಡಮರುಗ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ

ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಕಾಳಿಯ ತ್ರಿಶೂಲವೇ ಇವರಿಗೆ ಬಕ್ಕಸಗೋಲು, ಶಿವನ ತ್ರಿಶೂಲ ಇಕ್ಕಳ ಹೀಗೆ ತಾವು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ಪೂಜನೀಯವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸುತ್ತಿಗೆ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನಂತಹ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ (ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದುವುಗಳು) ಕೊಂಡು ತಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಆಚರಣೆ ಇದರಲ್ಲುಂಟು. ತಾವು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ, ಕುಲುಮೆಗೆ ಉಪಕರಣಗಳಾಗಿ ತಯಾರು ಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಕುಲುಮೆಯ ಬೂದಿಯನ್ನೇ ವಿಭೂತಿಯಂತೆ ಹಚ್ಚಿ ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಆದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಕೊಡದ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ತೊಳೆದು ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕುಲುಮೆಯ ಬೂದಿಯನ್ನು ವಿಭೂತಿಯಂತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ಹೂವು ಹಾಕಿ ಉಪಕರಣ ಪೂಜಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಆ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಸಲಕರಣಗಳ ಪೂಜಾ ಆಚರಣೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಎರಡನೆಯಾದಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ನಡೆಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಈ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಗೌರವಿಸದ ಹೊರತು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುದು ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಶಾಂತಿ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಮಧ್ಯೆ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಡುತ್ತವೋ ಎನ್ನುವ ಭಯ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ, ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪೂಜಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಕುಲುಮೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಲಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರಗಳಂದು ದೇವಿಯ ವಾರವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯೊಂದಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿ ಉಪಕರಣನ್ನು ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು, ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯು ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತಾಳೆನ್ನುವ ಭಯ ಇವರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ನವರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಗೆ, ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯುಂಟು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಯುಧ ಪೂಜೆ ಉಪಕರಣಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆಯುಧ ಪೂಜೆಯ ಉಪಕರಣ ದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ ಕೊಡದ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಆಕಳ ಸಗಣೆಯಿಂದ ಸಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯ ಗದ್ದಗೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ಇಕ್ಕಳಗಳು, ಬಕ್ಕಸಗೋಲು, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಚಿಮ್ಮಟಿಗೆ ಗನ್ನು ಮುಂತಾದವುಗಳೆನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದರ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ಜೋಡಿಸಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯೊಳಗಿನ ಬೂದಿಯನ್ನೇ ಈ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಂದು ಜೋಡಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು (ಹ್ಯಾಟೆ ಮತ್ತು ಹುಂಜ) ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಉಪಕರಣಗಳು, ಕುಲುಮೆಗೆ ಚಿಮುಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಕಡೆ ಈ ಬಲಿಕೊಡುವ ವಿಧಿ ಆಚರಣೆ ನಿಂತು

ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ತಾವು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಂತೆ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಬಲಿ ಆಚರಣೆ ಇವರಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ದಾವಣಗೆರೆ, ಗದಗ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬಲಿ ಆಚರಣೆ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಮಾಸಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಕಾರಣ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನು ಈ ಹಿಂದೆ ಕಬ್ಬಿಣಕಲ್ಲನ್ನು ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ತರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಪಶಸ್ತ ದಿನಗಳು ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಎಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಮೂರನೆಯ ಬುಧವಾರ ಊರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಲ್ಲು ತರಲು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಶ್ರಾವಣದ ಮೂರನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ಅಂದೇ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಲ್ಲನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಲ್ಲು ತರುವ ಕಾಯಕ ಬೇಸಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ ನಿರಂತರ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಂದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಹಗೇವುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಮಳೆಗಾಲದ ನಂತರ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ತಯಾರುಗೊಂಡ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ತಮಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತರುವ ಕಾಯಕ ಇವರಲ್ಲಿ ನಿಂತೇ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಆಚರಣೆ ಮಾತ್ರ ಇವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೀಳಲು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಹಾರೇ, ಸಲಿಕೆ, ಚಿಮ್ಮಟಿ, ಸುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ತರುವ ಪರಿಹಾರ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಹೀಗಾಗಿ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ ಇತರ ಹಿಂದೂಗಳಿಗಿರುವಂತೆ ಮಹತ್ವದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ಮಾಸವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಮಂಗಳವಾರದಂದು ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜೆ ಆಚರಣೆಗಳುಂಟು.

ಇದೇ ರೀತಿ ಸಣ್ಣ ಗೌರಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಗೌರಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಮಂಗಳವಾರ ಅಥವಾ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಿ ತನ್ನಿಟ್ಟು, ಚಿಗಳಿ, ಫಲತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳು, ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆಗಳನ್ನು ಕುಲುಮೆಗೆ ಉಡಿ ತುಂಬಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕುಲುಮೆಯೊಂದಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧಿ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೂ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯೆಂದರೆ ಬರಿ ಕುಲುಮೆ ಗಡ್ಡೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ತಿದಿ, ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಇಕ್ಕಳ, ಬಕ್ಕಸಕೋಲು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕುಲುಮೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಉಪಕರಣ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವುಂಟು.

ಪುಕ್ಕಟೆ ದೊರೆಯುವ ಕಬ್ಬಿಣ ಇಲ್ಲವೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಾತನಿಗೆ ತೊನ್ನು ರೋಗ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲುಂಟು. ಆದರೆ ಕಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಈ ಕಬ್ಬಿಣ ನಿಷೇಧವಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ

ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕೆಡಿಯಾದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಪುಕ್ಕಟೆ ದೊರೆಯುವ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆತ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಅಪರಾಧಗಳ ಮೂಲಕ ಕಬ್ಬಿಣ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾದ, ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಉಪಕರಣಗಳ ಕುರಿತು ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲುಂಟು.

ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಸ್ವತಃ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಇಕ್ಕಳಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅದರ ಸಹಾಯದ ಮೂಲಕ ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೋ ಇಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಬಾಂಧವರನ್ನೋ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಿದಿಯೊತ್ತಲು ಒಬ್ಬನನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅಡಿಗಲ್ಲು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಗಂಡಸರು ಮಾತ್ರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕುಲುಮೆಯೊಳಗೆ ಬರಬಾರದು ಎನ್ನುವ ನಿಷೇಧವಿದೆ. ಭರ್ಮಪ್ಪನ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಎದುರಿಗಿದ್ದರೆ ಆತನಿಗೆ ಆಸರವಾಗಿ ಅಡಿಗಲ್ಲು ತಯಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಮೈಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಾದ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕುಲುಮೆಯೊಳಗೆ ಬಂದರೆ ಅಡಿಗೆ ಕೆಡುತ್ತದೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಯುಂಟು. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕುಲುಮೆಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಲ್ಲಿ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವುಂಟು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಕುಲುಮೆಯ ಒಲೆಯ ಪಕ್ಕದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಆ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ದಾಟುವುದಿಲ್ಲ. ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿದರೆ ತಾವು ಕಾಳಿಯನ್ನೇ ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲುಂಟು. ತಮ್ಮ ಆರಾಧನ ದೈವ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆಸಿದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ ಬರಿದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಇರುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯೊಳಗಿನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಾವು ದಾಟುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇತರರು ದಾಟಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಲುಮೆಯಾದ ನಂತರ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಸಲಕರಣೆ ಇಡಲು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವೇ ಇದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಆ ಜಾಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇವರ ಕೋಣೆ ಎನ್ನವಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದ ಬಲ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಲಕರಣೆ ಇಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಇಡದ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ

ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಹೋಗದ ಜಾಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಕುಳಿತರೆ, ಅದು ಭರ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇಸಾದರೂ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಯಾರಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುವವನ ಮನೆ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದಾಗ ತಯಾರಾಗಬೇಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಅಡಿಗಲ್ಲು ಅಂತಿಮ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆ ತಟ್ಟುವವನಿಗೆ ಅಪಘಾತ ನಡೆದೇ ನಡಿಯುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಇವರಲ್ಲುಂಟು. ಅಡಿಗಲ್ಲಿನಂತೆಯೋ, ತಿದಿಯೊತ್ತುವವನು ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿ ಬಂದು ತಿದಿಯೊತ್ತಿದರೆ ತಿದಿಯು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತಿದಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತದೆ. (ತಿದಿಯ ಚರ್ಮದ ಭಾಗ ಹರಿಯುತ್ತದೆ) ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆಯುಂಟು. ಕುಳಿ ವಾಹನರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತಿದಿಯ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸದೆ ಬಿಡಲಾರದು ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆಯೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಚಮ್ಮಲಿ, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಇಕ್ಕಳ, ಬಕ್ಕಸಕೋಲು, ಜಾಣ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದೇ ಸಲಕರಣಕ್ಕೂ ಅಪಚಾರವಾಗ ಬಾರೆಂಬುವ ನಂಬುಗೆ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಲವಾಗಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳಾಗದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮೂರು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡದೇ ಹೋದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಗಿಯೇ ತೀರುತ್ತವೆ. ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆಯುಂಟು.

ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸ ಮದುಮಕ್ಕಳು ಮದುವೆಯಾದ ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದೆನ್ನುವ ನಿಷೇಧ ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ, ಸಂಬಂಧೀ ಉಪಕರಣಗಳು ಯಾವುದನ್ನೇ ಆಗಲಿ, ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮತ್ತು ಅಮವಾಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾರರು. ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕಂತೆ. ಆದರೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ, ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾತನಿಗೆ ಅವುಗಳು ಕೇಡನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬುಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮವಾಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಇವರಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕುಲುಮೆ ಕಾಳಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಆಕೆಯ ತ್ರಿಶೂಲ, ವಾಹನ, ಶಿವನ ಡಮರುಗ ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಆರೋಪಿತವಾದವುಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯೊಳಗೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕತೆಯೊಂದು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಊರ ಗೌಡನು ತನ್ನ ಎತ್ತುಗಳು

ಕುಡಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಬಾನಿಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನ ಬಳಿ ಹಾಕಿದ್ದನಂತೆ. ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಮ್ಮಾರನು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದರೂ ಬಾನಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಯೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬಾನಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿದು ಬರಲು ಆಳುಗಳನ್ನು ಕಳಸಿ ರೋಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೌಡನು ತಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ಕುಲುಮೆಗೆ ಹೋದನಂತೆ. ಮೊದಲೇ ಗರ್ವಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಗೌಡನು ಸಿಟ್ಟಿನ ಬರದಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಕುಲುಮೆಯ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಬಾನಿಯಾಗಿದೆಯಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದನಂತೆ. ಆಗ ಅವನು ತಗಡನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೇನು ಅದಕ್ಕೆ ರಿವಿಟ್ಟನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದೂ ಗೌಡನು ಶಾಂತನಾಗಬೇಕೆಂದೂ, ತನ್ನ ತಾಯಿ ಕಾಳಿಯ ದೇಗುಲವಾದ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರಬಾರದೆಂದು ತನ್ನ ಉದ್ಧಟ ತನಕ್ಕೆ ಗೌಡರು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದೂ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಗೌಡನು ಮುದ್ದೆಕಮ್ಮಾರನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದನಂತೆ. ಒದ್ದ ಕಾಲನ್ನು ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಂತಿದ್ದ ಇಕ್ಕಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತಂತೆ. ಗೌಡನ ಇಡೀ ದೇಹ ಕುಲುಮೆಯ ಬೆಂಕಿ ಉರಿದಂತೆ ಭಗಭಗನೆ ಉರಿಯ ತೊಡಗಿತಂತೆ. ಇಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಸಿಕಿಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕಾಗಿಯೂ ಉರಿಯುವ ಮೈಯನ್ನು ತಣ್ಣಗಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನಲ್ಲಿ ಗೌಡನು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಬಾನಿ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದರೂ ಸೈ ತನ್ನನ್ನು ಈ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡು ಎಂದು ಬೇಡಲು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನು ಕಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೌಡನನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟದಿದ ಪಾರು ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಗೌಡ ಅಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿಯೂ ಕುಲುಮೆಯ ಕಡೆ ಮುಖವನ್ನು ಹಾಕಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ತನ್ನ ಬಾನಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಬಹುದಿನಗಳ ನಂತರ ಕಮ್ಮಾರನೇ ಬಾನಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ತನಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಸಂಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಿಂಭಾವನೆ (ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ) ಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕುಲುಮೆಗೆ ಮರಳಿದನಂತೆ. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದ ಗೌಡನು ತರುವಾಯ ತಾನು ಕುಲುಮೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತನ್ನ ಆಳುಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಲುಮೆಯವರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸ ತೊಡಗಿದನಂತೆ.

ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ನಂಬುಗೆ ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳು ಇರುವುದು ಸಹಜ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅವನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇಂದು ಎಷ್ಟೋ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸದಿಂದ ವಿಮುಖರಾದರೂ ಈ ಆಚರಣೆ, ನಂಬುಗೆ, ವಿಧಿ, ನಿಷೇಧಗಳ ಕುರಿತು ಅವರಿಗಿರುವ ಗಾಢವಾದ ಭಾವನೆಗಳು ಮಾಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಶಃ ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಮುದಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಕುರಿತು, ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ನಂಬುಗೆ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯವು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೭ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೭

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ (ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ)

ಇಂದು ಭಾರತ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನ ದಾಟಿ ೨೧ನೇ ಶತಮಾನದತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರೊಳಗಿನ ಆಂತರಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣದ ಬಳಲುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂದೇ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಇನ್ನೂ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಜಾತಿಯ ಗಾಳಿಯನ್ನೆ ಪ್ರಭಲ ಜಾತಿಯ, ಹಣವಂತ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಎಂಬ ಒಂದು ಅನುಶಾಸನ ಮೌಖಿಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ (Understanding) ಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ಭಾರತದ ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕುರಿತು ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾರವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಶೂದ್ರ, ಹರಿಜನ ಮತ್ತು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಗಸ, ಕ್ಷೌರಿಕ, ಗಾಣಿಗ, ಕಮ್ಮಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಬಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಅವರ ಕೇರಿಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರಸ್ತೆಗಳು ಆಗಬೇಕು. ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಕಚ್ಚಾ ಮಾಲುಗಳು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಪೋಲಿಸರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ನತದೃಷ್ಟ ಜಾತಿಗಳ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಗೆ ತರುವುದರಿಂದ ಬಹುಜನ ಸಮಾಜ ರೂಪಿತವಾಗಬಲ್ಲದು. (ರಾಮ ಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ೧೯೭೮ : ೧೩೫).

ಇಂದು ಬಲಿಷ್ಠ ಜಾತಿಗಳ ಒತ್ತಡಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೀಸಲಾತಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಕೆಳಜಾತಿಗಳು ಇಂದು ವಿಧಾನಸೌಧ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ತುಳಿಯುವಂತಾಗಿದೆ.

ಬಹುತೇಕ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಜಾತಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಅನೇಕವಿದೆ. ಅವುಗಳು ಇರುವ ಕುರಿತು ಸರ್ಕಾರ ಗಮನವನ್ನೇ ಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ-ಜಾತಿ,ಬುಡ-ಕಟ್ಟುಗಳು ಸ್ವತಃ ತಾವು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಗಂಟಲಿಲ್ಲದ ಅಸಾಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದು ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಂಬ ನಿಂತಿರುವುದೇ ಜಾತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ. ಜನಸಂಖ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುವ ಅಲ್ಪ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಸಮುದಾಯದವರು ಇಂದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗಿದ್ದು, ತಾವು Voting Bank ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಆಡಳಿತಾರೂಢ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ.

ಲೋಪಿಯಾರವರು ಗುರತಿಸಿರುವಂತೆ ವೃತ್ತಿಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೀರಾ ಅಲ್ಪವಾಗಿರುವುದರ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾ ರೂಢ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅಲಕ್ಷಿಸುವ ಅಪಾಯಎರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಯಾವುದರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರದ ತಮ್ಮ ಮೂಲವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರಿಕ ಬವಣೆಗಳಲ್ಲಿಂಯೇ ಕಾಲ ನೂಕುವ ಅಸಾಹಾಯಕ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅದರಲ್ಲೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಂತಹ ಧ್ವನಿಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಹ ಅತೀ ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗುರುತಿಸದೇ ಇರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದೇ ಕಮ್ಮಾರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ಸಿಂಧುತ್ವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ' ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎನ್ನುವ ಸಮುದಾಯವು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಇನ್ನುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿದೆ.

ಅದರಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಎರಡನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ತುಳಿಯಲಾಗದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮುದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಇಂದು ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೆಲೆಸಿದ್ದು, ಇಂದು ಸುಮಾರು ಕೇವಲ ಆರು ನೂರು ಕುಟುಂಬಗಳೊಳಗೆ ಇರುವ ಈ ಸಮುದಾಯವು ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಸದಸ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಲುಪಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರೇ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯದವು ಆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಬಲಿಷ್ಠ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಡಕತ್ತರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕಮಲಾಪುರದಂತಹ ಮುಂದುವರೆದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದವರಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ವ್ಯವಸಾಯೊತ್ಪನ್ನ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೊಸಪೇಟೆ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಯಾರ್ಡಿನ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿದ್ದು ಕೇವಲ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇವರನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುವಂತೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಡಣಾಪುರ (ಹೊಸಪೇಟೆ. ತಾ) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಹೆಣ್ಣುಮಗ

ಳೊಬ್ಬಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷಣೆಯಾದದ್ದು ಅತೀ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿಣಿಯ ಸ್ಥಾನ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಮಸೂದೆಯಿಂದಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಆಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿಣಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಇಡೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದುದೆಂದರೆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರ ಪಾತ್ರ ಕೇವಲ ಹಣವಂತ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಹೇಳುವ ಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ ಚಲಾಯಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ಪಾತ್ರ ಸೊನ್ನೆ ಎಂದೇ ತಿಳಿಸಬಹುದು.

ಕೇವಲ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸ್ಥಾನಗಳು ಇವರಿಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಅಪವಾದಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞಾನ, ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ ತೊಲಗುವವರೆಗೂ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವೆಂದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇವರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಘಗಳು ನಿಷ್ಪ್ರಹದಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಂತಹ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಾವು ನಿಂತು ಧ್ವನಿ ತೆರೆದು ತಮಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಶಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಲೋಹಿಯ, ಗಾಂಧಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ಆಶಯಗಳು ಇವೇ ಆಗಿದ್ದವೇನೋ ?

ಅಧ್ಯಾಯ - ೮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು

- ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸ್ಥಾನಮಾನ
- ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳು
- ಇತರ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು
- ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೮
ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು

೮.೧. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸ್ಥಾನಮಾನಃ

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಅಧ್ಯಯನ ನಡಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳಾವೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡನೇಯದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮೂಲತಃ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಚರಿತ್ರೆ ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯ ದೂರದ ಮಾತಾದೀತು. ಮೂರನೇಯದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಇವರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜಾಶ್ರಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಸುವವರಾಗಿದ್ದು, ಇವರ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ವ್ಯವಧಾನವನ್ನು ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅಂತಹ ಯಾವೊಂದು ದಾಖಲೆಗಳೂ ಇನ್ನು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ ಒಮ್ಮೆ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಗೊಂಡರ ಕಲಾವಿದರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಲಾವಿದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ಮೊದಲಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಿರಿವಂತರಾಗಿದ್ದೆವು. ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರೈಲು ಬಂತು, ಆ ರೈಲಿನ ಚಂದ ನೋಡಿನಮ್ಮ ದೇವರು ಕೂಡಾ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಬಡವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಪಟ್ಟಣದವರು ಸಿರಿವಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ". (ಉದ್ಧೃತಃ ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ : ಸ. ಪುರವಣಿ : ದಿನಾಂಕಃ ೧೪.೧೧.೯೯) ಗೊಂಡ ಕಲಾವಿದನ ಮಾತು ಅತೀ ಮುಗ್ಧತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸತ್ಯದ ಬೆಳಕಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಗೊಂಡರಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೇಯ ದಾಖಲೆ ಎಂದರೆ 'ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್'ರವರು ತಮ್ಮ "ಕಾಸ್ಟ್ ಅಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಇನ್ ಸದರನ್ ಇಂಡಿಯಾ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಎನ್ನುವ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವಾಗ ಕಮಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಗಮನಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. (ನೋಡಿ Vol. IV. C & T in Southern India) ಥರ್ಸ್ಟನ್‌ಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ 'ಬುಕನಾನ್' ರವರು 'ಎ ಜರ್ನಿ ಫ್ರಮ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಥ್ರೂ ದಿ ಕಂಟ್ರೀಸ್ ಆಫ್ ಮೈಸೂರು, ಕೆನರಾ ಅಂಡ್ ಮಲಬಾರ್' (A Journey from Madras through the countries of Mysore,

Canara and Malabar (1807)) ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಆತನ ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಅಂದಿನ ಗೌರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲಸ್ಲಿಯು ಬುಕನಾನ್‌ರವರನ್ನು ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅವಲೋಕನೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್‌ನಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ಬುಕನಾನ್‌ರವರು ಕೇವಲ ಟಿಪ್ಪು ಆಡಳಿತಕೊಳ್ಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಟಿಪ್ಪು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡದ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಗದಗ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಅವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ 'ಚಿತ್ರಕಲ್ಲು' (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ) ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬುಕನಾನ್‌ರವರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದರೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುರಿತು ಏನೊಂದನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಚಿತ್ರಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ವರದಿಕ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಇತರ ಜಾತಿ, ಕೃಷಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಅವರ ಇಡೀ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳ ಕುರಿತು (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಹಲಗೂರು ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಕುರಿತು) ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವಿವರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ಅದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಅವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಕರು ಮತಾಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರೊ. ಅಲ್ಚಿನ್‌ರವರು ರಾಯಚೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಇದನ್ನು ಯಾವುದೋ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರು ನಡೆಸಿರಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ಸಮುದಾಯ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಅವರು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು 'ಸಿಂದ್ ಮಾಟಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಮಾಟಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳ ಸಮುದಾಯ ಒಂದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಮಾದಿಗ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಳ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದವುಗಳಾಗಿದ್ದು ಎಡಗೈ ಘಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಇವುಗಳು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಬೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಆಧಾರವಾಗಿ ಥರ್ಸ್ಟನ್‌ರವರು ಕಮ್ಮಾರರ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವಾಗ, ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದು, ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರ ನೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಇಂದು ಇವರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಊರುಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾದರೂ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇವರು ಹೊರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕುರುಹುಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಬಹುತೇಕ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮನೆಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳ ಅಗಸಿ ಬಾಗಿಲಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮದ ತುಂಬಾ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಾತ್ರ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. (ಉದಾಃ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ)

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವವರ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳ ಚಿತ್ರಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಕಾವ್ಯದ ಹೃದಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರ, ಈತನ ಗುರು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಲಗೂರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಹೋಗುವಾಗ ಮಾರುವೇಷದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. (ಬಹುಶಃ ತಮ್ಮ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಗುಟ್ಟು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಲಿ ಎಂದು ಈ ದಿಗ್ಬಂಧನ ಇರಬೇಕು.) ಭಿಕ್ಷುಕಗಾರನಾಗಿ ಹಲಗೂರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಮನೆ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬಂಗಾರ ಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳು ಕೊಟ್ಟೇವು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಕಲಾರೆವು. ಕಬ್ಬಿಣ ನಮಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಇಡೀ ಹಲಗೂರಿನ ವೈಭವವನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಕೆಳಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಕಾವು ಈ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಇವರನ್ನು ಹಿಂದೆ ತುಂಬಾ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ವಕ್ತೃಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಕನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಾಗಿ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದವರ ಒಡನಾಟ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನಿಗೆ ಇರಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಕುಶಲ ಕೆಲಸಗಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಇವರ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ನೇರವಾಗಿ ಕುಲುಮೆಗೆ ಬಾರದೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಆಳಾದ ಕೆಳವರ್ಗದ (ಬಹುಶಃ ಮಾದಿಗ ಇತ್ಯಾದಿ) ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕುಲುಮೆಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಘಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಡಗೈ ಘಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲದ ಈ ಸಮುದಾಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯ ಗಟ್ಟಿ ಲೋಹವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನು ಶೂದ್ರ

ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಥವಾ ಪಂಚಾಲರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೇ ಇವರನ್ನು ಶೂದ್ರ ಜಾತಿ, ಶೂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಐದು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವಾಗ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಾನ ಕಮ್ಮಾರ (ಸಾನಗ) ನದಾಗಿದ್ದು, ಈ ಐದು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೊದಲ ಮಗ ಮನು (ಸಾನಗ) ವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಳರ ಐದು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಈತ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣ ಶನಿ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ನಂಬುಗೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಯಾರಿಗಾದರೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರು ಶನಿ ಕಾಟ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೂರನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಮಾತು ಪ್ರತೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರ ಅನಿಷ್ಟದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇತರ ಸಮುದಾಯದವರು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೃತ್ತಿ ಮೂಲದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಕಮ್ಮಾರನ ಮುಖ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ನೋಡ ಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಜನಜನಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಅವಶ್ಯಕ, ಯುದ್ಧೋಪಕರಣ ತಯಾರಿಕೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಅವನು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೆಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಾತ್ರೆ, ವಸ್ತು, ಇತರೆ ಯಾವುದನ್ನು ಬಳಸಬಾರದೆನ್ನುವ ನಿಷೇಧ (ಸಮಾಜಿಕ) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನೆಲೆಸಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರು ಊರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

೮.೨. ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಾನ ಮಾನ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳು

ಆಂಗ್ಲರ ಪ್ರವೇಶ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಗಾಂಧಿಯ ಕನಸಿನಂತೆ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ ಭಾರತೀಯರದಾಗಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲೆಂದೇ ಭಾರತೀಯ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲದ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಚರಿತ್ರೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಆದರೆ ೧೮೫೭ರ ಸುಮಾರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ರೈಲಿನ ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು. ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಯಿತು. ಅದಿರು ಕರಗಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಉದ್ಭವ ಭಾರತದಲ್ಲಾಯಿತು.

ಆಂಗ್ಲರ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅಸ್ತ ವ್ಯಸ್ತಗೊಂಡಂತೆ ತೋರಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಆತಂಕಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲ ಕಸುಬನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕುವ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ, ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ದಿಕ್ಕೇಡಿಗಳಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು.

ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತತ್ತರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ತಲೆದೋರಿತು. ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ರೀತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಲಕರಣೆ ರಚಿಸುವ ಕಸುಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲಾರದಷ್ಟು ದುರ್ಬಲ ಆರ್ಥಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಹುತೇಕ ಭಾರತೀಯರು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಹಂತಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇವರು ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಒಂದೇಕಡೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವವರು. ಇಂದಿಗೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತೀರ ಕೆಳ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಮ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೃಷಿಯಿಂದಲೂ ವಂಚಿತಗೊಂಡು ನಂತರ ತಮ್ಮ ದುಡುಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಭಾವನೆ ಇರದ ಇವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಗತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೂಕಲ್ಪಟ್ಟರು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಅಪರಾಧಿ ಪಂಗಡವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಕಬ್ಬಿಣವು ಎಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆತೀತೆಂದು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಅಪರಾಧಗಳು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳು ಸಮೀಪ ಇರುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂದು ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯವರ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿನ ಕಾವಲಿನಿಂದಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಅಪರಾಧಗಳೂ ಇವರಿಂದ ಜರಗುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಎಡ್ವರ್ಡ್

ಥರ್ಸ್ಟನ್‌ರವರು ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯ ನಂತರ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾನಿ, ಕೊಪ್ಪರಿಕೆಗಳನ್ನು (ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು) ಕಮ್ಮಾರರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (Vol. IV. E - Thurstan)

ಮನುಷ್ಯ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆಲ್ಲಾ ಆತನ ಜೀವನದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೂ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮೂಲ ಕೃಷಿಯಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿತು. ಕಬ್ಬಿಣ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವರ್ಕ್ ಷಾಪ್‌ಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಆಧುನಿಕವಾದ **Workshop, Welding Machine** ಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆಗಳಿಗೆ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಕೆಲಸವೇ ದೊರೆಯದಂತಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಪರಿಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಗಳಾಗಲೀ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರ ಬದಲಾಗದ ಜೀವನ ರೀತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ ಹ್ಯಾರಡಾದ ಮುದ್ದೆಕಮ್ಮಾರ ಮಾನಪ್ಪನ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮಾನಪ್ಪನವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುಲುಮೆಗಳೂ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ನಿಸ್ತೇಜಗೊಂಡನಂತರ ಇಂದು ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು (ಕಮಲಾಪುರ) ಬಡಗಿತನವನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಇವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಶಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೂ ಇತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಇವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ದುರ್ಬಲ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಆರೋಗ್ಯ ದೊರೆಯದಂತಾಗಿ ಇತರ ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣದಾಗಿದೆ.

ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ಮೂಲದವಾಗಿದ್ದು ಇಂದು ಇವು ಛಿದ್ರ ವಿಛಿದ್ರಗೊಂಡಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಭಜನೆಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳ್ಯಾವೂ ಇಂದು ಒಂದೇ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೆಚ್ಚು ನಾನೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಗಳು ತಲೆದೋರಿವೆ.

ಇವುಗಳಿಗೆ ಬಹುಶಃ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂತರಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಮೂಲದ ಸಮುದಾಯಗಳೊಳಗೆ ಇಂತಹ ಅಂತರಗಳಿರುವಾಗ ಇನ್ನುಳಿದ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುವ ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ.

೮.೩. ಇತರ ವೃತ್ತಿಯವರು ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಇತರ ವೃತ್ತಿಯವರು ಎಂದರೆ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಂಚಾಳ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ 'The makers of World' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, "ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಬಡಗಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಕಂಚುಗಾರ, ಕಮ್ಮಾರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಯವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಂಡು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ತಾವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರವರೊಳಗೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆಯೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಉತ್ತರ ಆ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ". (ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್- 1994:14)

ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂದ್ ಮಾದಿಗ, ಅಥವಾ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಳ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದವುಗಳು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಡಗೈ ಘಣಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದವುಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. (ರಾಮಣ್ಣ ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ, ಪು ೧೯೯೨ : ೫೪) ಆದರೆ ಇಂದು ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಪಂಚಾಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಜೀವನಾವರ್ತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗುವುದು ಇತರ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಮಾದಿಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕಾಗಿದೆ.

ಬಹುಶಃ ಮೂಲ ಪಂಚಾಲ ಪಂಗಡ ಹೊಡೆದು ಛಿದ್ರಗೊಂಡ ನಂತರ ಇತರ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಅನುಕರಿಸುವುದನ್ನು ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೇನೋ. ಕಾರಣ, ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಇತರ ಪಂಚಾಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಂದು ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಗೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದಿವೆ.

ಆದರೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ, ಬೈಲು ಗಮ್ಮಾರ, ಗಿಸಾಡಿಯೂ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಮೂಲದ ತೀರಾ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇನ್ನು ಬೆಡಗುಗಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಬಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮಾಂಸಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ಮದ್ಯ ಮಾಂಸಗಳೆಂದರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ, ಆದರೆ ಇತರ ಪಂಚಾಳ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಬಡಗಿ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳು, ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪಂಚಾಳ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕಮ್ಮಾರ ಅಥವಾ ಆದರ ಒಳಪಂಗಡಗಳಾಗಿರುವ ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರ, ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಗಿಸಾಡಿಯೂ ಮುಂತಾದ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಶೂದ್ರ ಸಮುದಾಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಈ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವ ವಾದವು ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ.

ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯ ಮತಾಚಾರಿಗಳು, ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರ, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ, ಮರಾಠ ಕಮ್ಮಾರ, ಗಿಸಾಡಿಗಳು, ಮುಂತಾದ ಸಮುದಾಯಗಳಿದ್ದು ಆ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮುದಾಯ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕನುಮೆಳ್ಳಿ (ಯಶವಂತ ನಗರ) ದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಹದಿನೈದು ಮನೆಗಳು, ಬಡಿಗೇರ ಒಂದು ಮನೆ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಗಮ್ಮಾರರ ಒಂದು ಮನೆ ಇದೆ. ಈ ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಒಡನಾಟ ಊಟೋಪಚಾರಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ದೂರದ ಮಾತು.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಅನುಭವದಂತೆ ಅಕ್ಕಸಾಲಿ, ಬಡಿಗ, ಚಿಕ್ಕಮನೆ ಕಮ್ಮಾರ, ಶಿಲ್ಪಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಕಂಚುಗಾರ ಮತ್ತು ಹಿರೇಮನೆ ಕಮ್ಮಾರ ಅಥವಾ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಇತರ ಒಳಪಂಗಡಗಳೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇತರ ಸಮಾಜಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಂಬಂಧ ಕೇವಲ ದುಡಿಮೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ಅದರಾಚೆಗೆ ಇವರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನಾಗಿಯೇ ಇತರ ಸಮಾಜದವರು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದಿಗ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯ, ಡೊಕ್ಕ ಮುಂತಾದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕೆಳಸ್ಥರದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇವರನ್ನು ತಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಇತರ ಬದಲೀ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಇತರ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡಗಿತನವನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಇವರು ಬಡಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಇಂದಿಗೂ ತಾವು ನೆಲೆನಿಂತ ಹದಿನೈದು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಲಿಂಗಾಯತ, ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮುಂತಾದ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿರುವ ಜಾತಿಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರನ್ನು ತೀರ ಶೂದ್ರನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂದು ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತ ಮುದ್ದಕಂಬಾರನಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಹೊಟೇಲಿನೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆತಿದೆ. ಆದರೂ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಇನ್ನು ಶೂದ್ರಾತಿ ಶೂದ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಬಹುಶಃ ಇವರ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಇತರ ವೃತ್ತಿಯವರು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದವರು ಇವರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಇಂದು ಬಡಿಗೆತನ ನಡಯಬೇಕೆಂದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರನ ಸಹಾಯ ಇರಲೇಬೇಕು. ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಯವರಿಗೂ ಮೂಲ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವವರು ಕಮ್ಮಾರರು. ಚಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಚರ್ಮ ಕೊಯ್ಯುವ ರಂಪಣಿಗೆ, ಅಡಿಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವವರು ಕಮ್ಮಾರರೇ. ಹಾಗೆ, ಹಡಪದವರ ಕತ್ತರಿ ಮುಂತಾದ ಉಪಕರಣಗಳು, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳ ಸುತ್ತಿಗೆ, ಬಡಗಿಯ ಬಾಚಿ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನ ಕಬ್ಬಿಣವೇ ಆಗಬೇಕು. ಆತನ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಸಿದ್ಧ ಉಪಕರಣಗಳು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಇತರ ಸಮಾಜದವರಿಗೂ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕಳಚಿಕೊಂಡಿವೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

೮.೪. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು

ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸೇವಕರಾದ 'ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್' ಒಮ್ಮೆ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಗೊಂಡರ ಕಲಾವಿದರೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾನಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಹಾಡಿಯ ಸಮೀಪದ ಹೊಸ ರೈಲು ಹಳಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕಲಾವಿದೀ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಿರಿವಂತರಾಗಿದ್ದೆವು. ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರೈಲು ಬಂತು ಆ ರೈಲಿನ ಚಕರ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ದೇವರು ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಈಗ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಬಡವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಪಟ್ಟಣದವರು ಸಿರಿವಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. (ಉದೃತಃ ಹಿ.ಚಿ. ಬೋ. ಹಾಡುವ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಸುಕ್ರಿ ಬೊಮ್ಮ ಗೌಡ ಪ್ರಜಾವಾಣಿ (ಸ.ಪ್ರ) ದಿನಾಂಕ : ೧೪.೧೧.೯೯)

ಪೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್‌ರವರಿಗೆ ಗೊಂಡ ಕಲಾವಿದ ತಿಳಿಸಿದ ಮಾತು ಅತೀ ಮುಗ್ದತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಅವನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಸತ್ಯದ ಒಂದು ಬೆಳಕಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಇಂತಹ ಬಹುಪಾಲು ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಂಗಡಗಳು ಬುಡಮೇಲಾದುದು ಹೇಗೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಆಧುನಿಕತೆ ಭಾರತೀಯನಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರೂ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಕಾಣುವಂತಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ತುಂಬಾ ಸ್ವಾವಲಂಭಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಲುಪಿರಲಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ನಿಷೇಧಗಳು ಇವರ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಒಪ್ಪಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಾದೆ ತಾಗುವಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಿದುದ್ದು ಕೂಡ ದುರ್ಬಲ ಎನಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಆಶಾದಾಯಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಭೂ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು, ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪೈಪೋಟಿಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಜಾಗತೀಕ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಲಾರದೇ ಹೋದವು. (ಸ್ವಾಮಿನಾಥನ್ ಅಯ್ಯರ್: ಎಕನಾಮಿಕ್ ಟೈಮ್ಸ್ ೧೬.೧೦.೧೯೯೮) ಅಮತಸೆನ್‌ರವರು ತಿಳಿಸುವುದು ಇದನ್ನೇ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆಯದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಜಾಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಇನ್ನು ಮುದುಡುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತವೆ. (ಟಿ.ಆರ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ : ೧೯೯೮ : ೧೯)

ಆಧುನಿಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಈ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆತಂಕಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಜನತೆಯ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ದೂರಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಇಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣ ಅಥವಾ ಉಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂದು ಸವಕಲು ನಾಣ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ

ಹಿಂದುಳಿದಂತೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಇಂದು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ಓದುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ರಂತಹ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇದ್ಯಾವುದರ ಗೊಡವೆಗೂ ಹೋಗದೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿಯೇ ಅನಾನುಕೂಲಕರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೂಕಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಮುಂತಾದ ಅನಿಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವರ ಕಾಲ್ತೊಡಕಾಗಿವೆ (ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗೆ ಆಗಿದೆ)

ಇಂದು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯ ಒಂದಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಕ್ಷೀಣಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯ ಭವಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಪೂರ್ಣ ಕಾಣೆಯಾದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಮೂಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೈಗಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಭಯ ಕಾಡುವುದುಂಟು. ಬಹುಶಃ ಇಂತಹ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ, ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಇಂತಹ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಸಾಣ್ಯ ಮುದ್ದೆಗಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೯ ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಅನುಬಂಧಗಳು

- ಅನುಬಂಧ - ೧ ಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳು
- ಅನುಬಂಧ - ೨ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು
- ಅನುಬಂಧ - ೩ ವಕ್ತೃವಿವರ
- ಅನುಬಂಧ - ೪ ಪರಾಮಾರ್ಶಿತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೂಚಿ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೯
ಸಮಾರೋಪ ಮತ್ತು ಅನುಬಂಧಗಳು

ಸಮಾರೋಪ

ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯವೆನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಸ್ವತ್ತೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಹ ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಜನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಬಂಧವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಕೇವಲ ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಕಬ್ಬಿಣ ಉಕ್ಕು ದೊರೆಯುವ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದಂಥವರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಲಾಜಾರ ಸಮುದಾಯವಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ತೀರಾ ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಸಮುದಾಯ ವೊಂದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯ ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಒಳಪದರುಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಹಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯವು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನ, ಪಂಚಾಲರ ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ವಿಧಾನಗಳು, ಅಧ್ಯಯನದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಮೂಲ ಎಂದಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ಪಂಚಾಲರು, ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಬೆಡಗುಗಳು, ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಬೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ, ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಪೌರಾಣಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಶಾಸನಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಎಂದಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ, ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳ ರಚನೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ, ಬೇಟೆ, ಜಾತಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ, ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಂದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು ಆಚರಣೆಗಳು ಎಂದಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಲಕ್ಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಹೆರಿಗೆ, ಜನನ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ, ಚೌಲ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರೌಢ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಮದುವೆ ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛೇದನ ಸಾವು ಎಂದಿದ್ದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿದೈವಗಳು ಮತ್ತು ಭರಮಪ್ಪ ದೈವದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಪೂಜಾ ಕ್ರಮ, ಭವಿಷ್ಯ ವಾಚಕಗಳು ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಕತೆ, ಹಾಡು, ಐತಿಹ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ ಎಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿ, ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ವೃತ್ತಿ ಸಂಬಂಧೀ ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಿ ನಿಷೇಧಗಳು, ಅವಲಂಬಿತ ವೃರ್ತಿಗಳು ಎಂದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ ಎಂದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಎಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳು, ಇತರ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಸಮಾರೋಪವಿದ್ದು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅನುಬಂಧಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅನುಬಂಧ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ಹಲವು ಕತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅನುಬಂಧ ಎರಡರಲ್ಲಿ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ, ನಕ್ಷೆ, ಭಾವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅನುಬಂಧ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ವಕ್ತೃಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಅನುಬಂಧ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಕುರಿತು ಜನಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಮಾಜಗಳು ಇಂದಿನ ಜನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂದ ಗುರುತಿಸುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಈ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ - ೧

ಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳು

ಅನುಬಂಧ - ೧

ಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳು

೦೧

ಪರಿಮಳ ಚೋಳನೆಂಬ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ವ್ಯಾಸನು ಬಂದು ನಮ್ಮ ವಂಶಸ್ಥರನ್ನು ರಾಜರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ತು ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನ ಈ ತ್ರಿಕಾಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವೆವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ರಾಜನು ತ್ರಿಕಾಲಗಳನ್ನು ಪಂಚಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ ಪಂಚಾಲರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಿರುವುದುಂಟು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಪರಿಮಳ ರಾಜನ ಕಾಲಾನಂತರ ಅವನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ರಾಜಪಟ್ಟ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಸನು ಬಂದು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿನಂತಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಪಂಚಾಲರೇ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಚಾರ್ಯರರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಈ ರಾಜನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅವಮಾನಿತನಾದ ವ್ಯಾಸನು ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಹುಡಿಕಿ ಚೋಳ ರಾಜನ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅತಿ ಆಸೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಆ ಸಂಂಬಧಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಾಸನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಚೋಳ ರಾಜನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದಾಗ ಬೆಟ್ಟದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸೋಜಿಗ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ಗುಂಡುಗಳ ಎಸದಾಟಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ ವ್ಯಾಸನು ಮತ್ತು ಆತನ ಪಡೆಯು ತಾವು ಸೋತುದ್ದಾಗಿ ಸ್ವಯಂಘೋಶಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟು ಗುಂಡಿನ ಎಸತವನ್ನು ಚೋಳ ರಾಜನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಎಂದೂ ನೋಡದ ಈ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗುಂಡುಗಳು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ದೊರೆತೆದು ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಕಮ್ಮಾರನೊಬ್ಬನನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಈ ಆಚಾರ್ಯನೇ ಇವುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು. ನಮ್ಮ ಆಪದ್ಬಾಂಧವನೆಂದು ರಾಜನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಹಿಡಿಸಿ ಕೊಂದರೆ ರಾಜ್ಯವು ತನ್ನ ಕೈವಶವಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ವ್ಯಾಸನು ಲೋಹದಿಂದ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಹಿಡಿಸಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಮ್ಮಾರನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಚೋಳರಾಜನು ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಚೋಳರಾಜನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆತನ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಮ್ಮಾರ ವಂಶಸ್ಥರನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಾಜ ಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೊರ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇವರು ಎಡಗೈಯವರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು.

*****

೦೨

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಲೋಕಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳ ಹೆಂಡಂದಿರಗಳು ದೇವಕೊಂಡದಲ್ಲಿ ಈಜಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳ ಹೆಂಡಂತಿಯರ ಬೆತ್ತಲೆ ದೇಹಗಳನ್ನು

ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿದ ಶಿವನು ಆ ಏಳು ಜನ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಏಳು ಜನರು ಶಿವನಿಗೆ ಬಸಿರಾಗಿ ಏಳು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಕೃತ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರು ಅನುಮಾನ ಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ಭಯಪಟ್ಟ ಹೆಂಗಸರು ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೆಂದು ಶಿವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅರುಂಧತಿ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ತಾನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಆರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಿವನು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಇವು ಯಾರ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನವೇ ಎಂದು ಶಿವನು ಉತ್ತರಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು ತನ್ನ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಎತ್ತಿದಾಕ್ಷಣ ಆರು ದೇಹಗಳು ಒಂದೇ ಮುಖಗಳು ಮಾತ್ರ ಆರಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಇವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪಾರ್ವತಿಯು ಕುಮಾರ, ಷಣ್ಮುಖ ನೆಂದು ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾಳೆ. ತಮಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕಮ್ಮಾರನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಈ ಮಗನನ್ನು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾಳೆ.

*****

೦೩

ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನೇ ಕಮ್ಮಾರನಾಗಿದ್ದು, ಅವನ ಬಲತೊಡೆಯನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಆಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಾಗೇಯೆ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಇಕ್ಕಳವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಬಲಗೈಯೋ ಸುತ್ತಿಗೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ತನ್ನ ಎಡಗಾಲನ್ನೇ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹಣಿದು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಯುಧಗಳ (ಸಲಕರಣೆಗಳ) ತಯಾರಿಕೆ ಶಿವನ ಮೂಲಕ ಹೀಗಾದಾವು.

*****

೦೪

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರ ಶಿಲ್ಪಿಯೊಬ್ಬ ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಮಾರು ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ ಅವನು ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನನ್ನದೊಂದು ಪ್ರತಿಕೃತಿ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವೆಯಾ ಎಂದು ಶಿಲ್ಪಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೆಂದು ಒಪ್ಪಿದ ಕಮ್ಮಾರನು ಶಿವನನ್ನು ರೂಪದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಶಿವನ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಇನ್ನು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ನಾಳೇ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ಶಿವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮಾರನೆಯದಿನ ಕಮ್ಮಾರ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಶಿವನು ಬೇರೆಯೇ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪ ತೋರಿಸು ಎಂದಾಗ ಕಮ್ಮಾರನು ಶಿಲ್ಪಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿಲ್ಪಗೂ ತನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು

ಶಿವನು ತಂಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಮ್ಮಾರನು ನಾಳೆ ಬನ್ನಿ ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮರಳಿ ಮಾರನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಶಿವನು ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದು ಸಹ ಶಿಲ್ಪಗೂ ಶಿವನ ಆಕಾರಕ್ಕೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ರೋಸಿ ಹೋದ ಕಮ್ಮಾರನು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದಾಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಿ ಈ ಗಿರಾಕಿಯ ಕಿರಿಕಿರಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಮ್ಮಾರನ ಹೆಂಡತಿಯು ಉಪಾಯಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಯೋಚನೆಯಂತೆಯೇ ಕಮ್ಮಾರನು ನಾಲ್ಕು ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕಮ್ಮಾರ ಶಾಲೆಯ ನಾಲ್ಕು ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನು ಮರಳಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಶಿಲ್ಪವೆಲ್ಲೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಕಮ್ಮಾರನು ಒಂದು ಕನ್ನಡಿಯ ಬಳಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡಿದ ಶಿವನು ಈ ರೂಪ ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು ತಕರಾರು ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ರೂಪ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕಮ್ಮಾರನು ಇನ್ನೊಂದು ಕನ್ನಡಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯು ತಕರಾರು ತೆಗೆಯುವ ಶಿವನು ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಹ್ಯಾಮಾರಿಸಲು ನೋಡುವ ಶಿವನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ತೋರಿಸಿ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಮ್ಮಾರನ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಶಿವನು ಅವನ ವಿದ್ಯೆ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಲೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆ.

*****

೦೫

ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಣ್ಣನು ತನ್ನ ಕುಲವಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕದ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮನು ತನ್ನದೇ ಕುಲದ ಹೆಣ್ಣೊಂದನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಣ್ಣನ ವಂಶಜರನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯವರೆಂದೂ ತಮ್ಮನ ವಂಶದವರನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯವರೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಣ್ಣನ ವಂಶಜರು ಮಾಂಸಹಾರಿಗಳು, ತಮ್ಮನ ವಂಶಜರು ಸಸ್ಯಹಾರಿಗಳು ಆಗುತ್ತಾರೆ.

೦೬

ಹಿಂದೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರತಿ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕುಲುಮೆಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರಗಳಂದು ಒಂದು ಕುರಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುರಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ, ಆ ಪ್ರಾಣಿ ದೇಹದ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ತಮ್ಮನು ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನು ಕುಲುಮೆಗೆ ಕುರಿ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕುರಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾಂಸವನ್ನು

ನಾನೇ ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂದು ನೋಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಅಣ್ಣನು ಕುರಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಬಾಡಿನ ರುಚಿಗೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ಅಣ್ಣನು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾನೆ. ಅಣ್ಣನು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಗೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ತಮ್ಮನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವುದು ಒಳಿತಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣನು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗಳದ ನಂತರ ಅಣ್ಣನು ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮನು ನಾಡಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಅಣ್ಣನ ವಂಶದವರನ್ನು ದೊಡ್ಡಮನೆಯವರೆಂದು ಕರೆದರೆ, ನಾಡಿಗೆ ತೆರಳಿದ ತಮ್ಮನ ವಂಶದವರನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯವರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

*****

೦೭

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬರಗಾಲ ಆ ಸೀಮೆಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆಗ ಆ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ದಣಾನಾಯಕನೊಬ್ಬ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಆದರೆ ಕೆರೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾರಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಕಾಡ ತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಮಲಗಿದಾಗ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಭರಮಪ್ಪ ದೈವವು ಬಂದು ತಾನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ತಾನು ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಗೆರೆಯೊಂದನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಅವನು ಹಿಂದುರುಗಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ತಾನು ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯಾವಾಗುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾವು ಹೊರಟಂತೆಯೇ ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ ದಣಾನಾಯಕನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಎಷ್ಟೋ ಹೋದರೂ ದಾರಿಯೇ ಸಾಗದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ದಣಾನಾಯಕನು ಕೆರೆ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುವ ಕುತೂಹಲದೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದುರಿಗಿ ನೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಹಿಂದುರಿಗಿ ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಹಾವಿನ ರೂಪದ ಭರಮಪ್ಪ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಇಂದೂ ದಣಾಯಕನ ಕೆರೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

*****

೦೮

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬಹುದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಳಮ್ಮ ಎನ್ನುವಾಕೆಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಳಿಗೂ, ಭರಮಪ್ಪನಿಗೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಆಕೆ ದೈವಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಸಿರಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಬಸಿರಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಹಾವಿನ ಮರಿಯೊಂದನ್ನು ಆಕೆ ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತಾನು ಹಡೆದ ಹಾವಿಗೆ ಭರಮಪ್ಪನೆಂದು ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಈ ಹಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದಾಗೊಮ್ಮೆ ಅದು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು

ಹಾಲು ಕುಡಿದು ತೆರಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಾವು ವೇಳೆಗೆ ಬಾರದೆ ಇರುವ ದಿನ ಅದರ ತಾಯಿ ಹಾವನ್ನು ಹೆಸರಿಡಿದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಆ ಹಾವು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾಡು ಬೇಸರವಾದಾಗ ಅದು ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಯುಗಾದಿಯ ದಿನ ದೊಡ್ಡ ಪಡುಗದಲ್ಲಿ (ಗಡಿಗೆ) ಗೋಧಿ ಹುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತಲೆಯ ಅಡಿಗೆ ಕೋಣೆಯ ಮೂಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಬೆಸುತ್ತಿ ಮಲಗಿದ ಹಾವನ್ನು ಸಿಂಬೆಯೇ ಎಂದು ಬಾವಿಸಿ ಅಡಿಗೆಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾತ್ರೆಯ ಶಾಖಕ್ಕೆ ಹಾವು ಸುಟ್ಟು ಸಾವನ್ನು ಅಪ್ಪುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಬಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಹುಗ್ಗಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚನೆಯ ಹಸಿರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹುಗ್ಗಿ ಯಾಕೆ ಹಚ್ಚನೆದಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗಮನಿಸಿದ ಕಾಳವ್ವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗುವಾದ ಹಾವು ಪಾತ್ರೆಯ ಕೆಳಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಸತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾವಿನ ವಿಷವೆಲ್ಲಾ ಹುಗ್ಗಿಗೆ ಏರಿ ಹುಗ್ಗಿ ಹಚ್ಚಗಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್ತ ಮಗನನ್ನು ಬ್ಯಾಲಕುಂದಿಯ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ತಾಯಿಯ ಕುಟುಂಬದವರು ನಂತರ ಆ ಹಬ್ಬವನ್ನೇ ಕೈಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

*****

೦೯

ಬಹುವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವಾಗ, ಒಂದು ದಿನ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ತಿದಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿದರೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಡಿಗೆಯೇ ಇಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಅಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗೆ ಕುಲುಮೆ ಸಿಡಿಯುವಂತೆ ಭೋಂಕನೆ ಶಬ್ದ ಹೊರಟು ಭೂಮಿಗೂ ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಏಕಾವಾಗಿ ಕಪ್ಪನೆಯ ಕಾಳಿಯು ನಿಂತಳು. ಕಾಳಿಯ ಈ ಅವತಾರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಮ್ಮಾರರೆಲ್ಲಾ ಹೆದರಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಕಾಳಿಯು ದೂರ ಓಡುವ ಅವಶ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಕೆ ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಳಿಗೆ ಪೂಜ್ಯಸ್ಥಾನ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರೆಲ್ಲಾ ಆಕೆಯ ನೆರಳಲ್ಲಿಯೇ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆಯ ಸುತ್ತ ಬದುಕುವ ಅವರು ಎದುರು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಏನೂ ತಡೆಗೋಡೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾರರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿ ತುಂಬಾ ಭೀಕರವಾದುದು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಕರಕಲಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕರಕಲೇ ಇದ್ದಿಲಾಗಿ ಇಂದು ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

*****

೧೦

ಬಹುದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮಲೆಶಂಕರ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಬ್ರೂಕ, ಬಬ್ರೂಕ ಎನ್ನುವ ಎರಡು ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದವು. ಅವೆರಡೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚಿಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗಾಗಲಿ ಅವರ ಕುಲುಮೆಗಾಗಲಿ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಬರಬರುತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾರಾರು ಮಧ್ಯೆ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾಗ ತೊಡಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳು ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಕುಲುಮೆ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಉಪಟಳಗಳು ಈ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ರಾಕ್ಷಸಿಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋದ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ಮಲೆ ಶಂಕರ ದೇವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಹೋದರು. ಇವರ ಅಳಲುನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಲೆ ಶಂಕರನು ತನ್ನ ಹಂಡತಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕಾಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಕಾಳಿಯು ಆ ಎರಡೂ ರಾಕ್ಷಸಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಇವಳೇ ಇಂದು ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಕಾಳಿಯಾಗಿರುವಳು.

*****

೧೧

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಲರು ಕಾಂತಕಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅದರೊಳಗ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆ, ಲೋಹ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಪಂಚಾಲರಲ್ಲದವರಾರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಕದಗಳು ಇದ್ದವು. ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಂಚಾಲ ಯುವಕರಿಬ್ಬರೂ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕೋಟೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳು ಸೂರ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ತಯಾರಾದ ಲೋಹ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಛಪ್ಪನ್ನಾರು ದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾದ ಕಾವಲನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೋಟೆ ತನ್ನೊಳಗಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ರೋಷಗೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅದರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅರಿಯಲು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವತಿ ಹರೆಯದ ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಅವಳು ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಲರನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದಂತೆ ನಟಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗ ತೊಡಗಿದಳು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಾವಲುಗಾರರ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಆಕೆಯು ಅವರಿಂದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬೇಧಿಸುವ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಳು. ಆ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅವಳು ತಿಳಿಸಿದಂತೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಕೋಟೆಯಸುತ್ತಾ ದರ್ಬೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹರವಿ ತಂದೆಯು ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಬೆಂಕಿಯ ಜಳಕ್ಕೆ ಕರಗಿ ಕೋಟೆ ಬಯಲಾಯಿತು. ಕೋಟೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಲರೆಲ್ಲಾ ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಕೋಟೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದ ಇವರು ಅತಂತ್ರರಾಗಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾದರು.

ಪದ ೨

ಎಲ್ಲವ್ವಾ ತಾಯೇ ನೀನೆಲ್ಲಿಗೇ ಗಮನಾ ಪ
ಎಲ್ಲಿಗೋಗಿದೀ ನನ್ನ ಬೆಲ್ಲದಂತಾ ತಾಯಿ
ಬೆಲ್ಲಾದ ಗಿಳ್ಳಾ ಬೆರತಂಗೆ ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವಾ ತಾಯಿ ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಗಮಾ. ||೧||

ಬೆಲ್ಲಾದಾಗೆ ಎಳ್ಳ ಬೆರತಂಗೆ ಕಾಳಮ್ಮಾ
ನೀನೆಲ್ಲಿ ಓಗ್ಯಾಳೇ ಹೊಳಿಸಾಲ ಎಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲವ್ವಾ .... ||೨||

ಎತ್ತಲೋಗಿದಿ ನನ್ನ ಸಕ್ಕರೆಂತಾ ತಾಯಿ
ಸಕ್ಕರೆಗಳ್ಳಾ ಬೆರತಂಗೆ ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವಾ.............||೩||

ಸಕ್ಕರೆಗೆಳ್ಳಾ ಬೆರತಂಗೆ ಕೇಳಾ
ಸಕ್ಕರೆಗೆಳ್ಳ್ಯ ಬೆರೆತಂಗೆ ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವಾ.............. ||೪||

ಸಕ್ಕರೆಗೆಳ್ಳಾ ಬೆರತಂಗೇ ಕೇಳಿ
ನಿತ್ರ ಹೋಗ್ಯಾಳೇ ಹೊಳಿಸಾಲು ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವಾ .... ||೫||

ಅತ್ರ ಸಾವಿರ ಮಂಡೆ ಹುತ್ತ ತರವೀಕಂಡೆ
ಹುತ್ತಾಕೆ ಮರಾ ಮಲವೋಳೇ ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವ.................. ||೬||

ಹುತ್ತ ತಾಯಿ ಮರ ಮಲವಾ ಕಾಳಮ್ಮ ನಿನ್ನ
ಹುಚ್ಚೆ ನಿನ್ನ್ಯಾರು ತಡಿವ್ಯಾಕಿ ತಾಯಿ
ನಿಲ್ಲವ್ವ.......... ||೭||

ಆರ ಸಾವಿರ ಮಂಡೆ ಆದಿಗರವೀಕೊಂಡೆ
ನೀ ಹಾದ್ಯಾಗ ಮಾರಾ ಮಲವೋಳೆ ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವ .... ||೮||

ಹಾದ್ಯಾಗೆ ಹೇ ಮಾರ ಮಲವ ಕಾಳಮ್ಮ ನಿನ್ನ
ದೇವಿ ನಿನ್ಯಾರೇ ತಡಿವ್ಯಾಕೆ ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವೆ.......................||೯||

ಹೇರಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಗೌಡ ವಾರೀಲಿ ಶಾನುಭಾವ
ಬಾಳೆಗ್ಗಿನಂಥಾ ಮಠವಯ್ಯ ನಿಲ್ಲೆ
ನಿಲ್ಲವ್ವ.................... ||೧೦||

ಬಾಳಿ ಅಣ್ಣೇಸಂಥ ಮಠದಯ್ಯಾರು ಮೂವಾರು
ತಾಯವ್ವನ ಭಾಸಾ ಬಿಡುಸಾರೇ ನಿಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲವ್ವ.................... ||೧೧||

ಬಾಳಿ ಅಣ್ಣೆಸಂಥ ಮಠದಯ್ಯಾಯ ಮೂವಾರು
ಹೆತ್ತವ್ವಗ ಭಾಸಾ ಬಿಡುಸ್ಯಾರೆ ನಿಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲವ್ವ .... ||೧೨||

ಪದ ೩

ಹಳಗೇರಿ ತ್ಯಾಟಾಕೆ ಬಣ್ಣದೇಣೀ ಆಕಿ
ಸಣ್ಣ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಇಳುವಣ್ಣಾ
ಬಿಳಿಯಾ ಮಲ್ಲೀಗಿ ಹೂವೇ.........||೧||

ಸಣ್ಣೇನೆ ಮಲ್ಲೀಗಿ ಇಳುವಣ್ಣಾ
ಗೊಲ್ರಳ್ಳಿ ಕನ್ನೆ ಕಾಳವ್ವನ ತುರುಬೀಗೇ
ಬಿಳಿಯ.................... ||೨||

ಮಠಗೇರಿ ತ್ಯಾಟಾಕೆ ಮುತ್ತಿನೇಣಿ ಹಾಕಿ ಆಕಿ
ನಿಚ್ಚ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವ ಇಳುವಣ್ಣಾ
ಬಿಳಿಯಾ.................... ||೩||

ನಿಚ್ಚಾನೆ ಮಲ್ಲಿಗಿ ಇಳುವಣ್ಣಾ ಗೊಲ್ರಳ್ಳಿ
ನಿತ್ರೆ ಕಾಳಮ್ಮನ ತುರುಬೀಗೇ
ಬಿಳಿಯಾ.................... ||೪||

ಎತ್ತಾಗೊಯ್ಯಾಳೆಂದೆ ಅತ್ತಾಗ ಗಲಾಟಿ ಬರದಿ
ಹೆತ್ತವ್ವ ನಮ್ಮ ಕೈ ಸಿಗಾಲಿಲ್ಲಾ
ಬಿಳಿಯಾ................||೫||

ಹೆತ್ತವ್ವ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಕಾಳಮ್ಮ
ಇಲ್ಲಿ ವನದಾಗೆ ಶಿವ ಪೂಜೇ
ಬಿಳಿಯಾ.............. ||೬||

ಹಡದವ್ವ ನಮ್ಮ ಕೈಗೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಕಾಳಮ್ಮ
ಬಾಳಿವನದಾಗೇ ಶಿವಪೂಜೇ
ಬಿಳಿಯಾ...........||೭||

ಕೆರೆಗೆ ಪೋಗುವಾಗೆ ಕ್ಯಾದಿಗಲ್ಲಾಡ್ಯಾವೆ
ಕೆರೆಗೋಗಿ ಗುಡಿಗೆ ಬರುವಾಗ್ಗೆ
ಬಿಳಿಯಾ......................||೮||

ಕೆರೆಗೋಗಿ ಏಗುಡಿಗೆ ಬರುವಾ ಕಾಳಮ್ಮಾನ
ಕ್ಯಾದಿಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿ ನೆಗುತಾವೇ
ಬಿಳಿಯಾ.......... ॥೮॥

ಬಾವಿಗೋಗುವಾಗೆ ಬಾಳೇನಲ್ಲಾಡ್ಯಾವೆ
ಬಾವಿಗೋಗಿ ಗುಡಿಗೆ ಬರುವಾಗೇ
ಬಿಳಿಯಾ............॥೯॥

ಬಾವಿಗೋಗಿ ಪಗುಡಿಗೆ ಬರುವ ಕಾಳ್ಳಮ್ಮಾ
ಬಾಳೆ ನೆಲ್ಲಾಡಿ ಸಾಗುತಾಳೇ
ಬಿಳಿಯಾ................ ॥೧೦॥

ಪದ ೪

ಗಂಜೀನ ಸೀರೆ ಒಲ್ಲೆಸೆಂದಳೆ, ಲಿಂಗಾದ ಪೂಜೆ ಇದು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದಾಳೆ
ಹಸಿರ ಕಡ್ಡಿ ಸೀರೆ ಮೂಸುಗೆಲ್ಲ ಜರುತಾರ
ಹೊಸಪೇಟೆ ದೊರೆಯೇ ಕಳುವ್ಯಾನೇ
ಗಂಜೀಯಾ ಸೀರೆ.................... ॥೧॥

ಹೊಸಪೇಟೆ ಏ ದೊರೆಯೆ ಕಡುಬೀನ ಕಾಳಮ್ಮಾನಾ
ಹೊಸುವಂಕೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಹೊಳುದಾವೆ
ಗಂಜೀಯಾ ಸೀರೆ.................... ॥೧॥

ಕೆಂಡ ಕಡ್ಡಿ ಸೀರೆ ಅಂಚೆಲ್ಲ ಜರುತಾರ
ಕಂಪಾಲಿ ದೊರೆಯೇ ಕಳುವ್ಯಾನೆ
ಗಂಜೀಯ ಸೀರೆ....................... ॥೨॥

ಹೂವೀನ ಸೀರೆ ಉಡುಸೆಂದಾಳೆ ಕುಂಕುಮಿಡೋ
ನೀ ಸಂಪಿನೆ ಮೂಡುಸೆಂದಾಳೇ ॥೩೪॥
ಕಂಪಾಲಿ ಏ ದೊರೆಯೊ , ಕಾಡುಬೀನ ಕಾಳಮ್ಮನ
ಸಿಂತಾಕದ ಮ್ಯಾಲೇ ಹೊಳುದಾವೇ
ಹೂವೀನಸೀರೆ............ ॥೪॥

ಹೂವೀನ ಸೀರೆವ್ವ ಮುರಗೀಯ ಬಳೆಯವ್ವ
ತಿರುಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡೇ ಹಡುದವ್ವಾ
ಹೂವಿನ ಸೀರೆ........ ॥೫॥

ಪದ ೫

ಗಂಧಕಸ್ತೂರೀ ನಂದಾ ದೀವಿಗೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಚಂದಾವೇ
ಹೆತ್ರವ್ವನ ನೆನೆಯಾಲು ಉತ್ತುತ್ತಿ ಹಣ್ಣ ಬೇಕೆ
ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ ಗಮನಿಮಂಚದ ಮ್ಯಾಲೆ॥೧॥

ಮುದ್ದಾಲೀ ತುಂಬಾ ಹೂವೆ ಕಾಳಮ್ಮನ
ಹೆತ್ತವ್ವನ ನೆನೆಯಾಲು ಮಾನಬೇಕೆ
ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ.......... ||೧||

ತಾಯವ್ವನ ನೆನೆಯಾಕೆ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಬೇಕೆ
ಜೋಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೂವಬೇಕೆ
ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ................ ||೨||

ಜೋಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೋಗೆ ಕಾಳವ್ವಾನ
ತಾಯವ್ವನ ನೆನೆಯಾಲು ಮಾನ ಬೇಕ
ಗಂಧಕಸ್ತೂರಿ............... ||೩||

ಹೆತ್ತವ್ವನ ನೆನೆಯಾದ ಮತ್ತೆ ಹೋದೆತ್ತವ್ವ
ತುಪ್ಪ ಕಟ್ಟೀಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟ
ಗಂಧಕಸ್ತೂರಿ......... ||೪||

ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಕಾಳಮ್ಮನ
ಹೆತ್ತವ್ವನ ನೆನೆಯಾಸ್ಥಾನ ಹೊತ್ತ
ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ........||೫||

ತಾಯವ್ವನ ನೆನೆಯಾದೆ ಇದು ಯಾವ ಹೊತ್ತವ್ವ
ಹಾಲಿಗಡ್ಕೀಗೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟ
ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ..... ||೬||
ಹಾಲಿಗಕ್ಕಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಕಾಳಮ್ಮನ
ತಾಯವ್ವನ ನೆನೆಯಾ ತನುವೊತ್ತೆ
ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ......... ||೭||

ಪದ ೭

ಹೊತ್ತೀಗೆಂಬಾವೆಲ್ಲ ಕುತ್ತೀಗಲ್ಲಾವೇನೆ
ನಲಿಗೆಂಬೋವೇ ಲಕ್ಷಣಾವೇ ಕೈಲಾಸ ಪತಿಯೆ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ ಜ್ಯೋತಿಲಿಂಗ ಈಕಿಯಾರವ್ವಾ ||ಪ||

ನಲೀಗೆಂಬೋದೆ ಲಕ್ಷಾಣ ಕಡ್ಡಿ ಯಿಡದೂ
ಓದ್ಯಾವ ಕಾಳಮ್ಮನ ಮೊದಲಿಂದಾ ಕೈಲಾಸ ಪತಿಯೇ
ಜಾತಗೀರಿಯೇ.......... ||೧||

ಹೊತ್ತಿಗೇ ಕೊಟ್ಟವ್ವ ಹೊತ್ತೀಲಿ ನಿಂತವ್ವಾ
ತೆಪ್ಪಾದೆ ನಾನ್ಯಾಗೆ ಬರಿಯಾಲೀ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೆ........... ||೨||

ತೆಪ್ಪಾದೆ ನಾನ್ಯಾಗೆ ಬರಿಯಾಲಿದಿರಪ್ಪುದೂ
ಹೊತ್ತಿಗೆನ್ನಾಡವೇ ತಿಳಿಯಾದೂ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ

ಜಾತಗಿರಿಯೆ........ ||೩||

ಬಚ್ಚಗನ್ನಾಡ ನಮ್ಮ ವತ್ತಿಗ್ಯಾಗದಾವೇ
ವತ್ತೀಗೆ ತರುಗೋರಗಡಣ್ಣಾ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ ||೪||

ವತ್ತೀಗೆ ತರುವೊಗೋರಡಣ್ಣಾ ನಸಮ್ಯಾಲಿ
ಚಿತ್ತಬಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತರುಸ್ವಾನೋ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ ||೫||

ವಾಲಿಯ ಕೊಟ್ಟವ್ವ ವಾರೀಲಿ ನಿಂತೆವ್ವಾ
ವಾರದ ನಾಸ್ಯಾಗೆ ಬರಿಯಾಲೀ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ........... ||೬||

ವಾರದ ನಾಸ್ಯಾಗೆ ಬರಿಯಾಲಿ ಇರಿಯಪ್ಪಮಾ
ಆರೆಕನ್ನಾಡ ತಿಳಿಯಾಲೇ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ ||೭||

ಆರಗನ್ನಡ ನಮ್ಮ ವಾಲಿಮ್ಯಾಲದಾವೇ
ವಾಲಿ ತರುವೋಗೋ ರಗಡಣ್ಣಾ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ..... ||೮||

ವಾಲೀನೇ ತರುವಾಗ ರಗುಡಣ್ಣಾ ನಸಮ್ಯಾಲೇ
ಗ್ಯಾನ ಬಿದ್ದೋಳಿಗೆ ಕಲಿಸ್ವಾನೇ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ........ ||೯||

ಪೂಜೇಯ ಕಟ್ಟಣ್ಣಾ ಪೂಜಾರಿ ಭಗವಂತಣ್ಣಾ
ಪೂಜಾ ಮಲ್ಲೀಗಿ ಎಡಕಿಡೋ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ...... ||೧೦||

ಸೂಜಾನೆ ಮಲ್ಲೀಗೆ ಎಡಕೀಡೋ ಬಲಕೀಡೋ
ಪೂಜೆ ಕಟ್ಟಣ್ಣಾ ರೈತಾರಿಗೇ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೆ...... ||೧೧||

ಗಂಡೀಯ ಕಟ್ಟಣ್ಣಾ ಅಂದವುಳ್ಳ ಪೂಜಾರಿ
ದುಂಡಾ ಮಲ್ಲೀಗೀ ಎಡಕಿಡೋ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ ||೧೨||

ದುಂಡೀನೆ ಮಲ್ಲೀಗಿ ಎಡಕಿಡೋ ಬಲಕೀಡೋ
ದಂಡಿ ಕಟ್ಟಣ್ಣಾ ರೈತರಿಗೆ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ.................... ||೧೩||

ಅಡವಿ ಅಡವೀ ತಿರಡಗಿ ಅಡದವ್ವ ಬರುತಾಳೇ
ಯಾವಲ್ಲೋಗೀರಿ ಹಿರಿಯಾಕೇ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೆ............... ||೧೬||

ಯಾವಲ್ಲಿ ಪೋಗೀಕೋ ಹಿರಿಯಾರೆ ಕೊಮರಣ್ಣಾ
ಪಾವಾಡನಾನಿ ಶರಣೆನ್ನೊ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೇ............. ||೧೭||

ದೇಸ ದೇಸಾ ತಿರಡಗಿ ಹಡದವ್ವ ಬರುತಾಳೇ
ಯತ್ತಲೋಗಿರೋ ಹಿರಿಯಾರೇ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೆ..........,. ||೧೮||

ಯತ್ತಾಗೆ ಆಗೀರಿ ಹಿರಿಯಾರ ದೀವಣ್ಣಾ
ಪಟ್ಟೀವಾನಾಸೇ ಶರಣೆನ್ನೋ ಕೈಲಾಸಪತಿಯೇ
ಜಾತಗಿರಿಯೆ........ ||೧೮||

ಪದ ೭

ಧರಿಯಾಗೆ ದರಕಾರ ಜನಿವಾರದಾ
ಇಳಕಲು ತಳದಾಗ ನೆಲೆಸಾಕೇ ||ಪ||
ಯಾಕ ಬರದಾರ ಜನಿವಾರ ದಾರ
ಇಳಕಲು ತಳದಾಗ ಇರುವಾರೇ
ಪೋಗಾ ಕಾಳಮ್ಮನಾ ತರುಬ್ಯಾರವರ
ಜಾತರಿ ನೆರೆದಾರೆ....... ||ಅ.ಪ||

ಧರೆಯ ತರಳಗಾ ಜನಿವಾರದಾರ
ಇಳಕಲು ತಳುದಾಗ ಇರುವಾರೆ
ಪೋಗಾ ಕಾಳಮ್ಮನಾ..... ||೧||

ಧರೆಯ ಏಳಗೆ ನನ ಹರಗೀ ಪೋಗಿದಾಳೆ
ಅರವತ್ತ ಡೊಳ್ಳ ನುಡುಸೂತಾ
ಹೋಗಾಕಾಳಮ್ಮನ............ ||೨||

ದರಿಯಾಗ ದರಕಾರ ಜನಿವಾರ ದಾರ
ಇಳಕಲು ತಳದಾಗ ಇರುವಾರೇ
ಹೋಗಾ ಕಾಳಮ್ಮನ............. ||೩||

ಮಲ್ಲಿಗೊವಿನ ಬೀಜ ಎಲ್ಲೀಚಲ್ಲಿದಕೀನ
ಏಳ್ಳಾಗ ಬೆಲ್ಲಾ ಸಸಿನಾಟಿ
ಧರಿಯಾಗ ದರಕಾರ...... ||೪||

ಅಳ್ಳಾವಳ್ಳಾಗೆಲ್ಲಾ ಸಸಿ ನೆಡೆ ಕಾಳಮ್ಮನ
ಎಲ್ಲಿದ್ದರೇನೇ ನಿಜವಂತೆ
ಧರಿಯಾಗ ದಾರಕಾರ........||೫||

ಉತ್ತೊತ ಸೆಸೆದಾರೆ ಎತ್ತಚಲ್ಲಿದಕೇಸೆ
ಉತ್ತಾದಗೆಲ್ಲಾ ಸಿಸಿಸಾಟೀ
ಧರಿಯಾಗ ದರಕಾರ||೬||

ಪದ ೮

ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಾಣಕೇ ಎದ್ದು ಮಜ್ಜಣ ಮಾಡೇ
ದುಂಡಾ ಮಲ್ಲಿಗೂವೆ ದುಂಡಾಗಿ ತಂಬೇನಿ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜನೊಕೆ ||೧||

ಎದ್ದೇನೆ ಬರುವಾಗೆ ಬಿದ್ದಾಲೆ ಅರುಳೇಲಿ
ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಕಡವಾ ಧಣತೇಂದೇ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಕೇ ||೨||

ರುದ್ರಕ್ಷಿ ಏಕದವಾ ಧಣಾವೆಂದೆ ಕಾಳಮ್ಮ
ಎದ್ದುಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಬರುವಾಗ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಾಕೆ.... ||೩||

ಸಾಗೇನೆ ಬರುವಾಗ ಬಾಗ್ಯಾಲೆ ಅರುಳೇಲೆ
ದಾಳಿಂಬ್ರೆ ಕಡವಾ ಧಣಾವೆಂದೇ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಕೇ...... ||೪||

ದಾಳಿಂಬ್ರೆ ಏ ಕದವಾ ಧಣಾವೆಂದೆ ಕಾಳಮ್ಮ
ತಾಗಿ ಶಿವಪೂಜೆಗೇ ಎದ್ದು ಬರುವಾಗೇ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಾಕ್ಕೆ.||೫||
ಸೂಜಿ ಮಲ್ಲಿ ಗೂವೆ ಪೂಜೀಗೆ ತಂದೀನಿ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಾಕ್ಕೆ...........||೬||

ಏಳವ್ವ ಮಜಣಾಕೆ ಎದ್ದು ಮಜ್ಜಣ ಯಾಕೇ
ಸೂಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೂವೆ ಪೂಜಿಗೆ ತಂದೀನಿ
ಏಳವು ಮಜ್ಜಣಾಕೆ............ ||೭||

ದುಂಡಾ ಮಲ್ಲಿಗೂವೆ ದುಂಡಾಗಿ ತಂದೀನಿ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಾಕೆ,
ಬಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೂವ ಕತ್ತೀಗೆ ತಂದೀನಿ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಾಕೆ.... ||೮||

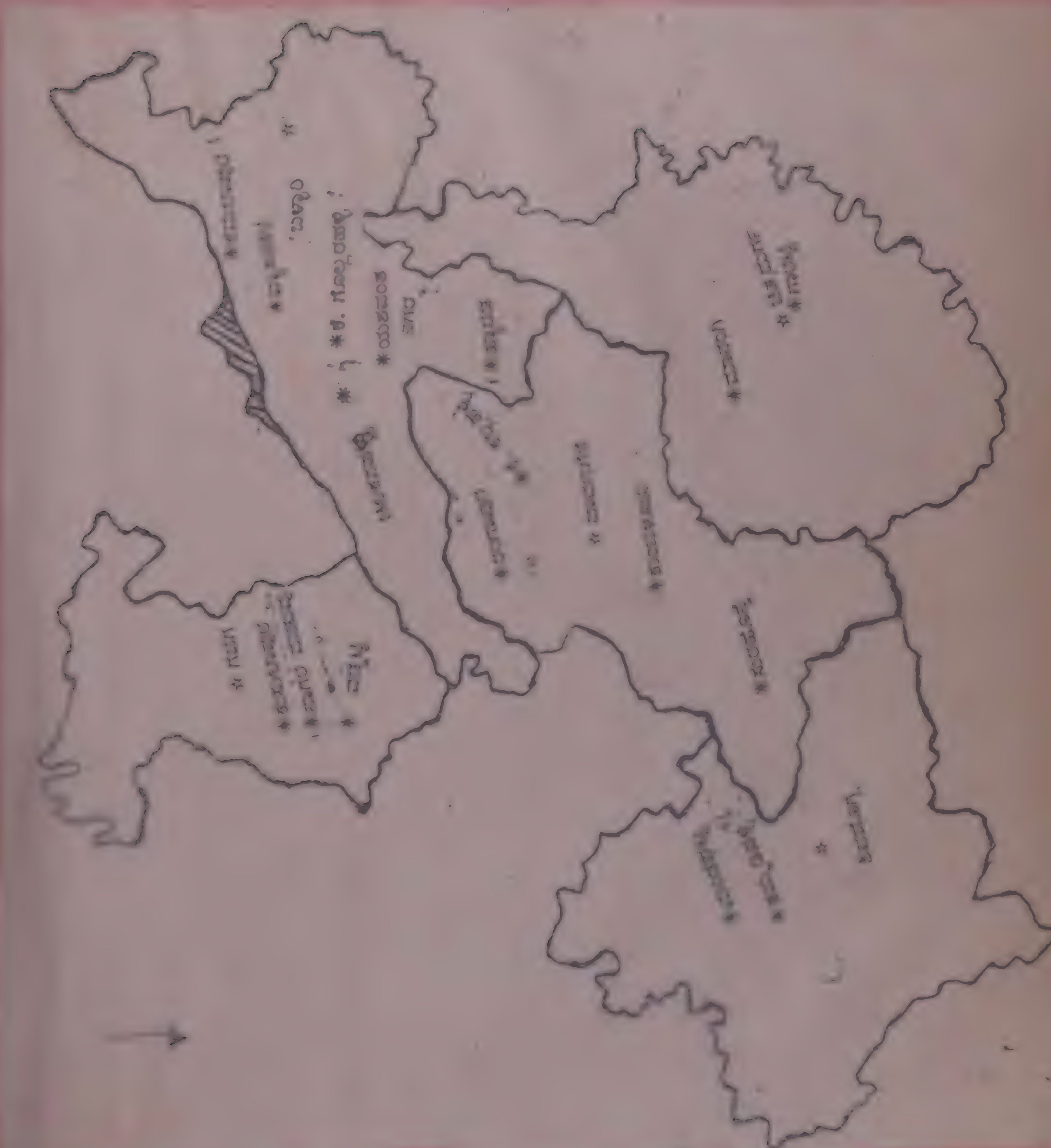
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಾಕೇ ಏದ್ದು ಮಜ್ಜಣ ಮಾಡೇ
ಸೂಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೂವ ಪೂಜೀಗೆ ತಂದೀನಿ
ಏಳವ್ವ ಮಜ್ಜಣಾಕೆ...........||೯||

ಅನುಬಂಧ - ೨

ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು

ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ

(ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳು)

☆ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು

* ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಊರುಗಳು

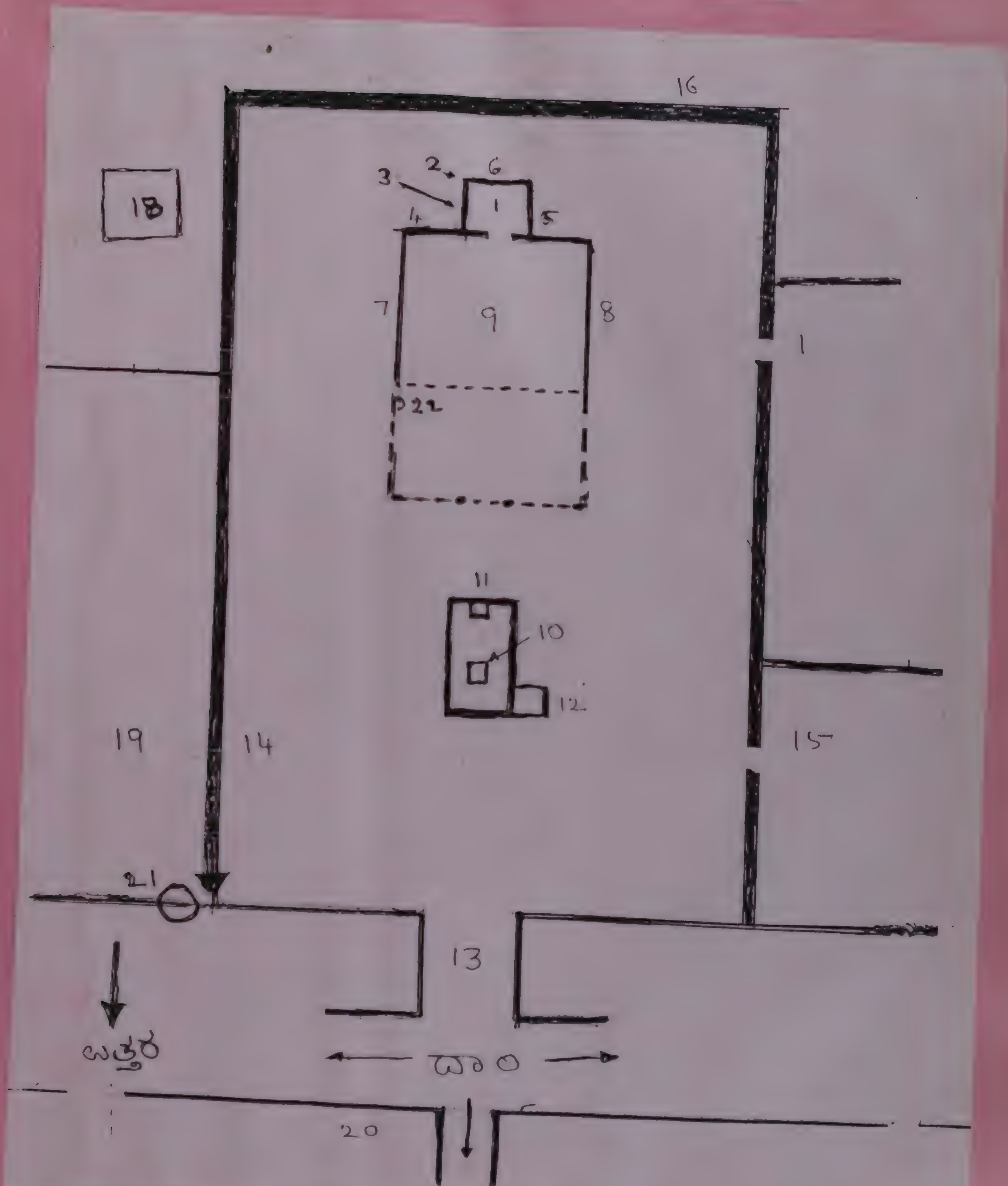
ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ
(ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳು)

☆ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು
✳ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಊರುಗಳು

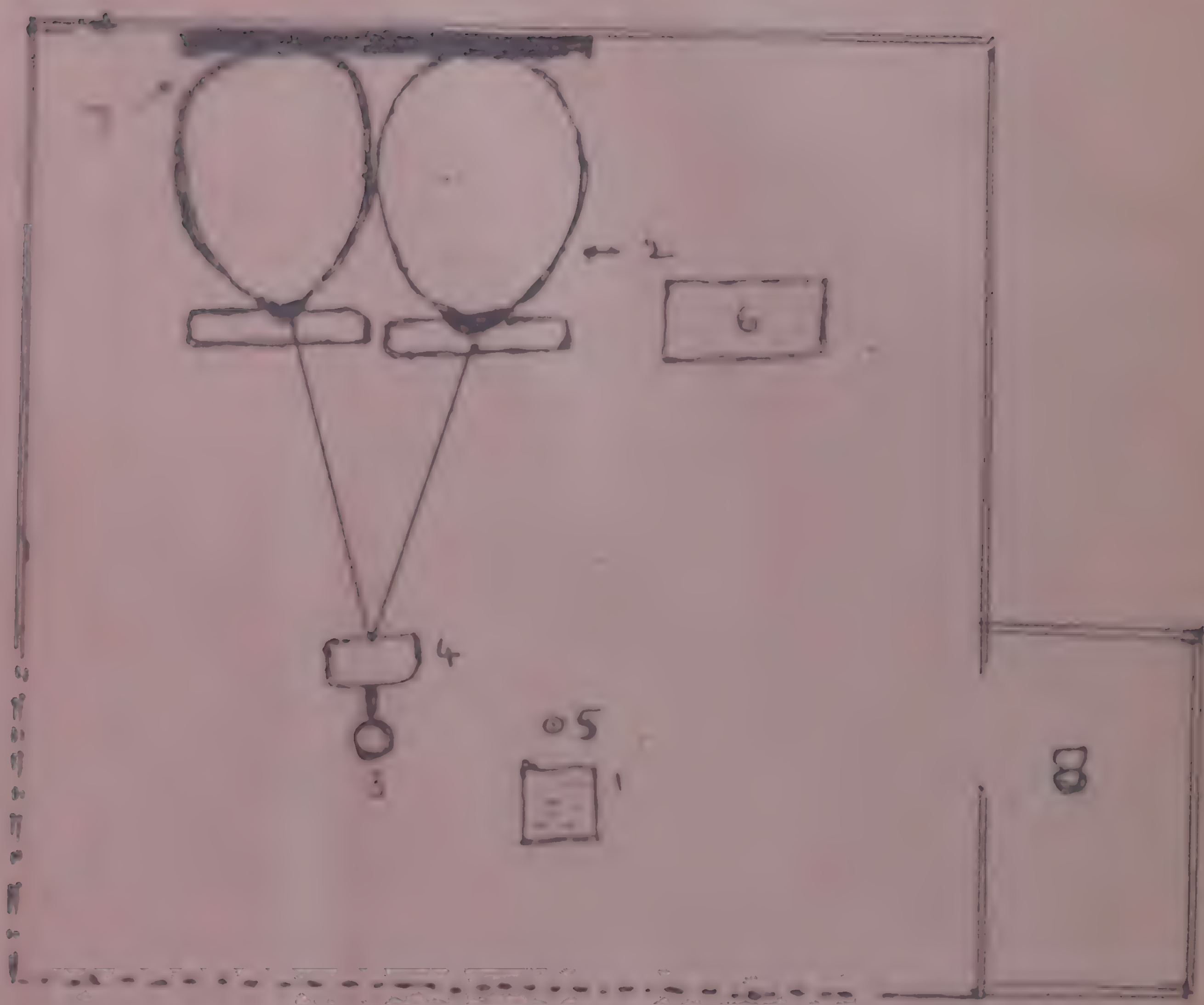

ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿ ದೇವಾಲಯದ ಸ್ಥೂಲ ನಕ್ಷೆ

೧. ಕಾಳಿ
೨. ಭರಮಪ್ಪ (ಕಮಟೇಶ್ವರ)
೩. ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ
೪-೫ ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಚಿತ್ರ
೬. ವೀರಭದ್ರ ದೈವ (ಗೋಡೆ ಹಿಂಭಾಗ)
೭. ಸರ್ಪ
೮. ಗಜಲಕ್ಷ್ಮಿ
೯. ಹಜಾರ
೧೦. ಬಲಸ್ತಂಭ
೧೧. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮೂರ್ತಿ
೧೨. ಗರುಡ ಗಂಭ
೧೩. ಮುಖ್ಯದ್ವಾರ
೧೪. ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳ
೧೫-೧೬-೧೭ ಪೂಜಾರಿಗಳ ಮನೆಗಳು
೧೮. ತೇರು ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳ
೧೯. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕೊಠಡಿ
೨೦. ಓಜರ ಮನೆ
೨೧. ಭರಮಪ್ಪನ ಗುಡಿ
೨೨. ಆಂಜನೇಯ

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆ

೧. ಅಡಿಗಲ್ಲು

೨. ತಿದಿಗಳು

೩. ಕುಲುಮೆ ಒಲೆ

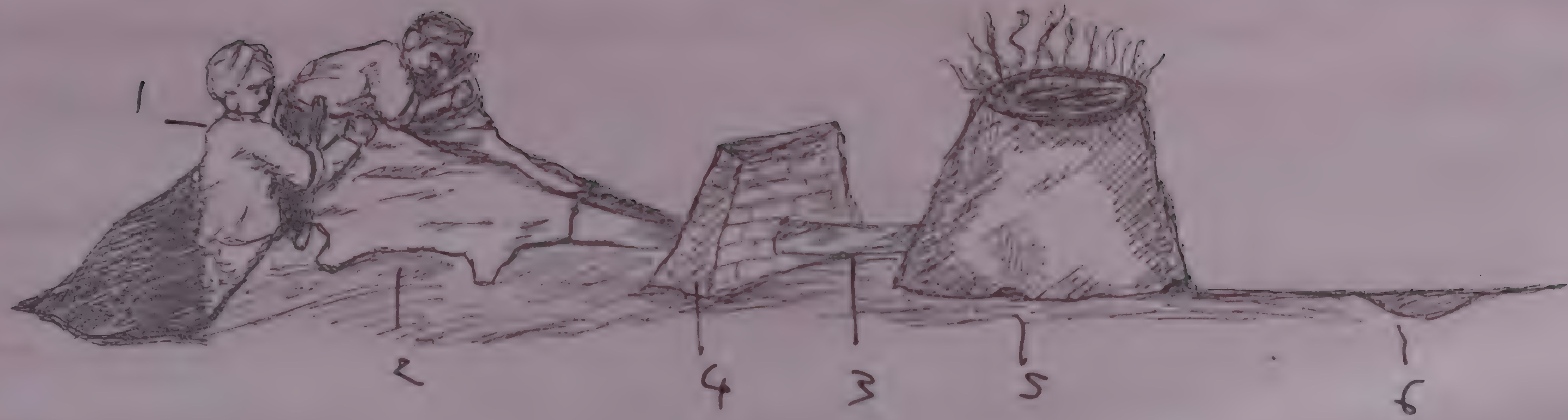
೪. ಕುಲುಮೆ ಗದ್ದೆ

೫. ಮುಖ್ಯ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರನು ಕೂಡುವ ಸ್ಥಳ

೬. ನೀರಿನ ಬಾನಿ

೭. ತಿದಿ ಒತ್ತುವವರು ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳ

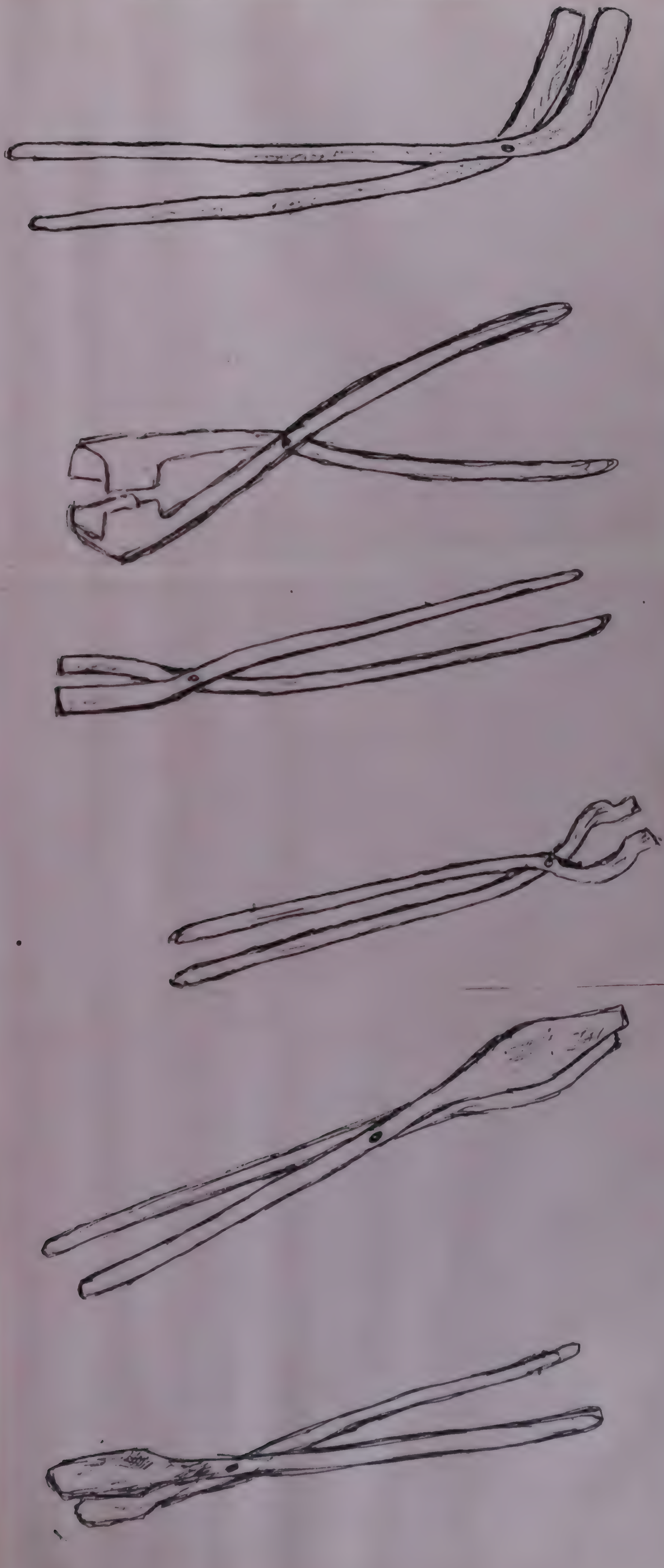
೮. ಕುಲುಮೆ ತಾಯಮ್ಮ

ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯ ಕ್ರಮ

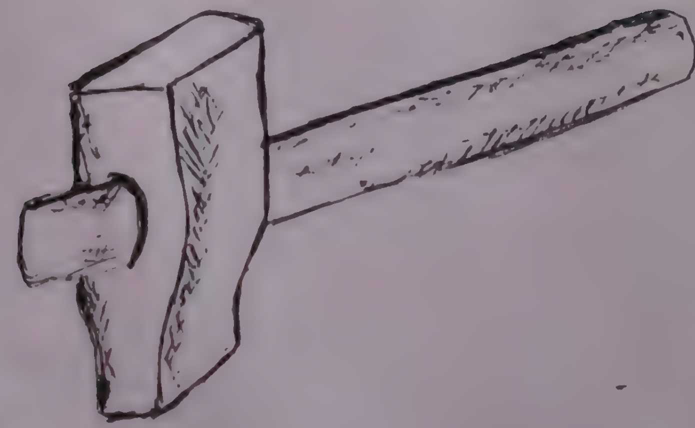
೧. ತಿದಿ ಒತ್ತುವವರು
೨. ತಿದಿಗಳು
೩. ಸರ (ಗಾಳಿ ಹೋಗಲು ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಳವೆ)
೪. ಕುಲುಮೆಗಡ್ಡೆ
೫. ಕುಲುಮೆ
೬. ಶುದ್ಧ ಕಬ್ಬಿಣ ಸಂಗ್ರಹಗೊಳ್ಳುವ ಕುಣಿ

ವಿವಿಧ ನಮೂನೆಯ ಇಕ್ಕಳಗಳು

ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುವ ಉಪಕರಣಗಳು

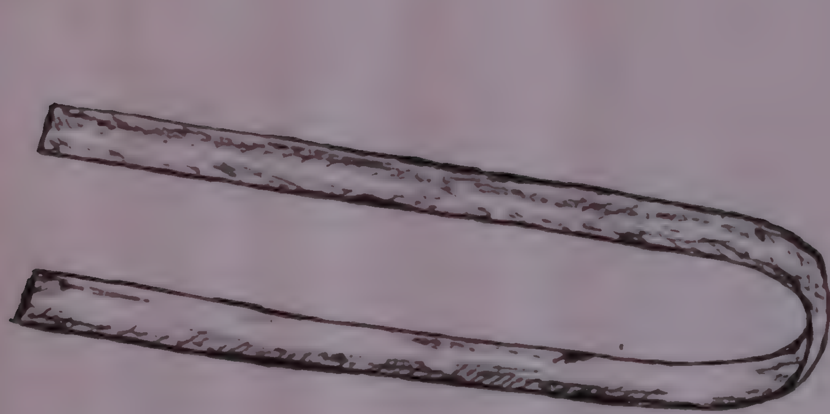
ಚಿಮ್ಮಟಿಗಗಳು

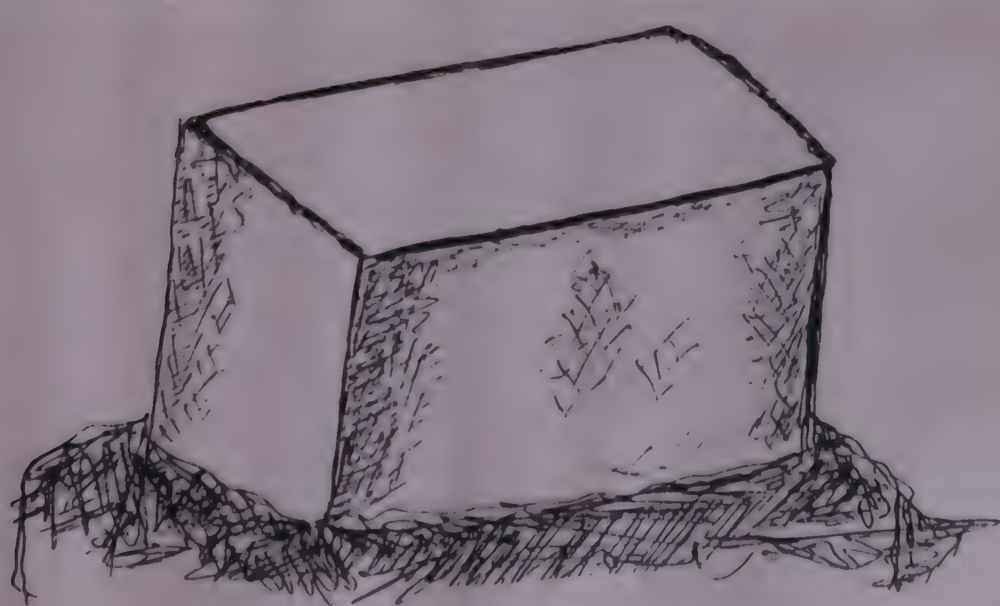
ಸುತ್ತಿಗೆ

ಬಕ್ಕಸ ಕೋಲು

ತಂಡಾಸ

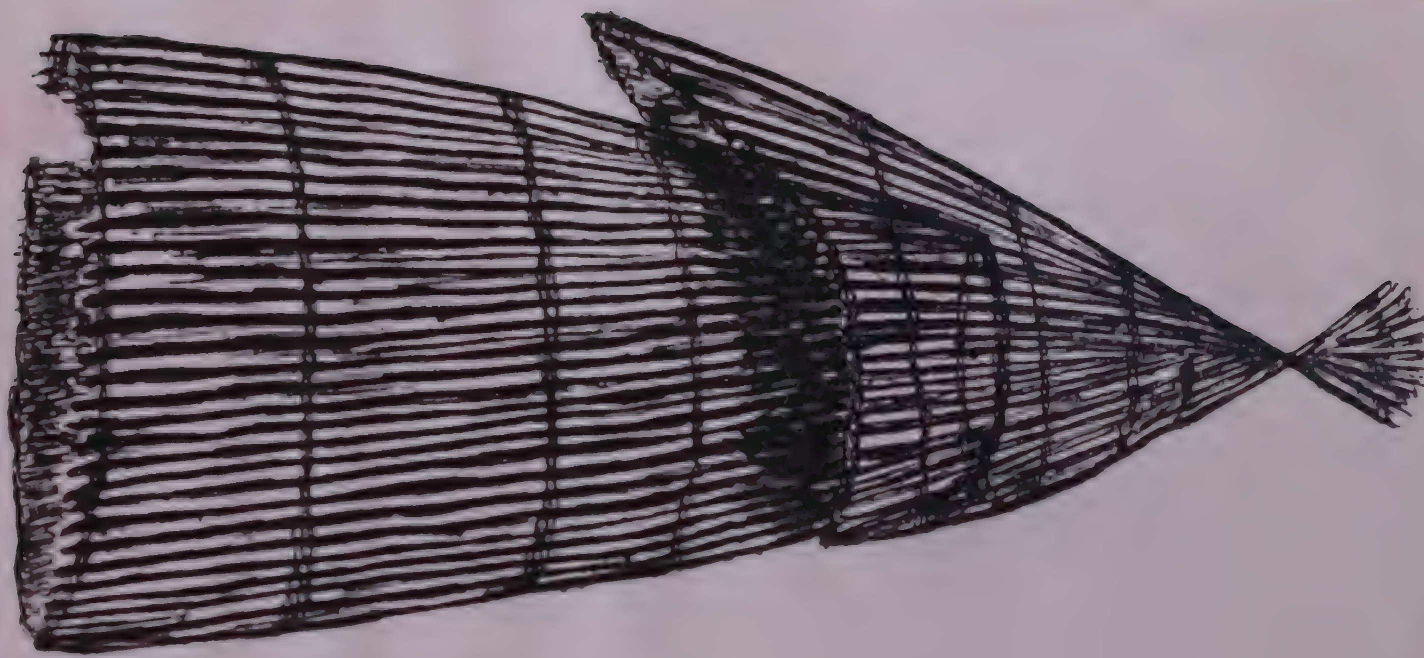
ಅಡಿಗಲ್ಲು

ತಂತುಮೊಳೆಗಳು

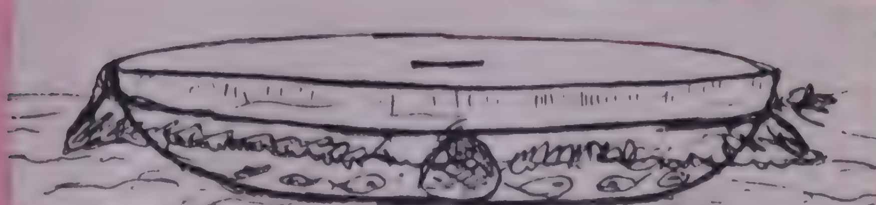
ಛಾಣ

ಸಣ್ಣ ಕೂಳೆ

ದೊಡ್ಡ ಕೂಳೆ

2

ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ

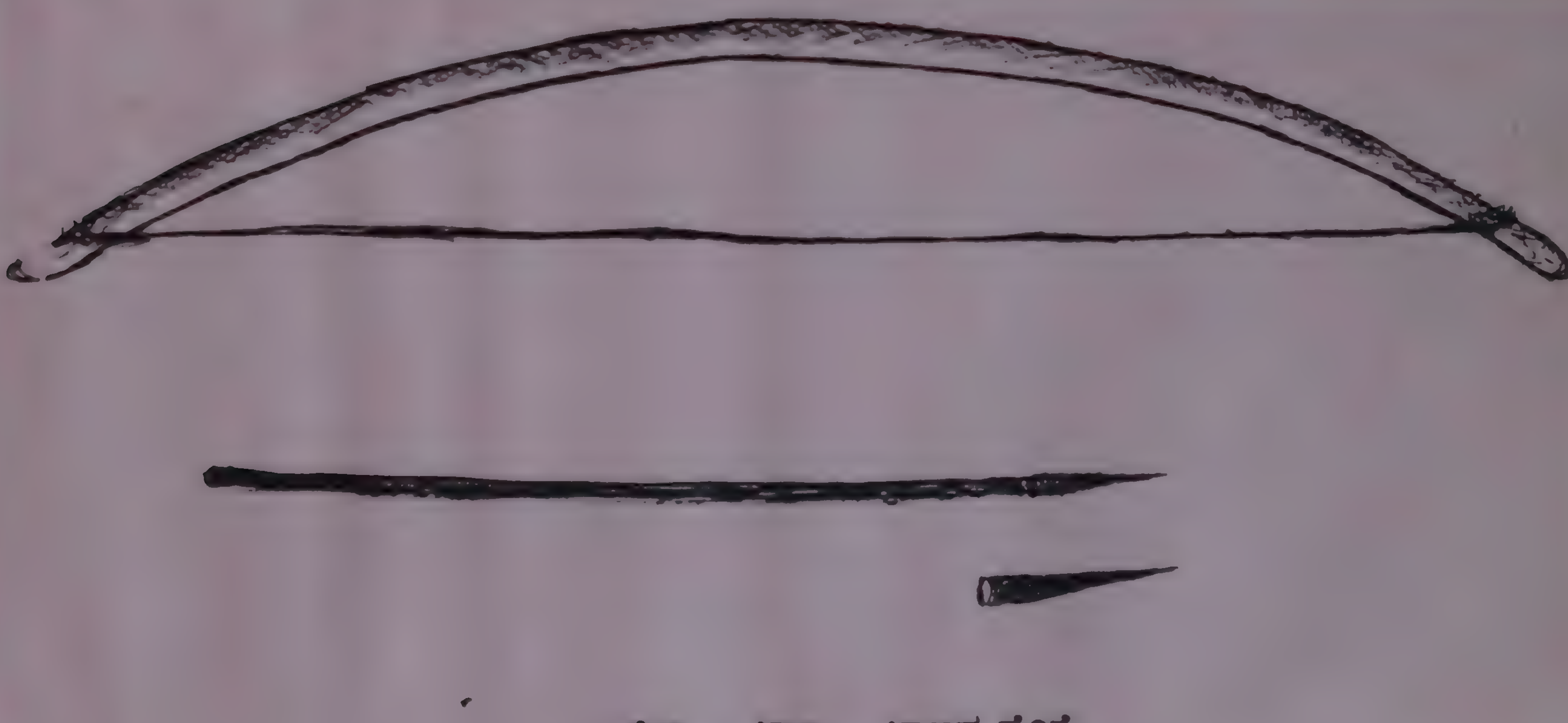

ಸಂಗಾಣಗಳು

ಗಾಣಗಳು

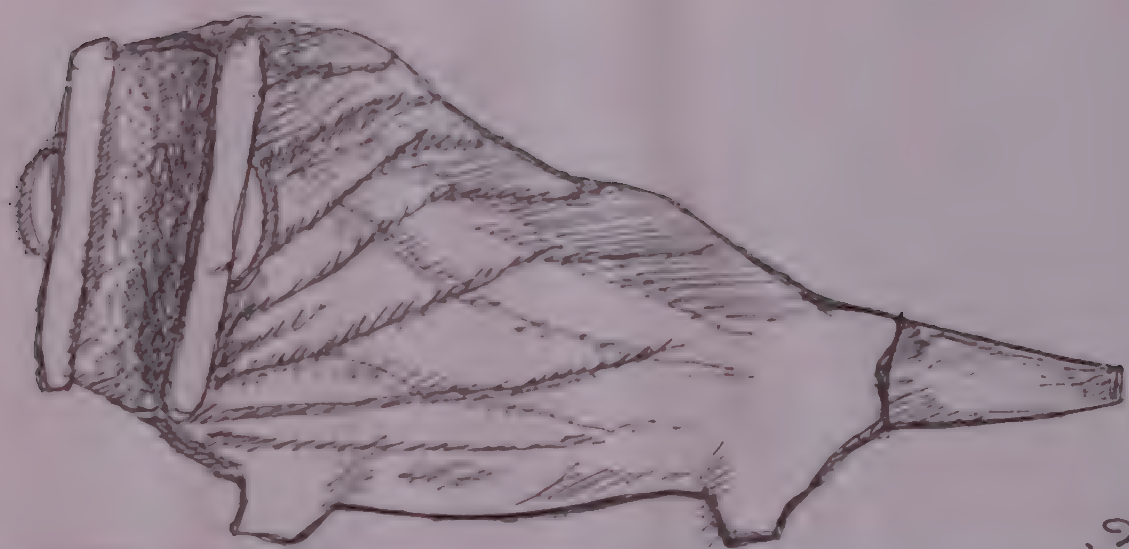
ಗಾಣದ ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರ

ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಬಾಣದ ಮೊನೆ

ಉರುಳು ಬಲ

38.

ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿ ದೈವ

ಕಾಳಿದೈವ (ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುದ್ದೆ)

ಭರಮಪ್ಪ ದೈವದ ದೇವಾಲಯ (ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ)

ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ ಕಾಳಿದೈವ (ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಂಟೆ)

ಕಮಲಾಪುರದ ಕಟ್ಟಿ ಭರಮಪ್ಪ ದೈವ

ದೈವಾವೇಶವಾಗಿರುವ ಕಾಳಿಯ ಪೂಜಾರಿ

ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಕುಲುಮೆ

ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಿಂಡ (ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರ ಯುವಕನು ಕುಲುಮೆ ಅವಶೇಷ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವರು)

ಹೆಗ್ಗಿಕ್ಕಳಗಳು

ಹೆಗ್ಗಿಕ್ಕಳ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವ ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು

ಸುರಗಿ ಕ್ರಮ

ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ವರ

ಅನುಬಂಧ - ೩

ವಕ್ತೃವಿವರ

ಅನುಬಂಧ -೦೨

ವಕ್ತೃ ವಿವರ

೧. ಹೆಸರು : ಈರಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ್
ವಯಸ್ಸು : 85, ವೃತ್ತಿ : ಗೃಹಿಣಿ
ಊರು : ಕಸುಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಸಿರಹಟ್ಟಿ

೨. ಹೆಸರು : ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 60, ವೃತ್ತಿ : ಬಡಗಿತನ
ಊರು : ಕಮಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೩. ಹೆಸರು : ಓಬಳಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 55, ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಕಮಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೪. ಹೆಸರು : ಕನಕಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 72, ವೃತ್ತಿ : ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ

೫. ಹೆಸರು : ಕಾಳಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 85, ವೃತ್ತಿ : ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು
ಊರು : ರಾಮಸಾಗರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೬. ಹೆಸರು : ಕಾಳಮ್ಮಜ್ಜಿ.ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 78, ವೃತ್ತಿ : ಗೃಹಿಣಿ
ಊರು : ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೭. ಹೆಸರು : ಕಾಳಪ್ಪ ಹಿಟ್ನಾಳ್ (ಆರ್ಯಕಮ್ಮಾರ)
ವಯಸ್ಸು : 59, ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಹಿಟ್ನಾಳ್
ತಾಲೂಕು : ಕೊಪ್ಪಳ ತಾಲೂಕು.

೮. ಹೆಸರು : ಕಾಳೇಶಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 48, ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಚಿಲಕನಹಟ್ಟಿ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೯. ಹೆಸರು : ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ.ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 42 ವೃತ್ತಿ : ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೧೦. ಹೆಸರು : ಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ (ಬೈಲುಗಮ್ಮಾರ)
ವಯಸ್ಸು : 50, ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೧೧. ಹೆಸರು : ಕೆಂಗಣ್ಣಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 60, ವೃತ್ತಿ : ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ರಂಗಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ.

೧೨. ಹೆಸರು : ಗಂಗಮಾಳಮ್ಮ
ವಯಸ್ಸು : 65, ವೃತ್ತಿ : ಗೃಹಿಣಿ
ಊರು : ಕುಸುಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾ.

೧೩. ಹೆಸರು : ಗಿರಿಜಮ್ಮ
ವಯಸ್ಸು : 58, ವೃತ್ತಿ : ಗೃಹಿಣಿ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ,
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾ.

೧೪. ಹೆಸರು : ಗುರಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 73, ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಕಮಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ.

೧೫. ಹೆಸರು : ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
ವಯಸ್ಸು : 70, ವೃತ್ತಿ : ಮಠಾಧೀಶರು
ಊರು : ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠ
ತಾಲೂಕು : ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

೧೬. ಹೆಸರು : ಎ. ಗುರುಮೂರ್ತಿ
ವಯಸ್ಸು : 45, ವೃತ್ತಿ : ಶಿಕ್ಷಕರು
ಊರು : ರಾಮಸಾಗರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ.

೧೭. ಹೆಸರು : ಚಿದಾನಂದಪ್ಪ .ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 75, ವೃತ್ತಿ : ನಿವೃತ್ತ ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೧೮. ಹೆಸರು : ಚಂದ್ರಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 55 ವೃತ್ತಿ : ವ್ಯವಸಾಯ
ಊರು : ಕೆ.ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ.

೧೯. ಹೆಸರು : ದಾಸಪ್ಪ .ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 52
ವೃತ್ತಿ : ಬಡಿಗೆತನ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾ.

೨೦. ಹೆಸರು : ಧರ್ಮಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 60
ವೃತ್ತಿ : ವ್ಯವಸಾಯ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾ.

೨೧. ಹೆಸರು : ನಾಗಪ್ಪ ಅಕ್ಕಸಾಲಿ
ವಯಸ್ಸು : 72
ವೃತ್ತಿ : ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗೆ
ಊರು : ಕಮಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೨೨. ಹೆಸರು : ನಾಗಮ್ಮ .ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 84
ವೃತ್ತಿ : ಗೃಹಿಣಿ
ಊರು : ಚಿಲಕನಹಟ್ಟಿ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ

೨೩. ಹೆಸರು : ನಾಗಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 55
ವೃತ್ತಿ : ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು
ಊರು : ಹೊಸಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾ.

೨೪. ಹೆಸರು : ನಿಂಗಾಪುರ ನಿಂಗಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 63
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಗೆ
ಊರು : ಲಿಂಗಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಕೊಪ್ಪಳ ತಾ

೨೫. ಹೆಸರು : ನೀರುಳ್ಳಿ ತಿಮ್ಮಜ್ಜ
ವಯಸ್ಸು : 85
ವೃತ್ತಿ : ನಿವೃತ್ತ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾಲೂಕು.

೨೬. ಹೆಸರು : ಪದ್ಮನಾಭಾಚಾರ್
ವಯಸ್ಸು : 55
ವೃತ್ತಿ : ಅಕೌಂಟೆಂಟ್
ಊರು : ದಾವಣಗೆರೆ
ತಾಲೂಕು : ದಾವಣಗೆರೆ

೨೭. ಹೆಸರು : ಪುಟ್ಟಾಚಾರ್ (ಗುಡಾಲಿಯೂ ಕಮ್ಮಾರ)
ವಯಸ್ಸು : 68
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ

೨೮. ಹೆಸರು : ಭರ್ಮಪ್ಪ.ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 60
ವೃತ್ತಿ : ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೨೯. ಹೆಸರು : ಭರ್ಮಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 45
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ.

೩೦. ಹೆಸರು : ಭರ್ಮಪ್ಪ.ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 53
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಹ್ಯಾರಡ
ತಾಲೂಕು : ಹಡಗಲಿ ತಾ.

೩೧. ಹೆಸರು : ಭರ್ಮಪ್ಪ ಚಟ್ನಿ
ವಯಸ್ಸು : 72
ವೃತ್ತಿ : ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ,
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೩೨. ಹೆಸರು : ಭರ್ಮಕ್ಕ .ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 63
ವೃತ್ತಿ : ನಿವೃತ್ತ ಗಣಿ ಕರ್ಮಿಕರು
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೩೩. ಹೆಸರು : ಭರ್ಮಲಿಂಗಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 70
ವೃತ್ತಿ : ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕ
ಊರು : ರಾಮಸಾಗರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ

೩೪. ಹೆಸರು : ಭೀಮಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 80
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಸುರಹೊನ್ನೆ
ತಾಲೂಕು : ಹೊನ್ನಾಳಿ ತಾ.

೩೫. ಹೆಸರು : ಭಾಗಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 85
ವೃತ್ತಿ : ಗೃಹಿಣಿ
ಊರು : ಕಮಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ.

೩೬. ಹೆಸರು : ಮರಿಸೋಮಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 89
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ (ನಿವೃತ್ತ)
ಊರು : ಕುಸುಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾ.

೩೭. ಹೆಸರು : ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ .ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 40, ವೃತ್ತಿ : ಬಡಿಗೆತನ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೩೮. ಹೆಸರು : ಮಾನಪ್ಪ .ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 45
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ.

೩೯. ಹೆಸರು : ಮಾನಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 63
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಹ್ಯಾರಡಿ
ತಾಲೂಕು : ಹಡಗಲಿ ತಾ.

೪೦. ಹೆಸರು : ಮಾನಯ್ಯ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 78
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಕುಸುಲಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಶಿರಹಟ್ಟಿ ತಾ.

೪೧. ಹೆಸರು : ಮಾರಜ್ಜಿ
ವಯಸ್ಸು : 90
ವೃತ್ತಿ : ಗೃಹಿಣಿ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾ.

೪೨. ಹೆಸರು : ಮಾಳಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 62
ವೃತ್ತಿ : ಡಬ್ಬಿ ಅಂಗಡಿ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೪೩. ಹೆಸರು : ಮುದ್ದೀರಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 63
ವೃತ್ತಿ : ವ್ಯವಸಾಯ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾ.

೪೪. ಹೆಸರು : ರಾಮಭಾವು (ಫಿರಘೂಟ)
ವಯಸ್ಸು : 68
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಬೀದರ್
ತಾಲೂಕು : ಬೀದರ್ ತಾ.

೪೫. ಹೆಸರು : ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ (ಬೈಲಗಮ್ಮಾರ)
ವಯಸ್ಸು : 70, ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ /ಭಾಗವಂತಿಕೆ
ಊರು : ಉಜ್ಜನಿ
ತಾಲೂಕು : ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾ.

೪೬. ಹೆಸರು : ರುದ್ರಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 79
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ವ್ಯಾಸನಕೆರೆ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ.

೪೭. ಹೆಸರು : ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 60
ವೃತ್ತಿ : ಲಾರಿಡ್ರೈವರ್
ಊರು : ಸುರಹೊನ್ನೆ
ತಾಲೂಕು : ಹೊನ್ನಾಳಿ ತಾ.

೪೮. ಹೆಸರು : ಲಿಂಗಾಚಾರ್ (ಕುಲಾಚಾರಿ)
ವಯಸ್ಸು : 58
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರ್
ತಾಲೂಕು : ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾ.

೪೯. ಹೆಸರು : ವೆಂಕಟಪ್ಪ(ಬೈಲಗಮ್ಮಾರ)
ವಯಸ್ಸು : 80
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಉಜ್ಜನಿ
ತಾಲೂಕು : ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾ.

೫೦. ಹೆಸರು : ಶಾಂತಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ (ಹಾಡುಗಾರ್ತಿ)
ವಯಸ್ಸು : 63
ವೃತ್ತಿ : ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕೆ
ಊರು : ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾ.

೫೧. ಹೆಸರು : ಶಿವಣ್ಣ
ವಯಸ್ಸು : 52
ವೃತ್ತಿ : ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ಮಾನಂಗಿ
ತಾಲೂಕು : ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತಾ.

೫೨. ಹೆಸರು : ಶಿವಪ್ಪಾಚಾರ್
ವಯಸ್ಸು : 43
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಹುಲಗೂರ್
ತಾಲೂಕು : ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾ.

೫೩. ಹೆಸರು : ಸಣ್ಣ ಹನುಮಂತಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 65
ವೃತ್ತಿ : ವ್ಯವಸಾಯ
ಊರು : ರಂಗಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ.

೫೪. ಹೆಸರು : ಸಣ್ಣ ಮಾರ್ಗದಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 75
ವೃತ್ತಿ : ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕ
ಊರು : ಸುರಹೊನ್ನೆ
ತಾಲೂಕು : ಹೊನ್ನಾಳಿ

೫೫. ಹೆಸರು : ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಚಾರ್ (ಶಿವಾಚಾರ್ಯ)
ವಯಸ್ಸು : 48
ವೃತ್ತಿ : ಅಕ್ಕಸಾಲಿಕೆ
ಊರು : ಕೆ.ಆರ್. ಪೇಟೆ
ತಾಲೂಕು : ....

೫೬. ಹೆಸರು : ಸುದನ್ನಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 70
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಕೆ.ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ.

೫೭. ಹೆಸರು : ಸೋಮಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ
ವಯಸ್ಸು : 65
ವೃತ್ತಿ : ಬಡಿಗೆತನ
ಊರು : ಯಶವಂತನಗರ
ತಾಲೂಕು : ಸಂಡೂರು ತಾ.

೫೮. ಹೆಸರು : ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಬಕಾರಿ
ವಯಸ್ಸು : 75
ವೃತ್ತಿ : ವ್ಯವಸಾಯ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾ.

೫೯. ಹೆಸರು : ಹನುಮಂತಮ್ಮ
ವಯಸ್ಸು : ೫೦
ವೃತ್ತಿ : ಕೂಲಿ
ಊರು : ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ

೬೦. ಹೆಸರು : ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 53
ವೃತ್ತಿ : ವ್ಯವಸಾಯ
ಊರು : ರಂಗಾಪುರ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ.

೬೧. ಹೆಸರು : ಹನುಮಂತಪ್ಪ (ಆರ್ಯಕಮ್ಮಾರ)
ವಯಸ್ಸು : 68
ವೃತ್ತಿ : ಹಿಟ್ನಾಳ್
ಊರು : ಕೊಪ್ಪಳ ತಾ
ತಾಲೂಕು : ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾ.

೬೨. ಹೆಸರು : ಹನುಮಂತಪ್ಪ.ಕೆ.
ವಯಸ್ಸು : 52
ವೃತ್ತಿ : ಶಿಕ್ಷಕ
ಊರು : ಕೊಟ್ಟೂರು
ತಾಲೂಕು : ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾ.

೬೩. ಹೆಸರು : ಹಳ್ಳಪ್ಪ (ಬೈಲಗಮ್ಮಾರ)
ವಯಸ್ಸು : 85
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಹೊಸನೆಲ್ಲೋಡಿ
ತಾಲೂಕು : ಬಳ್ಳಾರಿ ತಾ.

೬೪. ಹೆಸರು : ಹಾಲಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ
ವಯಸ್ಸು : 80
ವೃತ್ತಿ : ವ್ಯವಸಾಯ
ಊರು : ತಮ್ಮಡಿಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ತಾ.

೬೫. ಹೆಸರು : ಹಿರೇಮಾನಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 48
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ಕೆ. ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿ
ತಾಲೂಕು : ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾ.

೬೬. ಹೆಸರು : ಹಿರೇ ಹನುಮಂತಪ್ಪ
ವಯಸ್ಸು : 82
ವೃತ್ತಿ : ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ
ಊರು : ನಾಗರ ಮಡುವು
ತಾಲೂಕು : ಶಿರಪಟ್ಟಿ ತಾ.

ಅನುಬಂಧ - ೪

ಪರಾಮಾರ್ಶಿತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೂಚಿ

ಅನುಬಂಧ -೦೪

ಪರಾಮಾರ್ಶಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು

ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು

೦೧. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಿ.ಆರ್ (೧೯೮೮) ಅನುಃ ಕುಮಾರ ವೆಂಕಣ್ಣ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪಾಪಚ್ಚಿ.

೦೨. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ, ಎಸ್. -(೧೯೭೨) ಕರ್ನಾಟಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಮೈಸೂರು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.

೦೩. ಅಂಜನಪ್ಪ ಎಳನಾಡು, -(೧೯೯೩) ಹಗಲು ವೇಷದವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೦೪. ಅರ್ಜುನಾಚಾರ್ಯ ತೆಂಗಳೀಕರ್ (೧೯೮೬) ದೈವತ್ಕಾರ್ಜಿತ ಶಿಲ್ಪಿರೇಣ್ಯ ಋಭುಗಳು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಪ್ರಃ ವಾಚಸ್ಪತಿ ಪ್ರಕಾಶನ.

೦೫. ಇಮ್ರಾಪುರ, ಎಸ್. ಜಿ.-(೧೯೯೩) ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದರ್ಶನ, ಧಾರವಾಡ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕ.ವಿ.ವಿ.

೦೬. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ. (೧೯೯೦) ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮಹಾಪುರುಷರು ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಪ್ರಃ ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ.

೦೭. ಈಶ್ವರ ಎಸ್ .ಜೋಷಿ - ೧೯೮೩, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕುಡಬಿಯರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್.

೦೮. ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಎಂ.ಜಿ. -(೧೯೮೨) ಮ್ಯಾಸ ಬೇಡರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃ ಐ.ಬಿ.ಎಚ್.

೦೯. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ. -(೧೯೭೪) ಶಾಸನ ವ್ಯಾಸಂಗ, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರಃ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

೧೦. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಜಾನಪದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು, (ಅಪ್ರಕಟಿತ), ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ.

೧೧. ಕೇಶವ ಪ್ರಸಾದ್.ಕೆ - (೧೯೯೩) ಕಪ್ಪ ಹೊಲೆಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೨. ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಕಪಟರಾಳ (೧೯೭೦) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಶೋಧನೆ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಃ ಉಷಾಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲ.

೧೩. ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ .ಕೆ -(೧೯೬೨) ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರಃಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ.

೧೪. ಕೃಷ್ಣ ಎಂ.ಎಚ್ -(೧೯೮೧) ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.

೧೫. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು -(೧೯೯೩) ಮಾಸಬೇಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೬. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಎ.ಡಿ -(೧೯೭೯) ಬೆಂಗಳೂರು, ಛಲವಾದಿ ಜನಾಂಗ.

೧೭. ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಎಂ.ವಿ. ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ.ಎಂ - (೧೯೭೦) ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ದರ್ಶನ.

೧೮. ಖಂಡೋಬ ಪಿ.ಕೆ. -(೧೯೯೩) ಸುಡಗಾಡು ಸಿದ್ಧರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೯. ಖಂಡೋಬ ಪಿ.ಕೆ. -(೧೯೯೧) ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಂಬಾಣಿಗಳು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಪ್ರಃದಿ.ತೇಜಸಿಂಗ್ ರಾಠೋಡ್ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್.

೨೦. ಗಣಪತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.ಟಿ.ಸಂ., ಶಿಲ್ಪರತ್ನ ಸಂಪು -I -(೧೯೨೨) ತ್ರಿವೇಂದ್ರಂ, ಪ್ರಃಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್, ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೆಸ್.

೨೧. ಗಂಧಾಭಾಯಿ, ಜಿ.ದೇಸಾಯಿ(೧೯೯೧) ಅನುಃ ಜ್ಞಾನನಂದ .ಜಿ, ಯಜುರ್ವೇದ ಒಂದು ಸಹಚಿಂತನ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ಪ್ರಃಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ.

೨೨. ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ -(೧೯೯೩)ದುರಗ ಮುರಗಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೨೩. ಗುಂಡಾಜೋಯಿಸ್ ಕೆಳದಿ, (ಸಂ) -(೧೯೭೭) ಕೆಳದಿ ನೃಪ ವಿಜಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.

೨೪. ಗುರುಮೂರ್ತಿ ಕೆ.ಜಿ. -(೧೯೭೯) ಜನಪದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರಃಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕ.ವಿ.ವಿ.

೨೫. ಗುರುಲಿಂಗ ಆಚಾರ್ಯ.ವಿ -(೧೯೭೩) ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಗುಣಗಾನ, ತುಮಕೂರು, ಪ್ರಃ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ.

೨೬. ಗೋವಿಂದರಾಜು .ಟಿ -(೧೯೯೩) ಗೊಂಬೆರಾಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೨೭. ಗೌಡಬಿಡನಹಳ್ಳಿ.ಸಿ-(೧೯೭೭) ಶ್ರೀಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರವಚನ, ಬಿಡನಹಳ್ಳಿ, ಪ್ರಃನವಿಲೆ.

೨೮. ಚಂದ್ರಪ್ಪ.ಎಸ್ -(೧೯೯೩) ಮೊಂಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೨೯. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಆಚಾರ್ಯ ಎ.ಬಿ, ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ಪ್ರಃಜ್ಞನಭಂಡಾರ.

೩೦. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ (ಸಂ)-(೧೯೮೫) ಜಾನಪದ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.

೩೧. ಚಂದ್ರಶೇಖರನ್. ಟಿ. ಸಂ, ಕಾರ್ಕಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ ಚರಿತೆ -(೧೯೫೨) ಮದ್ರಾಸ್, ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್, ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೆಸ್.

೩೨. ಚಂದ್ರು ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ,(೧೯೯೩) ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೩೩. ಚೆನ್ನಣ್ಣ ವಾಲೀಕಾರ,(೧೯೯೭) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ದೈವಗಳು.
೩೪. ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ.ಗೋ.ರು. (ಸಂ), (೧೯೭೯) ಗ್ರಾಮ ಜ್ಯೋತಿ, ಪ್ರ: ಕೆ.ಆರ್. ಲಿಂಗಪ್ಪ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ.
೩೫. ಚಲುವರಾಜು, ದಕ್ಕಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (೧೯೯೩.) ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೩೬. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ, ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ.ಟೀ.ನಂ. ಮತ್ತು ನಾಗಭೂಷಣ, ಟೀ.ಬಿ(ಸಂ) (೧೯೭೬) /ಶ್ರೀಕಂಠ ತೀರ್ಥ-। ಬೆಂಗಳೂರು,
೩೭. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ., (೧೯೭೭) ಗ್ರಾಮೀಣ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಬಾಪ್ಕೊ ಪ್ರಕಾಶನ.
೩೮. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ.,(೧೯೬೬) ಮೈಸೂರು, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೫೦-೧೧೫೦) ಮೈ.ವಿ.ವಿ.
೩೯. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ.ಎಂ.(೧೯೮೩) ಪೂರ್ಣ ಸೂರ್ಯ ಗ್ರಹಣ ಒಂದು ಸಮಾಜೋ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಬೆಂಗಳೂರು.
೪೦. ಚಿಣ್ಣಪ್ಪ ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ -(೧೯೭೫) ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ, ಮೈಸೂರು, ಕ.ಅ.ಸ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
೪೧. ಜವರೇಗೌಡ.ದೇ., -(೧೯೮೬) ಜಾನಪದ ವಾಹಿನಿ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ.
೪೨. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ, -(೧೯೮೭) ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಪ್ರ: ವಿಶ್ವದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ.
೪೩. ಜೋಗನ್ ಶಂಕರ್, -(೧೯೯೫) ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಜೀವ ಪ್ರಕಾಶನ.
೪೪. ಜೋಷಿ ಶಂ.ಭಾ., -(೧೯೭೧) ಋಗ್ವೇದ ಸಾರ: ನಾಗ ಪ್ರತಿಮಾ ವಿಚಾರ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ. ಮೈ.ವಿ.ವಿ.
೪೫. ಜೋಷಿ. ವಿ.ಎ., -(೧೯೮೫, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವದ ನಿರ್ಮಾಣ, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ಆನಂದ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
೪೬. ಡಂಗ, ಡಿ.ಬಿ., -(೧೯೮೮) ಜನಾಂಗ ಪರಿಚಯ, ಕೆಲವು ಜಾನಪದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ಪೆರಿಯಾರ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
೪೭. ತಾಳಿಕೋಟೆ.ಎ.ಎಮ್, -(೧೯೮೧) ತಿಂತಿಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರ ಚರಿತ್ರೆ, ಗದಗ, ಪ್ರ: ಮಾನಪ್ಪ ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು.
೪೮. ದಾದಾಪೀರ್.ಬಿ.ಸಿ., -(೧೯೯೩) ಪಿಂಜಾರರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೪೯. ದಾಸೇಗೌಡ.ಜಿ.ವಿ., -(೧೯೭೩) ನಮ್ಮ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ,
೫೦. ಧರ್ಮಾಮೃತ ಗದ್ಯಾನುವಾದ(೧೯೭೮) ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.
೫೧. ದೀಕ್ಷಿತ್.ವಿ.ಜಿ. (೧೯೭೫)ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಗಾಯತ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
೫೨. ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಭಾಗ-೧)(೧೯೯೧) ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ಮೂಲಸ್ತಂಭ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ.
೫೩. ದೇವೀರಪ್ಪ.ಎಚ್. -(೧೯೬೬) ಲಾಸ್ಯರಂಜನ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ.
೫೪. ದೇವೇಂದರ ಕುಮಾರ್ ಹಕಾರಿ(೧೯೯೩) ಡೊಂಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೫೫. ನಾಗರಾಜ.ಬಿ.ವಿ. -(೧೯೮೮) ಗೊಲ್ಲರ ಹಟ್ಟಿ (ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ), ಬೆಂಗಳೂರು, ಆಪ್ತ ಪ್ರಕಾಶನ,
೫೬. ನಾಗರಾಜ. ಮೈ.ನ., -(೧೯೮೮) ಸೋಲಿಗರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೫೭. ನಂಜುಂಡ ಸ್ವಾಮಿ, (೧೯೭೧) ಎ.ಎಸ್., ಚಾಲುಕ್ಯರ ಇತಿಹಾಸ ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.
೫೮. ನಂದಾ. ಡಿ.ಎಸ್., -(೧೯೮೩) ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೦೦ ರಿಂದ ೧೩೫೦), (ಅಪ್ರಕಟಿತ) ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಎಂ.ಫಿಲ್.ನಿಬಂಧ.
೫೯. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, (೧೯೬೮) (ಸಂ) ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಶಾರದಾ ಮಂದಿರ.
೬೦. ನಾಯಕ ಎನ್.ಆರ್. (೧೯೯೨) ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿದ್ದಿ ಜನಾಂಗ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಪ್ರ: ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾಶನ.
೬೧. ನಾಯಕ ಎನ್.ಆರ್.-(೧೯೯೩) ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೬೨. ನಾಯಕ ಡಿ.ಬಿ. -(೧೯೯೩) ಲಂಬಾಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೬೩. ನಾಯಕ.ವಿ.ಗ., (೧೯೯೩) ಹರಿಕಾಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೬೪. ನಾರಾಯಣ.ಟಿ. (೧೯೯೩) ಯಾನಾದಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
೬೫. ನಾರಾಯಣ ಯಾಜಿ -(೧೯೭೯) ಶಿರಾಲಿಯ ಗೊಂಡರು, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

೬೬. ನನ್ನಿವಾಳ ಆಚಾರ್ಯ - (೧೯೯೮), ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅದಾಲತ್ ತೀರ್ಪುಪ್ರ: ಚಳ್ಳಕೆರೆ.
೬೭. ನಿಂಗಣ್ಣ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ - (೧೯೯೩), ಗೊಂದಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ,
೬೮. ನಿಂಗಣ್ಣ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ - (೧೯೮೦), ಬುಡಬುಡಕಿಯವರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ,
೬೯. ಪಂಚಮುಖಿ.ಆರ್.ಎಸ್. - (೧೯೬೭), ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಂಡಳಿ,
೭೦. ಪಂಡಿತ ಶೇಷ ಅಯ್ಯಂಗಾರ. ಹೆಚ್. , - (೧೯೫೫), (ಸಂ) ಜೀವ ಸಂಶೋದನೆ, ಮದ್ರಾಸ್, ಪ್ರ: ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಮ್ಯಾನ್ ಸ್ಕ್ರಿಪ್ಟ್ ಲೈಬ್ರರಿ.
೭೧. ಪದ್ಮಾಕರ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಬಾಳಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರ, ವಿಶ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲೋತ್ಸಾಹ, ಮಂಗಳೂರು, ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರಕ ಸಭಾ.
೭೨. ಪದ್ಮ ಪ್ರಸಾದ್.ಎಸ್.ಪಿ. -(೧೯೮೭), ಜೈನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪ್ರ: ಸಹನಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
೭೩. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಜೀ.ಶಂ.- (೧೯೭೮), ಕಂಸಾಳೆಯವರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೭೪. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಜೀ.ಶಂ. - (೧೯೭೩), ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ, ಮೈಸೂರು, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ.
೭೫. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ.ಜೀ.ಶಂ. - (೧೯೮೦), ದೊಂಬಿದಾಸರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೭೬. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ.ಜೀ.ಶಂ. - (೧೯೮೩), ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ.
೭೭. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ.ಜೀ.ಶಂ. ಮತ್ತು ವಿಲಿಯಂ ಮಾಡ್ತ - (೧೯೮೩), ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೭೮. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ.ಜೀ.ಶಂ., - (೧೯೮೮), ಮೈಲಾರನ ಗೊರವರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೭೯. ಪಾಂಡುರಂಗ, ಡಿ.ಆರ್., - (೧೯೯೦), ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೈರರು (ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ), ಉಡುಪಿ, ಪ್ರ: ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ.
೮೦. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ಸುಳ್ಯ ಪರಿಸರದ ಗೌಡ ಜನಾಂಗ, ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ (ಅಪ್ರಕಟಿತ), ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ, ಮಂಗಳ ಗಂಗೋತ್ರಿ.
೮೧. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, -(೧೯೯೩), ಕೊರಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ,
೮೨. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ - (೧೯೯೭), ಕೂಡು ಕಟ್ಟು, ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿ, ಪ್ರ: ಆನಂದ ಕಂದ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆ,.
೮೩. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ರೆಡ್ಡಿ- (೧೯೯೦), ಖನಿಜಗಳು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಗು.ವಿ.ವಿ.
೮೪. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಬೆಟಗೇರಿ - (೧೯೯೩), ಅಡವಿ ಚಂಚರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೮೫. ಬಸವರಾಜ್.ಎನ್. - (೧೯೭೭), ಲಂಬಾಣಿಗಳು, ಮತ್ತು ಬಗ್ಗರು, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಯಕ್ಷ ಪ್ರಕಾಶನ,
೮೬. ಬಸವರಾಜ ನೆಲ್ಲಿಸರ - (೧೯೮೪), ಅಪಾದಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೮೭. ಬಸವರಾಧ್ಯ.ಎಸ್. (ಸಂ) - (೧೯೭೩), ಅಬ್ಬಲೂರು ಚರಿತೆ, ಮೈಸೂರು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.
೮೮. ಭಟ್.ಜಿ.ಎಸ್. - (೧೯೯೩), ಹಸಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೮೯. ಭಟ್.ಎಲ್.ಜಿ. - (೧೯೮೮), ಹಾಲಕ್ಕಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೯೦. ಭಟ್.ಎಲ್.ಜಿ. - (೧೯೮೮), ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಮುಕರಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೯೧. ಭಟ್.ಎಸ್.ಆರ್. - (೧೯೮೪), ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ.
೯೨. ಭಾನುಮತಿ.ವೈ.ಸಿ.-(೧೯೯೪),ಮಲೆನಾಡು ಶೈವ ಒಕ್ಕಲಿಗರು,ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನ,ಮೈಸೂರು, ಕೇಶವ ಪ್ರಕಾಶನ.
೯೩. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ.ಹಿ.ಚಿ. - (೧೯೯೧), ಗಿರಿಜನ ನಾಡಿಗೆ ಪಯಣ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ರಾಗಿರೊಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
೯೪. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ.ಹಿ.ಚಿ. - (೧೯೯೫), ಕಾಡು, ಕಾಂಕ್ರೀಟ, ಮತ್ತು ಜಾನಪದ, ಹೆಗ್ಗೋಡು ಪ್ರ: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ.
೯೫. ಮಾನಸ - (೧೯೯೩), ಕೊರವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೯೬. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನ ಕಟ್ಟೆ - (೧೯೯೫), ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಹಿಂದಿನ ಬದುಕು (ಪಿಂಜಾರರ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನ), ಹೂವಿನ ಹಡಗಲಿ, ಪ್ರ: ಸಂಘರ್ಷ ಪ್ರಕಾಶನ.
೯೭. ಮುತ್ತಾಚಾರ್.ಟಿ.ವಿ. -(೧೯೬೮), ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶ ವಿಕಾಸ, (ಭಾಗ-೧), ತುಮಕೂರು, ಪ್ರ: ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಧರ್ಮ ವರ್ಧಿನಿ ಸಂಘ.
೯೮. ಮುನಿಶಾಮಪ್ಪ ಹೊಸೂರು - (೧೯೯೩), ನಟುವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೯೯. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ - (೧೯೯೯), ದಲಿತರು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ.
೧೦೦. ಮೇವುಂಡಿ ಮಲ್ಲಾರಿ - (೧೯೭೪), ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳು, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆ.
೧೦೧. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ - (೧೯೯೯), ಕರ್ನಾಟಕ ಸೂಫಿಗಳು, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ.
೧೦೨. ರಾ.ಗೌ., - (೧೯೬೮), ನಮ್ಮ ಗಾದೆಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್.

೧೦೩. ರಘುವಯ್ಯ.ವಿ. (ಅನು: ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ) -(೧೯೮೪) ಬುಡಕಟ್ಟು ನ್ಯಾಯ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.

೧೦೪. ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ, -(೧೯೮೯) (.... ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ,

೧೦೫. ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ, -(೧೯೮೬) ರಾಜಕೀಯದಿಂದೊದಿಷ್ಟು ದೂರ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೦೬. ರಾಮಯ್ಯ ಕೋಟಗಾನ ಹಳ್ಳಿ, -(೧೯೯೩), ಸಿಂಧ್ ಮಾದಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, - ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೦೭. ರಾಮಣ್ಣ ಕ್ಯಾತನಹಳ್ಳಿ -(೧೯೮೨) ಗೊಂದಲಿಗರು ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಮೈಸೂರು, ಕ.ಅ.ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.

೧೦೮. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗುಂದಿ -(೧೯೯೩) ಅಗೇರರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೦೯. ರಾಮಚಂದ್ರ ಗೌಡ.ಹಿ.ಚಿ. -(೧೯೮೨) ಬಡಗರು; ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೧೦. ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಿ.ಎಸ್. (೧೯೯೧) ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ, ಮೈಸೂರು ಪ್ರ: ಚೈತ್ರ ಪಲ್ಲವಿ.

೧೧೧. ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವ್.ಎಸ್(-(೧೯೮೦),ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಯುರ್ವೇದ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಐ.ಬಿ.ಎಚ್.ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೧೨. ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್.ಡಿ.ಬಿ. -(೧೯೯೩) ಕುಡಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೧೩. ರಾಮಾನುಜಂ.ಪಿ.ಎಸ್. -(೧೯೭೫) ಕೊಡವರು, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.

೧೧೪. ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಪಲ್ಲಾಡಿ -(೧೯೯೦) ಜಾನಪದ ಸ್ಪಂದನ, ಪುತ್ತೂರು, ಪ್ರ: ಸುಪ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೧೫. ರಾಜಶೇಖರ್.ಎಸ್.-(೧೯೭೪) ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ, ಮೈಸೂರು, ಕ.ಅ.ಸಂ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.

೧೧೬. ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ.ಆರ್. -(೧೯೯೩) ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, [redacted] ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೧೭. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ.ಎನ್. -(೧೯೮೯) ಧರ್ಮಪಾಲ ವಿಜಯ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್., ಪ್ರ: ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರ.

೧೧೮. ರಾಜೇಂದ್ರ.ಡಿ.ಕೆ. -(೧೯೭೩) ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೈಸೂರು, ಕ.ಅ.ಸ. ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ.

೧೧೯. ರುದ್ರಪ್ಪ ಕರಿಶೆಟ್ಟಿ (೧೯೯೫) ಮ್ಯಾಸನಾಯಕರು-ಒಂದು ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.

೧೨೦. ರಾವ್, ಮೋಹನ್.ಐ.ಎಫ್. -(೧೯೮೪) ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮಹಾತ್ಮಗುರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

೧೨೧. ರೇಣುಕಾಭಟ್.ಬಿ.ಕೆ. ಮತ್ತು ಸುನಂದಾ.ಬಿ.ಡಿ.(- ೧೯೮೨) ಪೂಜಾರ್ಹ ಔಷಧಿಯ ಸಸ್ಯಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೨೨. ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಗೌಡ. ಹೆಚ್.ಜೆ.-(೧೯೮೩) ಮಲೆನಾಡ ಜಾನಪದ, ಬಿ.ಆರ್. ಪ್ರೋಜೆಕ್ಟ್.

೧೨೩. ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಗೌಡ. ಹೆಚ್.ಜೆ. -(೧೯೮೪) ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾನಪದ, ಬಿ.ಆರ್. ಪ್ರೋಜೆಕ್ಟ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

೧೨೪. ಲಲಿತ.ಎ.ಸಿ.-(೧೯೯೩) ಕಾಡು ಕುರುಬರ ಮತ್ತು ಜೇನು ಕುರುಬರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೨೫. ಲಲಿತ.ಎ.ಸಿ. -(೧೯೯೫), ಜಾನಪದ ಸೋಪಾನ, ಮೈಸೂರು.

೧೨೬. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ -(೧೯೯೯) ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ವರ್ಗಗಳ ಚಳುವಳಿ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಪ್ರ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ.

೧೨೭. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ - (೧೯೯೧) ಸಂ. ಸಂಶೋಧನೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ.

೧೨೮. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ -(೧೯೯೩) ಮಾಸ್ತೀಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೨೯. ವಸಂತ ಕುಮಾರ್, ಮಳಲಿ (೧೯೮೫) ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ವೈದ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧೩೦. ವಾಲಿ.ಎಂ.ಎಸ್. -(೧೯೮೬) ಜಾನಪದ ಒಗಟುಗಳು, ಬಿಜಾಪುರ, ಪ್ರ: ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೩೧. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ -(೧೯೯೯) ಸಂಡೂರಿನ ಕಾರ್ತಿಕೇಯವನ, ಕಮಲಾಪುರ, ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೩೨. ವೀರಣ್ಣ.ಸಿ. (೧೯೮೬) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಂಪು ೧, ಬೆಂಗಳೂರು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.

೧೩೩. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ -(೧೯೯೮) ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಕಮಲಾಪುರ, ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ.

೧೩೪. ವಿವೇಕರೈ -(೧೯೮೫) ಅನ್ವಯಿಕ ಜಾನಪದ, ಮಂಗಳೂರು, ಪ್ರ: ಮಂಗಳ ಗಂಗೋತ್ರಿ.

೧೩೫. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ- (೧೯೭೩) ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಮೈ.ವಿ.ವಿ.

೧೩೬. ವೆಂಕಟರಾಯ ಆಲೂರು -(೧೯೫೬) ಕರ್ನಾಟಕದ ಗತವೈಭವ, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರ: ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ.

೧೩೭. ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ -(೧೯೯೩) ಮೊಗವೀರರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

೧೩೮. ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯ.ಡಿ. -(೧೯೭೬) ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ತತ್ವ; ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್., ಪ್ರ: ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ.

೧೩೯. ವೆಂಕಟರತ್ನಂ.ಎ.ವಿ.-(೧೯೭೪) ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ: ಮೈ.ವಿ.ವಿ.

೧೪೦. ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್-(೧೯೯೩) (ಅನುಃ ಕೊಡ್ಕಣಿ.ಎಸ್.ಆರ್.), ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃ ಜನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೧೪೧. ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ (ಅನುಃ ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ.ಕೆ.ಎಸ್.) -(೧೯೬೫) ಪ್ರಪಂಚದ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಃ ಕಾವ್ಯಾಲಯ.
೧೪೨. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣ.ತೀ.ನಂ.(೧೯೮೨) ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈ.ವಿ.ವಿ.
೧೪೩. ಶಾಮರಾವ್. ಟಿ.ಎಸ್.(ಸಂ), -(೧೯೫೫) ಭರತೇಶ ವೈಭವ ಸಂಗ್ರಹ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಃ ಮೈ.ವಿ.ವಿ.
೧೪೪. ಶಿವಾನಂದ ಗುಬ್ಬಣನವರ್ -(೧೯೯೩) ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುರುಬರು, ಧಾರವಾಡ, ಪ್ರಃ ಶಿವಾನಂದ ಗುಬ್ಬಣ್ಣನವರ್.
೧೪೫. ಶಿವರಾಮು ವಿ.ಎಸ್. -(೧೯೮೯) ಜನಪದ ವೈದ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೧೪೬. ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ, ಶಿರೂರ್ -(೧೯೯೫) ಬಂಟರ ಮೂಲ- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಃ ಬಂಟರಯಾನೆ ನಾಡವರ ಸಂಘ,
೧೪೭. ಶಿವಶಂಕರ್ ಚಕ್ಕೆರೆ -(೧೯೯೩) ಗೊರವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೧೪೮. ಶೇಷಾಚಾರ್. ಡಿ.ವಿ.(ಸಂ)-(೧೯೮೧) ಮೂಲ ಸ್ತಂಭ ಮಹಾಪುರಾಣ, ಬೆಂಗಳೂರು.
೧೪೯. ಶೇಷಗಿರಿ.ಕೆ.ಆರ್(ಸಂ)(೧೯೭೨) ಕರಸ್ಥಲ ನಾಗಲಿಂಗನ ಚರಿತೆ, ಮೈಸೂರು,ಕ.ಅ.ಸ.ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
೧೫೦. ಶೇಷಾದ್ರಿ.ಎಂ.- (೧೯೫೬,) ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ, ಮೈಸೂರು.
೧೫೧. ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.ಎಸ್. (೧೯೬೯) ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಃಮೈ.ವಿ.ವಿ.
೧೫೨. ಸತ್ಯನಾಥ.ಟಿ.ಎಸ್. (೧೯೮೮) ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಕೆಲವು ಮುಖಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಶಾರದ ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೫೩. ಸದಾನಂದ ಕನವಳ್ಳಿ (೧೯೯೨) ಮೂಲಃ ರಾಬರ್ಟ್ ಸಿವೆಲ್, ಮರೆತು ಹೋದ ಮಹಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಜಯನಗರ, - ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಪ್ರಃ ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ.
೧೫೪. ಸಂಕೃತಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ -(೧೯೮೯) ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಃ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ.
೧೫೫. ಸರದೇಸಾಯಿ.ಎಸ್.ಜಿ.-(೧೯೮೨) ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಃ ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೫೬. ಸಾಂಬಶಿವ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.ಕೆ.(ಸಂ) -(೧೯೨೯) ಶಿಲ್ಪರತ್ನ (ಸಂಪು-II), ಅನಂತಶಯನ, ಪುಃ ಮಹಾಮಹಿಮ ಶ್ರೀ ಸೇತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಹಾರಾಜ್ಯ.
೧೫೭. ಸಿದ್ಧಗಂಗಯ್ಯ ಕಂಬಾರು.ಬಿ.(೧೯೯೩) ಇಲ್ಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೧೫೮. ಸೇವಾನವಿರಾಜಮಲ್ಲಿ (ಸಂ)-(೧೯೭೦) ಭೂತಾರಾಧನೆ ಕಥೆಗಳು, ಮೈಸೂರು, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ,ಮೈ.ವಿ.ವಿ.
೧೫೯. ಸುಬ್ರಾಯ ಹೆಗಡೆ -(೧೯೮೫) ಅಟ್ಟ ಕುಣಬಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್.ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೬೦. ಸ್ವಾಮಿ.ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್. (೧೯೭೫,) ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಃ ಬೆಂ.ವಿ.ವಿ.
೧೬೧. ಸೈಯಾದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಷರೀಫ್ (೧೯೮೮) ನವಾಯಿತರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೬೨. ಸೈಯದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಷರೀಫ್ (೧೯೯೩) ಗೊಂಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೧೬೩. ಸೌರಭ್ ದುಬೆ, ಫಣಿಂದರ್ ದೇವ್, ಇಶಿತಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ (ಅನುಃ ರಾಜಶೇಖರ್.ಜಿ.) (೧೯೯೩) ದಾರು ಪ್ರತಿಮಾನ ಪೂಜಿವೇ (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ದಂಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನ), ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೬೪. ಷೇಕ್ ಅಲಿ. (ಪ್ರ.ಸಂ.) ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರ ಸಂಪುಟಗಳು ೧ ರಿಂದ ೭, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಕ.ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ.
೧೬೫. ಹರಿಲಾಲ್ ಕೆ. ಪವಾರ್ -(೧೯೯೫) ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಳವರು- ಒಂದು ಜಾನಪದೀಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಃ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.
೧೬೬. ಹರೀಶ್. ಪಿ.ಎನ್.(-೧೯೯೩) ಎರವರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
೧೬೭. ಹೆಗಡೆ. ಎಲ್.ಆರ್. (೧೯೮೬) ಆರೋಗ್ಯ ಧರ್ಮಪಾಲನೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಂಡಾರ.
೧೬೮. ಹೆಗಡೆ.ಎಲ್.ಆರ್.(-೧೯೮೨) ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ದಿ ಜನರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೬೯. ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಅಂಬಳಿಕೆ(೧೯೯೨) ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಜಾನಪದ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಜ್ವಲ ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೭೦. ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಜಿ. ಸಂ. -(೧೯೮೯) ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸೂಕ್ತ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ಪುಃ ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ.
೧೭೧. ಜ್ಞಾನಾನಂದ.ಜಿ.-(೧೯೭೫) ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪೂಜೆಯ ತತ್ವ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ಮಹತ್ವಜ್ಞಾನ ಬಂಡಾರ ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೭೨. ಜ್ಞಾನಾನಂದ .ಜಿ.(೧೯೭೬) ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೊಡುಗೆ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ಜ್ಞಾನ ಬಂಡಾರ ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೭೩. ಜ್ಞಾನಾನಂದ.ಜಿ. (೧೯೭೫) ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾರು?, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ಜ್ಞಾನಬಂಡಾರ.
೧೭೪. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ -(೧೯೬೯) ಕಲಬುರಗಿ, ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ.
೧೭೫. ವಿಶ್ವ ಶಿಲ್ಪಿ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ -(೧೯೭೩) ಬೆಂಗಳೂರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಧಿವೇಶನ.

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು

- ಜಾನಪದ ಜಗತ್ತು.
- ಸಂಶೋಧನಾ ತರಂಗ
- ಮಾನವಿಕ
- ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ
- ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
- ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ
- ವಿಮೋಚನಾ
- ಸುಧಾ
- ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಲಾ

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Abhishankar.K. (Ed) (1975) Karnataka State Gazzetteer, (Shimoga District), Bangalore, Govt. Press.
- Acharya.P.K. (1978) Indian Architecture according to Manasarashilpasastra, Patna.
- Acharya.K.V., Dr. Ananda.K. Koomaraswamy (1977) Shirva (D.K), Viswakarama Information Bureau.
- Alchin.F.R. (1963) Neolithic Cattle Keepers of South India -A Study of the Deccan Ash -Monnds, Cambridge, Cambridge University Press.
- Alchin.F.R. Piklihal (1960) Excavation (Andra Pradesh Government Archological Series -I), Hyderabad, Govt. of Andhra Pradesh.
- Ananda.K. Koomara Swamy, (1913) Arts and Crafts of India, Ceylon: London, T.N. Foulis.
- Ananda.K. Koomara Swamy (1909) The Indian Craftman, London, Probsthain and Co.
- Ananda.K.Koomara Swamy (1914) VISWAKARMA (Series-I), Bombay, Lujhak London and Thara purvala.
- Ananthakrishna Iyer.K., The Mysore Tribes and Castes (5 Volumes) Delhi, Mittal Publications.
- Baker.C.J. (1976) The Politics of South India, Cambridge,Cambridge University Press,.
- Baerthes.R. (1989) Mythologies, London, Paladin Grafton Books.
- Basu.S.P. (1986) The concept of Brahma, Delhi, Sundeep Prakashana.
- Beals A.R. (1973) The Right -left devision of South Indian Society , Chicago, Chicogao University Press.
- Breman, Jan (1974) Patronage and Exploitation Changing Agrarian Relations in South Gujarat, Berkeley, University of California Press.
- Bellary District Gazitteer (1970) Bangalore, Government Press.
- Bhattacharya.N.N. (1977) The Indian Mother Godesses, New Delhi.
- Birdwood, Sir Georage (1980) The Industrial Art of India , London, Chapman and Hall.
- Buchanan, F.A. (1807) A Journey from Madras, through the countries of Mysore, Canara and Malbar (3 Vol.). London.

Chattapaduyaya Kamaladevi (1975) Handicraft of India, New Delhi, Indian Council for Cultural Relations.

David N. Lorenjen (1972) Kapalikas and Kalamukhas, New Delhi, Thamson Press.

Dixit.G.S. -1964, Local Self Govt. in Medival Karnataka, Dharwad, Karnataka University.

Dorson, Richard M. (1972) Folklore and Folklife -an Introduction, Chicago, The centercity of Chicago Press.

Dubois, Abbe, (1978) Hindu Manuers, Customs and Cermonies, Oxford University Press.

Dumont, lovies (1986) A South Indian Sub-Castes, Oxford University Press.

Edgar Thurston & Rangachar.K.(1987) Caste and Tribes of South India, New Delhi, Asian Educational Services.

Edgar Thurston (1989) Ethnographics Notes in Southern India, New Delhi, Asian Educational Services.

Frazer.J.H -(1978) The Golden Bough, Newyark.

Gururajachar.S. (1974) Some apects and Socil Life in Karnataka (1000-1300 Ad), Mysore, Mysore University Press.

Ghurge, G.S. -(1990) Caste and Race in India, Bombay, Popular Prakashana.

Hayavadana Rao-(1988) Indian Caste System - A Study, New Delhi, Asian Educational Services,

Hawanoor.L.G.(1975) Karnataka Backward Classes Commission Report - (IV Vol.), Bangalore, Govt. of Karnataka.

Huffon.J.K. -(1977) Caste in India, (Its nature, Function and Origin), Oxford University Press.

Inden. R.B. and Nicholos.R.W.(1977) Kinship in Bangate Culture, Chicago, The Univeristy of Chicago Press.

Jan Brouwer -(1995) The Makers of the World, Delhi, Oxford Univeristy Press.

Kuppuswamy.G.R.(1975) Economic Conditions in Karnataka, Dharwad, Karnataka University.

Kosambi.D.D.(1982) The Culture and Civilization of Ancient India in Historical out line, New Delhi, Vikas Publication house Ltd.

Kroeber (1948) Anthropology, Oxford & I.B.H.

Laxman.T.K.-(1966) Cottage and Small Industries in Mysore, Mysore, Rao, Raghavan.

Lowie.R.H.(1934) Introduction to Cultural Anthropology, Harrop & Co. Ltd.,

Mahalingam.A. (1940) Administration and Social Life under Vijayanagar, Madras, University of Madras press.

Mandelbaum, Devid.G.(1972) Socieity in India, (II-Vol), Bombay.

Leuva.K.K. (1963) The Asur - A study of Primitive Iron Smeltors, New Delhi.

Mitton Singer and Burnard.S. Cohn (1996) Structure and Change in Indian Society - Delhi, Rawat Publication.

Ramsharam Sharma (1986) Sudras in Ancient India, Delhi, Mothilal Banarasidas.

Ratzel .F. (1989) The History of Mankind (3 Vol), Delhi, Akashadeep Publishing House.

- Shankar Sen Gupta -(1980) Sacrad Trees, Across Cultures and Nation, Culcutta, Indian Publication.
- Sherring.M.A. (1987) Hindu Tribes and Castes (3 Vol), Delhi, Casmo Publication.
- Singh.K.S.-(1993) The Scheduled Caste, (Anthropological Servey of India), Delhi, Oxford Univeristy Press.
- Singer .M. and Cohn -(1996) Structure and Change in Indian Society, Delhi, Rawat Publication.
- Sherring.M.A. -(1987) Hindu Tribes and Castes, New Delhi, Casino Publications.
- Subbarao.B.-(1948) Stone age Culture of Bellary, Poona, Deccan College.
- Veerathappa (Ed) -(1985) Studies in Karnataka History and Culture, Bangalore, Karnataka History Congress, Bangalore University.
- Viswakarma.Y.B.-(1991) Industrialization and Tribal Ecology, New Delhi, Rawat Publications.
- Indian Economic and Social History Review.
- Indian Antiquising.
- Karnataka Historical Review.
- Economic and Political Weekly.
- Journal of the Indian Anthropological Society.
- Folk and Folkloristies.